

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’DE KATILIMCI BÜTÇELEME VE GENÇLERİN KATILIMCI
BÜTÇELEMEYE YÖNELİK ALGI VE EĞİLİMLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Hazırlayan
Mehtap ÇOCUK

Maliye Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Doç. Dr. Deniz ŞAHİN DURAN

TOKAT – 2017

TÜRKİYE'DE KATILIMCI BÜTÇELEME VE GENÇLERİN KATILIMCI
BÜTÇELEMEYE YÖNELİK ALGI VE EĞİLİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 14 / 12 / 2017

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan : Doç. Dr. Deniz ŞAHİN DURAN

Üye : Yrd.Doç. Dr. Yusuf TEMUR

Üye :Yrd. Doç. Dr. Hümeysra SADAKLIOĞLU

İmzası

Deniz Şahin Duran
Yusuf Temur
Hümeysra Sadaklioğlu

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun
14/12/2017 tarih ve 51-03 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul
edilmiştir.

Prof.Dr.Mustafa ÇOLAK
Enstitü Müdürü:Enstitü-Müdürü

T.C.
GAZIOSMANPAŐA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Deniz ŞAHİN DURAN danıŐmanlıĐında hazırlamış olduğum "Türkiye'de Katılımcı Bütçeleme ve Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Algı ve EĞilimlerinin Değerlendirilmesi: Akdeniz Üniversitesi Örneği" adlı Yüksek Lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

(14 / 12 /2017)

Tezi Hazırlayan ÖĞrencinin

Mehtap ÇOCUK

Canım Babam ve Annem'e

ÖNSÖZ

Öncelikle yüksek lisans tezimin danışmanlığını üstlenen, akademik nitelikte bir araştırma olan bu çalışmada her adımda bana destek veren, üstün bilgisi ve tecrübesiyle çalışmanın gelişimini ve büyümesini sağlayan, teşvik edici yönetimi ve olumlu eleştirileriyle bana yol gösteren, takıldığım ve isteksizleştiğim her dönemde beni cesaretlendiren ve bana en önemli desteği veren, fedakârlık gösteren ve elinden gelen her türlü yardımı esirgemeyen, sevgili hocam Doç. Dr. Deniz ŞAHİN DURAN' a ve değerli eşi Ozan DURAN' a sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisansımın gerek ders aşamasında gerekse de sonraki süreçlerde üzerimden ilgisini ve yardımını eksik etmeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Yusuf TEMUR hocama ve Maliye Ana Bilim Dalı'ndaki tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Ayrıca yüksek lisansım boyunca yardımlarını esirgemeyen Sosyal Bilimler Enstitüsündeki değerli memur arkadaşlara ve Batı Akdeniz Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü'nde görevli müdürlerime, amirlerime ve mesai arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim. Yine değerli yüksek lisans arkadaşım Gökhan GÜNEY' e stres ve sıkıntılı günlerimde desteğini esirgemediği için çok teşekkür ederim.

Yüksek lisansımın her aşamasında üzerimde duasını eksik etmeyen öncelikle fedakâr annem Meral ÇOCUK' a, “bitir artık şu tezi kızım” diyen canım anneanneme, hiç büyümeyen erkek kardeşlerime, canım ablama ve neşe kaynağım olan yeğenlerime sonsuz teşekkürler.

ÖZET

Günümüzde demokrasi anlayışında ve bütçe hakkında yaşanan son gelişmelerin ürünü katılımcı bütçeleme olmuştur. Dünya’da ve Türkiye’de uygulaması giderek yaygınlaşan katılımcı bütçeleme, harcama önceliklerinin vatandaşların tercihleri doğrultusunda belirlenmesini ve bunun için bütçeleme sürecine vatandaşların doğrudan katılımını öngören bir bütçeleme yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda tüm vatandaşların, bu vatandaşlar içinde özellikle de kadınlar, çocuklar, yoksullar, engelliler gibi dışlanmış grupların bütçeleme sürecine aktif katılımı büyük önem taşımaktadır. Söz konusu dışlanmış gruplardan biri de gençlerdir. Gençler sadece dışlanmış gruplar olarak değil, aynı zamanda ülkelerin yarınlarının yapılandırılması açısından da önemli bir potansiyel olmaları açısından da bütçeleme sürecine aktif katılımı arzulanan gruplardır. Bu nedenle katılımcı bütçeleme uygulamaları Dünya’da ve Türkiye’de yaygınlaşırken, gençlerin aktif katılımının sağlanmasına yönelik çalışmalar da beraberinde yürütülmektedir. Ancak bu gelişmeler karşısında kendilerine çok büyük önem atfedilen gençlerin bu gelişmelerden ne kadar haberdar oldukları, bu gelişmelere nasıl baktıkları da araştırılması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmıştır.

Bu kapsamda bu tez çalışmasında; önce dünyada ve Türkiye’de katılımcı bütçeleme ve aktif yurttaş olarak gençlerin bütçeleme sürecine katılımına ilişkin gelişmeler incelenmiş, sonra Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerinin tespit edilmesine yönelik anket çalışması ve bulgularına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Vatandaş Tercihleri, Gençlik, Aktif Katılım, Katılımcı Bütçeleme.

ABSTRACT

Recent developments in the understanding of democracy and budget have led to participatory budgeting. Having more and more common application worldwide and in Turkey, participatory budgeting assumes the determination of spending priorities in accordance with citizens' preferences and so the direct participation of citizens in the budget process. Within this approach, it is of great importance that all citizens, especially the excluded groups such as women, children, the poor, and the disabled actively participate in the budget process. Young people are among these excluded groups, too. They should have active participation in the budget process not just because they are among excluded groups but because they have an important potential for the construction of Turkey's future. Thus, participatory budgeting practices are getting widespread worldwide and in Turkey, and efforts are made to assure the active participation of young people. However, how aware young people, to whom such big importance is attributed, are of these developments and how they perceive them seem to be an important issue worthy of being studied.

In this regard, this thesis first explores the developments about participatory budgeting in the world and in Turkey and the participation of young people in the budget process as active citizens. Then it presents the survey study aimed at identifying young people's perceptions and tendencies concerning participatory budgeting in Turkey and its findings.

Key Words: Choices of Citizens, Youth, Active Participation, Participatory Budgeting.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Bilimsel Etik Sayfası	i
İthaf.....	ii
Önsöz.....	iii
Özet.....	iv
Abstract.....	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	xii
Kısaltmalar.....	xv
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: KATILIMCI BÜTÇELEME YAKLAŞIMI VE AKTİF YURTTAŞ OLARAK GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI	3
1.1. BÜTÇELEMEDE DEMOKRATİK BİR DEĞİŞİM: KATILIMCI BÜTÇELEME KAVRAMI	3
1.1.1. Bütçe ve Bütçe Hakkı	3
1.1.2. Bütçe Hakkının Gelişimi ve Katılımcı Bütçeleme	4
1.1.3. Katılımcı Bütçelemenin Ortaya Çıkışı.....	7
1.1.4. Katılımcı Bütçeleme Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi	8
1.1.5. Katılımcı Bütçelemenin Amacı ve Önemi.....	9
1.1.6. Katılımcı Bütçeleme Program ve Mekanizmaları	12
1.1.7. Katılımcı Bütçelemeye İlişkin Sorun ve Riskler	14
1.1.8. Başarılı Bir Katılımcı Bütçe Uygulaması İçin Gerekli Koşullar	16

1.2. DÜNYA’DA GENÇLERİN AKTİF YURTTAŞLIĞI VE BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI.....	19
1.2.1. Gençlik Tanımı Ve Gençlerin Aktif Yurttaşlığı	19
1.2.1.1. Gençlik Tanımı	19
1.2.1.2. Gençlerin Aktif Yurttaşlığı	21
1.2.1.3. Aktif Yurttaş Olarak Gençlerin Katılımcılığı	23
1.2.2. Dünya’da Yerel Ve Ulusal Gençlik Politikaları Ve Gençlerin Aktif Katılımı	24
1.2.2.1. Gençlik Politikası.....	25
1.2.2.2. Ulusal Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı	27
1.2.2.3. Yerel Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı	30
1.3. GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMINA İLİŞKİN UYGULAMALAR	33
1.4. GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMINI ETKİLEYEN UNSURLAR	36
BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE KATILIMCI BÜTÇELEME YAKLAŞIMI VE GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI.....	40
2.1. TÜRKİYE’DE KATILIMCI BÜTÇELEME YAKLAŞIMININ ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ.....	40
2.1.1. Türkiye’de Katılımcı Bütçeleme	40
2.1.2. Türkiye’de Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Projeler ve Atılan Adımlar	43
2.1.2.1. Yerel Gündem 21	44
2.1.2.2. Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi.....	45
2.1.2.3. Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi ve İlerleme Raporu.....	46
2.1.2.4. TUSENET Projesi.....	47
2.1.2.5. KENTGES Projesi	48
2.1.2.6. TUSELOG Projesi	49
2.1.2.7. Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi	51
2.1.3. Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Yasal Düzenlemeler	52
2.2. TÜRKİYE’DE BAZI KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMALARI	57
2.2.1. Çanakkale Belediyesi Katılımcı Bütçe Uygulaması.....	57

2.2.2. Nilüfer Belediyesi Katılımcı Bütçe Uygulaması	57
2.2.3. Diğer Katılımcı Bütçe Uygulamaları	59
2.3. TÜRKİYE’DE GENÇLER VE BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI.....	60
2.3.1. Türkiye’de Gençlik ve Gençliğin Önemi.....	60
2.3.1.1. Gençlik Tanımı	60
2.3.1.2. Gençliğin Önemi	62
2.3.2. Türkiye’de Ulusal Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı	63
2.3.3. Türkiye’de Yerel Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı	68
2.3.3.1. Türkiye Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına Yönelik Uluslararası Belgeler.....	69
2.3.3.2. Türkiye’de Kent Konseyleri ve Gençlik Meclisleri.....	71
2.3.3.3. Türkiye’de Gençlere Yönelik Yerel Bir Hizmet Olarak Gençlik Merkezleri	73
2.4. TÜRKİYE’DE KATILIMCI GENÇLİK POLİTİKALARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER.....	74
2.5. TÜRKİYE’DE GENÇLERİN KATILIMLARINI ETKİLEYEBİLECEK UNSURLAR.....	78
BÖLÜM 3: TÜRKİYE’DE GENÇLERİN KATILIMCI BÜTÇELEMEYE YÖNELİK ALGI VE EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA	81
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	81
3.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	81
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	86
3.4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	88
3.4.1. Araştırma Modeli.....	88
3.4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	88
3.4.3. Veri Toplama Yöntemi.....	90
3.5. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI.....	91

3.6. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ	91
3.7.ARAŞTIRMANIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİLİĞİ.....	92
3.8.ARAŞTIRMANIN SINIRLI VE GÜÇLÜ YÖNLERİ.....	92
3.9. BULGULAR VE YORUMLAR	92
3.9.1. Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye İlişkin Bilgileri	93
3.9.1.1. Vatandaş Fikirleriyle Hazırlanan Bütçe	93
3.9.1.2. Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreci	94
3.9.1.3. Yerel Yönetimlerce Kullanılan Bütçe	96
3.9.2. Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Faydalarına İlişkin Görüşler	97
3.9.2.1. Kamunun Performansının Artması	97
3.9.2.2. Genç Potansiyelinden Faydalanma	99
3.9.2.3. Gençlere Yönelik Politika ve Hizmetlerin Artması	102
3.9.2.4. Gençlerin Sosyal/Kişisel Becerilerini Geliştirmesi.....	103
3.9.2.5. Ortak Çıkarları Koruması.....	104
3.9.2.6. Gençleri Aktif Yurttaş Yapması	105
3.9.2.7. Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemlerini Güçlendirmesi	106
3.9.2.8. Gençleri Kendi Kentinin İnsanı Yapması	107
3.9.2.9. Gençlere Kendini Gerçekleştirme İmkânı Vermesi	108
3.9.2.10. Daha Bilgili/Bilinçli Gençliğin Oluşması	109
3.9.2.11. Demokrasinin Kalitesini Artırması	110
3.9.3. Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Risklerine İlişkin Görüşler	111
3.9.3.1. Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurması	112
3.9.3.2. Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşması	114
3.9.3.3. Toplumsal Çıkarların Zedelenmesi	116
3.9.3.4. Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Artırması.....	117
3.9.3.5. Bütçeleme Sürecini Uzatması	118
3.9.3.6. Vatandaşların Vakitlerinin Boşa Harcanması	119

3.9.4. Türk Belediyelerinde Gençlerin Bütçeleme Sürecine Katılımının Gerekliliğine İlişkin Görüşler	120
3.9.4.1. Katılımın Gerekliliğine İlişkin Görüşler	120
3.9.4.1.1. Faydaların Çok Yüksek Olması	121
3.9.4.1.2. Türkiye Şartlarının Bunu Gerektirmesi.....	122
3.9.4.1.3. Gençlerin Önünü Açma /Aktif Yapma/Geliştirme Gereği....	124
3.9.4.2. Katılımın Gerekli Görülmemesine İlişkin Görüşler.....	125
3.9.4.2.1. Türkiye Şartlarında İşlevsel Olmaması	125
3.9.4.2.2. Risklerinin Çok Yüksek Olması.....	127
3.9.4.2.3. Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanı Olması	128
3.9.4.2.4. Belediye Yönetimlerinin Etkin Olması	129
3.9.5. Gençlerin Bütçeleme Sürecine Bireysel Katılımlarına İlişkin Yaklaşımları	129
3.9.5.1. Bütçeleme Sürecine Katılmayı İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Görüşler	130
3.9.5.1.1. Yönetime/Topluma Katkı Sağlamak.....	130
3.9.5.1.2. İstekleri/Sorunları/Fikirleri Dile Getirme İhtiyacı	132
3.9.5.1.3. Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamak.....	133
3.9.5.1.4. Vatandaşlık Görevi Bilme	134
3.9.5.1.5. Bilgi ve Yeteneklerine Güvenme	135
3.9.5.1.6. Mesleki Gelişimine Katkı Sağlamak.....	136
3.9.5.1.7. Bütçeleme Alanına İlgi ve Merak	136
3.9.5.1.8. Sosyalleşme İsteği	137
3.9.5.1.9. Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteği.....	138
3.9.5.1.10. Yönetimden Memnun Olmama.....	139
3.9.5.1.11. Bilgi ve Tecrübe İçin Katılma.....	140
3.9.5.2. Bütçeleme Sürecine Katılmayı İstemeyenlerin Nedenlerine İlişkin Görüşler.....	140
3.9.5.2.1. İşlevselliğine İnanmama.....	140
3.9.5.2.2. Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeme	141
3.9.5.2.3. Yeterli Zamanın Olmaması	142
3.9.5.2.4. İlgi Alanına Girmemesi	143
3.9.5.2.5. Daha Önemli Önceliklerinin Olması.....	144

3.9.5.2.6. Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/Yönetimden Memnun Olma

..... 144

SONUÇ..... 146

KAYNAKLAR..... 151

ÖZGEÇMİŞ..... 163

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.9.1.1: Vatandaş Fikirleriyle Hazırlanan Bütçeyle İlgili Değerlendirmeler	93
Tablo 3.9.1.2: Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreciyle İlgili Değerlendirmeler.....	95
Tablo 3.9.1.3: Yerel Yönetimlerce Kullanılan Bütçeyle İlgili Değerlendirmeler	96
Tablo 3.9.2.1: Kamunun Performansının Artmasıyla İlgili Değerlendirmeler.....	97
Tablo 3.9.2.2: Genç Potansiyelinden Faydalanmayla İlgili Değerlendirmeler.....	100
Tablo 3.9.2.3: Gençlere Yönelik Politika ve Hizmetlerin Artmasıyla İlgili Değerlendirmeler	102
Tablo 3.9.2.4: Gençlerin Sosyal/Kişisel Becerilerini Geliştirmesiyle İlgili Değerlendirmeler	103
Tablo 3.9.2.5: Ortak Çıkarların Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler	104
Tablo 3.9.2.6: Gençleri Aktif Yurttaş Yapmasıyla İlgili Değerlendirmeler	105
Tablo 3.9.2.7: Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemleri Güçlendirilmesiyle İlgili Değerlendirmeler	106
Tablo 3.9.2.8: Gençleri Kentinin İnsanı Yaprakla İlgili Değerlendirmeler.....	107
Tablo 3.9.2.9: Gençlere Kendini Gerçekleştirme İmkânı Verilmesiyle İlgili Değerlendirmeler	108
Tablo 3.9.2.10: Daha Bilgili ve Bilinçli Gençliğin Oluşmasıyla İlgili Değerlendirmeler	109
Tablo 3.9.2.11: Demokrasinin Kalitesinin Artmasıyla İlgili Değerlendirmeler.....	110
Tablo 3.9.3.1: Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurmasıyla İlgili Değerlendirmeler....	112
Tablo 3.9.3.2: Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşmasıyla İlgili Değerlendirmeler	114
Tablo 3.9.3.3: Toplumsal Çıkarların Zedelenmesiyle İlgili Değerlendirmeler	116
Tablo 3.9.3.4: Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Arttırmasıyla İlgili Değerlendirmeler	117

Tablo 3.9.3.5: Bütçeleme Sürecini Uzatmasıyla İlgili Değerlendirmeler.....	118
Tablo 3.9.3.6: Vatandaşların Vakitlerinin Boşa Harcanmasıyla İlgili Değerlendirmeler	119
Tablo 3.9.4.1.1: Faydaların Çok Yüksek Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler.....	121
Tablo 3.9.4.1.2: Türkiye Şarlarının Bunu Gerektirmesiyle İlgili Değerlendirmeler	123
Tablo 3.9.4.1.3: Gençlerin Önünü Açma/Aktif Yapma/Geliştirme Gereğiyle İlgili Değerlendirmeler	124
Tablo 3.9.4.2.1: Türkiye Şartlarında İşlevsel Olmamasıyla İlgili Değerlendirmeler ...	126
Tablo 3.9.4.2.2: Risklerinin Çok Yüksek Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler	127
Tablo 3.9.4.2.3: Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanı Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler	128
Tablo 3.9.4.2.4: Belediye Yönetimlerinin Etkin Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler ...	129
Tablo 3.9.5.1.1: Yönetime/Topluma Katkı Sağlamasıyla İlgili Değerlendirmeler	130
Tablo 3.9.5.1.2: İstekleri/Sorunları/Fikirleri Dile Getirme İhtiyacıyla İlgili Değerlendirmeler	132
Tablo 3.9.5.1.3: Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamayla İlgili Değerlendirmeler	133
Tablo 3.9.5.1.4: Vatandaşlık Görevi Bilmeleriyle İlgili Değerlendirmeler	134
Tablo 3.9.5.1.5: Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeyle İlgili Değerlendirmeler	135
Tablo 3.9.5.1.6: Mesleki Gelişimine Katkı Sağlamakla İlgili Değerlendirmeler	136
Tablo 3.9.5.1.7: Bütçeleme Alanına İlgi ve Merakla İlgili Değerlendirmeler.....	137
Tablo 3.9.5.1.8: Sosyalleşme İsteğiyle İlgili Değerlendirmeler	137
Tablo 3.9.5.1.9: Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteğiyle İlgili Değerlendirmeler	138
Tablo 3.9.5.1.10: Yönetimden Memnun Olmamayla İlgili Değerlendirmeler	139
Tablo 3.9.5.1.11: Bilgi ve Tecrübe İçin Katılmayla İlgili Değerlendirmeler	140
Tablo 3.9.5.2.1: İşlevselliğine İnanmamayla İlgili Değerlendirmeler	141
Tablo 3.9.5.2.2: Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmemeyle İlgili Değerlendirmeler	141

Tablo 3.9.5.2.3: Yeterli Zamanın Olmamasıyla İlgili Değerlendirmeler	142
Tablo 3.9.5.2.4: İlgi Alanlarına Girmemesiyle İlgili Değerlendirmeler	143
Tablo 3.9.5.2.5: Daha Önemli Önceliklerinin Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler	144
Tablo 3.9.5.2.6: Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/Yönetimden Memnun Olmayla İlgili Değerlendirmeler	145

KISALTMALAR

ABEGPM	Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi
ADNKS	Türkiye’de Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
ASPB	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
HGEP	Hizmet Geliştirme Eylem Planı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
KENTGES	Sürdürülebilir Kentsel Gelişme İçin Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Hazırlama Projesi
LAR II	Türkiye’de Yerel Yönetim Reformunun Devamının Desteklenmesi Projesi
MİGM	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
NLC	Ulusal Kentler Birliği
TBB	Türkiye Belediyeler Birliği
TUSELOG	Türk – İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı Programı
TUSENET	Belediye Ortaklık Ağları Projesi
SALAR	İsveç Bölgeler ve Yerel Yönetimler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

YCC

Gunnison Gençlik Kent Konseyi

YG21

Yerel Gündem 21

GİRİŞ

Daha erken uygulamalarının olduğu bilirse de Dünya’da 1980’li yılların sonu 1990’lı yılların başından itibaren ortaya çıkan ve giderek yaygınlaşan katılımcı bütçe uygulamaları, temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçişin en önemli demokratik adımlarından biridir ve bütçe hakkında yaşanan en son gelişmedir. Katılımı, hesap verebilirliği, yerelleşmiş yönetim ve idarelerde mali saydamlığı sağlamak için uygulanması benimsenen katılımcı bütçeleme, harcama önceliklerinin vatandaşların tercihleri doğrultusunda belirlenmesini ve bunun için bütçeleme sürecine vatandaşların doğrudan katılımını öngören bir bütçeleme yaklaşımıdır.

Katılımcı bütçeleme, vatandaş katılımını öngörürken vatandaşların ihtiyaç ve beklentileri konusunda seslerini duyurabilmeleri arzulanmaktadır. Bu şekilde kamu kaynaklarının stratejik önceliklerine göre vatandaş ihtiyaçları doğrultusunda tahsis edilmesi ve kullanılması sağlanarak kaynak tahsisinde ve kullanımında etkinliğin sağlanması arzulanmaktadır. Ve böylece de toplumsal adaletin sağlanması ve eşitliklerin giderilmesi hedeflenmektedir. Ancak katılımcı bütçeleme uygulamalarında beklenen faydaların sağlanabilmesi için bütçeleme sürecine toplumun tüm kesiminin ihtiyaç ve beklentilerin karşılayacak şekilde yüksek bir katılımın sağlanması gerekmektedir. Bunun içinde özellikle toplumun tüm dışlanmış kesimlerinin bütçeleme sürecinde yer alması arzulanmaktadır. Söz konusu bu dışlanmış kesimler arasında kadınlar, çocuklar, engelliler, yoksullar, gençler gibi gruplar yer almaktadır.

Dünya’da katılımcı bütçelemeye atfedilen önem nedeniyle, katılımcı bütçeleme uygulamaları giderek yaygınlaşmakta ve bu kapsamda özellikle dışlanmış grup olarak görülen kadınların, çocukların, engellilerin, yoksulların, gençlerin katılımını sağlamaya yönelik çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu gruplar içinde özellikle gençlerin, hem dışlanmış bir grup olarak hem de bir ülkenin önemli bir potansiyel değeri olarak sağlayabilecekleri önemli katkıları nedeniyle bütçeleme sürecinde yer alması büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle Dünya’da gençlere atfedilen önem artmış, artık gençler dikkate alınması gereken önemli bir potansiyel olarak görülmeye başlanmıştır. Bu nedenlerle de gençliğin katılımına yönelik gençlik politikaları geliştirilmeye ve uygulanmaya başlanmıştır. Dünya’daki gelişmelere kayıtsız kalmayan Türkiye’de de artık katılımcı bütçelemeye ve bu kapsamda başta gençler olmak üzere tüm dışlanmış grupların katılımına yönelik çalışmalar yürütülmeye başlanmıştır.

Dünya’da ve Türkiye’de katılımcı bütçeleme uygulamaları ve bu doğrultuda gençlerin bütçeleme sürecine katılımı giderek önem kazanırken, kendilerine çok büyük önem atfedilen gençlerin bu gelişmelerden ne kadar haberdar oldukları, bu gelişmelere nasıl baktıkları da araştırılması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmıştır. Bu nedenle ilgili literatürde bu konuda yapılmış araştırmalara ihtiyaç vardır. Şüphesiz bu çalışmaların her ülkenin kendi koşullarına özgü araştırılması gerekmektedir. Bu kapsamda genelde ilgili literatüre özel de ise Türkiye’deki çalışmalara ışık tutmak amacıyla; Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma yapılmasının önemli olduğu düşünülmüştür.

Bu kapsamda üç bölümden oluşan *tezin birinci bölümünde*; ilk önce katılımcı bütçelemeye ilişkin ayrıntılı kavramsal çerçeve sunulmuştur. Sonrasında gençlerin aktif yurttaşlığı ve bütçeleme sürecine katılımına, dünyada gençlerin katılımına yönelik yürütülen politikalara, gençlerin bütçeleme sürecine katılımına ilişkin uygulamalara ve gençlerin bütçeleme sürecine katılımını etkileyen unsurlara ilişkin bilgiler sunulmuştur. *Tezin ikinci bölümünde*; Türkiye’de katılımcı bütçeleme yaklaşımının gelişimine, Türkiye’de katılımcı bütçe uygulamalarına, Türkiye’de gençler ve bütçeleme sürecine katılımına, Türkiye’de katılımcı gençlik politikalarına ilişkin değerlendirmelere, Türkiye’de gençlerin katılımlarını etkileyebilecek unsurlara ilişkin bilgiler sunulmuştur. *Tezin üçüncü bölümünde ise*; Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerinin tespit edilmesine yönelik Akdeniz Üniversitesi’nde okuyan 507 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen anket çalışması ve bulgularına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

BÖLÜM 1:

KATILIMCI BÜTÇELEME YAKLAŞIMI VE AKTİF YURTTAŞ OLARAK GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI

1.1. BÜTÇELEMEDE DEMOKRATİK BİR DEĞİŞİM: KATILIMCI BÜTÇELEME KAVRAMI

Bütçelemede de demokratik bir değişim olan katılımcı bütçeleme; bütçe ve bütçe hakkı, bütçe hakkının gelişimi ve katılımcı bütçeleme, katılımcı bütçeleme sürecinin tarihsel gelişim süreci, katılımcı bütçelemenin ortaya çıkışı ve gelişimi, katılımcı bütçelemenin amacı ve önemi, katılımcı bütçeleme program ve mekanizmaları, katılımcı bütçelemeye yönelik eleştiriler ve başarılı bir katılımcı bütçe uygulamaları için gerekli koşullar alt başlıkları şeklinde incelenmiştir.

1.1.1. Bütçe ve Bütçe Hakkı

Türkçe' ye Fransızca' dan geçen ve Fransızca' da “Bouge”, “Bougette” olarak ifade edilen bütçe kelimesi; Latince “Bulga”, İngilizce’de ise on yedinci yüzyıldan itibaren “Budget” şeklinde tanımlanmıştır (Tügen, 2008: 1). Dar anlamda bütçe, “devletin gelecek bir dönemde elde edilebilecek gelirleri ile yapılması planlanan harcamalarını içeren belge” olarak nitelendirilirken, geniş anlamda bütçe kavramı, “belirli bir döneme ait kamu gelir ve gider dengesini gösteren ve bu dönem içinde kamu gelirlerinin toplanması, kamu harcamalarının yapılması hususunda yasama organı tarafından yürütme organına verilen yetkiyi içeren bir kanun” şeklinde ifade edilmektedir (Pehlivan, 2007:214). Başka bir deyişle bütçe, hükümetlerin temel siyasi programı olarak nitelendirilirken, devlet görevlerinin somutlaşmış ve parasallaşmış şeklidir. Ayrıca bütçe kamu gelir kaynakları ile kamu giderlerinin sarf yerlerini gösteren bir belge olmasının yanı sıra devletin iktisadi ve sosyal amaçlarını belirleyen bir düzenleme olarak da kabul edilmektedir (Meriç, 2013:156).

Hükümetlerin siyasi programının parasal ve mali boyutunun ifadesi şeklinde tanımlanan devlet bütçeleri, hangi kamusal mal ve hizmetlerin ne miktarda yapılacağına ve bunun için ne kadar ve ne tür harcama yapıp, hangi gelirlerin ne miktarda toplanacağına karar almanın aracıdır (Gürsoy, 1981:40). Bütçeler iktidarların eğitim, sağlık vb. birçok alanda öncelik ve hedeflerini somutlaştırmak suretiyle birleştirip

uygulamaya koyduğu temel ve en önemli siyasal dokümanlardır. Diğer yandan bütçenin, devlet ile toplum arasında sosyal bir sözleşmenin sonucu olarak da, devletin milletten vergiler yoluyla aldığı kaynakları nerelere kullandığı konusunda tüm bilgi ve belgeleri şeffaf bir şekilde vatandaşlara sunması gerekmektedir (Ergen, 2012:317).

Bütçe hakkı kavramı, bütçenin hangi organ tarafından hazırlanacağı hususunun yanı sıra bu sürecin müzakere ve onay aşamasını da içermektedir (Bağlı, 2012:46). Bütçe hakkı kavramı, “çeşitli kaynaklardan elde edilecek gelirlerin ve yapılacak harcama miktarlarının egemenlik hakkının bir ifadesi olarak millet tarafından belirlenmesi” esasına dayanmaktadır. Harcamaların nereye, ne ölçüde yapılacağı ve bu harcamaların halka ne gibi yükümlülükler getireceği konusunda söz sahibi olmayı ifade eden ve direk halkın veya halkın seçmiş olduğu temsilcilerinin davranışlarını içeren bütçe hakkı; elde edilen gelirlerin çeşit ve miktar olarak yöneleceği kamu harcamasını belirleme ve onaylama hakkı olarak tanımlanabilir. Bütçe hakkı, demokratik parlamenter sistemlerde, halk tarafından seçilen yasama organlarınca kullanılmaktadır. Özetle bütçe hakkı, vatandaşların bütçeyi onama ve denetleme haklarına sahip olmalarıdır (Zekioğlu, 2009:10-11).

1.1.2.Bütçe Hakkının Gelişimi ve Katılımcı Bütçeleme

Bütçe hakkının gelişimi üç aşamada incelenebilmektedir. Bunlar; vergi alma hakkı, harcama yapma hakkı ve yıllık bütçeyi onama hakkıdır. Bütçe hakkı konusunda öncelikle vergilerin genel meclisler ve parlamento tarafından onama hakkı sağlanmıştır. İngiltere’de “Common Council”, Fransa’da “Etats Generaux” adını taşıyan genel meclislerin onayı olmaksızın vergi alınmaması; İngiltere’de 1215 tarihinde Kralın Magna Carta’yı kabulüyle (fakat bu hakkın kesin olarak 1688 tarihinde Bill of Rights adlı kanundan sonra elde edilmiştir), Fransa’da ise 1789 İhtilali’nden sonra gerçekleşmiştir. Vergileme hakkını, ödenekler aracılığıyla giderlerin onanması hakkının halk temsilcilerine tanınması izlemiştir ve son olarak da gelir ve giderlerin onama işlemlerinin süreklileştirilmesi ve yıllık bütçenin onanması hakkına sahip olunmuştur (Bağlı, 2012:44).

Demokrasinin gelişmesiyle krala karşı halk temsilcilerinden oluşan meclisler, kamu gelir ve giderlerinin denetiminde söz sahibi olmuş, böylelikle bütçe hakkını da elde etmişlerdir. Bütçe hakkı, tüm ülkelerde tek seferde gerçekleşmemiş aşama aşama

belirli bir süreç sonucunda elde edilmiştir. İlk zamanlar rızasız vergi alınamayacağı hususu kabul edilmiş ve parlamentolar vergileme yetkisini elde etmiştir. Daha sonra halk meclisleri harcamalar üzerindeki yetkiyi elde ederek harcamaların nerelere ve hangi oranlarda yapılacağını belirlemiş, en sonunda da bütçenin yıllık olarak onaylanmasını sağlayan, gelir ve giderlerin her sene yeniden tasdik edilmesiyle de bütçe hakkı tam manasıyla olgunluğa kavuşmuştur (Mutluer ve diğerleri, 2006:53).

Zamanla ülkelerin mali yapılarındaki gelişmeye ve bütçe hakkını önemsemelerine bağlı olarak, demokratik yapıları da ilerleme kaydetmiş ve olgunlaşmıştır (Akça, 1998:3). Gelişmelerin neticesinde ortaya çıkan günümüz uygulamalarından biri de kamusal faaliyetler konusunda konuşmayı ve karar alma süreçlerine vatandaşların doğrudan katılımını esas alan ve son yılların en başarılı demokratik katılım araçlarından biri olarak görülen katılımcı bütçeleme yaklaşımı olmuştur (Sakınç ve Bursalıoğlu, 2014:1; Özen ve Yontar, 2009:281).

İlk defa Porto Alegre’de uygulanan ve Portekizce’de “orçamento participativo” olarak ifade edilen katılımcı bütçeleme 1990 yılından itibaren dünyada dikkat çeken bir bütçeleme yaklaşımıdır (Özen ve Yontar, 2009:283). Günümüzde katılımcılık, gerek vatandaşların gerek sivil toplum örgütlerinin, devletin politika oluşturma, uygulama ve denetleme süreçlerine müdahil olmasını ifade etmektedir (DPT, 2007:14). Bu bağlamda katılımcı bütçeleme, bütçeleme sürecine doğrudan vatandaşların ya da onların temsilcilerinin katılımını öngören bütçeleme yaklaşımıdır. Vatandaşların siyasi karar mekanizmasına ve yönetim sürecine ya doğrudan ya da temsil yolu ile dahil olmaları anlamına gelen katılımcılık kavramı günümüzde vatandaş hakları, demokratik yönetim, yolsuzlukla mücadele ve yoksulluğun azaltılması gibi kavramlarla bir arada değerlendirilmektedir (Kösekahya, 2003:35). Öyle ki katılımcı bütçeleme ile arzu eden tüm vatandaşlar kamusal kaynakların ne şekilde kullanıldığı hakkında bilgi sahibi olurken, kendilerini ilgilendiren politika seçeneklerine karar verme sürecinde bizzat katılma hakkını da sağlarlar. Böylece düşük gelir elde eden ve depolitize edilen kesimlere de karar alma sürecinde söz hakkı tanınabilir (Wampler, 2007:24). Katılımcı bütçeleme ilgili literatürde çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Katılımı, hesap verebilirliği, yerleştirilmiş yönetim ve idarelerde mali saydamlığı sağlamak için uygulamaya konulmuş yeni bir yönetim anlayışını benimseyen katılımcı bütçeleme, toplumların, bütçelerin hazırlanmasına dolaysız katılımlarını ve kamusal harcamalarını

takibine imkan tanıyan bir sistemdir (Municipal Development Partnership for Eastern and Southern Africa, 2006:17). “Katılımcı bütçeleme; kamu yöneticisi veya seçilmiş olmayan vatandaşların bütçeleme sürecine ‘doğrudan’, ‘kalıcı’ ve ‘bağımsız’ olarak katılması” şeklinde de tanımlanmaktadır (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:2). Kanoute’ye (2008) göre katılımcı bütçeleme; toplumların kamusal politikaları tartışabildikleri, kullanılabilir kamu kaynaklarını saptayabildikleri veya kaynakların tahsis edilmesine ilişkin kararlara katılabildikleri bir süreç şeklinde tanımlarken (syf:4); Wampler (2007), kamu kaynaklarının tahsisatı konusunda toplumun görüşebildiği ve sonuca bağlayabildiği bir karar alma süreci olarak ifade etmektedir (syf:21).

Sintomer (2012) katılımcı bütçelemeyi, seçilmemiş olanların kamusal finansman sürecinde bulunmalarına müsaade eden bir model şeklinde tanımlamış ve beş temel unsura sahip olduğunu belirtmiştir. Bunlar (syf:2):

- ✓ “Bütçe sürecinin geniş bir katılımı tartışılması,
- ✓ Kent bütçesinden belli miktarda kaynak tahsisi,
- ✓ Yıllar boyunca tekrarlanan bir süreç olması,
- ✓ Katılımcı bütçelemenin görüşülmesinde kurumsallaşmış forumlar,
- ✓ Mümkün olan en üst düzeyde şeffaflık.”

Katılımcı bütçeleme, çoğunlukla yerel yönetimlerin harcama önceliklerinin halkın katılımı ve tercihleri doğrultusundan belirlenerek bütçelendirildiği bir süreç olarak bilinmektedir (Tepav, 2007:2). Bu nedenle katılımcı bütçeleme vatandaşların belirlenmiş bir takvim ile belediye bütçesinin en azından bir kısmında söz sahibi olabilmelerine imkân tanıyan bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Goldfrank, 2006:4-5). George Jones (2009) tarafından ise bu yaklaşımın; yerel halka süreci inceleme ve kontrol etme rolü vermekle birlikte yerel halkın veya yerel halkı temsil edenlerin toplumların harcama öncelikleri hakkında tartışma ve oylama yapmak, harcama teklifi sunmak ve bu teklifleri oylamak suretiyle sürece katılması anlamına geldiği vurgulanarak yerel düzeyde katılımcı bütçe tanımı yapılmıştır (aktaran. Şahin, 2010:178).

Katılımcı bütçeleme yaklaşımı, kaynakların tahsisine yönelik yönetim sürecinin belirlenmesine katılımcıların etkin katılımını öngören bir yönetim yapısını benimsemiştir (Ergen, 2012: 318).

“Uygulamada katılımcı bütçeleme vatandaşlara; kendi çevrelerindeki ihtiyaçları önceliklendirme, diyalog kurma, yeni hizmetleri uygulamaya koyma, kente sahip çıkma, yönetime hesap sorma, kaynakları etkin şekilde kullanma, sorumluluk alma bilinci

vermektedir. Vatandaşların katılımcı bütçelemeye yer almalarını gerektiren süreçler; fizibilite raporlarının hazırlanması, yerel konseye bütçe teklifi verilmesi, bütçe onaylanma sürecinin denetimi, üretim sürecinin takibi, hizmet dönüşümünün değerlendirilmesi süreçleridir.”(Demirkaya, 2010:14).

Farklı şekillerde tanımlanan katılımcı bütçeleme, özetle vatandaşları bütçeleme sürecine katan ve onlara kamusal karar alma sürecinde daha aktif kontrol ve denetim imkânı tanıyan, doğrudan demokrasi ile temsili demokrasinin birlikte olduğu bir bütçeleme yaklaşımıdır.

1.1.3.Katılımcı Bütçelemenin Ortaya Çıkışı

Günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle değişen ve gelişen yeni toplumun ihtiyaçlarına ve karmaşık siyasal yapısına temsili demokrasi anlayışının cevap verememesi, temsili demokrasiden katılımcı ve karşılıklı etkileşime dayalı yeni demokratik devlet modeline doğru bir geçiş yaşanmasına neden olmuştur (Tekeli, 2004:2). Temsili liberal demokrasinin yetersizlikleri nedeniyle katılımcı demokrasi kuram ve pratiğinin tüm dünyada hızla gelişmesi ise katılımcı bütçeleme yaklaşımının ortaya çıkmasında etkili olan faktörlerden biri olmuştur (Demirci, 2010:21).

Katılımcı demokrasi, genel bir tanımlamayla halkın çeşitli hususlarda siyasi karar alma süreçlerinde aktif rol alarak bu sürece iştirak etmesi ve görüş bildirmesi şeklinde tanımlanabilir (Özen ve Yontar, 2009:281). Temsili demokrasilerden farklı olarak “halkın karar alma sürecinde aktif rol oynamasını” ifade eden katılımcı demokrasi anlayışında vatandaşlar kendi bireysel çıkarlarının ötesinde ortak çıkar için hareket ederken halka seçim günü dışında da söz hakkı verilmektedir. Böylelikle vatandaşlar sadece seçim aşamasında değil, yönetimin her aşamasında aktif hale gelmektedir (Kösekahya, 2003:34).Bu anlayışın bütçeleme sürecine yansımalarıyla birlikte “katılımcı bütçeleme” kavramı ortaya çıkmıştır (Özen ve Yontar, 2009:281).

Diğer yandan günümüzde yaşanan değişim ve dönüşümlerin bir sonucu olarak ekonomik, toplumsal, siyasal olgular geleneksel kamu yönetim anlayışını ve uygulanmasını etkilemiş ve günümüz dünyasında konumu ve fonksiyonları bakımından yepyeni bir devlet kurumuyla karşı karşıya bırakmıştır. Bunun sonucunda ise yeni kamu yönetim anlayışı ortaya çıkmıştır (Özer, 2012:2). Bu kapsamda geleneksel kamu yönetim anlayışından ayrı ve yeni oldukları iddiasıyla küreselleşme ve post modern dönemli yeni liberal değerler ve düşünce yapısı üzerine gelişen çeşitli yeni kamu

yönetimi kuramları ortaya çıkmış ve bu kuramlarda katılımcılık ve halka dönük bir yönetim anlayışının yerleştirilmesi baskın bir unsur olmuştur (Şahin, 2013:185). Dolayısıyla katılımcı bütçeleme yaklaşımının ortaya çıkmasında etkili olan bir diğer faktörde kamu yönetimi alanında ortaya çıkan değişim olmuştur.

1.1.4.Katılımcı Bütçeleme Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi

1980'lerin başında birkaç İngiliz yerel yönetimlerde kullanılmaya başlanılan (aktaran Şahin, 2010) katılımcı bütçeleme, 1989'da Brezilya yerel seçimlerinde İşçi Partisi'nin elde ettiği zafer sonrası Rio Grande De Sul eyaletinin başkenti Porto Alegre kentinde uygulama alanı bulmuştur. İşçi Partisinin seçimi kazanması diğer kentlerde de katılımcı bütçeleme uygulamasının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Nüfusu bir milyonu aşan Porto Alegre kentinde bütçeleme sürecinde yer alan vatandaşların sayısı yirmi bine ulaşmıştır. Yaşam şartları oldukça kötü durumda olan ve muhalefetin diktatörlüğe karşı güçlü konumda olduğu kentte STK'lar ile belediye yönetimi birlikte kentteki yaşam standardını yükseltmek ve yoksulluğu azaltmak noktasında ciddi başarılar elde etmiştir (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:3).

Porto Alegre'deki katılımcı bütçe uygulamasıyla halk katılımı sağlanırken demokratik mekanizmalar oluşturmuştur. Öyle ki katılımcı bütçeleme anlayışıyla yurttaşların, yasama ve yürütme gücünün birlikte oluşturduğu, yeni bir "*karar merkezi*", yeni bir "*kamusal alan*" yaratılmıştır. Böylelikle kaynakların bölüşümünde etkinlik sağlanmış, "*siyasetin toplumsallaşması*" açısından da önemli bir adım atılmıştır (Genro ve Souza, 1999:20). Katılımcı bütçe uygulamasının en önemli faydalardan bir diğeri de oluşturduğu yeni kamusal alanla birlikte bilgiye ulaşmada demokratikleşmenin, yeni bir yurttaşlık anlayışının geliştirilmesine katkı sağlamasıdır. Yurttaşlar katılımcı bütçe süreciyle devletin rol ve sorumlulukları ile sınırlarını konusunda bilgi sahibi olmakta ve buna göre karar almaktadırlar. Oluşturulan yeni kamusal alanda "...geleneksel yurttaşlıktan, yani bireysel talepler, tecrit olmuş ve sonuçsuz isyanlar üzerine kurulu yurttaşlıktan kendini ayırtıran aktif, katılımcı, eleştirel bir yurttaşlık" anlayışı doğmuştur (Çiçek, 2008:63).

Katılım bütçeleme Brezilya'nın Porto Alegre şehrinde uygulanması sonucunda elde edilen başarının ardından Güney Amerika ve diğer kıtaların her tarafına yayılmıştır

(aktaran Şahin, 2010). Katılımcı bütçelemenin gelişme aşamaları aşağıdaki gibi olmuştur (Kanoute, 2008:4):

- ✓ “Birinci aşama (1989-1997), Latin Amerika’daki sınırlı sayıdaki şehirde ve özellikle Brezilya’daki deneyimler,
- ✓ İkinci aşama (1997-2000), Brezilya’da 130’u aşkın şehirde katılımcı bütçeleme yaklaşımının uygulandığı ve bu yaklaşımın güçlendiği dönem,
- ✓ Üçüncü aşama (2000 yılından günümüze), Brezilya’nın sınırları dışına yayılmasıdır. 2007 yılından itibaren bu araç dünyanın her tarafındaki 500’ü aşkın şehre yayılmıştır. 2010 yılında, dünya genelinde bu bütçeleme yöntemini uygulayan kent sayısı 1400’ü aşmıştır.”

Günümüzde bu yaklaşım gelişerek devam etmekte ve özellikle de yerel yönetimlerin bütçeleme süreçlerinde etkin bir şekilde uygulanmaya çalışılmaktadır. Günümüzde Brezilya, 250’den fazla belediyesi ile katılımcı bütçe uygulamasına geçmiştir. Brezilya dışında katılımcı bütçe; Latin Amerika ülkeleri (Arjantin, Peru, Uruguay, Meksika vb.), Avrupa ülkeleri (Fransa, İngiltere, Belçika, İtalya, İsveç, Almanya vb.) ile Kuzey Amerika ülkelerinde (Kanada, ABD vb.) pek çok kent içerisinde uygulama alanı bulmuştur (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:3).

1.1.5. Katılımcı Bütçelemenin Amacı ve Önemi

Katılımcı bütçeleme; vatandaş katılımının sağlanmasında ve vatandaş katılımından beklenen etkilerin ortaya çıkmasında önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Şahin, 2010:174). Bu nedenle katılımcı bütçelemenin amaç ve önemini anlamak için öncelikle vatandaş katılımının ne açıdan önemli olduğunu anlamak gerekir (Moynihan, 2007: 55). “Vatandaş katılımından” beklenen etkiler çeşitli kaynaklara dayanarak şu şekilde özetlenmektedir (Demirci, 2010: 24):

- ✓ “Katılım, insanların kapasitesini ve moral karakterini geliştirir. Katılım, bireylerin ve toplumların potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardım eder.
- ✓ Katılım, sisteme yabancılaşmış yurttaşları tedavi eder. Katılım, toplumsal dışlanma ve siyasal kayıtsızlık gibi toplumsal sorunlarla mücadele aracıdır. Katılım, bireylere kendi yaşamları üzerinde kontrol ve özgürlük hissi verir.
- ✓ Katılım yoluyla halk kararlara rızasını gösterir ve böylece karar sürecini meşrulaştırır. Bu meşruiyet, aynı zamanda siyasal istikrarın sürmesine katkıda bulunur. Katılım ayrıca topluma aidiyet hissini artırır.
- ✓ Katılım güçsüzlere değişim yaratmak ve seslerini duyurmak için bir platform oluşturur, zenginlerin yoksullar üzerindeki tiranlığını azaltır.

- ✓ Devletin her zaman en iyisini bilmediğinin kabul edilmesi, yurttaşların deneyim ve uzmanlıklarını yönetim sürecine katmasına imkân tanır. Bu da alınan politika kararlarının kalitesini artırır ve daha fazla sahiplenme yaratır. Kamu politika kararlarının paydaşlar tarafından sahiplenilmesi, söz konusu kararların uygulamasını kolaylaştırır.
- ✓ Katılımın daha adil ve daha verimli sonuçlara ulaşmayı sağlama potansiyeli mevcuttur.
- ✓ Katılım, yeni ağlar ve ilişkiler kurma fırsatı vererek insanları birbirine yakınlaştırır, sosyal sermayenin (kişi ve kurumlar arası güvene dayalı ilişkilerin) ve toplumsal uyumun gelişimine olumlu katkı yapar.”

Katılım, bireylerdeki demokrasi duygusunu geliştirme açısından önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle yerel idarelerde vatandaşın alınan kararlarda söz sahibi olması, seçilmiş ve atanmış kamu görevlilerinin karar ve uygulamalarını daha etkili biçimde denetleyebilmesini sağlamaktadır. Zira katılımın merkezi yönetimden yerel yönetime inildikçe artış gösterdiği buna paralel olarak katılımcıların da etkinliğinin arttığı kabul görmektedir (Eryılmaz, 2010: 132).

Günümüzde katılımcılık, mali saydamlık ve iyi yönetim gibi kavramlarla halkın doğrudan katılımını öngören bu süreçte halk kendilerine sunulmakta olan kamu hizmetleri hakkında karar verebilme ve görüşlerin alınacak kararlara doğrudan yansıtılabilme özgürlüğüne kavuşmuştur. Öyle ki yerel yönetimlerdeki kamusal hizmet sunumunda daha etkin bir denetim türü olarak kabul gören sosyal denetimin, merkezi yönetim kamusal hizmetler sunumu açısından da uygulanabilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır (Özen ve Diğerleri, 2015:124).

Katılımcılık, kamu gücünün kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi, vatandaşların söz sahibi oldukları düzenlemelerde daha istekli ve uyum içinde olmaları, sonuçlarını birlikte değerlendirmeleri, devlete olan güvenlerinin artması, saydamlığın güçlenmesi gibi nedenlerle büyük önem taşımaktadır (DPT, 2007:15).

“Katılım bir taraftan optimal hizmet verimini sağlayacak alan oluştururken, diğer taraftan katılımcı programlar ile sosyal sermayenin gelişimi, kişilerin sosyalleşmesi yoluyla karşılıklı ilişkilerde güven algılamasının yükselmesi olgusunu güçlendirecektir. Katılım aynı zamanda bilgiye hızla erişme ve yönetimin karar ve faaliyetlerinin kontrolü anlamına da gelmektedir” (Toprak, 2008: 116).

Katılımcı bütçeleme anlayışının da bu durumu gerçekleştirebilecek uygulama araçlarından birisi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Özen ve Yontar, 2009:283). Bununla beraber katılımcı bütçelemenin öneminin pekişmesi noktasında katılımcı

bütçeleme uygulamaları sonucunda ortaya çıkması muhtemel etkiler de şu şekilde özetlenebilmektedir.

Katılımcı bütçeleme yaklaşımının önemini ortaya koyan değerlendirmeler arasında ilk olarak toplumsal katılımın sağlanması ve demokrasinin kalitesini artırması gelmektedir (Schneider ve Baquero, 2006: 26). Katılımcı bütçeleme; vatandaşları bütçeleme sürecine dahil ederek onlara kaynakları nasıl ve nereye kullanacağı konusunda doğrudan rol vermektedir (Wampler, 2007:21). Katılımcı bütçelemeyle birlikte karar alma sürecinde söz sahibi olan vatandaşlar, kamu kaynaklarının ne şekilde kullanıldığını izleme, sosyal politikalar arasında tercihte bulunma ve kamusal kaynakları önceliklerine göre dağıtma fırsatı bulabilmektedir. Katılımcı bütçelemede temel kavram olan “önceliklendirme”, farklı alternatifler arasında tercihlerin yapılmasına dayanmaktadır. Bu alternatiflerin nasıl ve kimler tarafından belirlendiği, sürecin kalitesi ve sonuçları açısından etkili olacaktır. Böylelikle, yolsuzluk ve suiistimaller ortadan kaldırılmaya çalışılırken, karar alma sürecinden yoksun ve gelir düzeyi düşük kesimlerin etki alanı genişletilmektedir (Wampler, 2000:15).

Ebdon ve Franklin (2006)’ ya göre katılımcı bütçe yaklaşımının temel bazı amaçları şu şekilde sıralanabilir (aktaran Şahin, 2010:172-173):

- ✓ “Katılımcıları bütçe konusunda eğitmek,
- ✓ Bütçe teklifleri konusunda destek kazanmak,
- ✓ Vatandaşın kamusal müdahaleler üzerindeki kontrolünü ve etkisini artırmak,
- ✓ Politikaları ve kaynak tahsisini iyileştirerek sosyal adaleti sağlamak,
- ✓ Yönetmelik mekanizmaları yeniden düzenlemek,
- ✓ Güven oluşturmak, topluluk duygusu yaratmak.”

Diğer yandan bazı kaynaklarda katılımcı bütçelemenin temelde dört önemli etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Birincisi; demokrasi inancını güçlendirmesidir. İkincisi, katılımcıların (vatandaşların) demokratik hak ve sorumluluklarının bilincinde olmaları açısından pedagojik bir etki yaratmasıdır. Üçüncüsü, kamu kaynaklarının kullanımında etkinliği artırmasıdır. Dördüncüsü ise, kamu kaynaklarının harcanmasında yeniden dağıtıcı etkiye (kentsel yoksulluğun azaltılması) sahip olmasıdır (aktaran Sakıncı ve Bursalıoğlu, 2014:2).

1.1.6.Katılımcı Bütçeleme Program ve Mekanizmaları

Katılımcı bütçe programları her ülke veya şehrin politik, sosyal ve ekonomik çevresine göre değişiklik gösterdiğinden dolayı belirli bir katılımcı bütçeleme programı yoktur. Şehirden şehre, ülkeden ülkeye farklılık gösteren katılımcı bütçe uygulamaları hem yerel düzeyde hem de ulusal düzeyde gerçekleştirilebilmektedir. Ancak yerel düzeyde katılımcı bütçe uygulamaları daha fazladır. Bu doğrultuda birçok yeni süreçler ve yapılar oluşturulmaktadır (Şahin, 2010:178).

Katılımcı bütçeleme uygulamaları farklı biçimlerde olabilmektedir. Cabannes (2004), katılımcı bütçelemenin farklı biçimlerini kendi arasında şu şekilde sınıflandırmaktadır (syf:28):

- ✓ *“Doğrudan demokrasi ve toplum tabanlı temsili demokrasi:* Doğrudan demokraside her vatandaş belirli tematik önceliklerde ve halka açık mahalle veya semt toplantılarına katılırlar. Her katılımcının oy verme ve meclise delege veya üye olarak seçilme hakkı bulunmaktadır. Böylelikle tüm vatandaşlar sürecin içine dahil edilmiştir ve denetim görevini de kendileri bizzat yerine getirmektedirler. İkinci tür katılım ise dolaylıdır. Bütçe müzakereleri ve karar alma yetkisi mahalle temsilcileri, hemşehri temsilcileri, sendikalar gibi sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri tarafından yerine getirilir.
- ✓ *Bütçelemeyle ilgili kararların alınmasında sorumluluk:* Katılımcı bütçelemenin çoğu türlerinde temsili demokrasi kuralları geçerlidir ve bütçe ile ilgili kararları belediye meclisi alır ve onaylar. Bununla beraber, belediye meclisleri uygun biçimlerde vatandaşla danışabilir. Fakat nihai olarak bütçeyle ilgili karar yetkisi meclise aittir.
- ✓ *Karar almadan sorumlu organ:* Brezilya deneyiminde “Katılımcı Bütçe Meclisleri” bulunmaktadır. Vatandaşların oylarıyla seçilen meclis üyeleri bütçe tekliflerini hazırlar ve belediye meclisine sunar. Merkezi karar alma organı gibi işlev gören katılımcı bütçe meclisleri halka açık bir dizi toplantılar gerçekleştirmek suretiyle bütçeyle ilgili kararların oluşmasını sağlar.
- ✓ *Bütçenin onaylamasının ardından gerçekleşen sosyal kontrol ve denetim:* Denetim, meclis düzeyinden yerel halk düzeyine doğru genişleyen bir aralıkta gerçekleştirilmektedir. Vatandaşlar tarafından gerçekleştirilen kontrol, bütçeleme hakkının ne kadar vatandaşlara devredildiğinin de bir göstergesi sayılmaktadır.
- ✓ *Kent tabanlı veya toplum tabanlı katılımı demokrasi:* Vatandaşlar tarafından önceliklendirilmiş talepler kent temelli veya vatandaş temelli olarak açıklanabilir. Temel amaç yerel halkın ortalama yaşam standardının yükseltilmesi ise, katılım doğrudan bu talebe konu olan yerel halkın veya mahallelinin katılımı ile sınırlı olacaktır. Yeni kent merkezlerinin kurulması veya kentin tamamını ilgilendiren bir konu ise, bu durumda katılım kentin tümünü kapsayacak şekilde gerçekleştirilecektir.

- ✓ *Bütçe kaynaklarının kısmen veya tamamen kontrol altına alınması:* Yerel bütçedeki kaynaklarının oransal olarak yüzde kaçının katılım konusu yapıldığı farklılıklar göstermektedir. Bütçe kaynakları üzerinde halkın kontrol ettiği oran bütçelerin % 1'i ile % 100'ü arasında değişmektedir.
- ✓ *Biçimlendirme ve kurumsallaştırma derecesi:* Bütçeleme sürecindeki katılım mekanizması gayri resmi nitelikte yasal kurallara bağlı olmaksızın işleyebileceği gibi, yerel veya ulusal düzeyde belirlenecek yasalar, kararnameler ve diğer hukuki düzenlemelere bağlı olarak da işleyebilir.”

Fölscher (2007) ise katılım uygulamalarını dört şekilde sınıflandırmıştır (syf:247):

- ✓ *“Bilginin Paylaşımı:* Yerel yönetimler vatandaşlara bütçe ile ilgili yeterli ve gerekli bilgi akışını sağlamalıdır.
- ✓ *Danışma:* Kamu yönetimi, vatandaşların tercihleri açıklayabilecekleri uygun halka açık toplantıların, forumların, meclislerin oluşumunu sağlamalı ve katkıda bulunmalıdır.
- ✓ *Ortak Karar Alma:* Vatandaşlar bütçe ile ilgili kararlara aktif olarak katılmalıdır. Bu katılım, sadece görüş beyan etme ile sınırlı olmamalı, kaynakların tahsis yetkisi de vatandaşla paylaşılmalıdır.
- ✓ *Dahil Olma ve Kontrol:* Vatandaşlar ve toplumun örgütlü sivil kurumları sürece doğrudan dahil olmalıdır. Bütçe tercihlerinin rasyonelizasyonunda, fonların kullanım yerlerinin belirlenmesinde, projelerin tamamlanmasında vatandaşlar doğrudan denetim ve kontrol gücüne sahip olmalıdır.”

Vatandaşın bütçeleme sürecine katılımı, bütçeleme sürecinin çeşitli aşamalarında olabilir. Katılımcı bütçeleme yaklaşımının, Dünya Bankası tarafınca kamu harcamaları yönetiminde bulunan üç farklı aşamada ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir(aktaran Şahin, 2010:179):

- ✓ *“Bütçenin Hazırlık ve Analiz Aşamasında:* Vatandaşlar önceliklere göre kaynakların tahsisine, alternatif bütçeler hazırlamaya veya devletin politika taahhütleri ve amaçlarıyla ilişkili olarak önerilen ödeneklerin değerlendirilmesine katılır.
- ✓ *Harcamaların Gözlenmesi ve İzlenmesinde:* Vatandaşlar kamu harcamalarının bütçede belirlenen ödenek tahsisini tutturup tutturmadığını takip eder. Ayrıca mal ve hizmet sunumunda sorumlu kamu kuruluşlarına kaynak akışını izler.
- ✓ *Sağlanan Kamu Hizmetlerinin Denetiminde:* Vatandaşlar devlet tarafından sağlanan mal ve hizmetlerin kalitesini bu mal ve hizmetler için yapılan harcamalarla bağlantılı olarak denetler.”

Bütçeleme sürecine vatandaş katılımını sağlayan çeşitli mekanizmalar vardır. Bu mekanizmalar: yasal olarak yürütülen oturumlar (legally madated hearings), genel kamu oturumları (general public hearings), özel açık toplantılar (special open meetings),

vatandaş danışma kurulu (citizen advisory boards), kahvehane konuşmaları (coffeehouse conversations), mahalle forumları (neighborhood forums), odak gruplar (focus groups), benzeştirim (simulations), komiteler (committees) ve anketler (surveys) gibi bütçeleme sürecine vatandaş katılımını sağlayan çeşitli mekanizmalar da bulunmaktadır (aktaran Şahin, 2010:180).

Özetle; katılımcı bütçeleme uygulamaları, program ve mekanizmaları ülkeden ülkeye değişmekte özellikle de yerel düzeyde ve bütçeleme sürecinin ilk aşamasında ön plana çıkmaktadır.

1.1.7.Katılımcı Bütçelemeye İlişkin Sorun ve Riskler

Katılıma ilişkin başarılı sonuçlar her ne kadar büyük olsa da son zamanlarda katılımcı yaklaşımların sorunlu yönleri de ortaya çıkmış ve bu durum eleştirilere neden olmuştur (Smith, 2008: 358). Günümüzde temsili demokrasi yerine vatandaşın yönetime doğrudan katılımını öngören, politika belirleyici olmasını sağlayan mekanizmalar, uygulamadaki zorluklara ve çıkmazlara dikkat çeken ve katılımı yeni bir zorbalık olarak değerlendiren kesim tarafından birçok eleştiriye maruz kalmaktadır (Demirci, 2010:22).Siyasal modellerin hepsinde olduğu gibi katılımcı bütçeleme de bazı riskleri ve aşılması gereken zorlukları da beraberinde sunmaktadır. Porto Alegre'den elde edilen deneyimler söz konusu risk ve zorlukların kaynaklarını belirlemede oldukça verimli olmaktadır. Örneğin, Porto Alegre'ye yönelik1981-1985 ve 1995-1999 yılları arasında yapılan bir karşılaştırmada katılımcı bütçelemenin eğitim ve sağlıkta çeşitli iyileşmeler sağlarken, işsizlik, yoksulluk ve gelir adaletsizliğinin azaltılmasında etkili sonuçlar vermediği gibi işsizlik ve yolsuzluğu önlemede başarısız olduğu gözlemlenmiştir. Öyle ki katılımcı bütçeleme uygulaması sonucunda, 1995-1999 arası dönem analizinde işsizliğin yaklaşık % 20'ye kadar ulaştığı ve gelir dağılımındaki adaletsizliğin ise % 16 olduğu gözlemlenmiştir (Özen ve Yontar, 2009:291). Katılımcı bütçede taleplerin yerine getirilmesiyle katılımın azaldığı durumlar da mevcuttur. Kısa vadeli bir çıkar perspektifine sahip bir toplumda talep yerine getirildikten sonra katılımı azalma olabilir. Benzer şekilde yatırım ve hizmetlere erişim açısından doymuş bir toplumun beklentilerinin az olması nedeniyle katılım düşük olabilir. Bu tür sorunları önlemede katılımcı bütçe sürecini yöneten yerel yönetimin şeffaflık ve hesap verme sorumluluğuna dayalı güçlü bir halkla ilişkiler ve iletişim stratejisine sahip olması

gerekmektedir (Tepav, 2007: 3).Diğer yandan, yerel yönetim bürokrasinin katılımcı bütçe süreci üzerindeki olumsuz etkisi de yadsınamaz. Örnek olarak Brezilya’da Recife isimli bir kentte katılımcı bütçeleme süreci belediye başkanı tarafından suistimal edilmiş ve her yıl kendi taraftarlarının düzenlediği festivale para kanalize eden bir modele dönüştürülmüş ve kaynaklar hizmetlere yönlendirilmesinden ziyade manipülasyonla yandaşlara aktarılırken süreçte yer alanlar bu duruma zorlandırıldıklarını ifade etmişlerdir (Tepav, 2007:4). Bu durumun giderilebilmesi ise demokratik bilincin yükseltilmesi ve şeffaflığın arttırılmasına bağlıdır (Özen ve Yontar,2009:288).

Katılımcı bütçeleme önündeki en büyük engellerden biri katılımcı bütçelemenin “yeni bir oy toplama” ve “topluluğu yönlendirme” projesi olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Bunu ortaya çıkartan sebep ise, özellikle temel hizmetlerden faydalanamayan vatandaşların, yerleşim ve buna bağlı olarak çevre ve şehirleşme sorunları ile “sürekli sorgulanma hissine” kapılmalarıdır. Bu da katılımın niteliğini ve niceliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (PB Unity,2012: 10).

Bir başka risk ise topluluk içindeki güçlü grupların ya da mağdur gruplara hizmet götüren yardım kuruluşlarının ve uzmanların proje tasarımıyla uygulamaya kadar geçen süre zarfında kendi sözlerinin dinlenmesini ve kendi isteklerinin gerçekleşmesini sağlamada daha etkili olmalarına dayanmaktadır. Bu yüzden katılımcı bütçe sürecinde kayırmacılık gibi olumsuz etkilerin ortaya çıkmasını engellemek amacıyla sürecin en başından itibaren işbirliğine dayalı bir yapının şekillenmesi gerekmektedir. İşbirliğine dayalı ortaklık, temel paydaşların katılımı yoluyla kurulan bir komite olarak teşekkül edebilir (Demirkaya, 2010:12-31).

Diğer nedenleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür: Grupların “modern bilgilere veya teknolojiye sahip olmaması”, “modern kurumlarla nasıl ilişki kurulacağını” veya “modern ilişkiler içinde nasıl yer alınacağını bilmemeleri”, “bireyler veya küçük gruplar halinde dışlanmış veya soyutlanmış biçimde yaşamaları”, ve “örgütlenmeye olanak sağlayacak bilgi, deneyim veya grup içi uzlaşma dinamiklerine sahip olmamaları” gibi nedenler yer almaktadır. Öyle ki güçlüünün her zaman etkin rol alması hedef grubun karar sürecinde yer almaması, asimilasyon, toplumsal gerçeklere dikkate almayan değerlendirmelerin yapılması, kritik bilgi ve becerilere sahip olamama,

sonuçları sürdürülebilir kılamama gibi olumsuz sonuçları ortaya çıkarmaktadır (Saltık, 2007: 8).

Seçilmişlerin katılımcı bütçelemeye geçiş konusundaki şüpheleri veya isteksizlikleri de katılımcı bütçenin uygulanmasına yönelik risklerdir. Katılımcı bütçelemenin sonuçları itibariyle seçilmişleri etkileyebilmesi hem kendileri hem de vatandaşlar için “faydalı bir metot” olduğunu görebilmeleri açısından önemlidir. Seçilmişlerin sürecin karşısında yer almaları, bütçelemenin önündeki en büyük önemli sorunu oluşturmaktadır. Bu sorunun önüne geçmek için, bütün seçilmişlerin daha bütçeleme uygulamasının en başından sürece dâhil edilmesi gerekmektedir (PB Unity, 2012:10).

Katılımcı bütçenin önündeki başka bir engel ise sürecin karmaşıklığı ve bürokrasidir. Fakat bu karmaşıklığın ortadan kalkması için “katılımcı bütçelemeyi”, yeni kavram olarak değerlendirmeden ziyade yönetim sürecinin tamamlayıcı bir ögesi olarak görmek gerekmektedir. Katılımcı bütçelemenin temel prensiplerinin ve oylama sisteminin vatandaşlara kabul ettirilmesi zor bir süreç olabilir. Ancak zaman içerisinde sürecin faydasının görülmesine bağlı olarak bu zorluk aşılabilmektedir (Barber, 2005:45).

Katılımcı bütçe sürecinde önemli olan bir diğer konuda yerel yöneticiler ve vatandaşlarca sürecin ilk yıllarında yeterince zaman ayrılması ve özellikle yeterli eğitim ve çalışma ortamlarının oluşturulması gereklidir. Yeniliğe kapalı veya kısıtlı imkânları olan bazı yerel yönetimlerde zaman ve mekân konularında sorunlar yaşandığı gözlemlenmiştir. Olası sorunların önüne geçmek için, uygulamanın yapılacağı bölgenin şartlara uygun olup olmadığı önceden belirlenmeli ve gerekirse teşvik edici kuruluşlardan yardım alınmalıdır (Wampler, 2000:34).

1.1.8.Başarılı Bir Katılımcı Bütçe Uygulaması İçin Gerekli Koşullar

Katılımcı bütçeleme yaklaşımının çok önemli amaç ve etkileri olsa da bu bütçeleme yaklaşımını başarıyla uygulamak çok zordur. Öncelikle bu bütçeleme yaklaşımının kendisinden beklenen fayda ve etkileri ortaya çıkarabilmesi için bütçeleme sürecini gerçekten “katılımcı” yapan unsurlara sahip olması ve bazı koşulların bir araya getirilmesi gerekmektedir.

Bütçeleme sürecini katılımcı yapan bazı unsurlar vardır. Bu unsurlar dört grupta toplanabilir (Tepav, 2007:3):

- ✓ “Ne kadar vatandaşın ve örgütün katılarak öncelik tercihlerini beyan ettiğini ifade eden “katılımın niceliği”
- ✓ Öncelik tercihlerinin nasıl gerekçelendirildiği, tercihlerin bilgiye dayalı olup olmadığı ile ilgili olarak “katılımın niteliği”
- ✓ Tercihlerin hizmetlere ne ölçüde dönüştüğünün ve sürecin yaşam kalitesine katkısının izlenebilirliği,
- ✓ Oyunun kurallarının nasıl belirleneceğidir.”

Bu unsurlardan yola çıkarak etkili bir katılımcı bütçeleme için bazı kritik faktörler ise şu şekilde sıralanabilir (Ebdon ve Franklin,2004:35-36):

- ✓ “Katılımcılar toplumun geniş kesimini temsil eder nitelikte olmalıdır.
- ✓ Katılımcı süreçler çok sayıda vatandaşın iştirakine müsait bir yapıda olmalıdır.
- ✓ Katılım mekanizmaları kamu görevlileri ile vatandaşların müzakere etmesini sağlayacak şekilde iki yönlü iletişim mekanizmalarını içermelidir.
- ✓ Vatandaşların görüş ve katkıları karar alıcılar tarafından dikkate alınmalıdır.
- ✓ Vatandaşların bütçeye ilişkin görüş ve tercihleri samimi ve açık yürekli olmalıdır (vatandaşlar bedelini ödemek istemedikleri hizmetleri talep etmemelidir.”

Yukarıdaki kriterlerde arzulanan hedef, bütçeleme sürecine geniş ve anlamlı katılımın sağlanmasıdır. Bu ise iki şekilde açıklanabilir. Öncelikle ne kadar vatandaşın ve örgütün bütçeleme sürecine katılarak görüşlerini ve isteklerini beyan ettiğini ifade eden “katılım alanı/aralığı” yani katılımın niceliği, bütçeleme süreci açısından önem arz etmektedir (Ebdon ve Franklin, 2004; Moynihan, 2007; Tepav, 2007). Burada önemli olan ise ne kadar çoğunlukta vatandaşın temsil edilip edilmediğidir (Ebdon ve Franklin, 2004:35-36). Katılımcı bütçeleminin ikinci temel hedefi ise “katılım düzeyini” gösteren yani katılımın niteliğini oluşturan, devletin vatandaş kararlarını kamusal kararlar üzerinde ne derece dikkate aldığıdır (Moynihan, 2007:61). Diğer yandan bütçeleme süreciyle birlikte tercihlerin nasıl ve ne şekilde gerçekleştirildiği, tercihlerin bilgiye dayalı olup olmadığı, katılım sürecindeki farklılıkları ve bunların arasında uzlaşmanın nasıl sağlandığı ve bunun bütçe kararları üzerindeki etkileri son derece önemlidir (Şahin, 2013:194).

Yine bazı kaynaklarda başarılı, katılımcı nitelik taşıyan bir bütçeleme modelinin ortak eylemleri arasında şu hususların yer aldığı belirtilmektedir (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:2-3):

- ✓ “Bütçe harcamaları veya kalemleri bakımından halk bütçe hazırlık aşamasındaki tartışmalara katılmalıdır. Çünkü kıt kaynak sorununun çözümünde halkın bütçe tartışmalarına katılımı önemlidir.
- ✓ Katılım tüm kent veya yerleşim yeri seviyesinde gerçekleştirilmelidir. Katılım, yerel meclis üyelerini ve yerel yöneticileri de içine alacak şekilde geniş bir işbirliği gerektirir.
- ✓ Tekrarlanan (yinelenen) bir süreç olmalıdır. Toplantı veya müzakerelerin yılın tamamına yayılan ve belirli bir takvime bağlanmış şekilde gerçekleştirilmesi gerekir.
- ✓ Toplantı veya halka açık tartışmalar şeklinde gerçekleşecek katılım, kamu yönetimi tarafından bir tür “danışma” olarak değerlendirmelidir. Toplantılardan çıkan kararlar, öncelikle dikkate alınması gereken bir nitelik taşıyacaktır.
- ✓ Sonuçlar, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetime açık olmalıdır.”

Dünya örnekleri değerlendirildiğinde katılımcı bütçe sürecinde “katılım” nitelik ve nicelik açısından farklılık göstermekle birlikte zenginleşmektedir. 1.3 milyon nüfuslu Porto Alegre’de 1990 yılında 600 civarında olan katılımcı sayısı günümüzde 40.000’lere ulaşmıştır. Katılımdaki artış ve sürecin sahiplenilmesi ise, yöntemlerin ve tartışma çerçevesinin kavranmasıyla yönetim ile vatandaş arasında oluşan talep ve arz ilişkisinin yatırım ve hizmet şeklinde gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Sürecin istenilen düzeyde işlemesi vatandaşın sürecin içinde kalmaya ve çıkarlarını daha aktif olarak savunmaya yönelmektedir (Tepav, 2007:3).

Bütçelemede vatandaş katılımının nitelik ve niceliğini belirleyen bazı değişkenler şöyle açıklanabilir (Ebdon and Franklin, 2006:438):

- ✓ “Çevre: devlet yapısı ve biçimi, siyasi kültür, yasal düzenlemeler, nüfus büyüklüğü ve etnik çeşitlilik,
- ✓ Süreç: zamanlama, bütçe ayrımı türü (programa göre) veya tahsis edilmiş fonlar, işletme, sermaye,
- ✓ İşleyiş: halka açık toplantılar, odak gruplar, danışma komiteleri, araştırma (anket),
- ✓ Amaç ve Sonuçlar: çıkarıcılığın azaltılması, bütçe hakkında katılımcıların eğitimi, bütçe tekliflerine destek sağlanması, karar almada girdilerin toplanması, kaynak tahsisini değiştirmek, güven sağlamak, aidiyet ruhunu yaratmak.”

Sonuç olarak başarılı bir katılımcı bütçeleme için yukarıda belirtilen unsurların gerçekleşmesi gerekmektedir.

1.2. DÜNYA’DA GENÇLERİN AKTİF YURTTAŞLIĞI VE BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI

Günümüzde artık gençler toplumun dışlanmış kesimleri olarak değil, bir ülkenin önemli potansiyel güçleri olarak görülmekte. Bu nedenle bir ülkede gençlerin artık birer aktif yurttaş olarak toplumun tüm sosyal-siyasal alanlarına katılımı arzulanmadır. Şüphesiz katılımcı bütçe uygulamalarının yaygınlaştığı günümüzde bütçeleme sürecine katılımı arzulan önemli hedef gruplarından biri de gençlerdir. Bu nedenle artık ülkeler gençlerin katılımcılığını artırarak onları aktif yurttaş yapmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir. Gençlerin aktif yurttaş olmalarını sağlayacak alanlardan birisi de siyasal karar alma ve uygulama sürecini ifade eden bütçeleme sürecidir. Gençleri katılımcı yapmaya yönelik yürütülen çalışmalar doğrudan gençlerin bütçeleme sürecine katılımını ifade etmese de, genel olarak gençleri toplumun her alanına katmaya çalışan katılımcı uygulamaların içinde mutlaka gençlerin bütçeleme sürecine katılımını da desteklemeye yöneliktir. Bu nedenle bu başlığı altında; gençlik tanımı yapılarak, gençlerin aktif yurttaşlığı ve aktif yurttaş olarak katılımcılığı kavramları incelenecektir. Onu izleyen başlıklarda da gençlerin aktif katılımını sağlayan yerel ve ulusal politikalara yer verilecektir.

1.2.1. Gençlik Tanımı ve Gençlerin Aktif Yurttaşlığı

1.2.1.1. Gençlik Tanımı

Gençlik kavramının oldukça geniş bir çerçeve içermesi bu kavramın açıklanmasında genel bir tanım yapmayı zorlaştırmaktadır. Zira gençlik kavramıyla ilgili uluslararası seviyede ortak bir tanımın olmaması, ulusal düzeyde de farklı anlamlar içermesi farklı tanımları beraberinde getirmiştir. Gençlik ve gençlik sürecinin tanımı ülkelerin kendine özgü yapılarına, politikalarına, ekonomilerine göre farklılık göstermektedir. Bu da gençlik tanımının ulusal ve yerel anlamda bile farklılık arz ettiğinin ve gençlik kavramının belli bir teorik çerçevede herkes tarafından aynı şekilde algılanmasının güç olduğunun bir göstergesidir (Uslu, 2013:5-8).

Gençliğin insan yaşamının evrensel bir dönüşümü olarak çocukluktan yetişkinliğe geçiş şeklinde betimlenmesi ve somut bir yaş grubuna indirgenmesi yaygın bir gençlik tanımıdır. Birleşmiş Milletler; diğer üye ülkelerin tanımlarından bağımsız olarak istatistiksel amaçlar için 15-24 yaşları arasındaki kişileri “genç” olarak

tanımlamış ve demografik, istihdam, eğitim, sağlık ile diğer ilgili resmi raporlarında bu tanım geçerli olmuştur (<http://social.un.org/index/Youth.aspx>. 1.). Dünya Bankası, gençlik yaş grubunu 12–24 arası olarak tanımlarken, gençlere yönelik etkinlik ve programlar yürüten Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (ABEGPM) ise, daha büyük bir yaş grubunu içererek 15–30 yaş grubunu genç olarak değerlendirmektedir (Adıgüzel, 2013:14).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün tanımına göre gençlik; yaşam sürecinde daha bilinçli olmayı gerektiren yetişkinlik aşamasına geçmeden önceki süreçtir. Ülkelerin ulusal anlamda uyarladıkları gençlik tanımları ise; sivil, ekonomik ve sosyal hakların elde edilmesiyle birlikte, toplumda gençlerin yetişkin rolünü üstlenmesi beklenen ortalama yaş gibi değişkenlerden etkilenir. Gençliğin nispeten geniş bir yaş aralığında yer alması; özellikle yoksul toplumlarda gençlerin bağımsızlık kazanma sürecinin daha uzun bir zamana yayıldığını ortaya koymaktadır (ILO, 2009:14).

Alemdaroğlu (2005), hayatın gençlik olarak nitelendirilen sürecinin yaşanan toplumsal koşullara göre değişiklik gösterdiğini ve farklı sosyal sınıflarda bulunan gençlerin toplumsal, siyasal ve ekonomik süreçleri farklı biçimlerde tecrübe ettiklerini öne sürmektedir. Aynı zamanda, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş süreci olarak tanımlanan gençliğin kendinden önceki çocukluk ve sonraki yetişkinlik sürecinin devrensel tanımlarının olmaması, gençlik tanımının evrenselleştirilmesini zorlaştırmaktadır (Şentuna, 2009:10).

Williamson (2002)’na göre; sosyologlar, uzun bir süre “gençlik” kavramının biyolojik olarak belirlenmesinden ziyade toplumsal bir yapının dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Tarihsel süreçte toplumsal olarak inşa edilmiş “gençlik” teriminin biyolojik ve psikolojik terimler olarak belirlenen “ergenlik dönemi” ile benzer anlamlarda değerlendirildiği dönemler olmuştur. Ancak yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren gençlerin yaşam sürecinde daha uzun bir evrede yer alması bu benzerlik ilişkisini büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır (syf:7).

Sonuç olarak gençlik kavramı üzerinde birçok değerlendirme yapılmaktadır. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Dünya Bankası ve ILO gibi uluslararası kurumlar ile ülkelerin yasaları gençlik dönemini belirli yaş gruplarındaki istatistiklere ulaşmak ve yasaların hedef kitlelerini belirlemek için gençlik kavramını biyolojik olarak değerlendirmişlerdir. Akademisyenler ve araştırmacılar ise gençlik kavramının,

biyolojik yapısının yanı sıra toplumsal, ekonomik ve siyasi yapısını da dikkate alarak daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmişlerdir. Çağımızda gençlerle birlikte gençlik tanımının da değişiklik göstermesinde önemli olan unsur, gençlik tanımına dahil olan kesimin talep ve ihtiyaçlarının çağın şartlarına göre en doğru şekilde karşılanmasıdır (Uslu, 2013:5-8).

1.2.1.2. Gençlerin Aktif Yurttaşlığı

Yurttaşlık, devlet ile bireyler arasında gerçekleşen, bireylerin her birine eşit olarak sağlamayı öngören ilişkisel bir bağdır. Öyle ki yurttaşlık, sivil, siyasal ve sosyal haklar ile sorumluluklardan toplumun her bireyinin eşit şekilde faydalanmasını içeren bir kavramdır (Kurtaran ve Yurttagüler,2014:4).

Aktif yurttaş ise genel olarak, içinde yaşadığı toplumun sorunlarının farkında olan, bu sorunları çözmeye çalışan ve yaşadığı topluma ve ortak süreçlere katılarak katkıda bulunan bireyler olarak ifade edilebilir(Kuş ve diğerleri, 2012: 838). Bununla birlikte aktif yurttaşlığın içeriği hakkında kesin ve genel bir tanımın bulunmadığını da belirtmek gerekir. Örneğin liberal bireyci görüşte bireyler devlet dışı tutulurken toplumcu görüşte vatandaşlar bir bütün gibi siyasi topluma dahil olmaktadır ve ortak gelenekler dahilinde kendi şahsi ve sosyal kimliklerini biçimlendirme imkanları vardır. Dolayısıyla aktif yurttaşlık tanımı toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Aktif yurttaşlık tanımından ağırlıklı olarak “yurttaşların katılımı” anlaşılmaktadır. Genel bir tanım, yurttaşların dahil oldukları toplumdaki problemleri tanıyarak bu problemlerin üstesinden gelmede aynı zamanda yaşam kalitelerini artırmada aktif olarak yer alma imkanlarına sahip olmaları şeklinde yapılabilir. Demokratik toplumlar bekaları açısından yurttaşların siyasal ve ortak süreçlere katılımlarını sağlamak zorundadır. Aktif yurttaşlık ise bu aşamada önem arz etmektedir. Bunun yanında aktif yurttaşlığın önemi, bireylerin yaşadıkları topluma direkt ve pozitif bir katkı sağlayarak daha iyi bir toplum oluşturma güç ve potansiyeline sahip olmalarından da kaynaklanmaktadır (Sarıpek, 2006:87).

Bilinçli yurttaşlık kavramı ise son zamanlarda “etkili” veya “aktif” yurttaşlık kavramları ile açıklanmaktadır. Ancak bu kavramların da birbirinden farklılık arz ettiği görülmektedir. Bu yüzden söz konusu kavramların açıklanmasında fayda bulunmaktadır. Faulks (2000) aktif ve etkili yurttaşlık kavramını “ince yurttaşlık” ve

“kalın yurttaşlık” olarak ifade etmiştir. Aktif yurttaşlık seçim ile birlikte özgürlüğü tavsiye eden pasif bağımsızlığı ifade etmekte ve imtiyazlı hakların benimsenmesine dayandırılmaktadır. Etkili yurttaşlık ise haklar ile sorumluluklar arasındaki etkileşimle ayrıştırılmakta, yurttaşlar ile birlikte özgürlük yolundaki erdemlerle temellendirilmektedir. Bu sadece aktif yurttaşlık davranışlarını uygulayan bireyi değil diğer yandan ortak gelecek amacıyla sorumluluk paylaşımını kabul eden ve daha geniş sorumluluklar alan bireyleri de ifade etmektedir (Hablemitoğlu ve Özmete, 2012: 46).

Aktif Yurttaşlığın Genç Hali’ni “*gençlerin, genç olmalarından dolayı yurttaş olma bilincini etkileyen, avantajlı ve / veya dezavantajlı duruma düşüren siyasal, toplumsal ve ekonomik öğelerin bütünü*” şeklinde tanımlamak mümkündür (Kurtaran ve Yurttagüler, 2014:4).

Gençlerin kişiliği, toplumdaki diğer kişilerin rolünü almayı öğrenme ve belirli bir oyuna katılma yoluyla gelişir. Genç, bir bireyin yalnız hali ile başkalarıyla birlikte bulunduğu halin farklı olduğunu bilir. Zira başkalarıyla birlikte bulunduğu oyun kurallarına ve başkalarının üstlendikleri rollere dikkat etmek zorunda kalır. Böylece genç, sosyal yaşamın kurallarına uymakla birlikte kendi yorumsal anlamlarını da katmak suretiyle ilişkilerini devam ettirir. Dolayısıyla genç, içerisinde bulunduğu grubun etkileşimlerinin anlamlarını ayrıştırır, kontrolünü sağlar, askıda bırakır, yeniden sınıflandırır ve dönüşüme tabi tutar. Gencin yorumu, yalnızca yerleşik anlamların otomatik bir uygulamasını değil, fiillerin yönlendirilmesi ve biçimlendirilmesini sağlayan bir araç görevi görmektedir. Bu kişi veya gencin aktif biçimde kendi kuralını koyması anlamına gelmektedir. Aktif olma; kişi ya da gencin başkalarıyla etkileşim halindeki fiillerinin anlamını dönüştürme kapasitesine sahip olması anlamına gelmektedir (Baran, 2013:14).

Bireyler, daha ilköğretim çağlarından başlayıp sosyal yaşama katılımları ve gençlik çağlarında bu davranışı sürdürmeleri koşuluyla aktif yurttaş olarak nitelendirilebilir. Erken yaşlarda katılım bilincini kavrayan çocuklar ve gençler, hiç kuşkusuz ileriki dönemlerinde de aktif yurttaşlar olarak hayata devam edeceklerdir. Bu sebeple katılım; gençlerin bir kişi olarak toplum içinde var olma, aitlik ve kimliklerini belirleme, kendi ihtiyaçlarını tespit edebilme, bu ihtiyaçlara ilişkin haklarını savunabilme ve kendilerinin mevcut hak çemberlerini genişletmelerinin de asıl şartlarından birisini teşkil eder (Kuş ve diğerleri, 2012: 838). Dolayısıyla yaşamın her

bölümünde olaylara aktif yurttaşlık bilinciyle bakan, sosyal sorumluluk algısına sahip, öncelikle kendisinden başlayan ve daha sonra çevresini dönüştürmeye çalışan gençlerin bu alandaki çabalarının somut göstergesi katılım olgusudur (Çelik, 2010:48).

Diğer yandan siyasi hayata olan mesafeli duruş ve bu alandaki tıkanmaları ortadan kaldırmanın tek yolu gündelik yaşamı kapsamak ve mevcut problemleri tartışabilecek kanallarla zenginleştirmektir. Uzun soluklu bu değişim genç bireylerin aktif birer yurttaş olarak öncelikle kendi yaşam ve geleceklerine yönelik söz hakkına sahip olmalarıyla mümkün olabilir. Gençlerin her şeyden önce özne olması şarttır. Gençler kendi hayatları üzerinde kontrol seviyelerini artırdıkça daha özgür hareket etme olanağı buldukça aktif, kendi kararlarını alabilen yurttaşlar haline gelebilecekler ve siyasete yenilikler katabileceklerdir (Boyraz, 2009:165-166). Bu açıdan genç yurttaşların siyasal karar alma mekanizmasının bir parçası olan bütçeleme sürecine katılımları fazlaca önem arz etmektedir. Bu yüzden çalışmanın ilerleyen kısımlarında gençlerin aktif bir yurttaş olarak bütçeleme sürecine katılımları konusuna yer verilecektir.

1.2.1.3. Aktif Yurttaş Olarak Gençlerin Katılımcılığı

Aktif yurttaşlık günümüz demokrasi anlayışının vazgeçilmez kavramları arasındadır. Katılım ise, yukarıda vurgulandığı üzere, aktif yurttaş olmanın en temel şartıdır.

Gençlerin katılımından bahsederken katılım yollarının çeşitlendirilmesi vurgulanmaktadır. Gençlerin toplumsal anlamda sorumluluklarını ifade eden katılım sadece oy vermek olarak algılanmamalı bunun dışında siyasi süreç hakkında bilgi sahibi olma ve süreci anlama, düşünme teknikleri, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, medyaya katılma, etkileşim ve tartışma becerileri, gönüllülük faaliyetlerine katılım gibi göstergeleri de içerisinde barındırmaktadır (Schusler ve Krasny, 2008:270). Katılım, aileden başlayıp, uluslararası platforma kadar devam eden, okul, iş yeri, sağlık hizmetleri, yerel ve ulusal yönetimler, gençlik örgütleri, kulüpler, sendikalar ve meclisler gibi birçok düzeyde gerçekleşebilir (Kuş ve diğerleri, 2012:838). Gençliğin katılımıyla ilgili mevcut iki tür katılım arasında bir ayrım söz konusudur. Sosyal katılım; okunan okullar, üyesi olunan spor kulüpleri veya çalışılan işyeri gibi sosyal

örgütlerin ve bu örgütlerin aktivitelerini etkilemeyle ilgili iken siyasi katılım yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası politikaları etkilemeye ilişkindir (Çelik, 2010:48).

Özellikle 90'lı yılların sonrasında, geniş bir tabanda gerçekleşmesi hedeflenen katılıma çok büyük önem verilmeye başlanmıştır. Katılım kanallarının çeşitlenmesiyle birlikte katılımı sağlayacak grupların da eşit koşullara sahip olması hayati önem taşımaktadır. Çünkü bazı gruplar ırkları, yoksul olmaları, azınlık durumunda olmaları ya da sosyal statüleri nedeniyle dezavantajlı olarak algılanmaktadır. Birleşmiş Milletler, gençleri de dezavantajlı grupta addetmekte ve gençlerin katılımı konusu üzerinde titizlikle durmaktadır. Gençlik katılımlarının arttırılması konusunda gerek yerel gerekse merkezi bütün otoritelere sorumluluklar verilmektedir. Gençlerin alınacak kararlarda söz hakkına sahip olmaları, sosyal konulardaki içselleşme düzeyini de olumlu yönde etkileyecektir. Ancak bazı araştırmalarda gençlerin toplumsal konulara ilgisinden ya da en basit söylemle seçimlerde oy verme oranlarındaki azalmadan söz edilmektedir (Özer, 2011:44).

Gençlik için katılımı engelleyen unsurlar belirlenerek gençliğin toplumsal süreçlere katılımı gerçekleştirilmelidir. Gençlerin siyaset ile iç içe olması ileri demokrasiler için hayati önem taşımaktadır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2012:7). Söz konusu engeller kaldırılarak gençlerin katılımları sağlandığı takdirde gençlerin geleceğe dair tecrübe kazanmaları ve vatandaşlık bilinçlerinin artması sağlanabilir. Ayrıca gençlerin bütçeleme sistemine katılımları, alınan kararların meşruluğu bakımından da önem taşımaktadır. Bu amaçla ülkeler birtakım politikalara başvurmaktadır. İlerleyen aşamada bunlara değinilecektir.

1.2.2. Dünya'da Yerel Ve Ulusal Gençlik Politikaları Ve Gençlerin Aktif Katılımı

Gençlerin katılımına yönelik yürütülen politikalar başlığı altında; gençlik politikası, dünya ülkelerinin gençlerin katılımlarına ilişkin gençlik politikası kapsamında yürütülen çalışmalar ve gençlerin bütçe sürecine katılımına ilişkin geliştirilen politikalar incelenecektir.

1.2.2.1. Gençlik Politikası

Gençlik politikası kavramını daha iyi anlamak için öncelikle politika tanımının doğru olarak yapılmasında fayda bulunmaktadır. Politika; kararları belirlemede rasyonel çıktılara ulaşmayı hedefleyen prensip ya da kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu terim, gerçekte yapılanların mahiyetini değil, gerçekleştirilmesi gereken prosedürü veya protokolü belirtmektedir (Anderson, 2005:10). Colebatch (2002)'ye göre politika; planlanan hedef için izlenecek yolu gösteren bir araç olarak ifade edilmektedir (aktaran Acar, 2008:5-8).

Gençlik politikası ise; devletin ve sivil toplumun gençlere yönelik kararlarda gençler için ve gençlerle birlikte oluşturulan kapsayıcı bir eylemin çerçevesini oluşturmaktadır (Williamson, 2007:57).

Gençlik politikasının amacı; gençlerin toplumun bir parçası olarak demokratik süreçte sivil toplumda ve işgücü piyasasında aktif bir rol üstlenmelerini sağlayan bilgi, beceri ve tecrübelerini geliştirmelerinde etkili olan koşulları oluşturmaktır (Siurala, 2005:16). Gençlik politikasının başarılı olması ise hedef kitlenin seçimine göre farklılık göstermektedir. Ya belirlenen kitleye yönelik açıkça belirlenmiş alt ve üst yaş limitlerine etki edilmeli ya da farklı yaş limitlerine göre farklı hedeflerin belirlendiği politika ölçütleri kullanılmalıdır (Denstad, 2009:12). Buna paralel olarak gençlik politikası; hedefleri, stratejileri, uygulama planı, hedef grupları, hazırlık ve uygulama süreçleri ile denetleme ve değerlendirme aşamalarını dikkate alan somut bir çerçevede değerlendirilmelidir (<http://www.swedenabroad.com/SelectImage/54130/YouthPolicyReportRevised>).

Gençlerin kendi toplumlarına katılımlarına imkân tanımak, onların yalnızca söz sahibi olmalarına yardımcı olmak şeklinde algılanmamalıdır. Bu ayrıca, sosyal yaşama katılımları ve katılımlarına yönelik fırsat ve güçlükleri tecrübe etmelerini desteklemekle de ilişkilidir. Katılımın gerçek ve anlamlı olması amacıyla gençler kadar yerel ve bölgesel yönetimler başta olmak üzere herkesin güçlü ve sürekli adanmışlığı gerekmektedir. Gençlerin katılımını yaygın hale getirmek için yapılan her şeyde, gençlerin çeşitli ihtiyaçları, şartları, hayal ve umutları dikkate alınmalı ve aynı zamanda bünyesinde biraz da eğlence içeriği barındırmalıdır (<https://rm.coe.int/168070237c>). Dolayısıyla uygulanacak politikaların da gençliğin katılımını sağlayabilecek niteliklere sahip olması gerekmektedir.

Bu açıdan özellikle gençlerin yaş, cinsiyet, ekonomik, sosyal, ailevi ve kültürel durumları, eğitim seviyeleri, yaşadıkları yerler vb. hususlar dikkate alınarak, gençlerle uygun iletişim kanallarının kurulması, kamu politikalarının bu veriler ışığında oluşturulmasında çok önemlidir (GSB, 2012:4). Bir gençlik politikası; gençlerin potansiyellerinin farkına vararak bunları kullanabilmeleri, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmaya katkı sağlayabilmeleri için gerekli olan desteğin ve servislerin genel çerçevesini içerir (UNICEF, 2011:8). Gençlik politikası; gençlerin sorunlarına çözüm getirme ya da risk önleme ile ilgili değil, aynı zamanda gençler için olumlu beklentiler geliştirmek ile ilgilidir. Bu yaklaşım, gençleri bir problem olarak görmenin aksine onları bir kaynak olarak görmeyi gerektirmektedir (Siurala, 2005:14).

Günümüzde gençlik politikalarını önemli hale getiren ilk neden gençlerin bir kaynak unsuru şeklinde algılanmasıdır. Gençliğin, günlük yaşamda topluma önemli katkılarda bulunan yurttaşlar olarak algılanması, onları kendi yerel toplumları için bir kaynak ve değer olarak ve kendi enerji, idealizm ve bilgileri ile toplumu geliştirmek için katkı sağlayacak değişimin aktif aktörleri olarak görülmesine sebep olmaktadır. Bu yüzden alınan kararlarda gençliğin varlığının yadsınamayacağı gerçeği ortaya çıkmaktadır. İkincil olarak genç olma noktasında hiç kimse gençlerden daha uzman değildir. Gençler ihtiyaçlarını ve karşılaştıkları sorunları en iyi kendileri tanımaktadır. Dolayısıyla söz konusu sorunların çözümü de yine kendilerinde saklıdır. Üçüncü olarak gençlerin karar alma sürecine katılımları, bu kararları daha fazla sahiplenmelerini de beraberinde getirmektedir. Gençlerle ilgili önemli kararların sahiplenilmesini sağlamak, politikaların uygulanmasında daha fazla kolaylık kazandırarak bu politikaların gençlerce savunulması ve destek almasını garantilemektedir. Dördüncü olarak, gençlerin sadece “çıkar gruplarından” biri olarak değerlendirilmemesinin gerekliliğidir (Denstad, 2014:48).

Gençlik politikası, insani ve sosyal gelişimin gerçekleştirilmesi aşamasında da önem arz etmektedir. Gençlik politikası konusunda tartışılması gereken şey ise hangi politikanın nasıl tanımlandığı, uygulandığı, takip edildiği ve ulusal gençlik politikasının nasıl geliştirilebileceği konusudur (<http://www.swedenabroad.com/SelectImage/54130/YouthPolicyReportRevised.pdf>). Çünkü bir ülkenin; gençlerine uygun ve onların gelişimine yönelik bir gençlik politikası

olmadan o ülkenin uzun dönemde kalkınması ve insani gelişimini tamamlaması mümkün değildir.

Bahsedilen önemlerinden dolayı 1980'lerde gençlerin aktif katılımına yönelik politikalar geliştirilmeye başlanmış ve Berlin Duvarı'nı yıkılmasını izleyen on beş yılda bu aktif katılım devam etmiştir. Bu gelişmeler ise Avrupa Konseyi'nde ve Avrupa Birliği üyelerinde hızla artmasına ve Avrupa'da yaşayan gençleri dikkate alan gençlik politikalarının daha sistematik ve kapsamlı bir yapı oluşturmaya olanak sağlamıştır (Williamson, 2007:58).Günümüzde ise birçok dünya ülkesinde, gençliğe atfedilen önemle birlikte, giderek artan bir biçimde çok kapsamlı gençlik politikaları geliştirilmeye ve uygulanmaya çalışılmaktadır.

Başarılı bir gençlik politikasına katılan gençlerin program sonrasında yetişkinlerle daha iyi bir ilişki kurma, sorumluluk alma, yeni tecrübeler edinme, birbirleri hakkında olumlu düşünme ve toplumsal hayata katılma gibi konularda kazanımlar elde ettikleri de gözlemlenmektedir (aktaran Özer, 2011:50). Bu gelişmeler de gençlik politikalarının önemini daha da ortaya koymakta ve yaygınlaştırmaktadır.

1.2.2.2. Ulusal Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı

Ulusal gençlik politikası, bir ülkedeki genç nüfus için hayat koşulları ve imkânlarına garanti altına almaya ilişkin bir taahhüt ve uygulamadır. Az veya çok odaklı, daha güçlü veya daha zayıf, daha geniş ya da daha dar kapsamlı olabilmektedir (Denstad, 2014:19). Katılımlar konusunda birçok ülke ve kuruluş çalışmalar yapmıştır. uluslararası çalışmalar Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilirken, bu uluslararası çalışmalara paralel ulusal anlamda yapılan çalışmalar örneğin Finlandiya, Belçika, Polonya gibi ülkelere gerçekleştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler' in katılım anlayışı, süreç içerisinde sorunlara sahip çıkma, çözümde ortaklık ve aktif katılım felsefesine doğru yönelme eğilimindedir. Öyle ki gençlerin de katılımları Birleşmiş Milletler' in özel gündemlerinden biri olmuştur. Bu anlayış kapsamında geliştirilen Habitat II ve İstanbul+5 Konferansı'nda; yerel yönetimler başta olmak üzere hükümetler, özel sektör, sivil gençlik örgütleri, diğer sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimler ile işbirliği yapılması konusundaki gelişmeler, gençlerin potansiyellerinin ortaya çıkarılması ve sorumluluk bilincini kazanması açısından önemlidir. Birleşmiş Milletler Johannesburg Uygulama Planı'nın 170.

paragrafında da sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tüm program ve faaliyetlerde gençliğin katılımının ve gençlik meclislerinin teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Özer, 2011:43-65).

Avrupa’da gençlik çalışmaları ve politikaları genel olarak Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından yürütülür ve yönlendirilir. Avrupa Konseyi'nin gençlik alanındaki çalışmaları daha çok üyelerini hedeflerken, Avrupa Komisyonu'nun çalışmaları öncelikli olarak program ülkeleri (üye ülkeler, AB’ye aday ülkeler ve EFTA ülkeleri) ve komşu ülkeler başta olmak üzere tüm dünya ülkelerini hedef almaktadır (Kurtaran ve Certel, 2008:200). Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği düzeyinde gençlere yönelik çalışmaların gelişiminde etkili olan bir kurumdur. Avrupa Komisyonu tarafından ilk kez 1988 yılında gençleri ve onların hareketliliğini hedefleyen “Avrupa İçin Gençlik” Programı uygulanmaya başlanmış ve Avrupa Birliği öncelikli olarak 1989–1995 yılları arasında gençlik alanını desteklemek üzere somut çalışmalar yapmaya başlamıştır (Kurtaran ve Certel, 2008:205).

Avrupa Konseyi, toplanarak Avrupa Konseyi’nin gençlik sektörüne ait yasal organlarına sunulmak üzere siyasi tavsiyelerde bulunacak bir grup uzman kişiyle Avrupa için daha evrensel nitelikte bir gençlik politikası standardı olarak kabul edilmesi gereken bir rapor düzenlenmiştir. Bu uzmanlara göre, gençlik politikasının sahip olması gereken amaçlar şu şekildedir (Denstand, 2014:34):

- ✓ “Soruna değil olanaklara odaklanan bir yaklaşımla mümkün olan yerlerde tutarlı ve tüm tarafları güçlendirecek bir yolla gençlere bilinçli bir şekilde yatırım yapmak,
- ✓ Gençleri hem gençlik politikasının stratejik formülasyonuna hem bu politikanın uygulanmasının operasyonel etkinliği konusunda görüşlerinin alınması sürecine dahil etmek,
- ✓ Gençlerin emek piyasasında ve sivil toplumda tam olarak rol alabilmelerine yönelik olan bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlayacak ve garanti altına alacak olan öğretim, fırsat ve deneyim koşullarını yaratmak,
- ✓ Hem gençlik politikalarının ne derece etkin olduğunu göstermek hem de belirli alanlarda veya belirli koşullarda belirli sosyal gruplardan olan gençlere yönelik etkili hizmet arzıyla ilgili mevcut “politika açıklarının” çapını ortaya çıkarmak amacıyla sağlıklı veri toplama sistemleri oluşturmak,
- ✓ Bariz oldukları durumlarda, bu türden politika açıklarını kapatmak konusunda bir taahhüt ortaya koymak.”

Uzmanlar grubu, esasen gençlik politikasının gençlerin tam potansiyellerine erişimlerini sağlayabilecek fırsat ve imkânlar ile gençleri bir kaynak unsuru olarak

algılamaya odaklanmanın gerekliliği üzerinde yeniden durarak gençlik politikasının gelişimine imkân ve tecrübe “paketleri” oluşturma süreci şeklinde bakılması vurgulanmıştır.

2002 yılında Polonya'nın Krakow kentinde düzenlenen “Gençler-Kentlerinin ve Bölgelerinin Aktörleri” konulu konferansın sonuç bildirgesinde; gençliğin katılımının geliştirilmesi ve teşvik edilmesi, gençlerin her türlü toplumsal katılım araçlarından faydalanmasının gerektiği, gençlerin demokratik yaşamın vazgeçilmez unsuru olduğu ve karşılaşılabilecek sorunların çözülmesi gerektiği kararları bulunmaktadır (Tenikler, 2004: 254). Bu konferansta, Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi ve Avrupa Gençlik Sorunları Danışma Kurulu'ndan Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımları ile ilgili Avrupa Şartı'nın yeniden düzenlenmesi talebinde bulunulmuştur. Bu çerçevede Avrupa Konseyi, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına İlişkin Gözden Geçirilmiş Avrupa Şartı doğrultusunda gençlik politikalarını güncellemektedirler. Bu sebeple Avrupa Konseyi, 2010–2012 yıllarını kapsayan gençlik politikasını yayınlamıştır. Temel başlıklar ise insan hakları ve demokrasi açısından farklı olan toplumların birlikte yaşaması, gençlere yönelik sosyal içerme (sosyal dışlanmaya karşı geliştirilen kavram) ve gençlerin ve çocukların yararına siyasi yaklaşımlar ve araçlar şeklindedir (http://www.coe.int/t/dg4/youth/coe_youth/priorities).

Birçok AB ülkesinde olduğu gibi, Finlandiya da AB'deki politika gelişmelerine paralel adımlar izleyerek gençlik politikalarına ilişkin birtakım adımları o doğrultuda değişme tabii tutmuştur. Gençlik Politikasına ilişkin gelişimleri kronolojik olarak incelendiğinde, Finlandiya'nın bu konuda evrensel hizmetlerin herkese erişiminden yola çıktığı, daha sonra süreci daha da ileri taşıyarak en dezavantajlıları da kapsadığı görülmektedir (Gür ve Bahçeci, 2014:75-76). Finlandiya Gençlik Politikası Kilometre Taşları ise şu şekildedir: 1972 yılında Yerel Gençlik Yönetimi Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle evrensel bir hizmet olarak belediyeler düzeyinde gençlik hizmetleri başlamıştır. 1993 yılında Gençlik Kanunu'nun uygulanmasıyla gençlik yönetimleri kanuni statülerini kaybetmiştir. 1995 yılında Gençlik Çalışması Kanunu sonucunda gençlik politikası yeni hedef haline gelmiştir. 2006 yılında Gençlik Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle risk altındaki gençlerle çalışma daha önemli hale gelmiştir. 2010 yılında Gençlik Kanunu değişmesiyle birlikte çok ajanslı ağlar ve erişimi yüksek gençlik çalışması kanunlaşmıştır. 2012-2015 yılındaki ve en sonuncusu olan Çocuk ve

Gençlik Kalkınma Programı ise halen uygulamadadır. Bu programın ise üç temel odağı vardır (Gür ve Bahçeci, 2014:75-76):

- ✓ “Hayatın idaresi: Gençlerin büyümesi ve bağımsızlığını destekleme,
- ✓ Katılım ve sosyal içirme: Gençlerin aktif vatandaşlığını ve sosyal güçlenmesini destekleme,
- ✓ Ayrım gözetmeme: Genç vatandaşların büyüme ve yaşama koşullarını iyileştirme.”

Üç ayrı halktan oluşan Belçika’da Flamanlar gençlik politikasında son on yıl içerisinde çok büyük gelişmeler kaydetmişlerdir. Bu gelişmeler ise yerel düzeyde birçok etkinliğin gerçekleşmesini sağlamıştır. Yerel gençlik çalışmaları için 1993 yılında politikaların planlanması hakkında bir kararname uygulanmaya başlanmıştır. Söz konusu kararname yerel yönetimlerin 3 yıl içerisinde gençlik çalışmaları politikasına dair planlarını oluşturmaları şart koşulmuştur. 308 belediyenin gençlik planlarını anlamlı ve kıyaslanabilir hale getirmek amacıyla rehberler sunulmuştur. Hedef grubu 6-25 yaş arası çocuk ve gençler şeklinde belirlenmiştir. Bu kararnamenin belirgin ana ilkesi ise iletişimsel planlama ilkesidir. 2001 yılına gelindiğinde ise kararnamede birtakım değişiklikler yapılmıştır. Yeni odak konuları çocuk hakları, katılımcı gençlik politikası, (tüm diğer politika düzeylerinde ve alanlarında uyumu vurgulayan) bütünleşme, katılım, geri besleme ve genç insanlar için fiziki ve psikolojik alan oluşturulmasıdır. 2002 yılında gençlik politikasıyla ilgili olarak Flaman bölgesi düzeyinde başka gelişmeler de gerçekleştirilmiştir. Flaman gençlik politikası hakkındaki kararname, buna paralel olarak bir gençlik politikası planını doğurmuştur. Ayrıca bu plan gençlik politikasını destekleyecek özel bir kurum kurulmasını da içermektedir (Yılmaz ve Bahçeci,2014:137).

1.2.2.3. Yerel Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı

Yerel yönetimler, vatandaşların yönetime aktif bir şekilde ve sık katılımları açısından daha müspet gözükmekte ve sivil toplum örgütleri de dâhil olmak üzere onlara daha fazla katılım imkânı tanımaktadır. Böylece adeta demokrasi için eğitim merkezleri fonksiyonuna sahiptirler. Ayrıca, yereldeki politikacılar her gün birlikte oldukları belde halkına karşı daha fazla sorumluluk hissi taşımaktadırlar (Kaya ve diğerleri, 2007: 298). Bu nedenle gençlerin katılımına yönelik yürütülen politikalar kapsamında öncelikli olarak yerel politikalar ve yerel düzeyde katılımcı bütçe uygulamaları önemli bir yer tutmaktadır.

Yerel yönetimlerde gerçekleştirilecek katılımın çeşitli yolları vardır. Yerel düzeydeki katılım genellikle dilekçe verme, yerel yönetimlere ilişkin anketlere katılma, yerel sorunlarla ilgili protestolarda yer alma, okul meclislerine katılma, gençlik gruplarına üye olma, yerel yönetimle bağlantı kurma ve meclis toplantılarını takip etme şeklinde olmaktadır (Frank, 2006: 369). Gençlerin yerel düzeyde yönetime katılmalarını sağlamak amacıyla yürütülen politikalar kapsamında geliştirilen; kent konseyi ve gönüllük esasına dayanan gençlik konseyi, gençlik meclisi, gençlik forumu ve çocuk meclisi gibi araçlar bulunmaktadır. Bu tür katılım mekanizmalarıyla elde edilen katılım herkese açık olmalı diğer bir deyişle katılıma engel teşkil eden durumlar yok edilmelidir (Göktürk, 2008: 6–16). Gençlik meclislerinin ilgili mevzuattan hareket ederek; toplumun bütün kesimlerine hitap eden bireylerin daha kaliteli ve yaşanabilir bir kent yönetiminde aktif bir biçimde rol almalarını hedef edinen ve gönüllülüğü esas alan yapılardır.

Ulusal Kentler Birliği (National Cities League-NLC), gençlerin yerel yönetimlere katılımını teşvik eden "doğru" bir yol olduğunu ve belediye liderlerinin dikkate alması gereken dört seçeneği belirtir: Gençlik hizmeti, gençlik zirveleri, gençlik planlama çabaları ve yerel yönetim kurulları ile komisyonlarına yönelik gençlik konseyleri veya gençlik atamaları. NLC, gençlik meclislerinin "doğaları gereği yalnızca bir şehrin genç nüfusunun küçük bir bölümüne ulaşırken, gençlerin ve yetişkin sakinlerin hepsine, gençlerin toplumun dolu ve değerli üyeleri olduklarını sağlam bir şekilde açıkladıklarını" belirtmektedir. Gençlik konseyleri açık bir şekilde popülerlik kazanmaktadır. NLC web sitesi, 19 eyalette ve İlçe Bölgesi'nde 140'dan fazla yerel gençlik konseyini listelemektedir. Forumun araştırması, devlet siyasetlerine bir danışmanlık görevi gören gençlik konseylerine sahip 12 devlet tespit etmiştir. Bu eyalet konseylerinden altısı tüzükle oluşturulmuştur: Maine (2002), Nevada (2007), New Mexico (2003), Washington State (2005), New Hampshire (2006) ve Louisiana (2007). Kalan altı gençlik konseyi - Iowa, Maryland, North Carolina, Nebraska, Arizona ve Missouri'de - kararname yoluyla oluşturulmuştur. Bu beşinden Kuzey Carolina, 35 yıllık tecrübesiyle en uzun mevcut gençlik konseyine sahiptir (Martin ve diğerleri., 2007:12).

Gençlik meclisi uygulamaları birçok ülkede katılım ve gençlik sorunlarında istifade edilen araçlardan birisidir. Gençlik meclisleri, gençlerin sorunlarının ve söz

konusu sorunların çözümlerinin tartışıldığı bir platform olmasıyla birlikte kendi temsilcilerini seçerek karar alma aşamalarında temsil edilmeye, kendi önceliklerini ve gündemlerini tespit etmelerine de fırsat tanımaktadır. Bu anlayışa paralel olarak gençlerin katılımı artan bir şekilde önem kazanmıştır. Örnek verilecek olursa Büyük Britanya'da çocukların ve gençlerin katılımı gitgide artarken yerel ve ulusal düzeyde kendilerine danışılmaya başlanmıştır. Ancak katılımın düzeyi ve katılımı gerçekleştiren genç grupların özellikleri bazen sorun oluşturabilmektedir. Bu duruma Büyük Britanya Gençlik Meclisi'nin yüksek ve iyi eğitilmiş, ifade yeteneğine sahip gençlerden oluşması fakat toplumun genelinin bu profilde olmaması örnek olarak gösterilebilir. Bu meclislerde sosyal dışlanmayla karşı karşıya kalan gençlerin yer almaması gibi problemler birer temsil sorunudur. Bunun yanında katılımın ve gençlik meclisinin gelişmesiyle bu konuda çeşitli tartışmalar da ortaya çıkmaktadır. Tartışmalar genelde katılım hedefi gözetilen örgütlerin daima etkin ve başarılı olamaması, katılımın ya da belirtilen görüşler sonucunda bir geribildirim sisteminin olmaması, gençlik meclislerinin yerel toplumu temsil yeteneğine tam anlamda sahip olmaması vb. konular sebebiyle çıkmaktadır (Özer, 2011:55-57).

Gençlik katılımına etki eden diğer bir kavramda Gençlik Kent Konseyi'dir. Gunnison Gençlik Kent Konseyi, 2000 yılı Ağustos ayında Seçilmiş Kent Konseyi tarafından kurulmuştur. Gunnison Gençlik Kent Konseyi, Gunnison'daki Gunnison Lise ve Lise çağı okulu öğrencilerine açıktır. Öğrenciler her yılın Eylül ayında başvurur ve Seçilmiş Kent Konseyi tarafından Gunnison Gençlik Kent Konseyi'ne bir yıllık görev süresi için atanır. Öğrenciler birden fazla dönemde hizmet verebilir. Şehir katibi, Gunnison Gençlik Kent Konseyi'nin şehir danışmanıdır. Öğrenciler Eylül'den Mayıs'a, bazen de yaz aylarında yaklaşık iki haftada bir toplanırlar. YCC genç insanlar için şu amaçlara yönelik kurulmuştur (http://www.gunnisonco.gov/government/city_clerk/youth_city_council.php):

- ✓ “Yerel hükümetin nasıl çalıştığını ve hükümetin toplumu oluşturan iş, vatandaş ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlarla nasıl etkileşim kurduğunu öğrenir,
- ✓ Kendi gençlerini içeren bir toplumu oluşturan şeyi tanımlar,
- ✓ Topluluğa fayda sağlayacak topluluk hizmet projeleri yürütür,
- ✓ Seçim sürecini öğrenmek ve bu süreçte çalışmaya yönelik fırsatlar sağlar,
- ✓ En önemlisi lise öğrencileri için seçmen kaydı yapar,
- ✓ Seçilmiş Kent Konseyi'ne Topluluktaki gençlerle ilgili konularda bilgi verir.”

Yerel yönetimlerin faaliyetlerinden katılıma en uygun olanlarından biri de planlama faaliyetleridir. Planlama faaliyetlerinde geniş bir toplum katılımının tercih edilmesi gerekmektedir. Gençler de planlama sürecine dâhil olması gereken gruplardan birisidir. Bunu sağlayabilmek için, yerel yönetimler okulları, gençlik örgütlerini ve üniversiteleri stratejik ortakları olarak belirlemelidir. Ancak bu sayede gençlerin istekleri planlara yansiyabilecektir (Frank, 2006: 369). Planlama bütçe hazırlık sürecinin ilk ve önemli aşamasıdır. Gençleri planlama faaliyetlerine katma, önemli bir siyasal karar alma süreci olan bütçeleme sürecine katmak demektir. Bu da yerel düzeyde katılımcı bütçe uygulamasını ve kapsamda özellikle dışlanmış bir grup olarak gençlerin katılımının sağlanmasını ön plana çıkarmıştır.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere 20. yüzyılın sonlarına doğru gençlerin sosyal aktörler olarak ağırlık kazandığı ve kendilerini ilgilendiren konularda söz sahibi olması gerektiği ile uygulama süreçlerine katılım haklarının olduğu, toplumsal değişim için çalışmalarının teşvik edilmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Uygulama bakımından birçok ülkenin kamuoyunda tartışmalar yaşanmakta ve bunların devlet politikasına dönüşmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Gençlik ve katılım ile ilgili belgelerde gençlerin katılımıyla ilgili kararların ağırlık kazandığı günümüzde, daha demokratik bir ortamın sağlanması amacıyla özellikle yerelden başlamak suretiyle aktif katılımının sağlanması amaçlanmıştır. Öyle ki bu amaca yönelik araçlar geliştirilmektedir. Yerel yönetimler bu araçları uygulama açısından halka en yakın yönetim birimleri olarak görülmektedir (Arches ve Fleming, 2006:81-83). Söz konusu araçlardan biri de tez çalışmasının odak noktasını oluşturan katılımcı bütçelemedir. Katılımcı bütçeleme uygulamalarıyla genel olarak tüm vatandaşların, özellikle dışlanmış grupların önemli bir siyasal karar alma süreci olan bütçeleme sürecine katılması arzulanmaktadır. Söz konusu dışlanmış olan ve katılımı arzulanan gruplardan biri de gençler olduğu için gençlerin katılımına ilişkin geliştirilen politika kapsamında katılımcı bütçeleme yönelik çalışmalar yer almaktadır.

1.3. GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMINA İLİŞKİN UYGULAMALAR

Gençlerin katılımına yönelik politikalar gençlerin daha aktif bir şekilde siyasal sürece katılmalarını sağlamayı, bu yönde deneyimlerini ve yurttaşlık bilinçlerini

artırmayı amaç edinmiştir. Gençlerin toplumlar açısından geleceği temsil etmeleri bu konuyu daha da önemli hale getirmektedir. Nitekim uygulanan politikaların başarıya ulaşması için de gençlerin siyasal karar alma sürecine (bütçeleme sürecine) katılmaları gerekmektedir. Ancak gençleri bütçeleme sürecine katmanın önemi yaygın bir şekilde kabul edilse de, özellikle gençleri odak olan katılımcı bütçeleme çalışmaları henüz çok yaygınlaşmamıştır. Daha doğrusu katılımcı bütçeleme uygulamaları birçok ülkede yaygınlaşmıştır, ancak doğrudan gençlik odaklı olarak başlatılan katılımcı bütçeleme uygulamaları pek yaygınlaşmamıştır. Şüphesiz gençleri bütçeleme sürecine katmanın önemi giderek yaygın bir şekilde benimsenmekte ve gençlerin bütçeleme sürecine katılımına yönelik projeler yürütülmekte olduğundan uygulamalarda gençlerin bütçeleme sürecine katılımı yaygınlaşacaktır. Bununla birlikte aşağıda doğrudan gençlere odaklanan veya en çok gençlerin katıldığı iki katılımcı bütçe uygulamasına yer verilmiştir.

2014 yılında, Boston Belediye Başkanına bağlı Gençlik Katılım ve Güçlendirme Bürosu tarafından başlatılan “Gençlik Değişime Önderlik Ediyor – “Youth Lead the Change” inisiyatifinde, ABD’nin ilk milli katılımcı bütçeleme süreci, gençlik odaklı olarak başlatılmıştır. Bu süreç kapsamında; konulan hedeflerden, gençlik katılımından, gençlerin yerel süreçleri sahiplenmelerinden ve demokratik açıdan farkındalıklarının oluşturulmasından ve genel olarak belediye politikalarından uzak kalan gençlerin düşüncelerinin süreçte yansıtılmasından bahsedilmiştir (<http://www.kadikoyakademi.org/katilimci-uygulama-ornekleri-bostonda-genclikodakli-katilimci-butceleme/>).

Boston Belediyesi tarafından yayınlanan ilgili belgede, Boston’un Katılımcı Bütçeleme Projesinin hedefleri şu şekildedir: Planlamanın Boston gençliğinin önceliklerini, ilgi alanlarını ve enerjisini yansıtması, gençliğin belediye hizmetlerinin gerçekleştirilmesine, bütçeleme süreçlerine ve yönetime katılımlarının güçlendirilmesidir. “Participedia” Uluslararası Katılım Portalı’ndaki habere göre, proje kapsamındaki en fazla katılım oranı, düşük gelire sahip toplumlarda yaşayan siyahi gençler (özellikle kadınlar) tarafından sağlanıp genç nüfuslu toplumlar büyük ölçüde temsil edilmiştir. Komite toplantılarında, gençlerin kendilerini ifade etmekte zorlandığı durum ve zamanlarda, kolaylaştırma teknikleri uygulanmıştır. Katılımcılar, süreç sonunda projenin sosyal açıdan fayda sağladığını, bilgisel birikim ve becerilerinin artış

gösterdiğini ve güç katan bir deneyime sahip olduklarını ifade etmiştir. Diğer yandan katılımcıların birçoğu, liderlik, ekip çalışması, ağ kurma, iletişim ve profesyonellik gibi becerilerinin arttığını da belirtmişlerdir. Projenin uygulanmasında faaliyet gösteren belediye çalışanları ise gençlerle birlikte çalışmanın memnuniyet verdiğini açıkça belirtmiştir. Proje dahilinde Bostonlu 1531 genç yurttaş oy kullanmıştır. Özellikle sürece katılan düşük gelirli yurttaşların yaşadığı bölgelerden gençlerin katılımı, katılımcı bütçeleme projesinde dikkat çekici bir husus olarak belirtilmiştir(<http://www.kadikoyakademi.org/katilimci-uygulama-ornekleri-bostonda-genclikodakli-katilimci-butceleme/>).

Kaliforniya Eyaletinin Vallejo belediyesi tarihi bir adım atarak kent çapında katılımcı bütçe uygulaması başlatmıştır. Esasında ABD'nin katılımcı bütçe uygulamasına başlatan ilk kenti olmuştur. Vallejo Katılımcı Bütçeleme Projesi kapsamında, yurttaşlar, toplanacak olan yeni bir satış vergisi toplamından 3.2 milyon dolarlık bir bütçenin katılımcı kullanımı için fikir ve projeler geliştirmiştir. Vallejo Belediyesi'nin Katılımcı Bütçeleme Projesi dört temel hedefe dayanmaktadır: Kentin iyileştirilmesi, halkın dahil edilmesi, demokrasinin dönüştürülmesi ve idari şeffaflık (<http://www.kadikoyakademi.org/katilimci-uygulama-ornekleri-bostonda-enclikodakli-katilimci-butceleme/>). Vallejo' da 16 yaşından büyük her gönüllü katılımcı oylamaya katılabilmektedir. En çok da gençler bir şeyleri değiştirebilmek adına gönüllü ve aktifler konumunda olmuşlardır. En son oylamada kazanan projeler arasında sokak lambaları, bir hayvan kliniği, üniversite bursları ve hayır kurumları yer almaktadır. Özellikle göçmenlerin de aktif katılımlarının sağlanması için dil sorunlarının çözülmesi planlanmaktadır. Bu süreçte yaşı, dini, ırkı ne olursa olsun insanlar ortak bir amaç için bir araya gelerek beyin fırtınası yapmakta ve demokratik bir ortam hissedilmektedir. Yerel halk ihtiyaçlarının doğru harcamalara kanalize edildiğini gördükçe katılıma daha fazla yaklaşmaktadır. Bunu duyurmaya çalışmaktadır. Duyuru burada kilit noktayı teşkil etmektedir. Böylece demokratik bir ortama sahip olup dünyaya örnek olabilecek uygulamalar yürütebilmektedir (<http://www.manisaobjektifhaber.com/175-Makale-katilimci-butce>).

1.4. GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMINI ETKİLEYEN UNSURLAR

Gençlik politikasıyla ilgili olarak gençliğin toplum içerisindeki rolünün algılanma yapısını yansıtan farklı perspektifler bulunmaktadır. Bu algılamalarda genellikle sorunsal yaklaşım hakimdir. Bu tarz bir perspektifte, gençler ya tehdit alan ve savunmasız, bu yüzden hükümet politikalarıyla korunma gereksinimi duyan bir topluluk ya da sorun oluşturan kişiler olarak algılanmaktadır. Gençlere ya yetişme tarzları ve koşulları sebebiyle potansiyel bir kurban ya da kişisel özellikleri ve karakterleri dolayısıyla potansiyel bir suçlu gözüyle bakılmaktadır. Gençleri çözülmeyi bekleyen bir sorun olarak değil kullanılabilir bir kaynak olarak algılayan bir perspektifte, gençlik politikası da doğal olarak bütün gençlerin sosyal yaşama aktif katılımını sağlamaya ve birer yurttaş olarak tüm potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamak amacıyla onlara güç katmanın yollarını keşfetmeye çalışır. Bu özelliklere sahip bir gençlik politikası tüm gençleri kapsayarak onlara ihtiyaç ve yaşadıkları sorunlara bağlı kalarak ve bütüncül bir yaklaşıma sahip olmayı gaye edinir. Bu perspektifte, iktidarın rolü gençlere “olanak paketleri” sunmak yoluyla destek vermektir (Yurttagüler ve diğerleri, 2014:94-95-96). Şüphesiz bu destekler sağlanırken, gençlerin katılımını etkileyebilecek unsurların bilinmesi ve bu yönde gerekli çalışmaların dikkatle yürütülmesi son derece önemlidir.

Katılımı etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Öncelikle kulluk kültürünün egemen olduğu, patrimonyal bir siyasal yapıda bireylerden, siyasal bir toplumun üyesi olarak, yerine getirmesi beklenenler çok sınırlı olarak kalırken, vatandaşlık kültürünün (katılımcı kültür) yerleşmiş olduğu modern toplumlarda bireyin siyasal yaşam içinde sahip olduğu rolün içerdiği beklenti ve yüklediği sorumluluklar hem daha geniş kapsamlı hem de daha fazla çeşit içeren bir nitelikte olmaktadır (Dur, 2011:74). Diğer yandan gençlerin içinde buldukları ekonomik ve sosyal durumlar onların yerel topluma katılma istek ve becerilerini etkilemektedir. Örneğin, işsiz olan ve yoksulluk çeken gençler katılım konusunda isteksiz olma eğiliminde olmaktadır. İşsiz gençler toplum içerisinde dışlanmaya en müsait gruplar arasında oldukları için bu duruma yönelik gerekli politikalar geliştirilerek gençlerin işsizlik oranı azaltılmalıdır (www.coe.int/youth).

Uygulamada gençlik katılımına dair, katılımın çeşitlilik ve farklılıklar gösterdiği ifade edilirken, burada eşitlik konusu da ön plana çıkmaktadır. Eşitlik vurgusu cinsiyet, dil, din ve ırk, gibi unsurların yanı sıra genel anlamıyla fırsat eşitliği çerçevesinde de incelenmelidir. Zira katılıma yapılan herkese açık olma vurgusu genellikle tek başına yeterli olmamaktadır. Eşit fırsat ve imkânlarla sahip olmayan bireylerden dolayı arzulanan tam ve etkin bir katılımın gerçekleşmesi beklenmemelidir. Özellikle örgütlü, fırsat ve olanaklar açısından avantajlı gençlerin katılıma yönelik mekanizmalarda daha fazla yer almaları söz konusu olabilmektedir. Bu durum ise katılımı kapsamlı hale getirecek mekanizmaların belli çevrelerin etkisinde kaldığı eleştirilerine temel teşkil etmektedir. Bu durumun önlenmesi amacıyla gençlik programları ve yerel yönetimlerin gençlikle ilgili faaliyetleri toplumun bütününe kapsayacak şekilde olmalıdır (Özer, 2011:60). Bunun için özellikle fırsat ve imkânlar açısından ortaya çıkan dezavantajlı durumların giderilebilmesine yönelik gerekli çalışmaların yürütülmesi gerekir.

Gençlik katılımını etkileyen bir diğer konuda gençlerin katılıma ilişkin bilgi düzeyidir. Bilgi öncelikle bireyin aile ortamında başlar, sonrada eğitim öğretim hayatında devam eder. Bu nedenle gencin sosyal ve siyasal hayata katılımı öngören mekanizmalara gençlerin dahil olması, onların katılım konusundaki bilgileriyle de ilişkilidir. Gencin yaşadığı ortamda katılım, demokrasi, eşitlik, özgürlük gibi kavramların hiç lanse edilmemesi gencin bu konudaki yeterliliğini etkilemektedir. Örneğin bir vatandaş olarak kamu politika süreçlerine katılım konusunda daha önce hiçbir şey duymamış olan, katılım hakkını veya katılım yollarını bilmeyen bir gencin katılım sağlaması mümkün değildir. Ya da katılım yollarını duymuş olsa bile katılım sağlayacağı mekanizmalar hakkında yeterli bilgisi olmayan gençten de arzulanan katılımı sağlaması beklenemez. Yine örneğin bütçeleme sürecine katılması beklenen gençler, eğer bütçeleme süreçleri konusunda belli bir bilgi düzeyine sahip değilse, bilmediği bir sürece katılım konusunda isteksiz davranabilecektir. Diğer yandan gelişen teknolojiyle birlikte gencin bilgiyi edinme süreci kısalmaktadır. Şüphesiz günümüz dünyasında yeterli imkânın sağlanmasıyla merak duygusunun gelişmesi gençlerin bilgi düzeyi üzerinde olumlu etkiler yaratabilmektedir.

Bazı gençler katılmak isterken, bazı gençler katılım hakkında bilgi eksikliğinden dolayı ilgi duymamaktadırlar (Checkoway ve Schuster, 2003:21-30). Bu nedenle

gençlerin katılımı konusunda etkili olan diğer bir unsur ilgidir. İlgî düzeyi, cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaşanan yere göre farklılık arz etmektedir. Gençlerin siyaset ve katılıma ilgi düzeylerinin artırılabilmesi için yerel ve ulusal düzeyde gençleri bilgilendirmek, siyasetçilere gençlere hesap verebilir nitelik kazandırmak ve katılım kanallarını gençler için çalıştırmak gerekmektedir. İlgî ve bilgi, katılım açısından hayati öneme sahip iken bilgi eksikliği ve siyasi ilgisizlik seçimlerdeki katılımını etkilemektedir ve dolayısıyla seçimlere katılım oranlarının düşüklüğünün temel sebebi olarak görülmektedir (Özer, 2011:49). Bu yüzden seçimlere katılım oranı düşük olan gençlerin bütçeye katılım oranlarının yüksek olması da beklenemez. Çünkü seçimlere katılım, bütçeye katılıma göre daha fazla önem arz etmektedir. Bu yüzden gençlerin ilgi ve bilgi düzeylerinin artırılması hem gençlerin bütçeye katılımları hem de demokrasi adına hayati önem taşımaktadır.

Diğer yandan, gençlerin yerel, ulusal ve uluslararası olmak üzere tüm seviyelerde karar alma sürecine katılımını öngören mekanizmalar, anlık, tek seferlik ve sadece görüş alışverişini kapsayacak şekilde olmamalıdır. Gençler karar alma süreçlerinin bir parçası olarak görülmelidir. Katılıma ve aktif yurttaşlığa yönelik önemli unsur olan bilgiye erişim konusunda gençler sadece haberdar olma durumu ile sınırlı olmamalı aynı zamanda bilgi sürecinin her aşamasında da yer alabilmelidirler. Ayrıca, bu süreçten eşit bir şekilde fayda sağlayabilmelidirler. Bu nedenle katılım için gerekli mekanizmaların yaratılması kadar bilgilerin gençlerin kolayca erişebileceği şekilde kurgulanmasının da çok önemli olduğu açıkça görülmektedir (Gür ve Bahçeci, 2014:22). Ayrıca eğer gençlerin sadece görüşleri alınıyor ve bu kararlar, uygulamalara yansıtılmıyorsa, bu durum gençlerin katılımın faydasına olan inancını azaltarak, katılım istekliliğinin düşmesine neden olabilecektir. Bu nedenle gençlerin görüşleri sadece bilgi alış verişini olarak kalmamalı, kararlara yansımalıdır. Şüphesiz görüşlerinin yetkililer tarafından dikkate alındığını gören gençler katılım konusunda ilgili ve istekliliğini sürdürecektir.

Katılımı sağlayan sürecin yönetim şekli de önem taşımaktadır. Katılım esnasında her bireye eşit söz hakkı verme, dikkatli dinleme, konuşanları cesaretlendirme, tartışmanın kurallarının belirlenmesi vb. düzenlemeler fazlaca önem arz etmektedir. Bütün katılımcıların toplumsal konumlarına ve ekonomik güçlerine bakılmaksızın eşit söz alabilmesi ve gündem belirlemede her bireyin eşit ve özgür

olması gerekmektedir. Ancak diyalogun başlangıç kısmında egemen konumdaki bireylerin daha etkin olabileceğini ve konuşma teması ile konunun gidişatının da yine bu bireylerin etkisi altında ilerleyeceğine vurgu yapmıştır. Diğer yandan her bireyin bilgi düzeyi, kişisel özellikleri (utangaç, cesur vb.), kişisel yetenekleri (örneğin kendini ifade edebilme yeteneği, konuşma becerisi) farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bireylerin üsluplarına bakarak bir ayrıma gidilmesi katılım açısından tehlikelidir. Bu durumda bütçe görüşmeleri sırasında dikkate alınmayan, cesareti kırılan bireylerin söz konusu süreçten dışlanması gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu yüzden katılımın gerçek anlamda katılım olması imkânsızlaşmaktadır. Bu nedenle bireylerin sadece yönetici baskısından değil etkin kesimin eşitsizlik ve adil olmayan baskısından da korunması gerektiğine vurgular yapılmaktadır. Örneğin eğitilmiş elit kesimler bütçeleme esnasında görüşlerini fazlaca yansıtabilirlerken eğitimsiz ve kendini ifade edemeyen kesimler seslerini çok fazla duyuramamaktadır. Bu sebeple devletin bu tür hususları dikkate alması ve vatandaş kapasitesini artırması gerçek bir katılım için önem taşır. Aksi halde katılım homojen tekel ve hegemonyacı bir şekilde son bulabilir. Sonuç olarak bu gibi durumlar oyunun kurallarını ve sürecin yönetimin işleyiş tarzını önemli hale getirmektedir (Şahin, 2013:195-196).

II. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KATILIMCI BÜTÇELEME YAKLAŞIMI VE GENÇLERİN BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI

2.1.TÜRKİYE'DE KATILIMCI BÜTÇELEME YAKLAŞIMININ ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

Türkiye'de katılımcı bütçeleme ortaya çıkışı ve gelişimi; Türkiye'de katılımcı bütçeleme, Türkiye'de katılımcı bütçelemeye yönelik projeler ve atılan adımlar ve katılımcı bütçelemeye yönelik yasal düzenlemeler alt başlıkları altında incelenmiştir.

2.1.1. Türkiye'de Katılımcı Bütçeleme

Katılımcı bütçeleme dünyada gittikçe yaygınlaşan ve son dönemde Türkiye'de tartışılmakta olan bir bütçeleme yaklaşımıdır. Türkiye'de özellikle 2000'li yıllar yerel yönetimlerin çeşitli reformlarla ön plana çıkarıldığı yıllar olmuştur. İlk olarak 1996 yılında Birleşmiş Milletler Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı'nda (Kent Zirvesi) yerel yönetimlerin önemi kent konseyleriyle gündeme getirilmiştir.

Yerel yönetimlerin güç kazanmasıyla birlikte Türkiye'de katılımcı bütçelemeye yönelik ilk hareketlenmeler 2007 yılında Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesiyle gündeme getirilmiştir. Daha sonraki yıllarda katılımcı bütçeleme gerek belediye ortaklık ağları gerekse belediyelerin kendine has proje ve programları çerçevesinde değerlendirilmiş ve buna yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Türkiye'nin yerel yönetimler konusunda reforma ihtiyaç duymasında dış düzenlemelerde etkili olmuştur. Yerel yönetimlerde reform çalışmalarını gündeme getiren önemli bir dış dinamik, uluslararası aktörler ve yasal düzenlemelerdir. Söz konusu düzenlemeler devletler için oyunun kurallarını yeniden belirlemekte, yeni yaklaşım ve stratejilerin üretilmesini ve uygulanmasını gerekli kılmaktadır (Saygılıoğlu ve Arı, 2003: 94). Türkiye açısından bakıldığında AB ile uyum sürecinin doğurduğu bazı yükümlülüklerin yanı sıra IMF, OECD, Dünya Bankası gibi uluslararası küresel aktörlerin sağlayacakları mali destek karşılığında istedikleri çeşitli istikrar ve yapısal uyum programları da reform yükümlülüklerini öne çıkarmaktadır (Saran, 2005: 40).

Avrupa Birliği

Türkiye'ye yönelik olarak AB'ye uyum programı kapsamında birçok yasal düzenleme gündeme gelmiştir. Türkiye'de yerel yönetimlerin yeniden tanımlanması konusunda Avrupa Yerel Yönetimler Şartı ve Maastricht Anlaşması fazlaca önem taşıyan yükümlülükler arasındadır. 1988 yılında Türkiye'nin imzalamış olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, "yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, özerkliklerinin savunulması, yerinden yönetim ve demokrasi ilkelerine dayanan bir Avrupa'nın kurulmasının temel koşuludur" görüşüne binaen oluşturulmuştur (www.belgenet.com). Maastricht Anlaşmasından (1993) itibaren ise yerinden yönetim, AB tarafından farklı bir tanım kazanmıştır. Buna göre yerinden yönetim "özerk birimlerin kendi kendini yönetme usulü" şeklinde tanımlanmıştır. Bu bakış açısı, AB'de subsidiarite olarak adlandırılmıştır (www.yayed.org). Bu ilke çerçevesinde yerelleşme ile sorumluluğun bir başka yönetime bırakılmasında asıl amaç görevin kapsamı ve niteliği, etkinlik ve ekonomi ilkeleri göz önüne alınarak kamu hizmetinin halka en yakın birim tarafından verilmesi ve yerel halkın beklentilerinin en iyi şekilde karşılanmasıdır (aktaran Emin, 2009:38). Bu çerçevede Türkiye'de son dönemde hazırlanan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, İl Özel İdaresi Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Belediye Kanunu'nun amacının, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde siyasetin müdahalesinden uzak bir idare oluşturulması için çalışan Avrupa Komisyonu tarafından, yetki ve görevlerin merkez, il, metropol ve belediye arasında bölüşümü sağlanarak performans düzeyinin artırılması olduğu düşünülmektedir (Akdoğan, 2008: 164).

Dünya Bankası ve IMF

Kamu finansman açısından sıkıntılı dönemlerde Türkiye'de, dış finansman temini için uluslararası aktörlerin beklentilerine yönelik düzenlemeler söz konusu olmuştur (Özel, 2008: 248). Özellikle 1970'lerde Dünya Bankası ve IMF, istikrar ve yapısal uyum programlarına önem vermişlerdir. Bu programların amaçlarından yapısal uyumun sağlanmasına ağırlıklı olarak Dünya Bankası, makroekonomik istikrarın sağlanmasına ise ağırlıklı olarak IMF tarafından destek verilmiştir. Dünya Bankasının etki alanı zamanla genişlemiş ve Türkiye, ilk yapısal uyum kredisini (SAL) 1981 yılında sağlamıştır (Zabcı, 2006:137-138). Türkiye'de belirli düzenlemelerin yapılması şartıyla sağlanan PFPSAL (Program Amaçlı Mali ve Kamu Sektörü Uyum Kredisi), kamu yönetimi reformu politikalarının desteklenmesini amaçlayan bir başka Dünya Bankası

uygulamasıdır. Bu tarz uygulamalar yoluyla devletin işlevlerinin yönetim, yerelleşme, hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde ve dünya çapında yeniden tanımlanması gündem konusu olmuştur. Bu çerçevede uzun yıllar merkezîyetçi bir yapıda olan Türkiye’de Dünya Bankası tarafından gündeme getirilen yönetim ve yerelleşme ulaşılması gereken bir hedef olarak ifade edilmiştir (Emini, 2009:38).

OECD

OECD, üye ülkelere siyasal deneyimlerini kıyaslama, ortak sorunların çözümü ve ulusal ya da uluslararası politikalar açısından eşgüdümlü bir platform sağlamakla birlikte üyesi olsun veya olmasın ülkelerdeki reform süreçlerini de desteklemektedir (www.oecd.org). Söz konusu örgüt, 1990’da oluşturulan Kamu Yönetimi ve Yönetişimi Departmanı (PUMA) aracılığıyla düzenleyici reformların işlenmesini, 1992’de oluşturulan Yönetim ve Yönetişimdeki İlerlemelerin Desteklenmesi programı (SIGMA) aracılığıyla üye ülkelerde neoliberal politikaların uygulanmasını gaye edinmiş, Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ile ise Asya ülkeleri için düzenleyici reformlar ilişkin tavsiyelerde bulunmuştur.

Örgüt, Türkiye’de yerel yönetimler açısından sorunlu alanları; merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki uyumsuz görev dağılımı, yerel yönetimlerin yetersiz finansmanı, örgütlenme ve personele dair sorunlar, merkezi yönetimin gerek aşırı vesayet uygulamaları, saydamlığın ve katılımın düşük olması ve merkeze aşırı bağımlılık olarak sıralamış, yerel yönetimlere yetki devredilmesi yoluyla güç kazandırılmasının önemini belirtmiştir (Emini, 2009:39).

Birleşmiş Milletler

Türkiye’deki yerel yönetimler reformu, Birleşmiş Milletlerin de etkisindedir. BM’nin bu sürece katılımı Agenda 21 programı ile olmuştur. Bu programın bir parçası olan Yerel Gündem 21 projesi kapsamında yaklaşık 50 belediyede Kent Konseyleri kurulması amaçlanmış ve konseylere halkın katılımı yerine özel sektörün ortak olarak kabul edilmesine yoğunlaşan proje yerel yönetim uygulamaları olmaya başlamıştır (Emini, 2009:40).

Yerel yönetimlere atfedilen önemin artması ve reformların yapılmasında hem Türkiye’ye özgü sorunlar hem de uluslararası aktörlerin etkisi söz konusu olmuştur. Türkiye’de gerçekleştirilen reformlarla etkin hizmet sunumunda yerel yönetimler ön

plana çıkarılırken, yerel düzeyde katılımcı bütçe çalışmaları da önem kazanmaya başlamıştır.

Türkiye’de katılımcı bütçe uygulamasına geçilmesinde şu gibi sebepler etkili olmuştur (Gürneş, 2010:117-118):

- ✓ “Belediyelerin değişen dünya düzenine ve küreselleşmeye bağlı olarak ortaya çıkan yerelleşme olgusu ile daha etkin, verimli hizmet sunma çabası içine girmeleri ve bu amaçla yeni uygulamalar arama yoluna gitmeleri,
- ✓ Türkiye’de son yıllarda yaşanan hızlı kentleşme sonucunda belediyelerin yerine getirmekle yükümlü olduğu faaliyet ve hizmetlerinin artması ve buna bağlı olarak söz konusu faaliyet ve hizmetlerin doğru olarak tespitinin zorlaşması,
- ✓ Temsili demokrasinin yetersizliği, vatandaşların kent yönetiminde söz sahibi olmak istemeleri, vatandaşların yaşam kalitelerinin yükseltilmesi yönündeki beklentileri, vatandaşların kent ile ilgili konularda duyarlılıklarının artması,
- ✓ Türkiye’deki siyasal çıkar, rüşvetçilik, yolsuzluk gibi olumsuzluklarla karşılaşan vatandaşların belediyelerin şeffaflık, hesap verebilir, siyasal çıkardan arınmış, siyasi partiden bağımsız bir belediye anlaşıyor olması yönündeki beklentileri,
- ✓ Son olarak da siyasal çıkar yapısına paralel olarak bazı grupların kamu hizmet ve yatırımlarından daha fazla kullanılmasının önüne geçilmesinin sağlanmaya çalışılması, tekrar seçilme amacıyla olan belediye başkanlarının uygulamayı iyi bir fırsat olarak değerlendirmeleridir.”

Katılımcı bütçeleme sürecinde gelişim aşamasında olan Türkiye ilk olarak “Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi” ile sürece dahil olmuş daha sonra ise Tusenet, Kentges, Tuselog, Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi gibi birtakım çalışmalara imza atmıştır. İlerleyen kısımlarda katılımcı bütçeleme sistemine yönelik söz konusu adımlar irdelenmiş ve ilgili proje ve uygulamalar ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

2.1.2. Türkiye’de Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Projeler ve Atılan Adımlar

Türkiye’de gerek yurt içinde Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (MİGM) ve İçişleri Bakanlığı ile çeşitli belediyeler gerekse yurt dışında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Avrupa Birliğinin dahil olduğu projeler yürütülmeye devam etmektedir (Ergen, 2012:328). Türkiye’de katılımcı bütçelemeye yönelik; Yerel Gündem 21, Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi, Tusenet Projesi, Kentges Projesi, Tuselog Projesi, Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi kapsamında atılan adımlar incelenecektir.

2.1.2.1. Yerel Gündem 21

Yerel Gündem 21 (YG21), yerel düzeyde tanıdık temsili demokrasi kurumlarından farklı yeni katılımcı demokratik mekanizmalar oluşturmak için atılan önemli adımlarından biri, 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde "sürdürülebilir kalkınma" bağlamında geliştirilen bir programdır (Demirci, 2010:32). Türkiye, Yerel Gündem 21 ile 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen Birleşmiş Milletler HABITAT II "İnsan Yerleşimleri Konferansı (Kent Zirvesi)" toplantıları sayesinde tanışmıştır. Habitat II toplantılarında, sürdürülebilir kalkınmanın temelinde demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap veren yönetimler olduğu ifade edilmiştir. Böylece yönetim ilkesinin de temel çerçevesi çizilmiştir. Habitat II, Gündem 21'in etkin bir şekilde yaşama geçirilmesinin önkoşulu olarak, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer yerel aktörlerin etkin katılımına vurgu yapmaktadır. Bu yönüyle Gündem 21'in 28. bölümüne atıf yapıldığı ifade edilebilir. Çözümlere yerel ölçekte kentin örgütlü ve örgütsüz (bugüne kadar yeterli düzeyde temsil edilemeyen gençler, yaşlılar, özürllüer ve kadınlar gibi) kesimlerini "katılımcı" bir model ile YG21 çatısı altında toplamak, Bu programın temel yaklaşımlarından biridir. YG21 sürecinde katılım; çalışma grupları, kozalar ve proje grupları düzeyinde sağlanmaya çalışılmaktadır. Geniş katılımlı kent konseylerinin ise bu süreçte, en geniş buluşma ve karar organı olarak işlev gördüğü vurgulanmaktadır (Dur, 2011:88). Diğer yandan yerel yönetimler; kendi öncelik, sorun ve bu sorunların çözüm yollarının belirlenmesi sırasında karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine, kadın ve gençlerin etkin olarak katılımlarına yönelik programlar geliştirerek uygulayacaktır. Uluslararası toplum ile yerel yönetimlerin işbirliğinin artırılması ve uluslararası çapta yerel yönetimler arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesine ilişkin adımların atılması konusu da Yerel Gündem 21 programında yer almış ve küresel ortaklık vurgulanmıştır (Kılınç, 2017:101).

Bütün uygulama alanlarına yönelik finansal programların belirlenmesi, yeni kaynakların bulunması, uygulanabilir teknik ve ekonomik araçların belirlenmesi, merkezi yönetim ile yerel yönetim ilişkilerinin adem-i merkezietçi anlayışta güçlendirilmesi, hükümet ve hükümet dışı kuruluşlar arası ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi ve halkın etkin katılımının sağlanması vb. Gündem 21'in öncelikleri arasındadır. Bu doğrultuda, Gündem 21'in tüm programlarının uygulanabilmesi için çok

aktörlü olma ve toplumsal uzlaşmanın gerekliliğine dikkat çekilmektedir (Koç, 2009:127).

Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği-Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı (International Union of Local Authorities, Section for the Eastern Mediterranean and Middle East Region, IULA-EMME) tarafından da “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirmesi Projesi (1. Aşama)” uygulanmaya başlanmış ve 23 kent projeye katılmıştır. Bu Konferansta Yerel Gündem 21 kapsamında sürdürülebilir kalkınmanın temelini demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap veren yönetimlerin oluşturduğu ve bunun etkin olarak yerindelik ile sağlanabileceği ifade edilmiştir. Projenin hedeflerine ulaşmak için yerel idarelerin yönetişimi sağlanarak katılımcılığı teşvik etmeleri ile beraber kadınlar, yaşlılar, gençler ve engelliler gibi grupların katılımına dair programların geliştirilmesine vurgu yapılmıştır. Aynı zamanda dernekler, vakıflar, meslek odaları, sendikalar, özel sektör kuruluşları, akademik kuruluşlar, basın ve yayın kuruluşları, yurttaş girişimleri gibi sivil toplum kuruluşları ile belediyeler arasında aktif bir ilişki kurulması amaç edinilmiştir. Yerindelik kavramına ve hizmetlerin azami olarak yerelleştirilmesine önem atfedilmiştir (Çetinkaya ve Korlu, 2012:97).

2.1.2.2. Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi

Türkiye’de katılımcı bütçeleme anlayışına yönelik ilk çalışmalar 2007 yılında “Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi” kapsamında başlatılmış ve bu kapsamda “hizmet geliştirme planlarının hazırlanması”, “stratejik planlama araçlarının geliştirilmesi” ve “çok yıllık yatırım programlaması” başlıkları üzerinden katılımcı bütçeleme yaklaşımlarının geliştirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:8). İçişleri Bakanlığı’nın faydalandığı Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesinin finansmanı Avrupa Birliği tarafından sağlanmaktadır ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye Ofisi tarafından yürütülen bir proje konumundadır. Projede katılımcı bir yaklaşımla “Hizmet Geliştirme Planlarının” hazırlanması, “Stratejik Planlama Araçlarının” geliştirilmesi, “Çok Yıllı Yatırım Programlaması ve Bütçelerin Geliştirilmesi” üzerine odaklanarak hizmet planlaması ve bütçe üretilmesinde katılımcı yöntemler geliştirilmesi hedeflenmiştir. 2009 yılında imzalanan katkı anlaşmasıyla “Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının

Devamına Destek Projesi” kapsamında Türkiye’de etkin, saydam, katılımcı ve kapsayıcı bir yerel yönetimin hedeflendiği resmi olarak açıklanmıştır. Proje beş bileşenden meydana gelmektedir. Bunlar sırasıyla (Ergen, 2012:328):

- ✓ “Yerel Yönetimlerde Kapasite Geliştirme,
- ✓ Yerel Yönetim Birliklerinde Kapasite Geliştirme,
- ✓ Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi,
- ✓ Belediye Koordinasyonunun ve İşbirliğinin İyileştirilmesi ve
- ✓ İçişleri Bakanlığının Kapasitesinin Arttırılması,”

olarak sıralanmaktadır.

“Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi” uygulama ve sonuçları ile katılımcı bütçeleme anlamında Türkiye’de gerçekleştirilen ilk proje olması ve diğer projelere de örnek teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir.

2.1.2.3. Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi ve İlerleme Raporu

Türkiye’nin içinde bulunduğu en önemli uluslararası bütünleşme süreci, AB yakınlaşmasıdır. Bu açıdan Türkiye’nin gelişme göstermesi gerektiği düşünülen önemli alanlardan birisi genel olarak kamu yönetimi, özel olarak ise yerel yönetimlerdir. Türkiye’ye yönelik Katılım Ortaklığı Belgelerinin çoğunda etkin, verimli, şeffaf, katılımcı ve hesap verilebilir yerel yönetimlerin oluşturulması Türkiye’nin kısa dönemli öncelikleri arasında bulunmaktadır. 2 Şubat 2008 tarihli Katılım Ortaklığı Belgesinin Kısa Vadeli Öncelikler ana başlığı altındaki “Siyasal Diyalog, Demokrasi ve Hukuk Devleti” alt başlığı altında “merkezi yönetimi yeniden yapılandırarak, yetkileri yerel yönetimlere aktararak ve yeterli kaynak aktararak yerel yönetimleri güçlendirmek” temel bir faaliyet alanı olarak görülmüştür. Öyle ki AB tarafından hazırlanan Türkiye 2008 İlerleme Raporu’nda da bu konuya ilişkin dikkate değer değerlendirmeler yer almaktadır. İlerleme Raporunun 7. sayfasında yer alan “hükümet” başlığı altında yerel yönetimlerle ilgili olarak Meclis’in, Mart 2008’de belediyelere yönelik bir kanun çıkardığı kaydedilmiştir. Söz konusu kanunla 43 yeni ilçe oluşturulmuş, 239 belediye birleştirilmiş ve 863 belediye kapanmıştır. Temmuz 2008’de Meclis, yerel yönetimlerin görevlerini daha etkin gerçekleştirmeleri için yerel yönetimlerin gelirlerini arttıracak bir kanun çıkartmıştır. Yerel yönetimlere dair kanunların uygulanması sağlanmış ve kapasite artırımı sürdürülmüştür. AB Katılım Ortaklığı Belgesi ve İlerleme Raporu’nda (2008) yerel yönetimlerin yetki, sorumluluk ve kaynaklarının arttırılmasına ilişkin

eleştiriler yapılırken diğer yandan yerel yönetimlerin denetlenmesi ve kapasitelerinin artırılması konularında uyarılar yapılmıştır. Yerelleşmeye önem verilirken kurumsal araçlar, katılım ve kapasite artırımı vurgulanmıştır (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, 2009:13-14).

2.1.2.4. TUSENET Projesi

Belediye Ortaklık Ağları Projesi (TUSENET Projesi) Türkiye’de katılımcı bütçelemeye yönelik önemli bir projedir. Projenin paydaşlarını; Ankara Altındağ Belediyesi, İsveç’in Umea, Bursa’nın Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım Belediyeleri ile Eskişehir’in Tepebaşı Belediyesi oluşturmaktadır. Bu proje kapsamında hedeflenen, yerel yönetimlerin hizmet alanlarına giren teknik ve sosyal konularda etkinliğin sağlanması ve yerel demokrasinin güçlendirilmesidir. Projenin kapsamına giren alt başlıklardan bir tanesi ise katılımcı bütçeleme sistemidir. (<http://projects.sklinternational.se/tuselog/tr/tusenet/tusenet-belediye-ortaklik-aglari>).

Belediye Ortaklık Ağları (TUSENET) Projesinin amaçları (TBB, 2012:12):

- ✓ “Yerel politikacılar ve personelin iyi yerel yönetim pratiği ve ihtiyacı olan diğer konularda bilgilerini artırmak;
- ✓ Yerel politikacılar ve personeli arasında yetki ve sorumlulukların ayrımını netleştirmek;
- ✓ İyi insan kaynakları yönetimi pratiği ve her seviyede terfi hakkını koruyan adil istihdam prosedürlerini geliştirmek;
- ✓ Yerel karar süreçlerine ve faaliyetlerine sivil organizasyonların ve vatandaşların katılımını geliştirmek;
- ✓ Belediyelerin ve birliklerin, belediyeleri ilgilendiren konularda çıkarlarının korunması ve hizmet ve görevleri için yeterli mali kaynak temini amaçlı çalışmak;
- ✓ Belediyelerin AB fonlarına ulaşma ve AB uygulamalarına ilişkin bilgilerini artırmak olarak belirlenmiştir.”

Katılımcı bütçeleme alanında Avrupa’daki iyi uygulamaları paylaşmak için 5 Türk ve 1 AB ülkesi belediyeleri ortaklık yaparak Avrupa Birliği’ne Katılımcı Bütçeleme Sistemi İşbirliği Projesi göndermiştir. Katılımcı bütçelemeye hedeflenen amaçlar arasında; kamunun öğrenmesi ve aktif yurttaşlığın teşvik edilmesi, toplumsal adalet ve yönetsel reformun geliştirilmesi, AB-Türkiye belediyeleri arasında etkin iletişim ortamının oluşturulması, Türk belediyelerinin Türkiye’nin AB’ye giriş sürecini hızlandırması yer almaktadır. Proje bitiminde 5 belediyede katılımcı bütçeleme planı yapılması, belediyeye ait gelirler toplamının 2009 yılında yüzde 10 oranında

arttırılması, kadın ve erkek eşitliği, yerel yönetim modelleri, belediyelerin topluma yönelik iletişim stratejileri, yerel yönetimlerde saydamlık ve katılımcılığa yönelik farkındalık artışı da amaçlanmıştır. Proje kapsamında elde edilen sonuçlar ise şu şekilde sıralanabilir (<http://www.nilufer.bel.tr>, 2008):

- ✓ “Yereldeki resmi görevlilerin ve çalışanların iyi yerel yönetim uygulamaları hakkındaki bilgileri güçlendirilmiştir.
- ✓ Yerel politikacılar ve personel arasındaki sorumluluk ve güç dağılımının belirginleşmesi sağlanmıştır.
- ✓ İnsan kaynakları yönetiminde iyi uygulamalar geliştirilmiştir.
- ✓ Yerel karar alma süreçlerine ve faaliyetlerine vatandaşların ve vatandaşlıkla ilgili kurumların katılımı güçlendirilmiştir.
- ✓ TBB'nin belediyelerin çıkarlarını ve görev ve hizmetleri için gerekli olan kaynaklarını koruma kapasitesi artırılmıştır.
- ✓ AB uygulamaları ve AB finansmanına erişimle ilgili belediyelerde bilgi düzeyi artırılmıştır.”

2.1.2.5. KENTGES Projesi

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülen, 2010-2013 yıllarını kapsayan, Sürdürülebilir Kentsel Gelişme İçin Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Hazırlama Projesi (KENTGES) kapsamında, yerelde katılımcı yönetim anlayışına vurgu yapılmıştır. Proje kapsamında “Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim” komisyonu kurulmuştur. Komisyonca oluşturulan raporda, yaşanan küresel değişime paralel yönetim mantığından yönetişim mantığına ve özellikle yerelde katılımcı uygulamalar yoluyla yönetime geçilmesi gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Doğaları gereği yurttaşlara yakınlıkları dolayısıyla katılımcı oldukları düşünülen yerel yönetimlerin, gerçek hayatta çoğunlukla katılımdan uzak örnekler sergiledikleri ifade edilmiştir (T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2009:7-8). Söz konusu raporda katılıma ilişkin sorunlar belirlenmiştir. Kent konseyi ve gönüllü katılım gibi mekanizmaların işlevsiz olduğu, demokrasi anlayışının ve demokratik süreçlerin işleyiş mekanizmalarının yöneticiler ve kentli toplum tarafından hala özümsememesi, katılım anlayışının toplumsal yaşamın değişik aşamalarında uygulanmaması, karar alma ve uygulama süreçlerinde etkin katılım ve denetim mekanizmasının iyi tanımlanmamış olması önceliklendirilen zayıf noktalar arasında yer almaktadır (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2009:54-55). Mevcut katılım mekanizmaları, katılımı belirli bir oranda

gerçekleştirebilirler dahi mevcut olanların ihtiyacı karşılamadığı durumlarda yeni katılım mekanizmalarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Ayrıca geleneksel katılım araçlarının genellikle ucu açık tartışmalardan oluştuğu belirtilmiştir. Aynı zamanda özellikle grup dinamiklerini ve kolaylaştırıcılık yöntemlerini içeren yenilikçi ve yaratıcı katılım araçlarının geçtiğimiz otuz yılda uygulamaya başlandığı ve gittikçe yaygınlık kazandığı da ifade edilmiştir. Gelişen teknolojinin de etkisiyle bu yenilikçi araçlar katılımın daha yaygın, sürekli ve zengin bir hale gelmesine katkı sağlamaktadır. Ancak yerel yönetimler bu yöntemlerden habersiz oldukları için bu yöntemlerden istifade edememektedirler. Komisyon bu yöntemlere yönelik kapasite oluşturulması için çaba harcanmasının bir strateji olarak benimsenmesinin önemli olduğunu belirtmiştir (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2009:66-67). Yeni katılımcı tekniklerin Türk kamu yönetimine kazandırılması ve kurgulanması gerekliliği, komisyon raporunda açıkça belirtilmiştir.

2.1.2.6. TUSELOG Projesi

Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı Programı (TUSELOG)'nın genel hedefi; Türkiye'de yerel yönetimin gelişimini desteklemektir. Bu kapsamda belediye ortaklıklarında gönüllü olarak yer almak isteyen 15 Türk ve 5 İsveçli belediye vatandaş katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliği, kurumsal gelişme, hizmet sunumu ve planlama konularında kapasite geliştirmek amacıyla ortaklık kurmuşlardır. TUSELOG kapsamında el kitabının hazırlanması, katılımcı yöntem konusunda eğitim programları ve yönlendirmelerin uygulanması, katılımcı bütçeleme iletişim ağı oluşturulması, eğitim programları ve teknik desteğin değerlendirilmesi ve sonuçların paylaşılması gibi amaçlara sahiptirler (T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2009:7-8). Finansmanını AB'den temin eden birlik, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından sürdürülen ve ana yararlanıcısı İçişleri Bakanlığı olan "Türkiye'de Yerel Yönetim Reformunun Devamının Desteklenmesi Projesi'nin (LAR II)" nihai faydalanıcılarından birisidir. Bu kapsamda Türkiye ile Avrupa'daki belediyeler arasında ve Türkiye'deki belediyelerin kendi aralarındaki kardeş şehir ilişkilerinin sayıca artırılması ve kapsamca geliştirilmesi için Belediye İşbirliklerinin Geliştirilmesi Stratejisi hayata geçirilmiştir. Bu strateji ve geliştirilen "Eşleştirme Programı" doğrultusundaki faaliyetler sonucunda 10 Türk ve 6 farklı AB ülkesinden (İtalya, İngiltere, Belçika, Litvanya, Letonya, İsveç) 8 belediye

arasında kardeş şehir ortaklıkları oluşturulmuştur. Birlik ile İsveç Bölgeler ve Yerel Yönetimler Birliğinin (SALAR) işbirliğinde Türk – İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı Programı'nın Türkiye'de yerel yönetişimin gelişmesini desteklemek amacıyla 2011 – 2015 yıllarında uygulama alanı bulanacağına dair amaçlar edinmişler. Programın amaçları şu şekildedir (TBB, 2012:13-14):

- ✓ “Türkiye Belediyeler Birliğinin kapasitesini geliştirmek: TBB'nin organizasyonel ve kurumsal kapasitesini geliştirmek, (planlama, insan kaynakları yönetimi, danışmanlık hizmetleri, komite yapıları ve kurum-içi iletişim konularında), TBB'nin ulusal karar alma süreçlerinde belediyelerin hak ve menfaatleri koruma kapasitesini geliştirmek, TBB'nin Avrupa Birliği entegrasyon hazırlıklarında kapasitesini geliştirmek,
- ✓ Belediyelerin hizmet verme kapasitesini geliştirmek: TBB'nin öncelik alanlarına ilişkin olarak belediye ortaklıkları geliştirmek, pilot belediyelerde vatandaş katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliği, kurumsal gelişme, hizmet sunumu ve planlama konularında kapasite geliştirmek.”

TUSELOG kapsamında 2011 yılında yürütülen faaliyetler çerçevesinde:

- ✓ “Birlik personeli ve merkezi yönetim kurumları temsilcilerinden oluşan 15 kişilik heyetle, Polonya'nın yerel yönetimler ve merkezi yönetimler arasında kurumsallaşmış danışma sürecini yerinde incelemek ve oluşturulmuş olan ortak komisyonun toplantısını takip etmek amacıyla Varşova'ya çalışma ziyareti düzenlenmiştir (25–29 Mart 2012),
- ✓ Birlik Encümen Üyeleri ve Personelinden oluşan 20 kişilik heyetle SALAR'ın komisyon ve komite yapılanmasını yerinde incelenmesi amacıyla Stockholm'e çalışma ziyareti düzenlenmiştir (28 Ağustos – 1 Eylül 2012).”

Hazırlanan Raporlarda:

- ✓ “Belediyelerin Birleştirilmesi – Teori, Metodoloji ve Uluslararası Deneyimler,
- ✓ Avrupa'da İki Kademeli Büyükşehir Belediyesi Düzenlemeleri,
- ✓ Ulusal Karar Alma Süreçlerinde Belediyelerin Çıkarlarının Korunması.”

11-13 Haziran 2012 tarihlerinde Ankara'da “Belediye Ortaklıkları Konferansı” düzenlenerek TUSELOG Programı doğrultusunda genel bilgiler verilmiş, belediye ortaklıklarının amaçlarının ve belediye tanıtımlarının yapıldığı konferansla belediye ortaklıkları için ilk adım atılmış olmaktadır. Ekim – Kasım 2012 tarihlerinde belediyelerin çalışmayı öngördükleri alanlara ilişkin mevcut durumlarının ve deneyimlerinin paylaşılması amacıyla 55 kişinin katılımıyla İsveç'e çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Belediyeler işbirliği yapılması öngörülen İsveçli belediyeyi farklı tarihlerde ziyaret ederek İsveç sistemini yerinde incelemişlerdir (TBB, 2012:13-14).

2.1.2.7. Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi

Türkiye’de katılımcı uygulamaların gelişimine katkı olarak geliştirilen bir diğer projede Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi’dir. Avrupa Birliği ve Türkiye’nin ortaklaşa finansmanı ile İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne başlatılan proje; yerel düzeyde katılımcı stratejik yönetim desteklenmesi için Türkiye’deki yerel yönetimlerin kapasitesini geliştirmek ve böylece yerel yönetim reformunun kapsamının genişletilmesini hedeflemiştir. Projenin amaçları (<http://www.tepav.org.tr/tr/proje/s/74>).

- ✓ “Seçilmiş ve atanmış yöneticilerin, analitik araçları kullanımı konusundaki eğitimi yoluyla yerel yönetimlerin stratejik planlama kapasitesinin geliştirilmesi;
- ✓ Sivil Toplum Kuruluşlarından temsilcilerinin katılımını sağlayarak, Kent Konseyleri’nin yerel karar alma süreçlerindeki rolünün pekiştirilmesi;
- ✓ Türkiye’deki 26 yerel yönetimde şeffaflık ve hesap verilebilirliğin sağlanması için yerel yönetimlere ilişkin mevzuatın uygulanmasının desteklenmesidir.”

Diğer yandan katılımcılık kavramının ve kültürünün Türkiye’de etkin bir şekilde işletilmesi amacıyla “Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişim Projesi” adına bir proje 2011-2013 dönemini kapsayacak şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Bu proje ile (<http://www.migm.gov.tr/UygulananProjeler.aspx>);

- ✓ “*Yerel yönetimlerde stratejik planlama kapasitesinin geliştirilmesi:* Bu amaç için “sosyo-ekonomik gelişmişlik/yoksulluk haritaları”, “kamu harcamalarının izlenmesi” ve “vatandaşlık memnuniyeti anketlerini” kapsayan katılımcı analitik araçların geliştirilmesi ve bu araçların pilot kentlerde uygulanmasına ilişkin faaliyetler yürütülmüştür.
- ✓ *Kent konseylerinin verim ve etkinliğinin artırılması:* Kent konseylerinin ve yerel katılım mekanizmalarındaki diğer aktörlerin kapasitesinin güçlendirilmesi yoluyla yerel katılımın geliştirilmesi için çeşitli eğitim ve kapasite geliştirme programları düzenlenmiştir.
- ✓ *Katılımcı karar alma kültürünün yerel düzeyde geliştirilmesi:* Yerel paydaşların ve kamu yöneticilerinin kent konseyleri faaliyetlerine katılımının özendirilmesi amacıyla farkındalık artırma kampanyaları yürütülmüştür.”

Söz konusu projenin faaliyetleri kapsamında Ankara, Adana, Antalya, Balıkesir, Bursa, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Hatay, Isparta, İstanbul, Kahramanmaraş, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Sakarya, Samsun, Siirt, Trabzon ve Şanlıurfa belirlenen pilot iller arasındadır.

2.1.3.Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Yasal Düzenlemeler

T.C. Anayasası'nın dördüncü bölümünün ikinci kısmında seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Vatandaşların, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahip oldukları açıkça belirtilmiştir (Md. 67). T.C. Anayasası, temel ilkelerinde yer alan demokrasi kavramına paralel, yönetime vatandaş katılımını sağlayan bir yapıya sahiptir. Ancak katılım, sadece siyasi katılım ya da halkoylaması şeklinde düşünülmemeli, vatandaşların yönetime daha sık ve yerelde katılımını sağlayan alternatif yöntemlerin de tartışılması gerekmektedir. Anayasa, demokratik devlet anlayışını vurgulamaktadır (Yılmaz, 2013:197). T.C. Anayasası'nda doğrudan katılımı teşvik edici ya da önleyici herhangi bir madde bulunmamaktadır.

2000'li yıllar yerel yönetimler açısından bir reform sürecidir ve bu reform sürecinde Avrupa Birliği'nin Kopenhag Kriterlerine uyum sağlama ve müzakerelerde ilerleme kaydetme isteği önemli bir ilerleme olarak görülmektedir. 2004 yılında, 5216 Sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu" ve 2005 yılında da, 5393 Sayılı "Belediye Kanunu" yürürlük kazanmıştır. Belediye başkanlığı konumu biraz daha güç kazanmış, daha özerk ve halk katılımının sağlandığı bir belediyeçilik görüşü sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca 2008 yılında 5747 Sayılı "Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Hakkında Kanun" ile büyükşehir kurulan yerlerde belde belediyeleri kaldırılmış, yeni bazı ilçeler oluşturularak alt kademe belediyesi olarak sadece ilçe belediyesi bırakılmıştır. Bu kanunlarla katılımcı ve demokratik yönetim anlayışı artırılan yerel yönetimler hedef alınmıştır. Gerek Avrupa Birliği gerek demokrasi adına yapılan bu son değişikliklerin esasen Batı kaynaklı modernleşme sürecinin günümüzdeki yansımaları olduğu kabul edilmelidir (Koçak ve Ekşi, 2010:303-304).

Diğer yandan yerel yönetim mevzuatı da yönetim anlayışını ve demokratik katılım yollarını göstermektedir (Yılmaz,2013:198). Öyle ki, 5393 sayılı ve 2005 tarihli Belediyeler Kanununun 13.maddesine göre "hemşehrilerin belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye hizmetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından faydalanma hakları vardır"(Yalçın,2015:324). "Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler

arasında sosyo-kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır...” gibi ibare yer almaktadır. Bu maddeyle vatandaşlara belediye de karar alma ve hizmetlerine katılma hakkı tanınmış, ancak bunun nasıl kullanılacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmemiştir (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2009: 43).

Belediye Kanunu, vatandaş katılımının farklı düzeylerine ilişkin olarak aşağıda sıralanan hükümlere yer vermektedir (TEPAV, 2014:33-34):

- ✓ *“Mahalleler ve mahalle muhtarlıkları (Md. 9):* Mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir. Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür. Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar, kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.
- ✓ *Hemşehri hukuku (Md. 13):* Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar alma ve hizmet tedariki süreçlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır. Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür.
- ✓ *Belediyenin görev ve sorumlulukları (Md. 14, 5. fıkra):* Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.
- ✓ *Belediyenin yetkileri ve imtiyazları (Md. 15):* Belediye, vatandaşların belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.
- ✓ *Belediye meclisi toplantıları (Md. 20, 21, 23):* Toplantının yeri ve zamanı mutlak usullerle vatandaşlara duyurulur. Meclis toplantıları açıktır. Meclis başkanının veya

üyelerden herhangi birinin gerekçeli önerisi üzerine, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir. Her ayın ilk günündeki belediye meclis gündemi belediye başkanı tarafından belirlenerek en az üç gün önceden üyelere bildirilir ve çeşitli yöntemlerle halka duyurulur. Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur. Amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Komisyon raporları alenidir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.

- ✓ *Stratejik plan ve performans programı (Md. 41):* Belediye başkanı, mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma planı ve programı ile varsa bölge planına uygun olarak stratejik plan ve ilgili olduğu yılbaşından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar. Stratejik plan, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.
- ✓ *Kent konseyi (Md. 76):* Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.
- ✓ *Belediye hizmetlerine gönüllü katılım (Md. 77):* Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.”

Türkiye’de yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması bağlamında 5393 sayılı Belediye Yasası’nın 21. maddesinde “Gündem” başlığı altında getirilen “belediye meclis gündeminin, belediye başkanı tarafından belirlenmesi ve meclis üyelerine en az üç gün önceden bildirilmesi ve halka da çeşitli yollarla duyurulması” hükmü ile halkın

ve meclis üyelerinin görüşmelere hazırlıklı olarak katılmalarına imkân sağlanmaktadır. Ayrıca, belediye meclis üyelerine de gündemin belirlenmesinde söz hakkı verilerek katılımcı bir yöntem öngörülmekte ve başkan dışındaki üyelere de halkın dilek ve şikayetlerini meclis gündemine taşıma olanağı verilmektedir (Urhan, 2008:94).

5393 sayılı Belediye Kanunu da kent konseylerine önemli görevler vermektedir. Bu kanun ile üniversiteler, belediyeler, il özel idareleri, siyasi partiler, kamu kurumları, muhtarlıklar, vakıflar, dernekler, cemiyetler, kamu kurumları niteliğine sahip meslek odaları vb. toplum kesimlerine dayalı en önemli kurumlar kent konseylerinin doğal katılımcısı olarak belirlenmiştir (Özdemir, 2011:33). Türkiye’de kent konseyleri hem yerel düzeyde katılımcı bütçelemenin hayata geçirilmesinde hem de kent yaşamı ve demokratik standartların geliştirilmesinde çok önemli bir fırsat penceresidir (Yalçın, 2015:325). Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde Kent Konseylerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bu maddeye göre, kent konseyi kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap verilebilirlik, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini uygulamaya çalışmaktadır(Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:8). Ancak belirtmek gerekir ki 5393 sayılı yasa yürürlüğe girmeden önce de kent konseyi tarzında yapılanmalar bulunmaktaydı. Birinci Ankara Kurultayı, Bolu il Kurultayı, Aliğa Kent Parlamentosu, Urla Kent Senatosu, Milas Kent Kurultayı, Muğla Demokrasi Platformu gibi isimlerle farklı kentlerde çeşitli katılımcı uygulamalar bunlara örnek olarak gösterilebilir (Batal, 2011: 88). Kent konseyi, kent meclisi, kent senatosu, vb. isimlerle anılan bu mekanizmalar her ne kadar yerel halkın karar almaya katılımını sağlayıcı nitelikte olsalar da yeterli derecede etkinlik sağlayamamışlardır. Bu yüzden kent konseyleri yerel düzeyde yapılan diğer uygulamalara nazaran daha geniş çapta katılımı öngören çalışmalar gerçekleşmiştir.

Türkiye’de yerel anlamda katılımcı bütçelemeye bakış açısının gelişimine yönelik diğer bir fırsat ise, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’dur. 2003’te yürürlük kazanan 5018 sayılı kanunun 9. Maddesi, kamu yönetimi sistemi içerisinde bulunan bütün kamu kuruluşlarına stratejik plan hazırlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte 5393 sayılı Belediye kanununun 41. Maddesi de nüfus olarak 50.000’i aşan tüm belediyelere yıllık stratejik plan hazırlamalarını zorunlu hale

getirmiştir (Yalçın, 2015:325-326). Stratejik planın, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda belediyelerde stratejik planların, yerel paydaşların ortak katılımıyla, yönetim anlayışına paralel bir süreçte hazırlanması öngörülmektedir. Yapılan hukuki düzenlemeler yönetim çerçevesinde değerlendirildiğinde, kanunla, sivil katılıma imkân verildiği, şeffaf idari uygulamaların zorunlu hale getirildiği, idarenin hesap verebilir şekilde dizayn edildiği ve vatandaş odaklı bir idari yapılanmanın amaçlandığı görülmektedir (Yıldırım, 2011:53).

Katılım konusunda vurgulanması gereken diğer önemli bir konuda hükümetlerin yönettiği Kalkınma Planlarıdır. Kalkınma planları, uygulanan politikaların projeksiyonları ve gelecek planları açısından önemlidir. Özellikle 9. ve 10. Kalkınma Planları katılımcılık anlamında önemli çalışmalara imza atmışlardır. 9. Kalkınma Planı (2007-2013)'nin temel ilkelerinin ilk sıralarında “Toplumsal diyalog ve katılımcılık güçlendirilerek, toplumsal katkı ve sahiplenmenin sağlanması esastır” ve “İnsan odaklı bir gelişme ve yönetim anlayışı esastır” maddeleri yer almaktadır (Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2006: 3). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)'nda, bir önceki planda olduğu gibi, katılım ve yönetim ile ilgili hedeflere yer vermiştir. Hatta 10 Kalkınma Planı'nda katılım konusuna, bir önceki plana nazaran daha çok vurgu yapıldığı söylenebilir. Planda, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınma süreci bütüncül ve çok boyutlu bir bakış açısıyla ele alınmış, insan odaklı kalkınma anlayışı çerçevesinde katılımcı bir yaklaşım benimsenmiştir (Onuncu Kalkınma Planı, 2013). Sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili mevcut durum, planda şu şekilde özetlenmiştir: “Toplumsal bütünleşme ve yardımlaşmada önemli rol oynayan, kalkınma sürecine tüm kesimleri dâhil ederek katılımcı ve demokratik süreçleri güçlendiren Sivil Toplum Kuruluşlarına yönelik önemli idari ve yasal düzenlemeler yapılarak, örgütlenme hak ve özgürlüğüne daha fazla imkân sağlayan bir ortam oluşturulmuş, dernek ve vakıfları ilgilendiren mevzuat iyileştirilerek uygulamada görülen aksaklıklar giderilmiştir”. Daha önceki planlardan daha çok katılıma vurgu yapmış ve Türkiye'de yönetime katılım konusunda önemli hedefler belirlenmiştir (Yılmaz, 2013:205).

2004 yılında ise Dernekler Kanunu ile dernek kurmak daha kolay hale getirilerek gençlerin bu alandaki etkinliği düzeyi yükseltilmiştir. Yine 2005'de çıkarılan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği çerçevesinde

geliştirilen gençlik kulüplerine maddi destek sağlanarak gençlere her anlamda destek verilmiştir (Şentuna, 2009:20).

2.2.TÜRKİYE’DE BAZI KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMALARI

Bu başlık altında örnek olarak Çanakkale, Nilüfer ve diğer belediyelerin katılımcı bütçelemeye yönelik uygulamaları incelenmiştir.

2.2.1.Çanakkale Belediyesi Katılımcı Bütçe Uygulaması

Çanakkale için oluşturulan modelin ana bileşenleri; muhtarlar, belediye, kent konseyi ve vatandaşlardır. “Bütçemi Biliyorum, Hesabını Soruyorum” sloganıyla, katılımcı bütçe tekniğinin tanıtımı mahalle toplantıları aracılığıyla yapılmış ve yaklaşık 10.000 haneye konuyla ilgili broşür dağıtımı yapılmıştır. Sonrasında ise vatandaşların bütçeden beklentilerinin ne olduğuna yönelik görüşleri derlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Muhtarlar ile birlikte mahalle toplantıları yapılarak yöneticilerin vatandaşla buluşması sağlanmıştır. Mahalle toplantıları, iki önemli sorgulama odağına sahiptir. Bunlardan birincisi mevcut hizmetlerden memnuniyet düzeyi; ikincisi ise gelecek beklentilerinde vatandaşların mahalle ve kent için önceliklerinin ne olduğudur (Akay, 2015:34). Bu süreçte, karşılıklı olarak belediye ve vatandaş iletişimi güçlendirilmiş, karar alma sürecindeki sorumluluklar paylaşılmıştır. Mahalle toplantılarından çıkan sonuçlar, kurumsal bütçe çalışmalarında yol gösterici nitelik kazanmıştır (e-Belediye Dergisi, 2008). Özgün bir model çerçevesinde bütçe uygulama çalışmalarını sürdüren Çanakkale Belediyesi, bu konuyla ilgili olarak "yatırım planlama komitesi" adında bir yapı kurmuştur. Çanakkale Belediyesi deneyimi stratejik planlama, yatırım planlaması ve bütçeleme çalışmalarının katılımcı bir yöntemle bütünleştirilmesi ve yürütülmesini sağlama açısından büyük öneme sahiptir.

2.2.2.Nilüfer Belediyesi Katılımcı Bütçe Uygulaması

Nilüfer belediyesi, Çanakkale Belediyesinden sonra katılımcı bütçeleme sistemini uygulayan belediyeler arasında yer alan ve ilk olarak Belediye Ortak Ağları (TUSENET) Projesiyle gündeme gelen ve bu anlamda desteklenen önemli belediyeler arasında yer almaktadır. Nilüfer Belediyesi yerel yönetimlerde vatandaş katılımı açısından önemli çalışmalarda bulunmuştur.

Öyle ki dönemin Belediye Başkanı Mustafa Bozbey, 2009 yerel seçimlerinin hemen ardından yapmış olduğu basın toplantısında yönetime katılım konusunda en alt birim olan mahallelerden başlayacaklarını belirtmiştir (Ateş, 2009:109-111).

Bozbey, “Bu bütçeleme uygulamasında vatandaşlar doğrudan karar verme sürecinde yer aldıkları için, yıl boyunca birçok forum gerçekleştirilmektedir. Böylece vatandaşlar kamu kaynaklarının ne şekilde kullanıldığını izleme, sosyal politikalar arasında tercihte bulunma ve kamusal kaynakları önceliklerine göre dağıtma fırsatı bulabilmektedir. Bu uygulama sayesinde gelir düzeyi düşük ve politik açıdan dışlanmış kesimlerin de karar alma sürecine katılma fırsatı bulunmaktadır. Katılımcı bütçe bu kararların alınmasında kent halkının söz sahibi olması demektir. Katılımcı bütçe, yerel yönetimlerde işlerliği olan bir yöntemdir. Çünkü yerel yönetim bütçesi hizmete yönelik bir bütçedir ve katılım koşulları daha kolay gerçekleşebilir. Katılımcı bütçe demokrasinin günlük hayatın bir parçası olması demektir. Kentliye mahallesinin ve kentin sorunlarına çözüm bulmada imkân sunar. O mahallenin, ama en önemlisi o kentin insanı olma olanağı verir. Katılımcı bütçe, bir demokrasi sürecidir. Katılım ruhunun canlandırılması ve hissedilmesinin bir aracıdır. Bu nedenle de fedakârlık ve sabır gerektirir. Nilüfer Belediyesi’nde bu mekanizma şöyle işler: Önce mahallelinin katılımı için gerekli mekanizmalar ve sorumluluklar belirlenir. Bu mekanizma, Nilüfer’de Mahalle Komiteleridir. Mahalle düzeyinde öncelikler belirlenir ve Mahalle Komiteleri hizmeti bizden talep eder” şeklinde ifade etmiştir (<https://www.haberler.com/mustafa-bozbey-katilimci-butceyi-anlatti-5373775-haberi/>).

Öncelikli amacın; muhtarlar, okul aile birliği temsilcileri, sağlık kuruluşu temsilcileri, cami ve dernek temsilcileri, spor kulübü temsilcileri ve her 300 mahallelinin 1 temsilcinin içinde yer alacağı katılımcı demokrasinin temelini oluşturacak mahalle komitelerinin örgütlenmesi olduğu belirtilmiştir. Her mahallenin nüfusun büyüklüğüne göre belirlenen sayıdaki üyelerden oluşan mahalle komiteleri; halkın belediyeye ilişkin sorunlarının tespitinde ve bu sorunların çözüm yöntemlerinin belirlenmesinde öncülük etmesi beklenmiştir. Nilüfer Belediyesi’nin gerçekleştirdiği projeler arasında gençlere yönelik olarak “Gençlik Çalışma Grubu” oluşturulmuş ve gençlerin sosyal alanlarda faaliyet göstererek farkındalıklarını artırmak yoluyla toplumsal sorunlara duyarlı hale getirmeyi ve bunları tartışarak kendi çözümlerini üretebilen bir gençlik yaratmak amaçlanmıştır. Nilüfer Gençlik Çalışma Grubunun, gençliğin kendisini direkt olarak ilgilendiren konu ve sorunlara doğrudan odaklanması, ve gençlik ile karar alma süreçlerinde bulunması hedeflenmiştir. Bu şekilde gençlerin kent yönetimlerinde söz sahibi olmaları, planlama, karar alma ve uygulama süreçlerinde

yer alarak gençliğe ilişkin programların teşvik edilmesi ve yaşama geçirilmesi sağlanacak, örgütlenme bilinci gençler arasında teşvik edilecektir. Gençler arasında bilgi ve deneyim alışverişi sağlanarak, uluslararası bağlantılarla gençler arasında dostluk köprülerinin kurulmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir. Nilüfer Gençlik Çalışma grubu kurulduğundan beri birçok etkinlik düzenlemiştir ve bunların çoğu Nilüfer Belediyesinde gençlik sorunlarıyla ilişkin etkinliklerdir. Aynı zamanda grup, ulusal ve uluslararası birçok çalışmada da etkili olmuş ve gençlerinde yönetimde söz hakkı olması yönünde çalışmalar gerçekleştirmiştir. Ulusal gençlik parlamentolarında ve Avrupa sosyal formunda grup üyeleri söz sahibi olmuşlardır (Ateş, 2009:109-111).

2.2.3. Diğer Katılımcı Bütçe Uygulamaları

Uşak katılımcı bütçe uygulaması çalışmaları Uşak İl Özel İdaresi tarafından Yerel Yönetimler Reformuna Destek Projesi kapsamında 2007 yılında gerçekleştirilmiştir. Uygulama; katılımcı yatırım programı süreci, vatandaş memnuniyet anketi çalışması ve yatırım kartı çalışması şeklinde değerlendirilmiştir. Proje çerçevesinde yatırım programı çalışmaları başlatılmış ve vatandaşların hizmetlerden beklentileri ve memnuniyet düzeyleri ölçülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında elde edilen sonuçlar vatandaşlar ile paylaşılmıştır. Bunun ardından yatırım kartı uygulaması gerçekleştirilmiş, vatandaşların proje öncelikleri ile kurumsal stratejik planlama gereklilikleri bir araya getirilmiştir (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, 2009:23).

Katılımcı bütçe uygulamasını gerçekleştiren Muğla'nın Akyaka Beldesi'nde ise katılımcı bütçe uygulaması kapsamında muhtar, mahalle temsilcileri, STK'lar, paydaşlar ile odak grup toplantıları gerçekleştirmiş ve vatandaşlarla beldeleri için istedikleri hizmet ve yatırımları değerlendirmek için vatandaş anketleri yapılmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) uzmanları tarafından Hizmet Geliştirme Eylem Planı (HGEP) çalışma raporu hazırlanmıştır. Ayrıca Hizmet Geliştirme Eylem Planları da gerçekleştirilen faaliyetler içerisinde yer almaktadır. Belediye birimi internet sitesinden bütçe, kesin hesap verileri ve proje ile ilgili tanıtım bilgilerini yayınlamış, "Akyakalırım, Bütçeme Sahip Çıkıyorum" broşürleri ve yatırım kartları hazırlamış, katılımcı bütçe uygulaması toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bunun

ardından çok yıllık bütçe, yatırım planı ve belediyenin stratejik planı hazırlanmış, bölgesel konferans düzenlenmiştir(<http://www.akyaka.bel.tr/hesap/ProjeDokuman.htm>).

2.3.TÜRKİYE’DE GENÇLER VE BÜTÇELEME SÜRECİNE KATILIMI

Daha önceleri de vurgulandığı üzere, yurttaş grupları içinde dışlanmış kesim olarak görülen ve toplumların geleceği açısından önem arz eden gençlerin de bütçeleme sürecine katılımları son derece önemlidir. Dünya’daki gelişmelere paralel Türkiye’de katılıma verilen önem ve bu kapsamda yürütülen çalışmalarda aslında gençlik grubuna da önem verilmiş, bu yönde bazı çalışma ve politikalar yürütülmüştür. Türkiye’de katılımcı bütçelemeye yönelik yasal düzenlemeleri ve Türkiye’de katılımcı bütçe uygulamalarını inceleyen başlıklar altında sunulan bazı bilgilerde de gençlere verilen önem görülmüştür. Ancak konunun önemi nedeniyle Türkiye’de gençler ve bütçeleme sürecine katılımı başlığı altında; Türkiye’de gençlik ve gençliğin önemi, Türkiye’de gençleri aktif yurttaş yapmaya yönelik politikalar, Yerel yönetimlerin gençlik politikaları ve etkileri konusu daha ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Ancak şunu da vurgulamak gerekir; Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de gençlerin toplumun tüm sosyal-siyasal alanlarına katılımını sağlamaya yönelik genel gençlik politikaları yürütülmektedir. Bu politikalarda özel olarak gençlerin bütçeleme sürecine katılımı ifade edilmese de, politikaların gençleri katılımcı yapmak istediği alanlardan biri de bütçeleme sürecidir.

2.3.1.Türkiye’de Gençlik ve Gençliğin Önemi

2.3.1.1.Gençlik Tanımı

Türkiye şartlarına bakıldığında gençlik politikalarının hedef kitlesi, 14-29 yaş arası bireyler şeklinde kabul görmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2012:4). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’na göre gençlik, ergenlik dönemine giriş ile birlikte biyopsikolojik bakımdan çocukluğun bittiği, bireyin toplum içinde sorumluluğunun arttığı ve çocukluk ile genç yetişkinlik arasında kalan 12-24 yaşları arası dönemi kapsamaktadır.

Türkiye’de gençliğe yönelik belli standartlara sahip bir kanunun bulunmaması gençlik kavramının hukuki olarak araştırılmasını güçleştirmektedir. Bazı kanunlar 15-18 yaş arası grubunu kapsarken (Ceza Hukuku ve İş Hukuku), bazıları ise, 18-24 yaş arası

veya 15-24 yaş arası gençlere yönelik düzenlenmiştir (Göksel, 2008:20).Türk Medeni Kanunu'nun 11. maddesi “erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar” şeklinde iken Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) ve Türkiye'nin taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi gençlik kavramından ziyade 0–18 yaş grubuna giren bireyleri çocuk olarak ifade etmektedir.

Kalkınma planlarında ise gençlik yaşı dönem dönem değişmiştir. II. Beş Yıllık Kalkınma Planında 14-24 arası yaş, III. Beş Yıllık Kalkınma Planında 12-22 arası yaş ve V. Beş Yıllık Kalkınma Planında ise 12-24 yaşındakiler, gençleri oluşturan grup olarak görülmüştür (Onuncu Kalkınma Planı, 2013:41).

Türkiye’de gençliği tanımlamaya yönelik iki farklı bakış açısı olduğu söylenebilir. Bunlardan biri, gençlik deyince “olması gereken”, “ideal” bir gençlik tanımını varsaymaktadır. Lüküslü (2008), bunu “gençlik miti” olarak tanımlamaktadır. Yani gençliği aktif, dinamik, girişken, toplumu ileriye götürecek bireyler olarak ele alan ve alabildiğince olumlayan; gençliği eğitilmiş olmakla, “aydın” olmakla tanımlayan ve siyasal alanda onu misyon yüklenmiş bir kategori olarak ele alan bu bakış açısı “gençlik miti” olarak ifade etmektedir (syf:288). Nitekim medyadaki gençlik imajına bakıldığında genelde bekâr, sağlıklı, dinamik ve orta sınıf öğrenciler şeklinde algılanmaktadır. Oysaki bugün Türkiye’de 15-24 yaş aralığındaki gençlerin yalnızca üçte biri öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışan gençler kadar işsiz gençler de bulunmaktadır (Çelik, 2010:10). Söz konusu iş sahibi olmayan genç grubu ise öğrenci olarak algılanmaktadır. Ancak kastedilen bu grup hem işsiz hem de öğrenci statüsünde olmayan gruptur.

Özetle Türkiye’de de oturmuş bir gençlik tanımından bahsetmek pek mümkün değildir. Oysa katılımcı bütçe açısından hedeflenen gençlik grubunun doğru ve kapsamlı tanımının yapılması, gençliğin katılımını öngören ve destekleyen programların başarılı şekilde geliştirilmesi, amacına ulaşması açısından çok önemlidir. Örneğin işsiz gençlerin de gençlik grubu içerisinde yer alması büyük öneme sahiptir. Öte yandan demokrasinin tam anlamıyla uygulanabilmesi amacıyla söz konusu işsiz kesimin katılımı gerekmektedir.

2.3.1.2. Gençliğin Önemi

Türkiye’de Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre; Türkiye’nin toplam nüfusu 2016 yılı verilerine göre 79 milyon 814 bin 871 iken, 15-24 yaş grubundaki genç nüfus 12 milyon 989 bin 42’dir. Genç nüfus, toplam nüfusun %16,3’ünü oluşturmuştur. Genç nüfusun, %51,2’sini genç erkek nüfus, %48,8’ini ise genç kadın nüfus oluşturmuştur (TÜİK, 2017). Türkiye’deki nüfus artışı nedeniyle gençlik her zaman toplumun önemli bir kesimini oluşturmuştur. Toplumların geleceğini teşkil eden gençlik; toplumun en devingen, en yaratıcı kesimi olması nedeniyle tarih boyunca toplumların gelişmesinde belirleyici bir rol oynamış, her zaman yöneticilerin ilgi odağı olmuştur. Gençlik çağdaş toplumlarda güçlü ve harekete geçirici önemli bir demokratik potansiyeldir. Toplumun en dinamik ve enerjik kesim olarak gençlik, ileriye dönük görüşleri ve baskı gücüyle bazı toplumsal mekanizmaları harekete geçirerek toplumun değişme ve gelişmesinde aktif bir rol oynamaktadır. Hatta kimi kez sürükleyici etkiye sahip olmaktadır. Cumhuriyetin kurucusu olan Atatürk gençliğe büyük önem vermiş ve cumhuriyeti gençliğe emanet etmiştir (Armağan, 2004:1-7).

Gençlerin toplum içerisinde aktif olarak rol almaları ve topluma yönelik konularda söz hakkına sahip olmalarının önemine binaen Aile Araştırma Kurumunun gerçekleştirdiği araştırmada (1997) genç nüfusun nitelikli bir eğitim alması, toplumun norm ve değerlerine uygun beceri ve davranışlarla donanması, üretken ve verimli bir çalışma içinde olmasının gelecek bakımından hayati öneme sahip olduğu ifade edilmektedir (syf:3). Bu bağlamda gencin sağlıklı bir çevrede yaşam sürmesi, kendi istediği ve yatkın olduğu alanlarda kendisini özgürce geliştirebilmesi, belli konularda inisiyatif alması, katılımcı, kendisi ve başkalarıyla barışık olması, olumlu bir kişilik kazanması hususunun aile ve devlet adına toplumsal bir sorumluluk olduğu gerçeği yadsınamaz (Baran, 2013:8-9).

Gençlik gelecekte toplumun önderi olacak bir kesimi teşkil etmektedir. Bu bağlamda gençlik Türk toplumu açısından sembolik bir yatırım özelliği taşımaktadır. Toplumların devamlılığında önemli bir potansiyel güç olan gençliğin, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı gelişimi, toplumların güvenli geleceğinin de teminatını oluşturmaktadır. Bunun için de gençliğin sorun ve bunalımları göz ardı edilmemelidir. Her şeyden önce gençlere kendi sorunlarıyla baş edebilme potansiyelini keşfettirecek ve öz benlik saygısı ve öz yeterlilik düzeyi yüksek bireyler olarak kendi kabiliyetlerinin

farkında olmalarına ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına olanak sağlayacak eğitim politikalarının gerçekleştirilmesi fazlaca önem taşımaktadır (Şahin, 2005:179).

Gençlik bütün toplumlarda, her zaman bir değer şeklinde algılanmıştır. Türkiye’de Aile Araştırma Kurumunun gerçekleştirdiği araştırmaya (1997) göre, gençlik, toplumların kalkınma ve gelişme potansiyelinin en önemli unsurudur (syf:3). Gençlik aynı zamanda hem gençlerin hem de toplumun beklentilerinin yüksek olduğu bir evredir. Genç kendi geleceğine ilişkin hayallerini, hedeflerini ortaya koyarken, toplum ise gençliği, kendi devamının sağlanması bakımından geleceği olarak görmektedir. Aslında söz konusu karşılıklı beklentinin bulunduğu ortak bir nokta bulunmaktadır. Bu ortak noktanın hem genç hem de toplum için “gelecek” ifade etmesidir (Baran, 2013:8-9).

Gençlik olgusunu, ulusların sahip olduğu en büyük değer ve “yatırım” alanı olarak tanımlamak mümkündür. Bu değer farkında olan ve ona yaşamın her alanında işlevsellik kazandırmaya çalışan ülkeler, bir taraftan uluslararası düzenin mevcut konjonktürünü sahip olduğu genç nüfusun imkân ve kabiliyetlerinden istifade etmek suretiyle kendi çıkarları doğrultusunda kullanma olanağına erişirken, diğer taraftan da yarınlarını güvence altına alan uzun vadeli bir yatırım yapma fırsatına sahip olmaktadır (Kızılkaya ve diğerleri, 2013:234). Bu açıdan da genç nüfusun yüksek olduğu Türkiye’de gençlik önemli bir potansiyeldir.

2.3.2. Türkiye’de Ulusal Gençlik Politikaları ve Gençlerin Aktif Katılımı

Türkiye’de gençlik politikasının temeli Anayasa’da (1982)“Gençliğin Korunması” başlığı ile yer alan 58. maddeye dayanmaktadır. Bu madde;

“Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.” şeklindedir.

Görüldüğü üzere anayasada gençler korunmaya muhtaç bireyler şeklinde algılanmakta, alkol, uyuşturucu, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan korunmasından söz edilmektedir. Ne yazık ki, anayasada gençliğe yönelik haklar, gençleri sosyo-politik katılıma teşvik edici öneriler ele alınmamaktadır. Geleneksel okul modelinde de genel

olarak öğrencilere öncelikle okulda uymaları gereken daha sonra toplum içerisinde uymaları gereken kurallar bildirilir. Ancak onlara okulda karar alma sürecine nasıl katılacakları, toplumsal alanda hangi alanlara katılmaları gerektiği, bunu nasıl yapacakları ve hangi kanallar ile yöneticileri etkileyeceği konularından çok fazla bahsedilmemektedir (Kuş ve diğerleri, 2012:840).

Türkiye son 25 yıldır hızlı bir değişim süreci içerisinde. Bu değişimin temel motivasyon kaynağını ise (özellikle 1999'dan itibaren) Avrupa Birliği ile sürdürülen tam üyelik görüşmeleri oluşturmaktadır. AB'ye üyelik sürecini yaşayan diğer tüm ülkeler gibi Türkiye'de de değişim ekonomik bütünleşmeyle sürece dahil olmuştur. Yaşanan ekonomik bütünleşmeyle sosyal yapıdaki değişimler de gözle görülür bir hal almıştır. AB müktesebatına uyum çalışmaları çerçevesinde yaşanan bu değişim gençlik ilişkin konuları da gündeme almış ve sınırlı da olsa gelişime doğru bir yol açılmıştır (Acar, 2008:5).

Türkiye nüfusunun yaklaşık olarak yarısının 28 yaş altı olması nedeniyle Avrupa'da en genç nüfuslu ülkedir. 20. yüzyılın ikinci yarısı boyunca ilgililer, Türkiye'nin siyasi yaşamına hakim olan vesayetçi anlayış sebebiyle sahip olunan bu büyük potansiyeli sağlıklı bir şekilde değerlendirmeye tabi tutamamış ve gençliği çoğunlukla sınırlandırılması ve kontrol altına alınması gereken negatif bir güç unsuru şeklinde ele almışlardır. Ancak 21. yüzyıl Türkiye'sinde gençlere dair bu tarz menfi söylemlerin ve bu söylemler uyarınca geliştirilen paradigmalardan terk edilmeye başlandığı, gençlerin artık kolektif yaşamın temel aktör ve kurucu unsurlarına dönüştüğü ve geleceğin bütün planlamalarının odak noktasına konulduğu bir tutum sergilenmiştir (Kızılkaya ve diğerleri, 2013:224).

Ekonomistler, Türkiye'nin her yıl bir milyona yakın gence yeni iş imkânı sağlamak zorunluluğunda olduğunu düşünmektedirler. Esasen, Türkiye'nin geleceğe dair umudu şeklinde belirtilen genç nüfus diğer yandan ciddi sosyal sorunlara kaynak teşkil etme riskini de bünyesinde barındırmaktadır. Bu sebeple Türkiye kapsayıcı bir gençlik politikasına ihtiyaç duymakta ve bu ihtiyaç açıkça ifade edilmektedir (Acar, 2008:1).

Gençliğe dair sorunlar, Türkiye'nin gündemini meşgul eden önemli konular arasındadır. Bu konuda devlet; ekonomik, sosyal ve kültürel çerçevede gençlik sorunlarının belirlenmesi ve bu sorunların çözüm yolları için ilgili ulusal ve uluslararası

kurum, kuruluşlar ve üniversiteler ile koordinasyon içerisinde olmalıdır. Son yıllarda ise sosyal ve kültürel alanlarda faaliyet gösteren vakıf, dernek ve gençlik birlikleri yoluyla da gençlerin örgütlenmeleri konusunda belli bir seviyeye ulaşılmıştır (Baş, 2016:43).

Son on yılda gençlik için gerçekleştirilen düzenlemelerin en başında, hiç kuşkusuz “vizyon değişikliği” bulunmaktadır. Çünkü bu on yıl içerisinde gençliğe ilişkin geleneksel vizyon değişmiş ve 20. yüzyıldan miras kalan nesneleştirici gençlik tanımı terk edilerek, gençliğin öznelğine ve dönüştürücü gücünü vurgulayan modern bir bakış açısı geliştirilmiştir (Kızılkaya ve diğerleri, 2013:228-229).

Ulusal Ajansın kurulması ise atılan diğer bir önemli adım niteliğindedir. Ulusal Ajansın, gençlik politikalarını yapılandırmak gibi bir amacı bulunmasa dahi gençlik alanında yer alan kurum, kuruluş ve STK’ların güçlendirilmesi için iyi bir araç görevi üstlenmektedir. Avrupa Birliği’nin ilgili sosyal fonlarından üyelik sürecine girmesi nedeniyle yararlanma hakkını kazanan Türkiye’de sayısı gittikçe artan genç ve gençlik kuruluşu, fon desteği alma olanağı sağlamıştır (Acar,2008:9).

Gençlik ve Spor Bakanlığı’nca hazırlanan “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi” ise Türkiye’nin gençlik politikalarının belirlenmesinde en çok referans gösterilecek yasal dokümanlardandır. Bakanlar Kurulu tarafından 26 Kasım 2012 tarihinde onaylanmış olan ve 27 Ocak 2013 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan bu belge çok yeni bir çalışmadır. Söz konusu belgenin her 4 yılda bir yenilenme planı yapılmaktadır. Günümüzde farklı siyasi alanlarda ülke siyasetinin oluşturulmasında sürecin başlangıçta ilgili politikadan etkilenme ihtimali olan sosyal kesimler ve bu kesimlerin örgütleri olmak üzere tüm paydaşların katılımının açık hale getirilmesi demokratik gerekliliklerden biri olarak görülmektedir. Ulusal Gençlik (ve Spor) Politikası Belgesi oluşturulurken bakanlık tarafından 17 gençlik çalıştay ve bir gençlik şurası düzenlenmiş ve internet sitesi üzerinden görüş olarak gençlik politikalarının oluşturulmasında genç bireyler ile gençlik alanında faaliyet gösteren diğer paydaşların katılımını sağlayan önemli bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Politika Belgesi’nin hazırlanmasında gençlerin katılımının sağlanması, Türkiye’de ilk deneyimlerden biri olması yönüyle önem taşımaktadır (Yurttagüler ve diğerleri, 2014:93-94).

Gerçekten söz konusu Bakanlık tarafından 2013-2017 yıllarında hazırlanan stratejik plan ele alındığında, bu temel amaç bakanlığın kuruluş kanununa atıfla apaçık bir şekilde görülmektedir. Söz konusu kanunun bakanlığa yüklediği bazı görevler şu şekildedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013):

- ✓ “Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkili katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,
- ✓ Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapmak.”

Bakanlığın görevleri, genç ifadesinin dinamizme uygunluğunu ve çağın gerekliliklerini karşılayabilecek bilimsel bir yaklaşımın sahiplenildiğini açıkça ortaya koymakta ve gençlerin sorunlarının çözümüne odaklanmakla birlikte kendilerini geliştirmek için gerekli olan demokrasi ortamının kurulmasına çalışan yeni bir stratejinin benimsendiğinin göstergesi niteliğindedir. Bu strateji, öncelikle gençleri siyasal ve sosyal yaşamın esaslı bir unsuru şeklinde tanımlamakta ve geleceğe ilişkin tüm hayallerin odak noktasına koymaktadır (Kızılkaya ve diğerleri, 2013:228-229). Gençlerin bu şekilde konumlandırılması, yalnızca söylemsel düzeyde kalmamakta, aynı zamanda onların söz konusu hayallerini gerçekleştirilmesi yönünde etkin bir katılım sergilemelerini ve sorumluluk almalarını da kapsamaktadır (Şentuna ve Çelebi, 2010: 116)

Türk siyasal hayatındaki klasik-geleneksel konumlandırılmanın ötesine geçen ve gençleri karar alma mekanizmalarına etkin bir şekilde katan, kurucu bir aktör olarak benimseyen bu yeni yaklaşım, şüphesiz ki yalnızca Türkiye'nin kendi iç dinamiklerinden ve yönetim kadrolarında bulunan siyasilerin tercihlerinden kaynaklanmayıp aynı zamanda küreselleşmenin oluşturduğu yeni olgulardan ve dinamiklerden de fayda sağlamaktadır (Kızılkaya ve diğerleri, 2013:232).

Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi'nin oluşturulması ve bakanlığın bizzat gençler ve gençlik kuruluşlarına yönelik hizmetlerinin artması, geliştirilmeye açık tüm yönleri kenara bırakılacak olursa, politika yaklaşımının olduğu yönünde bir kanıt oluşturmaktadır (Yurttagüler ve diğerleri, 2014:78).

Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi'ne göre, gençlik politikalarının vizyonu (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013:4);

“gençlerin evrensel ve insani değerlere sahip, milli ve manevi değerlerine bağlı, çevreye saygılı, bilgi ve özgüven sahibi, etkin, girişimci, toplumsal aidiyet duygusu yüksek, toplumsal hayata aktif katılan, temel hak ve hürriyetlerini etkin bir biçimde kullanan ve uluslararası alanda akranlarıyla rekabet edebilecek seviyede bireyler olarak kendi potansiyellerini tamamlamasıyla gerçekleştirilebilecekleri imkân ve zemini oluşturmaktır.”

Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB)'ye göre gençlik politikalarının temel amaçları ise;

- ✓ “Gençlik algısını doğru bir zemine oturtmak,
- ✓ Gençliğin ihtiyaç, beklenti ve endişelerini tespit etmek,
- ✓ Gençlerle ilgili çalışma yapan kurum ve kuruluşları belirlemek, bunlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonu temin etmek,
- ✓ Gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini etkinleştirmek ve güçlendirmek için gerekli destek ve teşviki sağlamak,
- ✓ Kaynakları gençliği gelişimini tam anlamıyla sağlayacak şekilde kullanmak,
- ✓ Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini desteklemek,
- ✓ Gençliğin vatandaşlık bilincini geliştirmek,
- ✓ Farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerine imkân sağlamaktır.”

Politika Belgesi gençlik politikalarında evrensel insan hakları değerlerine vurgu yaparken diğer yandan milli ve manevi değerlere önem verilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Hâlbuki demokratik ve insan hakları temelli bir gençlik politikasında gençlerin her yetişkin gibi kendi yaşamlarında söz sahibi olmaları kaçınılmazdır. Bu yaklaşım çerçevesinde gençlik politikalarının temel başarı kriteri, gençlere toplumsal konularda yüklediği sorumluluk değil onların ihtiyaçları doğrultusunda sorunlarına ne ölçüde cevap verildiği ve gençlerin ne kadar söz sahibi olduklarıdır (Yılmaz, 2013:3).

Hazırlanan belge teorik açıdan oldukça kapsamlı, Avrupa Konseyi ve Komisyonu'nun önerdiği gençlik politikaları ile uyumlu ve gençliği olumlu yönde etkileyebilecek öneme sahiptir. Ancak, bu belgenin hazırlık aşamasında gençlerin ya da gençlik kuruluşlarının ihtiyaç ve taleplerinin araştırılıp araştırılmadığı ve bu belgenin pratik anlamda uygulanabilir olup olmadığı tartışılabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda ve Gençlik ve Spor Bakanlığı mevzuatında gençlerin korunmasına dair tanımlamalar yer alırken 1995 yılından bu yana gençliğin katılımına verilen önem artırılmış ve gençlerin katılımının önündeki engeller

azaltılmaya başlanmıştır. Örneğin 1995 yılında seçme yaşı 21 yaşından 18 yaşına, 2016'da ise milletvekili seçilme yaşı 25 yaşından 18 yaşına indirilmiştir.

Gençlerin içinde yaşadıkları zamanın ve mekânın gereklerine uygun bir yaşama alanına sahip olmaları, hem kişisel gelişimlerinin en üst düzeyde sağlanması açısından hem de dış dünyadaki akranlarıyla rekabet edebilecek donanıma erişmeleri bakımından son derece önem arz etmektedir (Kızılkaya ve diğerleri, 2013:230). Kurtaran ve diğerlerine (2008) göre; ideal bir gençlik politikası şu şekilde olmalıdır:

- ✓ “Gençlik politikası oluşturmada gençliğin katılımının önemi,
- ✓ Farklı gençlerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alacak şekilde ihtiyaç odaklı olması,
- ✓ Gençlerin araçsallaştırılmaması,
- ✓ Gençlerin nesne değil özne olması,
- ✓ Gençliğin geçiş dönemi olarak algılanmaması,
- ✓ Değerlendirilme yönteminin piyasaya indirgenmemesi,
- ✓ Gençlerin gönüllü katılımının önemszenmesi,
- ✓ Gençlerin güçlendirilmesi,
- ✓ Örgütlenmenin öneminin vurgulanması,
- ✓ Gençliğin ana akıma yerleştirilmesi,
- ✓ Toplumsal cinsiyet vurgusu,
- ✓ Dezavantajlı gençlere özel vurgu gereği,
- ✓ Farklılıkların tehlike değil çeşitlilik olarak vurgulanması,
- ✓ Bütüncül olması ve her alanda güçlendirme (syf:9-13).”

Türkiye’de son on yılda gençliğe yönelik vizyon değişiminin başlamasıyla, gençliğe önem verilmesi ve onlara yönelik çalışmalar geliştirilmeye başlanmıştır. Şüphesiz gençliğe önem veren çalışmaların yapılması son derece önemli bir gelişmedir. Ancak ideal gençlik politikalarının yukarıda bahsedilen özelliklerini taşıyacak nitelikte Türkiye’de gençlik politikalarının daha da geliştirilmesi ve etkili hale getirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Diğer yandan gençlere yönelik özellikle yerel düzeyde ağırlaşan çalışmalar söz konusudur. Bu nedenle izleyen kısımda yerel yönetimlerin gençlik politikalarına ve etkilerine yer verilecektir.

2.3.3.Türkiye’de Yerel Gençlik Politikaları ve Gençliğin Aktif Katılımı

Türk yerel yönetimlerinde yürütülen gençlik politikaları kapsamında; gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımlarına yönelik uluslararası belgeler, Yerel Gündem 21 Programı kapsamında geliştirilen gençlere yönelik katılım araçları: Kent Konseyleri ve

Gençlik Meclisleri, gençlere yönelik yerel bir hizmet olarak Gençlik Merkezleri incelenmiştir.

2.3.3.1. Türkiye’de Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına Yönelik Uluslararası Belgeler

Türkiye gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımlarına ilişkin çalışmalarının temeli Avrupa Kentsel Şartı, Yerel Gündem 21 ve Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı’na dayanmaktadır.

Avrupa Kentsel Şartı: Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımlarına ilişkin Avrupa Şartı’nın temelleri 1988 Lozan ve 1991 Langollen’de düzenlenen birinci ve ikinci gençlik politikaları konferanslarında atılmıştır. 1992 yılında ise kabul aşaması gerçekleşmiştir. 2003 yılında yeniden düzenlenen gençlerin yerel ve bölgesel katılımına dair Avrupa şartına ilişkin bulgular ve gençlerin katılımına yönelik çerçeve şu şekilde belirtilebilir. Gençlerin katılımının önündeki engellerden bir tanesi de ulaşım imkânlarının elverişsizliğidir. Gençlerin katılımını destekleme hususunda okul, gençlik grupları ve toplumda karar alma mekanizmalarına katılmaları, bilgilendirilmeleri, daha kolay medya olanakları için eğitimlerden istifa etmeleri, gönüllü çalışmalar yapma konusunda teşvik edilmeleri, fikirlerini geliştirmelerine dönük proje eğitimi almaları, siyasi parti ve konu odaklı kuruluşlara katılma noktasında seçme fırsatına sahip olmaları öngörüler arasında yer almaktadır. Gençlik katılımını bu konuda destekleyen yapıların ise; gençlik meclisleri, gençlik konseyleri, gençlik forumları, öğrenci konseyi vb. yapılar olduğu ve tek seferlik toplantılardan ziyade süreklilik sağlanmasının gençlerin söz sahibi olma ve kendilerini ifade etme noktalarında hayati öneme sahip oldukları belirtilmektedir (www.coe.int/youth).

Yerel Gündem 21: Türkiye’de, Yerel Gündem 21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetim mekanizmaları, “*kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi gruplarının kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler*” platformları şeklindedir (İçişleri Bakanlığı, 2015:37-38).

Avrupa Gençlik Bilgilendirme Şartı: Gençlik bilgilendirilmesinde bütüncül yaklaşım, gençlerin ilgi duydukları herhangi bir konuyu içerir ve “bilgilendirme, danışmanlık, tavsiye, rehberlik, destek, yardım, koçluk, eğitim, ağ kurma ve bir uzmana

yönlendirme” gibi birtakım hizmetler ağından oluşur. Bu hizmetlerden, gençlik bilgi merkezleri veya farklı yapılar bünyesinde yer alan gençlik bilgilendirme hizmet birimleri vasıtasıyla internet ve diğer medya araçları kullanılarak gençlerin faydalanmaları sağlanır. Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı'nın ilkeleri gençlik bilgilendirmesinde bütüncül yaklaşımın uygulanma amacını gütmektedir (<http://eryica.org/sites/default/files/European%20Youth%20Information%20Charter%20I%20Turkish>).

Yerel yönetimler, geleceğin kentlilerini, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılma şartı ilkeleri doğrultusunda erken yaşlarda kent yaşamına katılımlarına özendirilmelidir. Bu katılım, gençlerin demokratik kurum ve kuruluşlara olan inanç düzeylerini artırır. Gençlerin toplumsal yaşama katılımları; iş, konut, çevre, kültür, dinlenme, eğitim, öğretim ve sağlık gibi konularda gençlerin özel ihtiyaçlarına dair tutarlı sektörel politikaların geliştirilmesi, fırsat eşitliğinin sağlandığı geniş kapsamlı yerel gençlik politikalarıyla gerçekleştirilebilir (Pektaş ve Akın, 2010:32).

Yerel yönetimlere, gençlerin toplum yaşamına katılımının sağlanmasında Avrupa Kentsel Şartları tarafından önemli görevler verilmektedir. Nitekim Türkiye’de de belediyeler kanun gereğince Kent Konseyleri faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi amacıyla yardım etmek ve destek sağlamakla yükümlü kamu tüzel kişileri olarak, konsey bünyesinde olan meclis ve çalışma gruplarına önemli destekler sağlamaktadır. Bu meclisler arasında gençlik meclisleri ise hemen hemen bütün kent konseylerinin vazgeçilmez unsurları konumundadır. Bu meclisler gençliğin gereksinimlerini ve beklentilerini, yerel karar alma süreçlerine yansıtan yeni bir bakış açısı getirmekle birlikte diğer yerel ortakların, gençliğin katılımı konusundaki bilinç düzeyinin ve duyarlılığının gelişmesine de önemli katkıda bulunmaktadır. Gençlik meclisleri, buldukları kentteki tüm örgütlü ve örgütsüz gençleri (STK’lar, üniversite öğrenci birlikleri ve kulüpleri, lise temsilcileri, mahalle temsilcileri, özel kuruluşların gençlik temsilcileri vb.) bir araya getirmektedir. Bu meclislerin başarıları ise Türkiye’deki yerelleşme ve kamu reformu hareketine örnek teşkil etmektedir (Pektaş ve Akın, 2010:44).

2.3.3.2. Türkiye’de Kent Konseyleri ve Gençlik Meclisleri

Türkiye’de, Yerel Gündem 21 Programı kapsamında oluşturulan başlıca yerel yönetim mekanizmaları, “*kent konseyleri, çalışma grupları, kadın ve gençlik meclisleri, mahalle ölçekli katılımcı yapılar ve özel ilgi gruplarının kapsamındaki çocuklar, yaşlılar ve engelliler*” platformları şeklindedir (İçişleri Bakanlığı, 2015:37-38).

Yerel Gündem 21 Programı kapsamında gençlere yönelik geliştirilen katılım araçlarından biri Kent Konseyleridir. Kent Konseyi Gençlik Meclisleri ulusal ölçekte örgütlenmiş olan Ulusal Gençlik Parlamentosu ile işbirliği içerisinde örgütlenen demokratik bir oluşumu teşkil etmektedir. Söz konusu gençlerin, meclis çatısı altında uzlaşma ortamı içerisinde, dil, din, ırk, kültür, sınıf, eğitim ve cinsiyet farkı gözetmeksizin kentin sürdürülebilir gelişmesinin temelini oluşturacak politikaların oluşturulmasında ve öncelikli sorunların belirlenmesine ve bunların çözüm önerilerinin üretilmesine ve uygulanmasına katkıda bulunmalarını sağlamaktadır. Kent konseyleri gençlik meclisleri ve eğitim çalışma grupları ile gençlerin eğitilmeleri, yetiştirilmeleri, meslek sahibi olabilmeleri için çeşitli kurslara katılmaları, zararlı alışkanlıklardan korunmaları, sosyal ve kültürel faaliyetlerde yer alarak kendilerini yetiştirmeleri ve kent yönetiminde bilinçlenmeleri amacıyla birtakım faaliyetler gerçekleştirmektedir (Sünbül, 2012:39).

Katılıma yönelik bu olumlu olgular göz önünde bulundurularak 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi gereğince 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete ’de Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlanmıştır. Yönetmeliğe gençlerle ilişkin olarak: “*Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak*” maddesi eklenmiştir. Yasa dışında bu gibi yönetmeliklerde de görüldüğü üzere katılım olgusu gençlerde de olmak üzere tüm kent sakinlerini kuşatmaktadır.

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında geliştirilen diğer bir katılım aracı da Gençlik Meclisleridir. Gençlik meclisleri; “*gençleri bir araya getirerek, sorunlarının tartışılması, isteklerinin dile getirilmesi, geleceğe dair bilinçlendirilmeleri ve gençler için eğitim, kültür, sanat vb. faaliyetleri düzenlemek*” gibi işlevleri yüklenen yapılardan oluşmaktadır. Açıkçası Türkiye Yerel Gündem21 Programı çerçevesinde geliştirilen Gençlik Meclisleri, Ulusal Gençlik Parlamentosu tarafından uzlaşılan

metinde “kent konseyi çatısı altında gençlerin karar alma sürecinde aktif katılımlarını sağlamak amacıyla kent içerisindeki liselerin, sivil toplum kuruluşlarının, siyasi partilerin gençlik kollarının, odaların, kamu kurumlarının, mahallelerin varsa üniversitelerin 15-30 yaşları arasındaki gençlik temsilcilerinin katılımıyla oluşturulmuş katılımcı yapıyı” ifade etmektedir. Bu bağlamda Ulusal Gençlik Parlamentosunun amacı çalışma yönergesinde şu şekilde belirtilmektedir (Baş, 2016:81):

- ✓ “Türkiye’de bütüncül bir gençlik politikasının oluşturulması sürecine katkı sağlamak,
- ✓ Ulusal Gençlik Konseyi’ne giden yolda temel teşkil etmek,
- ✓ Gençlerin ve gençlik kuruluşlarının kamu kurumları, yerel yönetimler ve özel sektör temsilcileri ile ortaklıklarını geliştirmek,
- ✓ Farklı kentlerden ve çeşitli kesimlerden gelen gençler arasında ortaklık dayanışma ve işbirliği ortamları oluşturmak ve yerel düzeyde çalışmakta olan gençlik kuruluşları arasında işbirliklerini ulusal ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde gençlik haklarını korumak ve geliştirmek,
- ✓ Gençlerin yerel, ulusal ve uluslararası politika yapım sürecinde bakış açılarını yansıtılabilmeleri için karar alma süreçlerine aktif katılımlarını desteklemek,
- ✓ Gençlerin ülke yönetiminde karar alma mekanizmalarını katılımlarını, gençlik ve ülke sorunlarının çözümünde sorun çözme anlayışı içerisinde aktif rol almalarını sağlamak,
- ✓ Gençlerin kent yönetiminde karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlayabilmek ve yerel yönetimi güçlendirebilmek için Kent Konseyi Gençlik Meclislerini desteklemek,
- ✓ Ulusal Gençlik Parlamentosu ağına üye olmuş yerel gençlik kuruluşları arasında bilgi paylaşımı, iletişim ve diyalog ortamlarını geliştirmek, kurumsal kapasite gelişimi için eğitim, bilgilendirme ve yayın desteği sağlamak,
- ✓ Uluslararası süreçleri takip ederek Türkiye’nin taraf olduğu sözleşmelerin yerel ve ulusal düzeyde uygulanabilir olmasını sağlamak,
- ✓ Ulusal ve uluslararası karar alma süreçlerine yerel düzeyden bilgi akışını sağlamak,
- ✓ Gençliğin dayanışma ve paylaşımaya yönelik özelliklerini “ortaklık” bilinci içinde geliştirmek ve gençliğe birlikte çalışma alışkanlığı kazandırmak,
- ✓ Gençlerin insan hakları, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir çevre konusunda duyarlılıklarını artırmak,
- ✓ Bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin kullanarak Türkiye’nin bilgi toplumu stratejisini desteklemek ve gençlik bakış açısını yansıtmak.”

Ulusal Gençlik Parlamentosu, Habitat ortaklığında hayata geçirdiği kalkınma odaklı projelerin yanında “Öğrenmek İstiyorum, Seçilmek İstiyorum, Her Meclise Bir Gençlik Temsilcisi ve Geç Değil Genç” gibi kampanyalarla Türkiye’nin 81 ilinde gençlik hakları savunuculuğu konusunda rol almaktadır.

2.3.3.3. Türkiye’de Gençlere Yönelik Yerel Bir Hizmet Olarak Gençlik Merkezleri

Gençlik merkezleri; gençlik ve spor il müdürlüklerine bağlı olup gençlerin sosyo-kültürel ve sportif etkinlikler çerçevesinde serbest zamanlarını değerlendirmelerine imkân tanıyan ve onlara gerekli ortamı sağlayan kültürel kurumlar olarak görülmektedir. Bireysel özgürlük anlayışının aksine, kuşaklar arası dayanışmanın sağlanmasına yönelik öngörülebilir bulunan bir toplumda, gençlerin topluma katılımının o oranda yüksek olması, gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri imkânlarla sahip olmaları “kamusal alan” da mevcut olmasıyla doğru orantılı olduğu ifade edilebilmektedir. Bu kamusal alanların başında ise gençlik merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezler sanat, bilim, spor, karikatür ve el sanatları gibi çeşitli alanlarda gençlerin bilgi ve beceri düzeylerini arttıracak organizasyonlar ile gençleri ödüllendirerek özgüvenlerini artırmaktadır. Ek olarak, konferans, panel, sempozyum, yarışma ve çeşitli aktiviteler yoluyla gençlerin farkındalık düzeylerini zararlı alışkanlıklar konusunda olumlu yönde etkilemektedir (Baş, 2016:85-86). Gençlik Merkezleri Yönetmeliği’nde gençlik merkezinin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır (<http://www.mevzuat.gov.tr/>):

- ✓ “Gençlerin Atatürk ilkeleri doğrultusunda, ülkesine ve milletine yararlı, araştırmacı, yaratıcı, birleştirici, yetenekleri geliştirmek ve toplumsal yaşama gönüllü olarak katılmalarını sağlamak,
- ✓ Gençlerin serbest zamanlarını ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmelerini sağlamak, onları sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirmek,
- ✓ Diğer illerdeki gençlik merkezleri üyeleri ile birlikte projeler üreterek bu projeler aracılığı ile gençler arasında değişim programları yapılmasını sağlamak,
- ✓ Yurt dışı gençlik kuruluşları ile uluslararası değişim programları gerçekleştirmek,
- ✓ Gençlerin sosyal kişiliklerin gelişmesine katkıda bulunarak, topluma uyumlu olmalarını sağlamak,
- ✓ Sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle gençlerin ruh ve beden sağlıklarını korumak, ulusal ve birlik duygularını güçlendirmek,
- ✓ Gençlerin kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, bireysel ve toplumsal ilişkilerinde sağlıklı ve dengeli kişilik geliştirmelerine katkıda bulunmak ve onları zararlı alışkanlıklardan korumak,
- ✓ İlgi ve yetenekleri doğrultusunda bilgi ve becerilerini artırmak,
- ✓ İl düzeyinde yapılacak olan gençlik organizasyonlarında diğer gençlik kuruluşları ile koordinasyonu gerçekleştirmek.”

2.4.TÜRKİYE’DE KATILIMCI GENÇLİK POLİTİKALARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Türkiye’de uygulamaya konulan Gençlik Programı, gençliğin katılımıyla daha iyi kararlar alınmasını sağlayarak, dolayısıyla daha iyi sonuçlar doğurarak, gençlerin insan hakları ve demokrasi hakkındaki anlayışlarına ve uygulamalarına güç katmıştır. Gençlerin kendi yerel bölgelerinde ürettikleri projeler sayesinde toplumsal bütünleşme ve kenetlenme artarak gençlerin katılımı süreklilik kazanmıştır (Çelik, 2010:6). Ancak mevcut yapı içerisinde gençlik katılımını olumsuz yönde etkileyen bir takım kısıtlamalar da bulunmaktadır.

Çelik’e göre (2010); gençliğin toplum içerisinde etkin bir biçimde yer alması sağlanırsa, gençler hak ve ödevleri konusunda daha da bilinçlenecek ve böylece daha sorumlu vatandaşlar olacaklardır. Bu yüzden katılım, ayrıca bir ülkenin geleceği için yapılan yatırım niteliğindedir(syf:49).Türkiye’de özgürlükçü ve çoğulcu demokrasiyi kalıcı olarak yerleştirmek için, genç jenerasyonun demokratik değerleri yaşam tarzı haline getirmesi gerekir. Yüksek yurttaşlık bilincine sahip ve katılımcı bir gençlik için öncelikle katılımı engelleyen unsurlar belirlenerek, gençliğin sosyal süreçlerde söz hakkına sahip olmalarına imkân tanınmalıdır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2012:7).

İnsani Geliştirme Raporu (2008)’e göre; Türkiye’nin gençliğe dair politikası, tüm ülke gençleri için güçlü bir insan hakları boyutuna sahip olmalı ve ilerici, gelecekte ortaya çıkma olasılığı olan ihtiyaç ve sorunları göz önünde bulunduran bir politika olarak şekillenmelidir. Söz konusu politika, geleceği aydınlatması bakımından, Türkiye’nin de insani gelişme önceliklerine de odaklanması ve bu kapsamda gençlerin özgür ve insanlık onuruna yakışan hayatlar sürme, bilgi ve alternatiflerini daha fazla arttırması gerekmektedir. Bu tarzda bir gençlik politikası, katılımcı bir yaklaşıma sahip olmalıdır. Ülkenin tüm bölgelerinden gençler bu oluşumda yer bulabilmelidir. STK’lar, akademisyenler, özel kesim, medya, sendikalar vb. paydaşlar da bu sürece katılmalıdır (syf:4).

Kentel’e göre (2008); gençlik politikalarının; gençler adına, gençlere rağmen yapılan bir politika üretiminden ziyade, gençleri merkeze alan, onların kendilerini ne şekilde tanımladıkları ve ne tür talepler geliştirdikleri ile ilgili duyarlılık gözetilen bir anlayış temelinde yapılandırılmasına ihtiyaç vardır. Gençlik ve gençlik politikalarının perspektifinin belirlenmesinde; gençliğin bir yaş grubu olarak kavramsallaştırılması

yerine, gençliğin başta yetişkinler olmak üzere her düzeyin iktidar biçimiyle ilişkiselliği içinden tanımlanan ve her kuşağın bir önceki kuşaktan farklı özellikler gösterdiği, ancak bu farklı özelliklerin toplumsal, sosyo-ekonomik kategorilerle bağlantılı olarak geliştiği yaklaşımı esas alınmalıdır (syf:11). Yani gençlik politikaları kapsamında gelişim sürecinde olan Türkiye'nin gençleri düşünerek politikalar üretmesi gerekmektedir. Bu anlamda; demokrasi bilincinin gençler arasında yaygınlaştırılması amacıyla eğitim-öğretim politikalarına ilişkin düzenlemeler yapılması, özgüven, bilgi yönetimi ve kapasite geliştirme konusunda gençler arasında farkındalık oluşturacak kişisel gelişim programları düzenlenmesi, gençlerin ulusal ve yerel meclislerde temsilinin artırılması ve yerel yönetimler ile gençlik arasındaki iletişim kopukluğunun giderilmesi, gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) üye olmalarının ve yönetimlerinde görev almalarının teşvik edilmesi, gençlerin siyasal süreçlere katılım imkânları ve olanaklarının desteklenmesi gençlerin de içinde yer aldığı katılımcı bir anlayışla politikaların oluşturulması gibi kararlar alınmıştır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2012:12).

Türkiye'ye yönelik kapsamlı, modern ve sosyal değerlere duyarlılığı olan bir gençlik politikasının hazırlanması birçok aşama içeren bir süreci gerekli kılmaktadır. Toplumsal, kültürel, iktisadi ve demografik açılardan bakıldığında Türkiye'nin konumunun çevre ülkelerden farklı olduğu, sosyo-kültürel yapı ve yaşama tarzları bakımından da sosyal yapının oldukça zengin bir görünüme sahip olduğu belirgindir. Gençlik politikası planlaması söz konusu değişkenlerin toplu olarak ele alınması gereksinimini ortaya çıkarmaktadır. Gençlik politikasını oluşturulabilmek için hiç şüphesiz gençlikle alakalı mevcut kurumsal ve toplumsal bakış değiştirilmelidir. Genel hatlarıyla, gençleri temelde bir risk grubu olarak algılayan ve gençlerin sosyal katılımına büyük ölçüde engel olan düşünce sistemlerinin değiştirilmesi, temel ve öncelikli amaç haline gelmelidir (Acar, 2008:15).

Sosyal yapının ve yasal kurumların gençlere bakışına ilişkin değişmesi beklenen bir başka konu da gençliğin katılım ve temsil edilmesidir. Gençlerin Türkiye'de sosyal ve yasal yapılara katılımları imgesel ritüellerle incelenmektedir (Acar, 2008:15). Gençliğin ihtiyaç ve perspektiflerine odaklanarak eğitimden istihdama, bütçe tahsislerine, bölgesel politikalara ya da sosyal güvenliğe kadar ilgili değişik alanlarda politika ve kurumları eşgüdüm içinde tutarlı ve uyumlu bir şekilde düzenleyen ve

yeniden şekil veren bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır (İnsanı Geliştirme Raporu, 2008:3). Milletlerarası ve milli düzeyde gençlerin kendilerini ifade etmelerine imkân sağlanmalıdır. Hatta katılım yalnızca oy sandıklarıyla sınırlandırılmamalıdır. Gençlik, karar alma sürecine katılabilmelidir. Herhangi bir örgütlenmede yer almayan ve mevcut sistemlere katılımda zorlu güçlüklerle karşılaşan gençlerin katılımları kesinlikle destek bulmalıdır. Bilgi, aktif vatandaşlığın gelişimi için zorunlu bir unsurdur. Gençler, eğitim, istihdam, konut ve çalışma şartları gibi birçok alanla ilişki içerisinde. Bu sebeple öncelikle söz konusu alanlara ait bilgiye sahip olmaları elzemdir. Böylece gençlik, bilgi sayesinde ihtiyaçlarını karşılama imkanı bulabilecektir (Acar, 2008:13).

Türkiye yerel yönetimler mevzuatının gençlere ilişkin düzenlemelerinin ayrıntılı olmaması, katılımı ilgili hükümlerde ve yerel yönetimler bünyesinde alınacak kararlarda gençlerin katılımında yerel yönetimlerin destekleyici ya da engelleyici rolü belirleyicilik gösterebilmektedir. Bu açıdan yerel yönetimlerin karar organlarına doğrudan destek verebilecek ve gençler dâhil toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla çalışacak kent konseyi ve meclis benzeri yapılanmaları sağlıklı bir şekilde işletmesi beklenilmektedir (Özer, 2011:57). Türkiye’de belediyeler bünyesinde gençlik meclisleri olmasına rağmen gençlik meclisleri gönüllü gençlerin çalışmalarıyla devam etmektedir. Gençlere yol gösterecek destek programları oluşturacak gerekli alt yapı ve eğitimi almış gençlik çalışanları, sosyal hizmet uzmanları belediyeler bünyesinde istihdam edilmemekte ve gençlik bölümü oluşturulmamaktadır. Gençlerin aktif birer yurttaş olarak katılımı gerçekleştirmek için yerel yönetimler kapsamında bir takım uygulamalara ihtiyaç vardır (ABB, 2011:37-38-39-40):

- ✓ “Yerel yönetimlerde gençlik konusunda uzmanlaşmış ve gençlerin sosyal, kültürel, ekonomik gelişmelerine destek olacak programlar geliştiren gençlik çalışanları olmak durumundadır. Gençlik katılımında gençler için gençlerle yaklaşımı çok önemlidir. Yerel yönetimler gençlikle ilgili kararlar alırken öncelikle gençlere sormalı ve fikirlerini almalıdır, gençleri de eşit ortaklar olarak görmelidirler. Bununla birlikte yapısal diyalog yöntemiyle çalışmalar yapmalı ve konuyla ilgili tüm kurumları ve sivil toplum kuruluşlarını karar alma sürecine dahil etmelidirler.
- ✓ Kentte gençliğe dair projeler gönüllü gençler tarafından kısıtlı imkânlarla genellikle üniversite çağında yürütülmekte ve süreklilik göstermemektedir. Gençlerin üniversiteyi bitirip kent değiştirmesi ya da ders yoğunluğu nedeniyle çalışmalar kesilmektedir. Oysaki yerel yönetimlerin istihdam edeceği veya destek vereceği gençlik çalışanları

kentteki gençlerin ihtiyaçlarına yönelik, sürekli ve profesyonel gençlik destek hizmetleri oluşturabilecek yapıya sahip olmalıdır.

- ✓ Gençlikle ilgili kararlar alınırken ve uygulanırken tüm kamu kurumları arasında iş birliği geliştirilmeli ve kararların alınmasında ve uygulanmasında sadece “gençlik” ile ilgili birimler değil gençlik stratejisi geliştirmesi gereken tüm birimler dâhil edilmelidir. Örneğin gençlik istihdamına dair bir çalışmada sadece üniversite ve Milli eğitim değil, il özel idareleri, mesleki eğitim kurumları, iş geliştirme merkezleri, İş-Kur, odalar, gençlik sivil toplum kuruluşları vb. aktörler arası işbirliği ve sorun tespiti ve uygulama geliştirme konusunda birlikte çalışılması gerekmektedir.
- ✓ Yerel yönetimler bütçelerini planlarken kentte önemli bir nüfus olan ve kamu hizmetlerinden büyük oranda yararlanan gençlere yönelik bir bütçe hazırlamalıdır. Gençliğe özel bir bütçe kent hizmetlerinin kalitesini artırırken, gençlerin bu bütçenin planlamasında söz sahibi olması gençliğin yerel yönetimlere katılımını güçlendirecektir.
- ✓ Yerel yönetimlerin kentteki gençlik profilini tanımaları ve gençlik ihtiyaçlarına, sorunlarına dair sürekli araştırmalar yapmaları gençlerin kent yönetimine katılımını da güçlendirecektir. Bu araştırmalar uzman kişilerce ve farklı yöntemlerle yapılmalıdır. Gençlik hizmetleri konusunda daha dinamik bir kamu hizmeti sunabilmek için farklı ülkelerdeki uygulamalarda araştırılmalı ve gençlik politikalarına tüm kurumları / kamu hizmetlerini kapsayıcı ve geniş bir vizyonla bakmak gerekmektedir.
- ✓ Türkiye’de yaygın eğitim kurumu olarak sadece halk eğitim görülmekte ve halk eğitimler çoğunlukla el sanatları, müzik, halk dansları konularında kurslar açmakta ve hedef kitle olarak gençlerden çok yetişkinleri kapsamaktadır. Oysaki yaygın eğitim farklı tekniklerin kullanıldığı, gençlerin aktif katılımını ve fikir paylaşımlarını hedefleyen yenilikçi, interaktif yöntemlerle yapılan eğitimlerdir.
- ✓ Yerel yönetimler gençlere özellikle kent yönetimi, gençlik katılımı, aktif vatandaşlık, vatandaşlık hakları, demokrasi, yönetim gibi konularda yaygın eğitim imkânları sunmalıdır. Gençlerin fikirlerini kent yönetiminde var edebilmeleri ve aktif katılım gösterebilmeleri, gençlere yönelik ve gençliği ilgilendiren konularda karar alıp uygulayabilmeleri için etkin ve tanınırlığı olan mekanizmalar gerekmektedir. Bu mekanizmalarda tüm gençlik grupları temsil edilmeli ve alınan kararlar belediye meclislerinde ve belediye kurumlarının çalışmalarında etkili olmalıdır. Gençler sadece gençliği ilgilendiren konularda değil kente dair tüm konularda gençlik katılımını gösterebilmelidir.”

Türkiye açısından gençlik meclisi ve benzeri diğer meclis uygulamalarının, kent konseyleriyle temel ortak olma felsefesinde çalışması gerekmektedir. Başka bir deyişle bu meclisler, kent konseylerinin vazgeçilmezleri olarak görülmelidir. Bunun yanında bu meclislerin yerel yönetimlerin karar organları tarafından da stratejik ortak olarak kabul edilmesi ve işbirliği içerisinde olması gerekmektedir. Gençlik meclislerinin kent

konseyleri kararlarını, kent konseylerinin ise yerel meclis kararlarını etkilemesine yasal zemin bulunduğundan dolayı gençlik meclislerine gereken önemin verilmesi ve kentün müzakere araçlarından biri olarak açıkça kabul edilmesi beklenilmektedir. Aksi halde katılımdan somut bir sonuç alınamaması, özverili çalışmaların sonuca ulaşmaması gibi unsurlar katılımın güç ve etkisini ortadan kaldıracaktır (Emrealp, 2005:68–69).

2.5.TÜRKİYE’DE GENÇLERİN KATILIMLARINI ETKİLEYEBİLECEK UNSURLAR

Gençlerin Türkiye'deki bütün alanlarda katılım oranlarının düşüklüğü Türkiye'nin demokratik geleceği açısından çok büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü Türkiye genç nüfusu fazla olan bir ülkedir. Ülke nüfusunun yarısı 29 yaşın altında bulunmaktadır. Nüfus içerisindeki en geniş yaş grubu 15-19 yaş grubudur (TÜİK, 2012). Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu (2008) ise 2023 yılında Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde yetmişinin çalışma çağlarında olacağını, çalışma çağlarındaki nüfusun 2040 yılına da artış göstereceği belirtilmiştir. Bunun dışında raporda, gençlerin katılım imkânlarının oldukça sınırlı olduğu, bu durumun da ülkenin sosyo-politik yaşamına, ulusal insani gelişimini engellediği vurgulanmıştır. Gençlerin kurumlarla iş birliği yapması ve süreçlere katılımları noktasında temel problemin bilgi eksikliği olduğu görülmektedir.

Bilgi edinmenin ise gençlerin çocukluk döneminde aile içerisinde başladığı daha önce de belirtilmiştir. Dolayısıyla ailelerin gençlere katılım konusunda bilgi aktarabilmeleri için öncelikle kendilerinin bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Özellikle kırsal kesimlerde katılımın teşvik edilmesi açısından ailelere yönelik çalışmalar da yapılmalıdır. Böylece dolaylı yoldan gençlerin katılımına katkı da bulunmuş olacaktır. Ayrıca gençlerin katılıma dair bilgi düzeylerinin artırılması açısından günümüz teknolojilerinden yararlanılabilir. Çünkü ilerleyen teknoloji bilgiye ulaşma noktasında büyük kolaylık sağlamaktadır. Aynı zamanda katılıma ilişkin bilgilerin gençlere sosyal medya veya kitle iletişim araçları yoluyla iletilmesi katılımsal bilginin yayılması açısından da büyük bir kolaylık sağlamaktadır.

Diğer bir husus ise gençlerin eşit fırsatlara sahip olmamasıdır. Örneğin Türkiye’de eğitim açısından doğu bölgeleri ile batı bölgeleri arasında bir eşitsizlik söz konusu olduğu bilinmektedir. Batı bölgelerindeki eğitim şartlarının doğu bölgelerine

nazaran iyi durumda olduğu açıktır. Şüphesiz eğitim düzeylerindeki bu eşitsizlik kaçınılmaz bir şekilde doğu ve batı bölgelerindeki gençlerin katılım düzeylerini de etkileyecektir. Öte yandan kültür noktasında da eşitsizlik durumu söz konusudur. Doğu kültürü ile batı kültürü arasında da aynı şekilde farklılıklar bulunmaktadır. Bu açıdan batı kültüründe yetişen gençlerin doğu kültüründe yetişen gençlere oranla daha fazla katılımcı oldukları düşünülebilir. Örneğin ataerkil yapı veya erken evlenme gibi farklılık arz eden kültürel durumlar bu iki kültür arasındaki katılıma etki eden unsurlar olarak gösterilebilir.

Gençlerin katılımlarını etkileyen bir diğer unsur da gençlerin ilgi düzeyleridir. Gençlerin katılıma olan ilgilerini etkileyen birçok etken bulunmaktadır. İş sahibi olamayan gençlerin ilgisi iş arama faaliyetlerine, lise çağlarındaki gençlerin ilgisi daha üst seviyede bir eğitim almak için iyi bir üniversite kazanmaya dolayısıyla sınavlara ya da gençliğin verdiği etkilerle birçok farklı alanlara kayabilmektedir. Bu yüzden gençlerin ilgilerini ve dolayısıyla katılımlarını artıracak proje ve uygulamalar gerçekleştirilmelidir. Bunun sağlanabilmesi içinde geliştirilecek politikaların eğlence içeriğine sahip olması gerekmektedir.

Gençlerin katılım düzeyini arttırabilmek için siyasete ilgisini çekebilmek ve katılım yollarını çeşitlendirmek gerekmektedir. Gençlik aktif siyasa alanına katılarak; toplumsal sorunlara çözüm arayan, Türkiye'nin demokratik kalkınmasını destekleyen ve kamusal alanda etkin görünürlük sağlayan bir katılımcı demokrasi ortamı oluşturabilir.

Katılımcı süreçlerin kuralları ve yönetim şekli açısından ise egemen genç grupların diğer gençleri etki altına alarak fikir çeşitliliğinin yok etmeleri engellenmelidir. Konuşma tarzları, eğitim düzeyleri, ekonomik düzeyleri vb. diğer özellikleri ne olursa olsun işleyen süreçte bu gençlerin dikkatlice dinlenmesi hayati önem taşımaktadır. Katılım sürecinde bu tür farklılıklar nedeniyle konuşmacıların cesaretleri kırılmamalıdır. Sürecin tek bir elit kesimin kontrolü altında ilerlemesine fırsat verilmemelidir. Aksi takdirde katılım gerçek anlamını kavramayacaktır.

1980 yılında Türkiye demokrasisinde kesinti gerçekleşmiş ve bir süre sonra yeni bir Anayasa sayesinde parlamenter demokrasi yaşamını sürdürmüştür. 1982 Anayasası, gerçekleşen olaylardan dolayı, 1961 Anayasasına göre farklı bir bakış açısıyla hazırlanmıştır. 1980 öncesi politik yaşama aktif şekilde katılan gençlerin "toplumsal çıkarları tehdit eden" bir grup şeklinde algılanmasıyla toplumun siyasal yaşam ve

politik karar alımlarından uzaklaştırılması öncelikle ele alınan bir konu olmuştur. Özbudun (2000) bu durumu şöyle açıklamaktadır: 1982 Anayasası ve bu süreçte hazırlanan diğer yasalar açık bir biçimde temel tek bir amaca sahiptir. Bu amaç ise özellikle siyasi partiler ile STK'lar arası işbirliğini yok ederek, toplumu apolitik bir toplum haline getirmektir (Acar,2008:7).

Aslında yürütülen birçok gençlik çalışması veya politikalara rağmen, Türkiye'de gençlere dair sosyalleşme fırsatlarının oluşturulduğu, farklı kimlik ve kültürlerin bir arada yapıcı bir biçimde bulunabileceği, ortak çalışmaların yapılabileceği ortamların hala yeterli ölçüde bulunmaması gençler açısından birçok olumsuz sonuçlara sebep olmaktadır. Bu olumsuzluklar birincisi gençlerin farklılıklarla bir arada yaşama kültürü geliştirememesidir. Bu durum toplumun genelinde hoşgörüsüzlüğü ve nefret söylemini artırabilmektedir. Bu nedenle, gençlerin farklılıklarıyla beraber birbirlerini tanıyabilmesi ve birlikte sosyalleşebilmesi için imkânlar sağlanması gençlik politikasının temel prensiplerinden biri olmalıdır. Buradaki temel yaklaşım, daha önce vurgulandığı gibi, kamu hizmetinin yalnızca çoğunluğa değil toplumdaki tüm farklı grupların ihtiyaçlarına cevap verebilecek tarzda tasarlanmış olmasıdır (Yurttagüler ve diğerleri, 2014:101).

III. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE GENÇLERİN KATILIMCI BÜTÇELEMEYE YÖNELİK ALGI VE EĞİLİMLERİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

3.1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı; Akdeniz Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerin katılımcı bütçeleme hakkındaki bilgi düzeylerini, gençlerin bütçeleme sürecine katılımının fayda ve riskleri ile gerekliliklerine ilişkin görüşlerini ve bütçeleme sürecine bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımlarını tespit etmektir. Bu amaçla; “öğrencilerin, katılımcı bütçelemeye ilişkin bilgi veya algıları ne düzeydedir?”, “öğrenciler belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalı yönlerini nasıl tanımlamaktadır?”, “öğrenciler belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının riskli yönlerini nasıl tanımlamaktadır?”, “öğrencilerin Türk belediyelerinde gençlerin bütçeleme sürecine katılımının gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?”, “öğrencilerin bütçeleme sürecine bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımları nasıldır?” alt problemlerine yanıt aranmıştır. Böylece gençlerin katılımcı bütçelemeye ilgili algı ve eğilimlerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

3.2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Katılımcı bütçeleme anlayışının, 1980’li yılların sonu itibariyle ortaya çıkmasıyla birlikte son yıllarda büyük gelişme kaydetmiştir. Özellikle yerel yönetimlerde halk ve halkın içerisindeki gençlerin bütçeleme sürecine doğrudan katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Şüphesiz bunların daha net anlaşılması ve katılımcı bütçeleme anlamında gençlerin katılım düzeylerinin ölçülmesi açısından çeşitli çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde gençlere yönelik ulusal ve uluslararası birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak söz konusu çalışmalar genelde doğrudan gençliğin bütçeleme sürecine katılımı konusunda değil de, gençliği farklı açılardan araştıran, bazen doğrudan bazen dolaylı yönden gençlerin katılımlarına ilişkin bilgiler verebilecek nitelikte çalışmalardır. Bu çalışmalardan bazıları şöyledir:

Kentel (1995), “Türkiye’de Gençlik” adlı projesinde “Türkiye’de 1990’lar Gençliği”ni incelemiştir. Çalışmanın sonucunda Türkiye’de gençlik ve öğrenci hareketlerinin en yoğun yaşandığı 1960-1980 döneminin ardından gelen ve sıkça

“başiboş ya da amaçsız gençlik” olarak tanımlanan 1990’ların gençliğinin genel yapısını ortaya çıkarmış ve gençlerin siyasal kimlik ve eğilimlerini, kişisel aidiyetlerini, parti, grup, cemaat birlikteliklerini, kültürel vaziyet alışlarını ve bunlara etki eden geleneksel-modern yapıların varlığını, eğitim durumlarını ve şiddete yaklaşımlarını ölçmeye çalışmıştır. Araştırmanın gençlik literatürüne bir başka önemli katkısı ise, görüşme gerçekleştirilen yaklaşık 1100 deneğin üniversiteli, liseli ve çalışan gençler arasından seçilmiş olması ve sadece anket verileri ile yetinilmeyerek her üç gruptan oluşan odak grup görüşmeleriyle elde edilen verilerin çeşitliliğinin sağlanmış olmasıdır. Araştırmanın, Türkiye’nin 1980 sonrasında değişen toplumsal yapısının analizini yapması ve 2000’lerin gençliğine ışık tutması açısından önemli bir boşluğu doldurduğu vurgulanmıştır.

Arı Hareketi (1999), Strateji Mari Araştırma Kuruluşu ve Uluslararası Cumhuriyetçiler Enstitüsü’yle birlikte gerçekleştirdiği gençlik araştırması kapsamındaki raporda, gençlerin sivil hayata aktif katılımının boyutları incelenmiştir. Bu çalışmanın temel amacı “Türk gençliğinin siyaset katılım derecesini, katılımın önündeki engelleri ve bu engelleri kaldırmanın olası yollarını keşfetmek” olarak tanımlanmıştı. Çalışma kapsamında Türkiye’deki genç nüfusu temsil eden bir örnekleme anket çalışması yapılmış, anket çalışmasını, sonuçların tartışıldığı grup tartışmaları ve daha geniş kapsamlı toplantılar takip etmişti. Çalışma sonucunda, Türkiye’de gençliğin sivil topluma katılımı noktasında ciddi bir eksiklik olduğu görülmüştür.

Roker ve Karen (2002) tarafından ESRC’ye raporlanan “Genç İnsanların Toplumsal Eyleme Katılımı Hakkında Boylamsal Çalışma (A Longitudinal Study of Young People’s Involvement in Social Action)”adlı çalışmada; Birleşik Krallık’da farklı farklı “toplumsal eylem” tarzı olan on sekiz gençlik grubuyla bağlantı kurularak, bu grupların kapsamı incelenmiştir. Çalışmanın amacı, genç insanların yerel düzeyde toplumsal ve siyasi eylemlere katılımının irdelenmesidir. Eden ve Roker’in elde ettikleri bir diğer sonuç; gençlerin çoğunun herhangi bir siyasi partiye bağlı olmamaları ve siyasetçilere güvenmiyor olmalarına rağmen, resmi siyasi süreçlere bağlılığın bir yansıması olarak oy kullanmalarının gerekli olduğunu düşünmeleridir.

Henn ve diğerleri (2002) genç insanların (en geniş şekilde tanımlanmış) siyasetle ilişkisi hakkında yaptıkları güncel niceliksel (panel anket) ve niteliksel (odak grup) çalışmalarında, pek çok genç insanın aslında siyasi konularla ilgili olduğunu

belirttiklerini bulmuşlardır. Panel araştırmaları 1998 ve 1999 yıllarında 18 ve 19 yaşında olan (başka bir ifadeyle seçmen kütüğünde ilk kez oy kullanacak yaşta olan) 425 gençten gelen cevapları ve altı odak grubunu içermiştir. Gençler politikacılar olduğuça şüphıyla yaklaştıklarını, siyasetçilere karşı güvenmediklerini, ancak diğer yandan da demokratik sürece inançları olduğunu vurgulamışlardır.

Artan ve diğerleri (2005) “Üniversite Gençliği Değerleri: Korkular ve Umutlar” isimli kitabında yer alan araştırma, 2004 yılında, Türkiye’nin çeşitli illerinde bulunan 27 üniversitenin 7 farklı fakültesinde, 2.200 üniversite öğrencisinin katılımıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular, gençlerdeki değer farklılaşmasında cinsiyet, aile ve çevre faktörlerinin önemli birer unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Gençler; daha demokratik, daha özgür ve daha iyi bir yaşam talep ederek geleneklere bağlı ve pederşahi değerlerle bireyselleşme istekleri arasında kalmaktadır.

EUYOUPART (2005), gençlerin politik katılım düzeylerini ölçmek üzere, 15-25 yaş aralığındaki 1.000 gencin katılımıyla yürütölen “Avrupa’da Gençlerin Siyasi Katılımı” adlı araştırmanın neticesinde, düşük sosyo-ekonomik düzeyli gençlerin sosyal ve siyasal yönden yeterli bilgi ve donanımda olmamaları ve sosyo-ekonomik statüyle gençlerin siyaset ve siyaset yapanlara duydukları güven arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

KONDA (2006) tarafından yapılan “Biz Kimiz?/Toplumsal Yapı Araştırması” tüm Türkiye’yi temsil etmesi için toplam 47.958 kişinin katılımıyla gerçekteştirilmiştir. Araştırmanın amacı, Türkiye’nin toplumsal yapısının ortaya çıkarmak, ölkedeki etnik ve dinsel aidiyetleri ve bunların coğrafi dağılımlarını, nüfus hareketliliğini ve yarattığı toplumsal dinamiği belirlemek ve kamuoyunun toplumsal mutabakata dair görüşlerini almaktır. Araştırma örnekleminin büyüklüğu, araştırmaya katılan 18–28 yaş aralığındaki gençlere (toplam 6,603 kişi) dair de bazı veriler çıkarılmasına izin vermektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, Türkiye’de tek bir genç tipinden bahsetmek mümkün değildir.

Kılıç (2009), çeşitli kentlerde 16-29 yaşları arasında değişen 1.203 gençle anket uygulaması yapmış ve gençliğin politik ilgisini ölçmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda, gençlerin yalnızca yüzde 9’unun politikayla “çok yakından” ilgili olduğunu, yaklaşık yüzde 60’lık bir oranının ise “hiç ilgi duymadığını” ya da “pek ilgi duymadığını” tespit etmiştir.

Özyurt (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları:29 Mart 2009 Yerel Seçimleri, Balıkesir Örneği” isimli makalesinde Balıkesir Üniversitesi öğrencilerinin politik katılım kalıpları ve 2009 seçimlerine katılma düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Ampirik nitelikteki araştırmada veriler anket tekniğiyle sağlanırken araştırmamanın örnekleminde 421 öğrenci bulunmaktadır. Netice olarak Üniversite öğrencilerinin genel seçimlere katılım oranlarının yüksek olduğu fakat yerel seçimlere katılımın düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Marquetti ve diğerleri (2009) “Participatory Economic Democracy in Action: Participatory Budgeting in Porto Alegre, 1989 – 2004” adlı bir durum araştırması niteliğinde olan makalede 1989’dan 2004 yılına kadar Porto Alegre’deki katılımcı bütçelemeyi incelemişlerdir. Makalenin amacı ekonomik demokrasi türündeki olasılıkları, sorunları ve sınırlamaları gözlemlemektir. Sonuç olarak katılımcı bütçeleme sürecinin giderek daha karmaşıklaştığı ve bunun sebebinin ise popüler katılımcılarca daha fazla güce yönelik artan taleptir. Bu sadece bütçeyi değil aynı zamanda diğer hükümet alanlarını, hem ekonomik hem ekonomik olmayan işlevleri kapsamaktadır.

Lüküslü (2009) “Türkiye’de ‘Gençlik Miti’: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği” kitabında yer verdiği araştırmasında; “Günümüzde Türk Gençliği”ni araştırmak amacıyla yaklaşık dört yıl süren ve 80 gençle derinlemesine mülakat gerçekleştirerek elde ettiği veriler neticesinde; 1980 sonrası genç kuşak hakkında harcı alem olarak kullanılan “kayıp kuşak” tanımlamasının tam aksi yönde bir sonuca ulaşmıştır. Lüküslü’ye göre, 80 sonrası gençlik “vurdumduymaz ya da kayıtsız değil, tam tersine sorunlardan ve yaşananlardan kaygılı”dır. Yaşanan bu durum aslında bir “apolitizm”den ziyade “pasif bir direniş”e karşılık gelmektedir. Gençlerin kendilerine, siyasete, dine, aile hayatına ve gelecek tasarımlarına dair farklı değerlendirmelerle örülen saha bulguları da Lüküslü’nün iddiasını doğrular nitelikte bir gençliğin varlığına işaret etmektedir. Bu çalışmasıyla Lüküslü, 1980 darbesi sonrasında sıkça eleştirilen ve yerilen gençliğe farklı bir bakış açısıyla yaklaşma imkânını ortaya koymaktadır.

Lüküslü (2009-2010) tarafından yapılan, “Gençlik Örgütlenmelerindeki Gençlerin Sorunları, İhtiyaçları, İstekleri ve Önerileri Temelinde Türkiye’de Gençlik Politikaları Göstergelerinin Oluşturulması Araştırma Projesi”14 Eylül 2009-13 Şubat 2010 tarihleri arasında 7 farklı ilde (İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Samsun, Diyarbakır ve Van) toplam 20 odak grup toplantısıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma

kapsamında 135 kişiyle (59 kadın, 76 erkek) görüşülmüştür. İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi çatısı altında yürütülen bu araştırma projesinde dernek, vakıf, üniversite kulübü, gençlik meclisi, gençlik merkezi, platform veya inisiyatiflerde aktif bir şekilde rol oynayan örgütlü gençlerin deneyimleri, düşünceleri ve duyguları üzerine odaklanılması amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularında, bazı gençler kendilerini topluma yararlı gönüllüler olarak tanımlarken, bazı gençler ise, kendilerini olup bitenin farkında, düşünen, yorum yapan, eylemde bulunan gençler olarak tanımlamışlardır.

Zeren ve Özmen (2010) “ Halkın Belediye Faaliyetlerine Katılma Duyarlılığı ve Hizmet Memnuniyeti: Karaman Belediyesi Örneği” adlı araştırmasında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi’nde eğitim gören öğrencilere anket uygulanmıştır. Örneklemini gençlerin oluşturduğu araştırmada, yerel demokrasinin en önemli göstergelerinden biri olan yönetime katılım davranışının, Karaman halkı üzerindeki etkisinin ölçülmesi ve halkın yönetime katılım duyarlılığının tespit edilebilmesi ve halkın yerel demokrasiye bakış açısının, kentsel sorunlara yaklaşımının ve sorun çözme konusundaki ilgi düzeylerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma sonucunda, genel olarak vatandaşların, kendilerine en yakın olan yönetim birimlerinde, yani belediyelerde yönetim süreçlerine dâhil olmayı istedikleri görülmüştür.

Özer (2011),“Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerin Rolü” adlı çalışmasında Türkiye açısından örnek teşkil edecek gençliğin meclis benzeri yapılara katılımının etkinliğinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda ise Seferihisar Belediyesi Gençlik Meclisi incelenmiştir. Çalışmada Seferihisar ilçesi mevcut potansiyellerini, katılıma yönelik dinamiklerine yeterli derecede yansıtamayan bir ilçe olarak görülmüştür. İlçede katılım konusunda gençlerin farkındalığının yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılrken, bu durumun Türkiye açısından da ortak bir sorun olduğu vurgulanmıştır.

“Türkiye’nin Gençlik Profili” (2012) adlı kitapta, Türkiye’deki gençlik politikalarına katkı sunmak amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Türkiye’deki 15–29 yaş aralığındaki 10.174 gencin katılımıyla gerçekleştirilen bu araştırma; gençlerin barınma, sosyal güvenlik, yabancı dil düzeyi ve yurtdışında bulunma imkanları, boş zaman aktiviteleri, zararlı alışkanlıkları, beğenileri, spor yapma durumları ve Gençlik ve Spor Bakanlığından beklentilerini incelemektedir. Çalışma kapsamında, Türkiye’deki

gençlerin yaşam kalitelerini belirleyen birçok etken ele alınmış ve uygun görülen hususlarda dünya gençliğinin tecrübeleriyle mukayese edilmiştir. Bu çalışma, şimdiye kadar Türkiye’de gençlere yönelik yapılmış en kapsamlı çalışma niteliğindedir.

Augsberger ve diğerleri (2017) “She treated us like we bring valid ideas to the table: Youth experiences of a youth-led participatory budgeting process”adlı makalede Boston’da 2015-16 yıllarında katılımcı bütçeleme sürecine katılan gençlerin deneyimlerini sunmuştur. Ayrıca ilgili literatürde gençlerin bütçeleme sürecine katılımlarına yönelik ampirik çalışmalardaki boşluğu da vurgulamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular katılımcı bütçelemenin, gençlerin siyasal karar alma sürecine girmesi için umut verici bir uygulama olduğunu göstermektedir. Ayrıca bulgular genç-yetişkin ortaklıklarının önemini vurgulayan önceki araştırma çalışmalarını desteklemekte ve çeşitli gençlik seçmenlerine katılım stratejileri sunmaktadır.

Sunulan araştırmalardan anlaşılacağı üzere gençlere ilişkin olarak yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Ancak doğrudan gençlerin bütçeleme sürecine katılımı konusunu değişik açılardan ele alan çalışmaların pek de yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmıştır. Katılımcı bütçe uygulamalarının giderek yaygınlaşması ve bu kapsamda da gençlik katılımına atfedilen önemin artmasına bağlı olarak; gençlerin bütçeleme sürecine katılımını araştıran daha fazla çalışmaya ihtiyaç bulunduğu açıktır.

3.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Günümüzde dünyada ve Türkiye’de bir taraftan geniş tabanda gerçekleşmesi hedeflenen katılıma atfedilen önem artarken, diğer taraftan katılım sağlayacak grupların eşit şartlara sahip olmaması nedeniyle dezavantajlı grupların varlığı ve özellikle bu grupların katılım konusu üzerinde titizlikle durulan bir konu haline gelmiştir. Gençler de bir taraftan Birleşmiş Milletler tarafından dezavantajlı olarak kabul edilen, diğer taraftan katılımı arzulanan önemli potansiyel olarak görülen; bu nedenle katılımlarının artırılması konusunda merkezi ve yerel düzeydeki tüm otoritelere sorumluluk verilen bir gruptur. Şüphesiz merkezi ve yerel düzeyde gençliğe yönelik uygulanacak politika, program ve eğitim süreçleri gençliğin katılımı önündeki engelleri kaldırarak, bu grubun katılım düzeyinin artırılması konusunda sön derece önem arz etmektedir. Zira gençliğin katılımı ve fikirlerini ortaya koymadaki becerisi ancak gençlerin katılım konusundaki

ilgi, bilgi, farkındalık ve yetilerinin artırılmasıyla mümkündür. Diğer yandan gençlerin katılımına bu kadar önem atfedilirken, gençliğin katılım konusundaki ilgi, bilgi, farkındalık ve yetilerinin ne düzeyde ne olduğu, katılıma nasıl yaklaştıklarının belirlenmesi de yürütülecek politika, program ve eğitimlerin başarısı açısından önem arz etmektedir. Gençlerin ilgisi, bilgisi, farkındalığı ve yetilerinin ise her ülkenin kendi koşullarına göre farklılık arz edeceği bilinen bir gerçektir. Bu nedenle Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerini araştıran bu çalışmanın Türkiye’deki yetkili tüm otoritelerce gençliğe yönelik uygulanacak politika ve programlar ile eğitim süreçlerine ışık tutarak bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

İlgili araştırmalar başlığı altında sunulan bilgilerden anlaşılacağı üzere katılıma atfedilen önemin artmasına paralel olarak gerek ulusal gerekse uluslararası ilgili literatürde gençliğin katılımına ilişkin yapılmış çeşitli çalışmalar mevcuttur. Ancak gençliğin doğrudan bütçeleme sürecine katılımına ilişkin yapılmış çalışmalar henüz çok azdır ve konuyu değişik açılardan ele alma konusunda yeterli düzeyde değildir. Gençliğin katılımına yönelik çalışmaların genelde gençliğin siyasi katılımı, sivil katılımı vb. açılardan yürütüldüğü tespit edilmiştir. Dolayısıyla Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerini araştıran bu çalışmanın ilgili literatüre de ışık tutarak bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Son olarak bu çalışmanın, çalışmaya katılan gençleri katılım konusunda bilgilendirmesi ve eğitmesi yönünde doğrudan bir katkısı olabileceği düşünülmektedir. Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimleri araştırılırken; katılımcı bütçe kavramını hiç duymayan veya içeriği hakkında bilgisi olmayan öğrencilerin bu kavramı duyması, algılarının artırılması ve katılımcı bütçeleme konusunda bilgilendirilmesi sağlanacaktır. Diğer yandan gençlerin katılımın fayda ve riskleri veya kendi bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımları sorgulanırken, gençlerin katılımcı bütçelemeyi düşünmesi, sorgulaması, tartışması sağlanacaktır. Tüm bunların da bütçeleme sürecine katılım konusunda hedef grup olan gençlere doğrudan bir katkı sağlayabileceği düşünülmekte ve bu açıdan da çalışma önem arz etmektedir.

3.4.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.4.1.Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli benimsenmiştir. Yani bu çalışma nicel veri toplama yolunun kullanıldığı tarama yöntemli betimsel bir çalışmadır.

Nicel araştırmalarda tarama modelleri, bir konuya ya da olaya ilişkin geniş kitlelerin görüşlerinin ya da ilgi, bilgi, algı, beceri, yetenek, tutum gibi özelliklerinin belirlendiği araştırmalardır ve amacı araştırma konusu ile ilgili var olan durumu olduğu şekliyle betimlemektir. Genellikle de diğer araştırmalara oranla daha büyük örneklem üzerinde yürütülen bilimsel araştırmalardır. Bu nedenle, gençlerin katılımcı bütçelemeye ilişkin algı ve eğilimleri konusunda bilgi sahibi olmayı (mevcut durumu ortaya koymayı) ve bu konuya ilişkin bilgi sahibi olmayanları bilgilendirmeyi hedefleyen bu çalışma için nicel tarama modeli uygun bulunmuştur.

3.4.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma Akdeniz Üniversitesi merkez kampüsünde okuyan gençler arasında yürütülmüştür. Dolayısıyla araştırmanın evrenini 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi'nde farklı fakülte ve yüksekokulda okuyan toplam 58.746 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni olarak Akdeniz Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin seçilmesinde; bu üniversitenin ülkenin değişik bölgelerinden gelen öğrenci profiline sahip olması önemli bir etken olmuştur. Bir gençlik grubu olarak üniversite öğrencilerinin seçilmesinin sebebi ise, diğer eğitim görmeyen genç gruplara nazaran bilgi ve algılarının daha fazla olabileceğinin ve bu altyapı sayesinde, öğrencilerin araştırma ile ilgili sorulara daha dikkatli cevaplar verebileceğinin düşünülmüş olmasıdır. Şüphesiz tüm genç kesimler araştırılması açısından son derece önemlidir. Ancak katılım konusunda eğitim seviyesinin son derece belirleyici bir unsur olduğunun bilinmesi nedeniyle araştırmada yeterli cevaplar alınabilmesi ve daha anlamlı sonuçlar ortaya konulabilmesi için gençlerin katılımcı bütçelemeye ilişkin algı ve eğilimleri incelenirken işe önce eğitilmiş gençlerden başlanmak istenmiştir.

Anketin uygulanabilmesi için araştırma izni, kampüste öğrencilerin ders saatleri dışında dinlenme alanı olarak belirlenen yaşamsal ortamlarında ve belirli süreler içerisinde tamamlanması koşulu ile alınmıştır. Bu nedenle araştırma örneklemini, ders saatleri dışında dinlenme alanlarında bulunan öğrenciler arasından rastlantısal olarak seçilen ve ankete cevap vermeyi kabul eden 507 öğrenci oluşturmaktadır.

Bilimsel çalışmalarda belli evrenler için gerekli örneklem büyüklüklerine ilişkin tablo incelendiğinde 50.000-75.000 aralığındaki evren büyüklüğü için belirlenen gerekli örneklem büyüklüğü 382'dir (Altunışık ve diğerleri, 2017:125). Bu nedenle araştırma kapsamında gerçekleştirilen 507 anketin örneklem için fazlasıyla yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan 507 öğrencinin 199'unu kız, 308'ini erkek öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş dağılımı 17-29 arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümlere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir.

Bölümlerine Göre Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dağılımı	f
Maliye	91
İktisat	31
İşletme	80
Kamu Yönetimi	23
Uluslararası İlişkiler	16
Çalışma Ekonomisi	24
Ekonometri	19
Halkla İlişkiler	6
Turizm ve Otelcilik	17
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	17
Diğer Bölümler	175

Araştırma bölüm kısıtlaması olmaksızın tüm öğrencilerin gönüllü katılımları esas alınarak yürütülmüştür. Ancak anket uygulamasının sonunda ankete gönüllü katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak kamu faaliyetleri, ekonomik, mali, siyasi olgu ve olaylar konusunda diğer fakülte öğrencilerine nazaran bilgi ve algılarının daha fazla olabileceği düşünülen iktisadi ve idari bilimler fakültesinden olması dikkat çekici ve ortaya konulan sonuçlar açısından daha anlamlı olmuştur.

3.4.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma verileri ankete katılanlardan özgün cevaplar alınabilmesi için açık uçlu anket yoluyla toplanmış ve bu amaçla araştırmacı tarafından “Açık Uçlu Anket Formu” hazırlanmıştır. Anket formu hazırlanmadan önce ayrıntılı literatür taraması yapılmış ve literatür taramasına dayalı olarak anket soruları geliştirilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde gençlere ilişkin kişisel (yaş, bölüm, cinsiyet) bilgileri ölçmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın asıl amacını oluşturan gençlerin katılımcı bütçelemeye ilişkin algı ve eğilimlerini belirlemeye yönelik 5 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Form geliştirilirken öğrencilerin katılımcı bütçelemeye ilişkin bilgilerinin, belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalarına ilişkin görüşlerini, belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının risklerine ilişkin görüşlerini, Türk belediyelerinde gençlerin bütçeleme sürecine katılımının gerekliliğine ilişkin görüşlerini, bütçeleme sürecine bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımları belirlemeye yönelik aşağıda belirtilen sorular üretilmiştir:

1. *Katılımcı bütçeleme kavramını duydunuz mu? Sizce katılımcı bütçeleme nedir?*
2. *Sizce belirli bir coğrafi alanda hizmet veren bir belediyenin, bütçelerini o alanda yaşayan tüm gençlerle birlikte hazırlamasının ne tür faydaları olabilir?*
3. *Belirli bir coğrafi alanda hizmet veren bir belediyenin, bütçelerini o alanda yaşayan tüm gençlerle birlikte hazırlamasının ne tür riskleri olabilir?*
4. *Türkiye’de belediyelerin bütçelerini hizmet verdikleri coğrafi alanda yaşayan tüm gençlerle birlikte hazırlamasının gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?*
5. *Eğer yaşadığınız coğrafi alandaki belediye yetkilileri siz gençlere bütçeleme sürecine katılma fırsatı verseydi, katılır mıydınız? Neden?*

Anket formlarının geçerliğini belirlemek üzere anket, önce uzman görüşüne sunulmuş, ardından taslak formun pilot çalışması on kişilik farklı örneklem grubuna yöneltilerek soruların amaçlanan yanıtları verip vermediği denenmiştir. Deneme grubunun verdiği yanıtlar çerçevesinde anket formunda yer alan sorular yeniden gözden geçirilmiş ve değerlendirme sonuçları tekrar uzmanın görüşüne sunulduktan sonra,

formda yer alan beş açık uçlu soruya son şekli verilerek uygulamaya hazır duruma getirilmiştir.

3.5.ARAŞTIRMA VERİLERİNİN TOPLANMASI

Araştırma sorularının geliştirilme aşaması tamamlandıktan sonra 15 Şubat-30 Nisan 2017 tarihleri arasında Akdeniz Üniversitesi Kampüsü'ndeki öğrencilerle yüz yüze ve tek tek görüşülerek anket formları elden verilmiştir. Uygulamadan önce, çalışmayla ve anketin yanıtlanmasıyla ilgili açıklamalar yapılmış, katılımcıların isimlerini belirtmeden anketteki sorulara serbestçe yanıt vermeleri istenerek, anket formundaki soruların gençler tarafından yazılı ve tam olarak yanıtlandırılması sağlanmıştır. Öğrenciler soruları yanıtlarken yanlarında bulunulmuş ve cevaplandırılan anketler yine elden toplanmıştır. Araştırma verileri, 15 Şubat-30 Nisan 2017 tarihinde araştırmaya gönüllü olarak katılan 507 öğrenciden toplanmıştır

3.6.ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra, verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Anketlerin uygulanması sırasında öğrencilerle yüz yüze ve tek tek görüşüldüğü için anketlerin tam ve eksiksiz doldurulması sağlanmıştır. O nedenle araştırma verilerinin analizi sırasında hiçbir katılımcının anketi değerlendirme dışı kalmamıştır ve uygulanan 507 anketin tümü (% 100)değerlendirmeye alınmıştır.

Tarama modelleri, araştırılan konuyla ilgili durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olduğu için, ankete katılanların görüşlerinin olduğu gibi gösterilmesi önemlidir. Bu nedenle tarama modelinde yapılan araştırmaların sonuçlarında sorulara verilen yanıtların yüzde dağılımlarının ve frekanslarının verilmesi, ankete katılanların görüşlerinin gösterilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle uygulama sonrasında, öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler tema ve alt temalar etrafında tasnif edilmiş ve elde edilen verilerin frekans ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Oluşturulan tema ve alt temalar altında veriler, yüzdelik dağılımları ve frekanslarla birlikte tablolar biçiminde sunulurken, tablolarda öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Böyle çalışmadan elde edilen nicel veriler nitel verilerle de desteklenmiştir.

3.7.ARAŞTIRMANIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

Bilimsel araştırmaların inandırıcı ve nitelikli olması “geçerlik” ve “güvenirlik” olarak ifade edilen iki ölçüt ile açıklanmaktadır. Bu çalışmada, geçerliğin önemli ölçütlerinden biri olarak araştırma süreci, verilerin elde edilme ve analiz süreci ayrıntılı bir şekilde rapor edilmiş ve araştırma sonuçlarına nasıl ulaşıldığı ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Anket sonuçlarının frekans ve yüzde dağılımları sunulurken ankete katılan öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlardan da doğrudan alıntılar yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın sonuçları birbirini destekleyecek şekilde ve araştırılan konuyla ilgili mevcut durumu daha iyi ortaya koyabilecek şekilde nicel ve nitel verilerle açıklanarak çalışmanın geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ise, araştırma verileri tema ve alt temalar etrafında tasnif edilirken araştırmacı dışında iki farklı uzmanında görüşü alınmıştır.

Ayrıca, tarama araştırmaları diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan ve bu yönleriyle geçerliliği yüksek kabul edilen araştırmalardır. Bu çalışmanın örneklemini Akdeniz Üniversitesi’nde okuyan 507 öğrenci oluşturmaktadır. Seçilen örneklem grubunun yeterli büyüklükte olduğu, evreni/ana kütleli yeterli oranda temsil ettiği ve örneklem üzerinden ana kütleye genellemeler yapılabilecek özelliğe sahip olduğu söylenebilir.

3.8.ARAŞTIRMANIN SINIRLI VE GÜÇLÜ YÖNLERİ

Bu çalışma, konu ile ilgili literatür taraması sonucunda elde edilen kaynaklar ile Akdeniz Üniversitesinde okuyan ve ankete katılmayı kabul eden 507 öğrencinin anketteki açık uçlu sorulara verdiği yanıtlardan elde edilen verilerle sınırlıdır. Ayrıca, araştırmadaki sorulara cevap veren örneklem kütleinin soruları doğru olarak cevapladıkları ve dış etmenlerden etkilenmediği varsayılmıştır. Bu çalışmanın güçlü yönünü ise katılımcıların gönüllülük esasına göre katılarak içten ve tam yanıt vermeleri oluşturmaktadır.

3.9.BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular; “Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye İlişkin Bilgileri”, “Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Faydalarına İlişkin Görüşler”, “Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte

Hazırlanmasının Risklerine İlişkin Görüşler”, “Türk Belediyelerinde Gençlerin Bütçeleme Sürecine Katılımının Gerekliliğine İlişkin Görüşler”, “Gençlerin Bütçeleme Sürecine Bireysel Katılımlarına İlişkin Yaklaşımları” olmak üzere belirlenen beş ana tema ve alt temalara göre hazırlanan tablolar halinde sunulmuş ve öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

3.9.1.Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye İlişkin Bilgileri

Öğrencilerin katılımcı bütçelemeye yönelik bilgi düzeylerini anlamak amacıyla “*Katılımcı bütçeleme kavramını duyduunuz mu? Sizce katılımcı bütçeleme nedir?*” sorusu ile görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Ankete katılan 400 öğrenci bu kavramı daha önce hiç duymadığını ve dolayısıyla içeriğini bilmediğini belirtirken, 26 öğrenci bu kavramı daha önce duyduğunu, ancak içeriği hakkında net bir bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. Geriye kalan 81 öğrenciden 40’ı bu kavramı duymadığını belirtse de kendilerince “tahmin edecek olursak, tahminimce, sanıyorum vb.” ifadelerle tahmini katılımcı bütçe tanımı yaparken; 41 öğrenci ise bu kavramı daha önce duyduğunu, bildiğini belirterek katılımcı bütçe tanımı yapmıştır. Tahmini veya bilerek yapılan tanımlardan elde edilen veriler doğrultusunda *Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye İlişkin Bilgileri* ana temasına ait alt temaları; “*Vatandaş Fikirleriyle Hazırlanan Bütçe*”, “*Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreci*”, “*Yerel Yönetimlerce Kullanılan Bütçe*” “olarak şekillenmiştir.

3.9.1.1.Vatandaş Fikirleriyle Hazırlanan Bütçe

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.1.1: Vatandaş Fikirleriyle Hazırlanan Bütçeyle İlgili Değerlendirmeler

Vatandaş Fikirleriyle

Hazırlanan Bütçe

f

%

Örnek Görüşler

39

%7.69

“Bilmiyorum. Tahminimce toplumda planlanan bütçenin nereye, ne kadar ayrılması konusunda halkın fikirlerine başvurulması olabilir.”

“Daha önce duymuştum bu kavramı. Bütçe sürecinde vatandaşlarca farklı fikirlerin beyan edilmesidir...”

“Bu kavramı duymuş gibiyim. Devletin harcamalarını ihtiyaçlara göre halka sorarak planlaması. Yani vatandaşların harcamalarla, ihtiyaçları belirlemesiyle ilgili söz sahibi olmasıdır.”

“Daha önce makalede okudum. Bütçe yaparken halkın fikrinin alınması gibi bir şeydir...”

“Sosyal medyada duydum... Yani yöneticilerin anket, referandum gibi yollarla vatandaşlara sorarak oluşturdukları bütçeleme sistemidir...”

“Bütçelemeye bilgilerin sunulması halka söz hakkı verilmesi, onların fikirlerinin alınmasıdır.”

“...Bence toplumun da bütçe sistemi belirlenirken fikir beyan etmesidir.”

“...kamuoyu, STK, yerel yönetimlerin fikir ve istekleri doğrultusunda bütçeleme yapılması...”

“... bir bütçenin ayarlanması, harcanması, kaynakların nasıl ve ne kadar kullanılmasına karar verilirken kamunun bilgi ve görüşlerinin değerlendirilmesi olduğunu düşünüyorum.”

“Vatandaş Fikirleriyle Hazırlanan Bütçe” alt temasıyla ilgili 39 öğrenci tarafından belirtilen görüşler incelendiğinde, gençlerin bütçeleme sürecine katılım kavramına ilişkin bilgisinin veya algısının; kamu kaynakların nereye, nasıl harcanması gerektiği veya ne tür hizmetler üretilmesi gerektiği yönündeki kararlar alınırken halka sorulması ve halkın fikrinin alınması şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak halka sorulması, onların fikrinin alınmasında gençler halkın bütçeleme sürecine aktif katılımlarından ziyade anket vb. yollarla kamuoyu araştırmaları şeklinde fikirlerin alınmasına vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla bu vurgulardan; gençlerin katılımcı bütçeleme kavramını, toplumda planlanan bütçe için halkın çeşitli yollarla görüşünü bildirmesi ve ihtiyaç dahilinde kaynakların istenilen yerde kullanılması olarak algılandığı anlaşılmaktadır.

3.9.1.2.Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreci

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.1.2: Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreciyle İlgili Değerlendirmeler

Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreci	f	%	Örnek Görüşler
	37	%7.29	<p>“Bilmiyorum, hiç duymamıştım. Bence halkın bütçeyi oluşturma ve denetlemede söz sahibi olması olabilir...”</p> <p>“Vatandaşın ihtiyaçlarına göre bütçe yapılması. Bunun içinde bütçeleme sürecine halkın katılımını anlatan bir kavramdır. Biraz daha açarsak ihtiyaçların belirlenmesinde halkın söz sahibi olduğu bütçedir...”</p> <p>“...Bütçeye katılımı içeren bir süreç... yani bütçeyi halkın belirlemesidir”</p> <p>“Duymuştum. Vatandaşların ve STK’ların bütçe kaynaklarını nereye nasıl harcadığına ilişkin kararlara katılması...”</p> <p>“Halkın bütçe hazırlık sürecine katılımını ifade ediyor.”</p> <p>“...Tahmin edecek olursam bütçe yapma sürecine belirli bir kitlenin katılması diye düşünüyorum.”</p> <p>“...Halkın katıldığı bütçelemedir tahminimce...”</p> <p>“...Kamuda karar alma sürecine halkın etkin katılımıdır...”</p> <p>“Çeşitli grupların bütçeleme sürecine dahil edilmesidir...”</p> <p>“Daha öne duymadım. Sanıyorum bütçe ile ilgili kararların alındığı ve katılımcıların olduğu belli bir grup veya birden fazla kişiden oluşturulan bütçe yapılanması...”</p> <p>“Sanıyorum bütçe ile ilgili kararların alındığı ve katılımcıların olduğu belli bir grup veya birden fazla kişiden oluşturulan bütçe yapılanması.”</p>

“Halkın Katıldığı Bütçeleme Süreci” alt teması ile ilgili 37 öğrenci tarafından belirtilen görüşler incelendiğinde gençlerin katılımcı bütçenin gerçek manasına vurgular yaptığı görülmektedir. Ancak bütçeleme sürecine vatandaş katılımına vurgular yaparken gençlerin ağırlıklı olarak bütçe hazırlık sürecindeki vatandaş katılımına vurgular yaptığı, sadece birkaç öğrenci tarafından bütçelemenin hazırlık süreci dışında denetim sürecindeki vatandaş katılımına da vurgu yaptığı görülmüştür. Bu durum gençlerin bütçeleme sürecinin tüm aşamalarına katılım konusundaki algı ve bilgilerinin yeterli

düzeyde olmadığına işaret etmektedir. Diğer yandan bazı gençlerin katılımcı bütçeleme sistemini halkın belli bir kesiminin söz sahibi olduğu ve bütçeyi hazırlarken bu kişilerin görüşlerinin dikkate alındığı yönündeki tanımları bir başka algıyı ortaya koymaktadır. Yani bazı gençlerin katılımı tüm vatandaşların katılımı olarak görmediği, sadece belli kesimlerin katılımı olarak algıladığı anlaşılmaktadır.

3.9.1.3. Yerel Yönetimlerce Kullanılan Bütçe

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.1.3: Yerel Yönetimlerce Kullanılan Bütçeyle İlgili Değerlendirmeler

Yerel Yönetimlerce Kullanılan Bütçe	f	%	Örnek Görüşler
	5	%0,99	<p>“Yerel yerlerde bütçenin katılımcı olması..”</p> <p>“Bu kavramı biliyorum. Genellikle yerel yönetimlerde kullanılan bir bütçeleme sistemidir. Yerel yönetimlerde belediye kaynaklarının ve bütçesinin hesaplanıp kullanımında halkın yönetime katılıp söz sahibi olmasıdır. Böylelikle halkın yerel yönetimler bütçesinde aktif olarak yer almasıdır.”</p> <p>“Duydum, biliyorum. Halkın belediye bütçesini oluşturmada söz sahibi olması yani yerel yönetimlerin önceliklerini halka sorarak şekillendirdiği bir yöntemdir.”</p> <p>“Bütçe hazırlık sürecine, bütçenin kullanıldığı yerel yerdeki bireylerin, toplumun kısacası halkın katılmasıdır. Bence herkesin ihtiyaçlarını dile getirmesidir.”</p> <p>“İnsanların bütçe konusunda belediyeye işbirliği yapması...”</p>

Katılımcı bütçeleme yaklaşımı yerel yönetimlerde daha etkin kullanıldığından olsa gerek, açık uçlu ankete katılan 5 öğrenci tarafından katılımcı bütçeleme kavramı yerel yönetimlerde kullanılan bütçe olarak tanımlanmıştır. Yani 5 öğrenci yaptığı katılımcı bütçe tanımı ile yerel yönetimlerde kullanılan bir bütçeleme yaklaşımı olduğuna dikkat çekmiştir. Ancak sadece beş öğrenci tarafından katılımcı bütçeleme yerel yönetimlerde ön plana çıkan bir yaklaşım olduğunun bilinmesi yine öğrencilerin bu konudaki bilgilerinin yetersiz, eksik olduğunun bir göstergesidir. Diğer yandan

gençlerin katılımcı bütçe tanımlarındaki“ halkın bütçeleme sürecinde söz sahibi olması”, “kaynakların kullanımının ihtiyaçlara göre belirlenmesi” ve “halkın aktif katılımının sağlanması” gibi vurguları katılımcı bütçelemenin halk katılımıyla özdeşleştirilmesi açısından önemlidir.

3.9.2.Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Faydalarına İlişkin Görüşler

Öğrencilerin belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalarına yönelik düşüncelerini anlamak için “Sizce belirli bir coğrafi alanda hizmet veren bir belediyenin, bütçelerini o alanda yaşayan tüm gençlerle birlikte hazırlanmasının ne tür faydaları olabilir?” sorusu ile görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Ankete katılan öğrencilerden 53’ü hiçbir faydası olmayacağını vurgularken, ankete katılan diğer 454 öğrenci ise çeşitli faydalara vurgu yapmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin *Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Faydaları* ana temasına ait alt temaları; “Gençleri Kendi Kentinin İnsanı Yapması”, “Gençlere Kendini Gerçekleştirme İmkânı Vermesi”, “Gençleri Aktif Yurttaş Yapması”, “Gençlere Yönelik Politika ve Hizmetlerin Artması”, “Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemlerini Güçlendirmesi”, “Gençlerin Sosyal/Kişisel Becerilerini Geliştirmesi”, “Daha Bilgili/Bilinçli Gençliğin Oluşması”, “Toplumsal/ Ortak Çıkarları Korunması”, “Demokrasinin Kalitesini Artırması”, “Genç Potansiyelinden Faydalanma”, “Kamunun Performansının Artması” olarak şekillenmiştir.

3.9.2.1. Kamunun Performansının Artması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.1:Kamunun Performansının Artmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Kamunun Performansının Artması	f	%	Örnek Görüşler
	112	%22.09	“Gençlerin daha etkin kaynak kullanımında, faydası olurdu. Zaman ve ekonomik yönden daha yararlı olurdu, kamuda daha etkili kararlar alınırdı, gereksiz harcamalar kısılırdı, bölgeye ait daha bilinçli bütçe pay edilirdi...”

“...kamu kaynakları daha dikkatli ve etkili kullanılırdı, yolsuzluklar azaltılır, ülke ekonomisine katkı sağlardı...”

“Halkın ihtiyaçlarına göre bütçeler belirlenirdi, ihtiyaçlar dahilinde daha düzgün kararlar alınırdı, daha uygun yatırımlar, daha verimli hizmetler olurdu...”

“...ortak ihtiyaçlar belirlenerek daha sağlıklı harcamalar yapılırdı. Bütçelerin performansı artardı...”

“...çoğunluğun kararıyla daha etkin kaynak kullanımı olurdu, bütçenin adaletli dağılımı, tabandan gelen ihtiyaçların anlaşılması sağlanır, gereksiz harcama ve israfın önüne geçilebilir, daha sosyal içerikli politikalar üretilirdi, ihtiyaca göre hizmet verilirdi.”

“Gençlere toplumsal düzeni ve refahı sağlaması fırsatı verilerek daha iyi hizmet koşullarının yaratılması, olumlu düzenlemelerin yapılması sağlanırdı, topluma katkı sağlardı.”

“...sağlık açısından daha olumlu kararlar alınırdı, eğitim açısından daha güzel imkânlar sunulurdu, hizmet farklılıkları ortadan kalkardı (kalite açısından olabilir), hizmet kalitesi artardı, yani bence gereksinimler doğrultusunda daha iyi hizmet sunumu sağlanırdı...”

“Belediyelerce halkın görüşlerinin dinlenmesi sağlanırdı. Tabana inilmesi halkın ihtiyaçları daha yüksek dereceden karşılanabilir...”

“Toplumsal sorunlar daha net bir şekilde ortaya konulup, daha iyi çözüme ulaşırdı. Toplumun dili daha iyi anlaşılırdı, bilgi paylaşımları artardı. Bu da daha etkin devlet yönetimine neden olurdu.”

“...Belediyenin halka bilgi verme sorumluluğunu geliştirdi, belediye bütçelerinin kontrol ve denetimi açısından faydalı olurdu...”

“En azından kaynakların nereye harcandığını iyi bilirdik, cebimizden çıkan vergilerin hesabını sorardık, yolsuzluğun önüne geçilirdi, kamuya güven artardı...”

“Kamu hizmetlerinde ve yerel yönetimde şeffaflığı sağlardı, yanlış yapma oranı azalacak, daha dikkatli olacak, bu da etkinliği arttıracak tabi...”

“...Beyin fırtınası yapılarak olumlu sonuçlar çıkardı, çoğunluğun kararına göre hareket edilirdi. Daha çoğulcu, daha dikkatli kararlar alınır, eşitlik ve adalet sağlanırdı, kaynaklar daha adil pay edilirdi...”

“...Yolsuzluk azalır, devletin performansı artar. Bu da halkın yöneticilerine, kurum ve kuruluşlara güvenini de sağlar.”

“ ...Belediyelerin başarısı ve performansı için, hesap vermesi için faydalı olur, belediyenin eksiklerini gençler tamamlayabilir...”

“...Yönetim üzerinde bir denetim mekanizması oluşturur...”

Açık uçlu ankete katılan gençler tarafından en fazla vurgu “Kamunun Performansının Artması” alt temasına ilişkin olmuştur. Bu alt temaya ilişkin 112 öğrenci tarafından belirtilen görüşlerde katılımın; saydamlık ve hesap verilebilirliği artırması, yolsuzluk ve yozlaşmaları azaltması, yöneticileri daha sorumlu yapması, azınlık haklarının korunarak daha eşit ve adaletli hizmetlerin sunulması, kaynak tahsisinde ve kullanımında etkinliği arttırması, daha doğru ve kaliteli hizmetlerin sunulması şeklindeki faydalarına işaret edilerek, bunların hepsinin kamunun performansını arttıracığı vurgulanmıştır. Gençlerin ilgili temaya ilişkin görüşleri aslında kamu yönetiminde ve hizmetlerinde gördükleri eksiklik ve olumsuzluklar konusundaki algılarını da ortaya koymaktadır. Aslında gençlerin hem bireysel olarak buldukları konum (aile, eğitim, çevre vb.) hem de gençliğin verdiği araştırmacı yapı (üniversite, toplumsal diyaloglar, çevre vb.) gibi etkiler gençlerin algıları üzerinde olumlu bir etki yaparken, şüphesiz onların katılım konusundaki istekliliği üzerinde de olumlu katkılar yapacaktır. Bu anlamda gençler tarafından belirtilen bu yöndeki görüşlerin çok büyük önemi bulunmaktadır.

3.9.2.2. Genç Potansiyelinden Faydalanma

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.2: Genç Potansiyelinden Faydalanmayla İlgili Değerlendirmeler

Genç Potansiyelinden Faydalanma	f	%	Örnek Görüşler
66		%13.02	<p>“...genç fikirleri günümüz çağında daha parlak, görüş açıları daha ileri düzeyde, teknolojik gelişme buna bir etken tabi, gençlerin önlerini açmak bundan iyi olur...”</p> <p>“Gençler önemli bir potansiyeldir bence. Toplumda daha yenilikçi farklı fikirlerin oluşturulması açısından faydası olurdu. Genç beyinlere, temiz bilgi, fikirlere imkân verilir.”</p> <p>“Tabi ki gençlik gelecektir, ülkenin geleceğidir, geleceğini belirleyen potansiyellerdir, katılımları her açıdan faydalı olurdu...”</p> <p>“...Gençler yeni ses, yeni fikir, daha iyi çözümler demektir gençlerin ileri görüşleri yenilikçi fikirleri var, yenilikçi, yaratıcı fikirlerle daha doğru atılımlar olurdu...”</p> <p>“Gelecek gençlerin elindedir, biz geleceğin kendisiyiz, geleceği gençler oluşturduğu için gençlerin yardımı önemlidir. Hem genç neslin gelişen bir dünya ve teknolojik uygulamalar açısından görüşlerinin önemli olduğunu, dünya görüşü açısından temiz bilgi birikimi olduğunu düşünüyorum, genç nesil yaşadığı çağa daha çabuk ayak uydurur, daha faydalı hizmetler konusunda daha iyi fikirleri olur, teknoloji çağında gençler daha donanımlı ve bilgili oldukları için ileri görüşlüdür. Onlarla bütçe yapmak onlardan bu noktada faydalanmaktır.”</p> <p>“...gençlerin farkındalıklarıyla hiç bilinmeyen yeni alanlara yönelirdi, gençler daha adaletli ve dinamik kararlar alır, yeni görüşler, yeni fikirler, genç projeler, genç fikirler çağdaşlık getirirdi...”</p> <p>“Daha dinamik bir yapı oluşturulması ve işlerin daha çabuk -gerçekleştirilmesi sağlanırdı. Gençlerin çalışma potansiyeli daha yüksek olduğundan, pratik zekâsı olduğundan bundan faydalanılmış olurdu.”</p> <p>“Genç fikirler dikkate alınarak daha girişimci ve yenilikçi bir doku oluşturulabilirdi...”</p> <p>“...genç nesil fikirleri önemlidir ve genç yeniliklere açıktır, yenilikçi farklı düşüncelere sahiptir. Daha çok hayatla iç içe olup farklı düşündükleri için farklı bakış</p>

açıları ortaya çıkar, daha yenilikçi fikirleriyle topluma yön verirdi, toplama gençler yön verir..”

“...değişen çağda daha bilinçli gençler var, daha yenilikçi daha farklı fikirler ortaya çıkardı, daha yaratıcı fikirlerle daha olumlu projeler üretilebilirdi, daha aktif kararlar alınmasına yardımcı olur...”

“Öncelikle kararı alan gençlerin bilinçli bir şekilde düşünmesi ön koşulken elbette gençlerin veya neslimizin kararlar alması olumlu etkileyebilir. Gençler toplumda düzeni ve refahı sağlayabilir, eksiklikler daha net görülür, daha iyi hizmet koşulları da yaratmaları olanaklıdır...”

“Faydalı. İşlerin daha çabuk gerçekleştirilebilmesinde gençler etkilidir. Yönetimde daha dinamik bir yapı oluşturulur. Kazandırılan daha dinamik yapı ile sorunlar daha çabuk tespit edilip, çözülür.”

“...O bölgedeki sorunların tespiti için önemlidir, kente göre ihtiyaçlar belirlenir, Gençlerle daha aktif, daha sosyal projeler üretilirdi...”

“Genç Potansiyelinden Faydalanma” alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde gençlerin bütçeleme sürecine katılım açısından kendilerini önemli bir potansiyel gördükleri anlaşılmaktadır. Yine diğer alt temalar arasında “kamunun performansının artması” alt temasından sonra en fazla vurgunun yapıldığı (66 öğrenci tarafından) tema olması bu durumu daha anlamlı hale getirmektedir. Zira gençlerin kendilerini potansiyel bir güç olarak algılaması katılımcı bütçeleme de tam anlamıyla istenilen/arzulanan bir durumdur. Bu nedenle gençlerin kendilerini ülke geleceğinin belirleyicileri ve yenilikçi, farklı fikirlerin/projelerin kaynağı olarak görmeleri, kendilerini bilgili, girişimci ve dinamik hissetmeleri, sorunları daha çabuk görebileceklerine ve bunlara yönelik daha hızlı çözüm üretebileceklerine olan inançları, vb. dikkat çekici olduğu kadar çeşitli süreçlere gençlik katılımının sağlanması açısından umut verici bir durumdur.

3.9.2.3. Gençlere Yönelik Politika ve Hizmetlerin Artması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.3: Gençlere Yönelik Politika ve Hizmetlerin Artmasıyla İlgili

Değerlendirmeler

Gençlere Yönelik Politika
ve Hizmetlerin Artması

f

%

Örnek Görüşler

46 %9.07

“...eksikler daha net görülür, daha başarılı kararlarla gençlere yönelik daha iyi hizmetler sağlanır, gençlere yönelik aktiviteler artardı...Toplumda genç grupların da çıkarları korunurdu.”

“...kendi ihtiyaçlarımızı sunardık, gençlere yönelik projelere öncelik verilirdi...”

“...gençlerin sorunları birinci ağızdan yetkililere ulaşmış olur... bizlerin ihtiyaçlarına daha uygun cevaplar verilirdi, çıkarlarımızın korunması sağlanırdı...”

“...gençlere yönelik yatırım imkânları olurdu, gençlere yönelik daha güzel politikalar ya da faaliyetler üretilirdi, belediyeler gençlere herhangi bir hizmette bulunmuyor çünkü...”

“...gençlere yönelik çalışmalar artar, gençlere yönelik politikalara daha çok kaynak ayrılırdı, gençleri düşünen kararlar alınırdı bence.”

“Öncelikle gençlerin sıkıntılarına çözümler bulunurdu, onlara yönelik daha yenilikçi politikalar olurdu...”

“...gençlere yönelik daha sağlıklı verimli kararlar olurdu, gençler sorunlarını oraya taşıyabilirdi.”

“Gençlere daha yenilikçi, daha sosyal ortamlar oluşturulur ...”

“...Gençlere daha aktif, daha sosyal projeler üretilirdi...”

“...Gençlere yönelik hizmetlerin kalitesi ve miktarı artardı, daha güzel ve etkin hizmetler verilirdi,“

“...Gençlik sorunlarının azaltılması, ihtiyaçlarına cevap verilmesi açısından faydalı olurdu...”

“Gençlerin ihtiyaç ve düşüncelerini öğrenme fırsatı verir...”

“Gençlere Yönelik Politika ve Hizmetlerin Artması” alt temasına ilişkin 46 öğrenci tarafından vurgunun yapıldığı görülmektedir. Bu alt temaya ilişkin vurgular diğer bazı alt temalara yapılan vurgulardan daha fazladır. Bu durumda gençlerin kamusal hizmetlere yönelik ihtiyaç ve beklentilerinin yeterince karşılanamadığı ve beklentilerinin çok olduğuna işaret etmektedir. Zira gençlerin “gençlik sorunlarının azaltılması, gençleri düşünen kararlar alınması, gençlere yönelik projelerin üretilmesi, gençlere yönelik daha iyi hizmetler sağlanması, ihtiyaçlarını daha uygun cevaplar verilmesi vb.” ifadelerle faydalara vurgu yapması, kendilerine yönelik politika ve hizmetlerin yeterince ve etkin üretilmediği yönündeki düşüncelerinin, daha etkin, yeterli politika ve hizmetlere olan yoğun beklentilerinin, ihtiyaçlarının bir kanıtıdır. Aslında Türkiye’de gençlere yönelik düzenlemeler yapılmaya çalışılsa da, bu çabaların yetersiz olduğu ve gençlerin çeşitli ihtiyaç ve sorunlarının olduğu bir gerçektir.

3.9.2.4.Gençlerin Sosyal/Kişisel Becerilerini Geliştirmesi

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.4: Gençlerin Sosyal/Kişisel Becerilerini Geliştirmesiyle İlgili Değerlendirmeler

Gençlerin Sosyal/ Kişisel Becerilerini Geliştirmesi	f	%	Örnek Görüşler
	31	%6.11	<p>“...sosyal, kişisel, toplumsal becerilerimizin gelişmesine katkı sağladı.”</p> <p>“...gençlerin kendilerini geliştirme imkânı olurdu, gençlerin idarecilik açısından deneyimlerini artırır, özgüvenleri artardı...”</p> <p>“...kişisel becerilerimizi artırarak bu alanda söz sahibi oluruz...”</p> <p>“Biz gençlerin hitabını güçlendirirdi, ileriye yönelik tecrübe olabilirdi, bu da gençlerin gelişimine fayda sağlar...”</p> <p>“Kendimizi geliştirebileceğimiz alanlarda söz sahibi olabilirdik, kendimizi geliştirebilirdik...”</p> <p>“Gençlerin saygınlığının ve kendine güveninin oluşmasına katkı sağlar...”</p>

“Gençlerin Sosyal/Kişisel Becerilerinin Gelişmesi” alt temasına dayalı olarak görüş ifade eden 31 öğrenci kendilerinin gelişimleri açısından da bütçeleme sürecine

katılımın önemine vurgu yapmışlardır. Gençler sürekli gelişen dinamik bir yapıdır. İfade edilen görüşlerden anlaşılan o ki; gençler de bu durumun farkında ve kendi gelişimleri için bazı deneyimleri edinmeleri gerektiği kanısındadır. Diğer bir ifadeyle gençlerin kendi sosyal ve kişisel gelişimlerine dikkat çekerek katılım olgusuyla bunu sağlayabilecekleri ve elde ettikleri başarılı sonuçların özgüvenlerini de arttırabileceği şeklindeki ifadelerinden gençlerin katılımı bir araç olarak değerlendirdikleri ve gelişimleri açısından bu araca ihtiyaç duydukları veya bu aracı gerekli gördükleri anlaşılmaktadır.

3.9.2.5.Ortak Çıkarları Koruması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.5: Ortak Çıkarların Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Ortak Çıkarların Korunması	f	%	Örnek Görüşler
	30	%5.92	<p>“Toplumsal ortaklık, kolektiflik için iyi olurdu, ortak çıkarların dikkate alınması sağlanırdı...”</p> <p>“...toplumsal çıkarların dikkate alınmasında gençler daha dikkatli, kişisel çıkarlar değil toplumsal çıkarlar sağlanırdı...”</p> <p>“... toplumsal çıkarlar daha çok dikkate alınırdı.”</p> <p>“... ortak çıkarlar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak hareket edilirdi..”</p> <p>“Yöneticiler halk olmadan kendilerinin de olmayacaklarının bilincinde olurdu ve onları daha hesap verebilir hale getirir, bireysel menfaatten çok toplumu ve ortak çıkarları düşünmeye sevk ederdi.”</p> <p>“Gençler toplumsal çıkarların korunmasında daha etkili olurdu. Bulduğumuz bölgenin çıkarlarını en iyi şekilde gözetirdik...”</p> <p>“...Başka faydası da sadece sesini duyuran değil, sesini duyuramayan güçsüz, ezik, yoksul insanların, sessiz gençlerin de ihtiyaçlarını duyurur, herkesin ortak çıkarlarının korunmasına çalışırdık...”</p>

“Ortak Çıkarların Korunması” alt temasına ilişkin 30 öğrenci tarafından belirtilen görüşler incelendiğinde gençlerin toplumsal çıkarların önemine vurgu

yaptıkları ortaya çıkmaktadır. Daha açık bir ifadeyle öğrenciler tarafından bütçeleme sürecine gençlerin katılımıyla halkın her kesiminin temsil edilebileceği, böylece ihtiyaçlara yönelik kararların alınmasında daha fazla etkinliğin sağlanabileceği ve bireysel çıkarlardan ziyade ortak çıkarların daha fazla dikkate alınacağı yönünde görüşler belirtilmiştir. Yine gençler özellikle de toplumsal çıkarların korunması konusunda hesap verilebilirliğin artmasıyla yöneticilerin kişisel çıkarları zedelenirken toplumsal çıkarların güçleneceğini, kaynakların daha doğru alanlara aktarılacağını ifade etmiştir.

3.9.2.6. Gençleri Aktif Yurttaş Yapması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.6: Gençleri Aktif Yurttaş Yapmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Gençleri Aktif Yurttaş Yapma	f	%	Örnek Görüşler
	26	%5.13	<p>“Halkın yönetime daha çok ve doğrudan katılımını sağlar. Halk daha fazla söz sahibi olmuş olur...”</p> <p>“...Yine hem yerel katılım mekanizmasına hem de siyasete katılım açısından önemli... Gençlerin aktif yurttaşlığı açısından katkı sağlardı.”</p> <p>“Aktif yurttaşlığa, aktif toplumsal katılıma bir faydası olurdu...”</p> <p>“... bu katılım bizim aktif yurttaş olmamızı sağlar..”</p> <p>“...yaşantımızı değiştirebilir, aktif yurttaşlık sağlardı.”</p> <p>“...Daha aktif gençlik oluruz...”</p>

Katılım deyince belki de ilk akla gelmesi beklenen faydanın yurttaşlık, demokrasi, insan hakları vb. kapsamında değerlendirilmesi beklenmektedir. Ancak açık uçlu ankete katılarak belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalarına ilişkin görüş bildiren 507 öğrenciden sadece 26’sı katılımcı bütçeleme gençleri aktif yurttaş yapması yönündeki faydasına vurgu yapmıştır. Bu yönde yapılan vurgunun çok az olması, gençlerin öncelikle yurttaşlık bilincini sorgulamak gereğini doğurmaktadır. Gençlerin aktif yurttaşlık bilincine sahip olmamaları katılımcı bütçeleme amaç ve önemini anlaşılmasını, bütçeleme sürecine aktif katılımın yeterli ve anlamlı seviyede

sağlanabilmesini zorlaştırabilecek bir unsur olarak karşımızda durmaktadır. Zira gençlerin öncelikle aktif yurttaşlık konusunda bilgi ve bilince sahip olmaları ve daha sonra katılım olgusuyla aktif yurttaşlığı bağdaştırmaları beklenmektedir. Ancak bu şekilde gençlerden beklenen katılımın gerçekleşmesi ve gerekli desteğin alınması sağlanarak katılımcı bütçelemenin başarılı şekilde uygulanması kolaylaşacaktır.

3.9.2.7. Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemlerini Güçlendirmesi

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.7: Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemlerinin Güçlendirilmesiyle İlgili Değerlendirmeler

Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemlerinin Güçlendirmesi	f	%	Örnek Görüşler
	19	%3.75	<p>“...Kent sorunlarının daha iyi tespit edilerek, insanlar arasında güven ve saygınlığın olacağına inanıyorum.”</p> <p>“...Gençlerin birbirine karşı saygınlığını arttırarak ortak kararlar vermelerini sağlardı...”</p> <p>“...Gençlerin çoğunluğun fikirlerini dikkate almayı, birbirine saygılı olmayı öğrenmesi olabilir...”</p> <p>“Gençler arasında, hatta genel olarak tüm toplumda tolerans artardı ve çatışma, ayrımcılık gibi etkiler azalardı.”</p> <p>“İnsanların birbirine saygınlığını arttırırdı...”</p> <p>“Toplumda birlik ve beraberlik olurdu, sosyal bir ortam oluşurdu, millet birbiriyle tanışır, önyargılar yıkılır, aralarında bağ oluşur, saygı, güven, birbirini dinleme, anlama, tolere etmeler başlardı...”</p> <p>“...Farklı sosyo-ekonomik kesimin kaynaşması, birbirini anlaması, saygı göstermesi açısından da önemli...”</p> <p>“...insanların birbirini daha doğru tanınması, çatışma ve önyargıların azalması, kaynaşmaları ve birlikte hareket etmeleri açısından faydalı olabilir...”</p>

“Toplumun/Gençlerin Medeni Erdemlerini Güçlendirmesi” alt teması ile ilişkili görüşler toplumda güven, tolerans, saygı, dinleme vb. erdemlerin artması şeklinde

ortaya çıkmıştır. Ayrıca belirtilen alt temaya ilişkin gençler birbirini anlama, ön yargıların yıkılması, birlik beraberlik oluşturma da vurgulanmıştır. Gençlerin katılımcı bütçeleme medeni erdemlerin gelişmesi üzerindeki katkılarını görebilmeleri, bu konuda algılarının olmasının çok önem taşıyan bir bulgu olduğu söylenebilir. Ancak açık uçlu ankete katılan öğrencilerden sadece 19'u tarafından değil de daha fazla öğrenci tarafından bu yönde görüşlerin bildirilmesi arzulanan bir durumdur.

3.9.2.8. Gençleri Kendi Kentinin İnsanı Yapması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.8: Gençleri Kentinin İnsanı Yapmakla İlgili Değerlendirmeler

Gençleri Kentinin İnsanı Yapmak	f	%	Örnek Görüşler
	18	%3.55	<p>“Gençler bulunduğu ortamın bir parçası olduğu için mutlaka fikirleri olacaktır. Onların fikirlerinin alınması onları yaşadığı kentin bir parçası haline getirir...”</p> <p>“...Gençler yaşadığı yerin önemli bir parçasıdır ve bulunduğu bölge halkının sorunlarını yansıtmada önemli bir araçtır, o coğrafi bölge kalkınmasına katkı sağlar...”</p> <p>“...Böyle uygulama gençleri yaşadıkları şehrin öznesi yapar...”</p> <p>“Gençleri yaşadığı çevre için düşünmeye sevk edecektir, bu da çevre bilincini sağlayarak gençleri kentinin insanı yapacak ve daha verimli sonuçlar ortaya çıkacaktır...”</p> <p>“...Biz gençler yaşadığımız yerin gerçekten bir parçası olurduk.”</p> <p>“Kendimizi toplumun ve yaşadığımız yerin bir parçası olarak görürdük, bu ise biz de daha fazla sahiplik duygusu yaratırdı.”</p> <p>“...Ayrıca gençler sorunları daha çabuk belirleyicidir, bir şehrin ekonomisine yön veren çoğu zaman gençlerdir. Gençlerle birlikte bütçe yapmak, onları yaşadıkları şehrin sahibi yapar...”</p>

“Gençleri Kentinin İnsanı Yapmak” alt teması ile ilgili görüşler incelendiğinde gençlerin bütçeleme sürecine katılmasının ve fikirlerinin sorulmasının onları yaşadığı toplumun veya bölgenin bir parçası gibi hissettireceği ve bu hissin de onlarda yaşadığı

bölgeyi daha fazla sahiplenme yönünde etkileyeceği anlaşılmaktadır. Aslında gençlerin katılımcı bütçelemenin faydalarına ilişkin bu yöndeki vurguları, onların kendi yaşadıkları alanda söz sahibi olma, yaşadığı coğrafi bölgenin gelişimine katkıda bulunma, alınan her türlü kararlarda aktif rol üstlenme yönündeki isteklerinin de bir işareti olarak değerlendirilebilir. Ancak bu yöndeki vurguların da ankete katılan 507 öğrenciden sadece 18 öğrenci tarafından yapılması da düşündürücüdür.

3.9.2.9. Gençlere Kendini Gerçekleştirme İmkânı Vermesi

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.9: Gençlere Kendini Gerçekleştirme İmkânı Verilmesiyle İlgili Değerlendirmeler

Gençlere Kendini Gerçekleştirme İmkânı Verilmesi	f	%	Örnek Görüşler
	17	%3.35	<p>“Gençlere bütçelerde yer alacak sosyal projelerle sorumluluklar yükleyip, kendi bölgelerinde faaliyetler yapma imkânı verirdi...”</p> <p>“...Mesela daha güzel, daha yeşil çevre için gençlere ihtiyaç vardır. Gençlere bu konuda kendi fikirlerini hayata geçirme fırsatı sağlardı...”</p> <p>“Bize kendimizi gerçekleştirme imkânı verirdi. Örneğin biz gençler daha yenilikçi, daha sağlıklı şehirleşme planı yapabiliriz.”</p> <p>“...Kendimizi geliştirebileceğimiz alanlar artarken, bu alanlarda söz sahibi olurduk...”</p> <p>“Gençler yapmak isteyip de yapamadıkları etkinlikleri yapma fırsatı bulur. Bu açıdan çok faydası olurdu bence.”</p> <p>“Biz gençlere isteklerimizi eyleme dönüştürebilme fırsatı sağlar...”</p>

Açık uçlu ankete katılarak belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalarına ilişkin görüş bildiren öğrencilerden bazıları katılımcı bütçelemenin gençlere kendini gerçekleştirme imkânı vermesi yönündeki faydasına vurgu yapmıştır. Katılımcı bütçelemenin gençlere kendini gerçekleştirme imkânı vermesi yönündeki faydasına dikkat çeken bu vurguların sadece 17 öğrenci tarafından

yapılması yetersiz olsa da önemlidir. Aslında bu vurgular gençlerin yapmak istedikleri faaliyetlerinin, eyleme dönüştürmek istedikleri fikirlerinin, yaşadıkları kentte kazandırmak istedikleri projelerinin olduğuna dair bir yansıma olarak değerlendirilebilir ve bu da bütçeleme sürecine gönüllü katılımı sağlayabilecek bir etken olarak kabul edilebilir.

3.9.2.10.Daha Bilgili/Bilinçli Gençliğin Oluşması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.10: Daha Bilgili ve Bilinçli Gençliğin Oluşmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Daha Bilgili ve Bilinçli Gençliğin Oluşması	f	%	Örnek Görüşler
	16	%3.15	<p>“Daha fazla fikir farkındalıkları arttırır. Hiç bilinmeyen bir alanda çalışma ya da hizmet imkânı sağlanır...”</p> <p>“...Hiç bilinmeyen bir alanda çalışma imkânı bilgi ve tecrübelerimizin artmasını sağladı ...”</p> <p>“Gençlerin bilgi ve bilinci, tecrübeleri artardı...”</p> <p>“Daha bilinçli, daha faydalı bir gençliğin oluşumuna katkı sağladı ...”</p> <p>“...yine gençlerin sorumluluk duygularını geliştirmeleri açısından iyi olurdu, gençler daha bilinçli topluluk haline gelirdi...”</p> <p>“...Gençleri eğitmesi açısından önemli... Bilgilenmemiz açısından faydalı olurdu...”</p> <p>“Kamu kaynaklarının sınırlarını öğretirdi, ona göre daha bilgili isteklerimiz olurdu...”</p> <p>“...Gençlerin toplumsal ihtiyaçlardan ve bunlara ayrılan kaynaklardan bilgileri olurdu...”</p>

“Daha Bilgili ve Bilinçli Gençliğin Oluşması” alt temasına ilişkin görüşler incelendiğinde gençlerin katılım sayesinde bütçeler konusunda eğitileceklerine, bunun da bütçeleri daha iyi anlamalarına, kamu kaynaklarının sınırını görerek ona göre daha yerli isteklerde bulunmalarına bir katkısı olacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Yine kamusal karar alma süreçleri konusunda daha bilgili ve bilinçli gençler olacaklarına ve böylece kaynakların etkin kullanımına katkı sağlayabileceklerine vurgu yapmaktadırlar.

Aslında gençler ifade ettikleri düşüncelerine göre bütçeleme sürecine katılım ile hangi kaynakların nereye, ne kadar harcadığı konusunda veya kaynakların sınırı konusunda bilgi sahibi olup hem daha yerinde (küçük çıkarlar, kısa vadeli amaçlar yerine uzun vadeli amaçlar, ortak çıkarları dikkate alan) istekler ve kararlarla kaynak tahsisinde etkinliğe neden olabileceklerini vurgulamak istemiştir. Ancak yine açık uçlu ankete katılan 507 öğrenciden sadece 16'sının bu faydaya ilişkin vurgu yapmasının yetersiz olduğunu, daha fazla öğrenci tarafından bu yönde vurguların yapılmış olmasının arzulanan durum olduğunu belirtmek gerekir.

3.9.2.11. Demokrasinin Kalitesini Artırması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.2.11: Demokrasinin Kalitesinin Artmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Demokrasinin Kalitesinin Artması	f	%	Örnek Görüşler
	15	%2.96	<p>“Öncelikle herkesin fikrinin alınması, demokrasi açısından daha verimli olurdu. Demokrasinin gelişmesine katkıda bulunurdu, demokratik her ortam sağlanırdı...”</p> <p>“...demokrasiyi geliştirmesi açısından da yararlı, katılım çeşitliliğe izin verir, çeşitlilikte fayda var...”</p> <p>“...daha demokratik çoğulcu yapı oluşur, demokrasimizi geliştirirdi...”</p> <p>“...toplumda daha demokratik ortam oluşurdu,...daha demokratik bütçeleme süreci olurdu...”</p> <p>“...Toplumda çoğunluğun olduğu kadar azınlığın fikirlerinin de dinlenmesini sağlayan demokrasimiz olurdu...”</p> <p>“...Demokratik yapımız gelişir, bilinçsiz çoğunluğun bilinçsiz azınlığı yenmesi engellenirdi.”</p> <p>“Sesini duyuramayanların sesi duyurulur, daha demokratik ortam oluşur, ülkede demokrasimiz gelişirdi...”</p> <p>“...güçsüz kesimlerin sesini duyurmasında etkili olan bir demokrasimiz olurdu...”</p>

Katılımın bütçeleme sürecinde herkesin fikrinin alınmasına, azınlıkların sesinin duyulmasına ve çoğulculuğa izin vererek demokrasiyi yaygınlaştıracağı, iyileştireceği yani demokrasinin kalitesini artıracığı yönündeki vurguların oluşturduğu “Demokrasinin Kalitesinin Artması” alt temasına ilişkin görüşlerde gençlerin demokrasinin gerçek manada sağlanabilmesi için katılımı gerekli ve etkili bir yol olarak gördükleri anlaşılmıştır. Daha önce “Gençleri Aktif Yurttaş Yapması” alt temasına ilişkin yorumlarda da belirtildiği üzere katılım deyince belki de ilk akla gelmesi beklenen faydanın yurttaşlık, demokrasi, insan hakları vb. kapsamında değerlendirilmesi beklenmektedir. Bu nedenle gençlerin bütçeleme sürecine katılımlarının sağlayacağı faydalardan biri olarak demokrasinin kalitesini artırmasından bahsetmesi çok önemli, anlamlıdır. Ancak açık uçlu ankete katılarak belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalarına ilişkin görüş bildiren 507 öğrenciden sadece 15’inin katılımcı bütçeleme sürecinin demokrasinin kalitesini artırması yönündeki faydasına vurgu yapması gençler arasında bu konudaki farkındalığın zayıf, yetersiz olduğunun bir göstergesidir. Diğer yandan gençlerin demokrasi vurgusu, bütçelerin modern demokrasinin beklentilerine yanıt vermediğinin, gençlerin daha, eşitlikçi ve sosyal adaleti gözetilen bir yapıda bütçe özlemi ve arayışı içinde olduğunun göstergesi olarak da değerlendirilebilir.

3.9.3. Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Risklerine İlişkin Görüşler

Öğrencilerin belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının risklerine yönelik düşüncelerini anlamak için “*Belirli bir coğrafi alanda hizmet veren bir belediyenin, bütçelerini o alanda yaşayan tüm gençlerle birlikte hazırlanmasının ne tür riskleri olabilir?*” sorusu ile görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Ankete katılan öğrencilerden 164’i doğrudan hiçbir riski olmayacağını vurgularken, 6 öğrenci ise illaki risklerin hataların olacağını, sonuçta her şeyin bir riski olduğunu, hatasız risksiz yol alınamayacağını belirtmiş ama çok büyük riskler taşımayacağını vurgulamıştır. Ankete katılan diğer 17 öğrenci gençlerle birlikte bütçe hazırlamanın riskleri olup olmayacağı yönünde bir fikirleri olmadığını, bu konuda emin olamadıklarını belirtirken; 337 öğrenci ise çeşitli risklere vurgu yapmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin *Belediye Bütçelerinin Gençlerle Birlikte Hazırlanmasının Riskleri* ana temasına ait alt

temaları; “Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurması”, “Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşması”, “Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Artırması”, “Toplumsal Çıkarların Zedelenmesi”, “Bütçeleme Sürecini Uzatması”, “Vatandaşların Vakitlerinin Boşa Harcanması” olarak şekillenmiştir.

3.9.3.1. Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.3.1: Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurması	f	%	Örnek görüşler
	182	%35.90	<p>“Tecrübesizlik bir risktir, olumsuzluklara neden olabilir, yanlış kararlar alınabilir, yanlış hizmet yapılabilir, gereksiz harcamalar olur, süreci baltalayabilir...”</p> <p>“Bilgili ve bilinçli olan genç kesim varsa, faydalı olurdu, gençlerin yeterli bilgiye sahip olmadan, eğitim almadan kararlara katılması sağlıklı karar alınmasını engelleyerek, verimsizliğe neden olabilir. Daha bilinçli kararlar için bilinçli gençlerin olması gerekir.”</p> <p>“Bilgisiz, eğitimsiz gençler sorun olur, detaylı bilgileri olmadan katılmaları süreci olumsuz etkiler, bilgisizlik nedeniyle kaynaklar etkinsiz kullanılabilir.”</p> <p>“...Gençlerin deneyimsizliği de sorun olabilir. Etkin sonuçlar alınamayabilir. Ama bir yandan da katılım onların tecrübesini artırır.”</p> <p>“...gençlerin tecrübesizliği bence biraz sorun oluşturabilir. Bilinmeyen alanda pek doğru katkılar olamaz ki...”</p> <p>“Gençlerin bu konularda yeterli bilgiye sahip olmamasını risk olarak görüyorum, daha sağlıklı, başarısız kararlar alınabilir bilgisizlik nedeniyle, bilgi önemli çünkü...”</p> <p>“Gençler üzerindeki siyasi baskılar yüzünden verimsiz sonuçlar alınabilir...”</p> <p>“...bilmediği halde bildiğini sanan genç grubu sağlıklı kararlar alır, ilgi alanı dışındaki konuların gençlere sorulması sağlıklı sonuçlar doğurabilir...”</p>

“...gençlere yönelik aktiviteler isterler, finansal boyutunu düşünmezler, bilinçsiz olması süreci etkileyebilir, uzmanlaşmaları önemli...”

“...bilinçli bir gençlik olacağını sanmıyorum, gereksiz eleştirilerinin bulunması, çok bilgiye sahip olmadan yersiz kararların, gereksiz hizmet talebinin olması da mümkün.”

“Olgun yaşa erişmedikleri için daha aceleci, hızlı yanlış ani kararlar alınır, buda verimsizliğe neden olur.”

“Kanımız hızla akıyor, biz gençler daha sağlıksız, çabuk ve dikkatsiz kararlar alarak verimsiz hizmetler sağlanabilir.”

“Gençler sorumluluk sahibi değiller, pek sorumluluk almak istemeyeceği için geçiştirme bütçe isteyebilir.”

“...kaynayan beyinlerde çıkan fikirler doğru olmayabilir. Çok absürt, hiç denenmemiş fikirler ortaya sürebilirler, aşırı yersiz, gereksiz, ihtiyaç dışı istekler çıkabilir, isteklerinin sınırsız olması, sınırları zorlayabilirler, rasyonel karar almada sorunlar olurdu.”

“Gençlerde gerekli yetiler yoktur, yersiz hizmet talepleri olur, gündelik eğlenceli hizmetler isteyebilir, uygulanabilir özelliğe sahip fikirler, gerçek ihtiyaçlar yerine lüks ihtiyaçlar istenebilir, gereksiz çok harama olurdu.”

“Gençler üzerinde siyasi veya bürokratik baskı ve yönlendirmeler olabilir, ideolojik düşünceler olumsuz etkileyebilir, her zaman etkin kararlar alınamayabilir.”

“Bilgisizlik sorun oluşturur, süreci uzatabilir, gençler bütçe kaynaklarının nasıl kullanılacağını bilemez, sorunları tam kavrayamaz, bilinçsiz ve yüzeysel kararlara neden olabilir. Bilinç kazandırılırsa güzel sonuçlar çıkabilir...”

“...gençlerin yanlış istekleri, ileriye düşünmeden anlık sağlıksız kararları olabilir... gençlerdeki öngörü eksikliği, hatalara, hatalı kararlara yol açar, uzun vadeli kararlar alınamayabilir. Her gencin bu konuda tecrübeli olduğunu düşünmüyorum, her zaman faydalı sonuçlar olmayabilir, rasyonel olmayan etkiler olabilir.”

Açık uçlu ankete katılan öğrenciler tarafından belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının risklerine yönelik en fazla vurgu “Rasyonel Olmayan Sonuçlar Doğurması” alt temasına yapılmıştır. İlgili alt temaya ilişkin 182 öğrenci tarafından belirtilen görüşlerde; siyasi ve bürokratik baskılara, gençlerin tecrübesizliğine ve sahip

olduğu olumsuz özelliklerine vurgular yapılmıştır. Öğrenciler gençlerin kamu bütçeleri ve bütçeleme süreçleri konusunda bilgisiz/tecrübesiz olmalarını bir risk olarak görerek; gençlerin tecrübesizliği nedeniyle bütçeleme sürecinin sağlıklı işleyişini baltalayabileceğini, kamu kaynaklarını sınırlarını bilmeden aşırı taleplerde bulunulabileceğini, kaynakları nasıl kullanacağını bilemeyeceklerini, ileriye düşünmeden kısa vadeli kararlara yoğunlaşabileceklerine vb. rasyonel olmayan sonuçların doğabileceğini belirtmişlerdir. Ancak öğrenciler gençlerin tecrübesizliğini bir taraftan risk olarak görürken, diğer taraftan bazı vurgularda katılımı gençlerin tecrübelerinin artacağına ilişkin görüşler de belirtilmiştir. Yine öğrenciler tarafından gençlerin gerekli yetilere sahip olmaması, aceleci/çabuk/anlık kararlar almaya meyilli oluşları, gerekli bilince ve sorumluluğa sahip olmayışı vb. olumsuz özelliklerine vurgular yapılarak, gençlerin sahip olduğu bu olumsuz yanları nedeniyle sağlıklı kararlar alınamayacağını, anlık kararlara, lüks hizmet taleplerine, gereksiz harcamalara vb. neden olarak rasyonel olmayan sonuçların ortaya çıkabileceği ileri sürülmüştür. Son olarak yine öğrenciler siyasi ve bürokratik baskı ve yönlendirmelerin etkin olmayan sonuçlar doğuracağını belirtmişlerdir. Aslında gençler bu yöndeki görüşleriyle açık bir şekilde ifade etmese de; siyasi ve norma dayalı kısıtlama olmadan katılımcıların eşit bir şekilde fikirlerini dile getirdiği, tartışabildiği, baskı altında kalmadan anlaşmaya vardıkları, sorgulamalarının ve tercihlerinin bütçeleme sürecinde dikkate alındığı bir kamusal tartışma mekânının oluşturulamayacağına yönelik endişeleri taşımaktadır.

3.9.3.2. Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.3.2: Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşması	f	%	Örnek Görüşler
	68	%13.41	“...Sayı arttıkça farklı görüşler artar, her kafadan bir ses çıkar, çıkar çatışmaları olabilir, herkesi memnun edemezsin, uzlaşma sorunu ortaya çıkar...” “Fikir ayrılıkları olacağı için fazlasıyla risklidir, toplum bölünebilir-ideolojik bölünmüşlüğü

getirebilir, ufacak bir karar için bir sürü tartışma olabilir...”

“Görüş ayrılıkları, istek farklılıkları olur, sağlıklı sonuçlar ortaya çıkmayabilir, ortak kararlar alınmayabilir, fikir ve çatışmalar, kaos ortamı yaratır.”

“...Yetkililerin bazı gençlerin kararını ciddiye almaması, sadece belli kesimin kararlarının dikkate alınması kargaşa yaratabilir...”

“Gençler daha ateşli olduğu için tartışma olabilir, gençler arasında sorunlar çıkabilir...”

“Gençlerin ciddiye alınmaması sorun oluşturabilir. Gençlerden uzmanlara karşı tepkiler olabilir.”

“...Ülkenin diğer insanların da (yaşlılar, vb.) tepkileri ortaya çıkabilir, gençler diğer toplumsal grupların sorunlarını anlamayabilirler, sadece kendi sorunlarına yoğunlaşabilirler...”

“Gençler arasında görüş farklılıkları ve gruplaşmalar, çatışmalar olabilir...”

“Gençlerin hem farklı isteklerinin olması hem de birbirine karşı aşırı duyarsız olmaları kavgalara neden olabilir...”

“...Fikir farklılıkları hem olumlu hem olumsuz sonuç doğurabilir, çatışmalara yol açabilir.”

“...fikir uyumsuzlukları ortaya çıkar, gençlerin temsil ettiği grupların çıkarlarını ön plana çıkarması gruplar arasında anlaşmazlığa neden olabilir...”

“...siyasi açıdan kargaşa yaratabilir, çok fazla ses çatışmaya neden olabilir kafa karışıklığına neden olurdu, çoğulculuk süreci biraz olumsuz etkilerdi.”

“Toplumda Çatışma ve İhtilafların Oluşması” alt temasıyla ilgili görüşler incelendiğinde ankete katılan öğrenciler tarafından bütçeleme sürecine gençlerin eşit ve aktif bir şekilde katılması anlayışının korkulan önemli bir riskine vurgular yapıldığı görülmektedir. Bu alt temaya ilişkin 68 öğrenci tarafından belirtilen görüşlerde; katılım sayısı artıkça gruplaşmaların, fikir ayrılıklarının, istek ve talep farklılıklarının ortaya çıkabileceği, gençlerin çok ateşli olmasının ve uzmanların gençleri dikkate almayışının gerginlik doğurabileceği, gençliğin taleplerine toplumun diğer kesimleri tarafından tepkiler gelebileceği, insanların birbirlerine karşı duyarsız olabileceği ve bunun da gerginliklere yol açabileceği yönündeki risklere işaret ederek, bunların hepsinin sonucunda toplumda çatışma ve ihtilafların oluşabileceği vurgulanmıştır. Aslında öğrencilerin belirttiği bu risklerin, katılımı ilgili literatürde belirtilen görüş ve ihtilafların uzlaşmayla sonuçlanmaması, küçük ihtilafların büyük ihtilaflara dönüşmesi, bütçeleme sürecini rasyonel yaklaşımların geçersiz olduğu tutku ve coşkunun egemen

olduğu bir dövüş alanına çevrilebileceği yönündeki endişelerle aynı olduğu anlaşılmaktadır. Tüm bu risk ve endişeler bütçeleme sürecine katılımının karanlık yönünü oluşturmaktadır. Öğrenciler tarafından da bu risklerin farkında olunması ve endişeler taşınması önemlidir. Zira bu endişeler gençlerin toplumdaki farklılıkların barışçı, adil ve eşit bir şekilde yansıtıldığı tartışma mekânlarının ve bütçeleme süreçlerinin varlığında katılıma olumlu yaklaşacaklarının da bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3.9.3.3. Toplumsal Çıkarların Zedelenmesi

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.3.3: Toplumsal Çıkarların Zedelenmesiyle İlgili Değerlendirmeler

Toplumsal Çıkarların Zedelenmesi	f	%	Örnek Görüşler
	34	%6.71	<p>“Herkes kendi çıkarları doğrultusunda hareket edebilir, ortak çıkarlar yerine kişisel öncelikler ortaya çıkabilir...”</p> <p>“...bireysel çıkarlar ön plana çıkabilir, toplumsal çıkarlar zedelenebilir...”</p> <p>“...kişisel çıkarlar süreci olumsuz etkileyebilir, kişisel çıkarlar doğrultusunda toplumsal çıkarlar zedelenebilir...”</p> <p>“Kişisel menfaatler süreci olumsuz etkileyebilir...”</p> <p>“Gençlerin sırf kendi çıkar ve menfaatlerini görmeleri ve diğer kesimleri görmezden gelmeleri olumsuzluklara neden olabilir...”</p> <p>“...Diğer kesimleri görmezden gelebilir, gençler hep kendi çıkarlarına göre isterdi her şeyi, tek yönlülük olabilir...”</p> <p>“...kişisel çıkarlar yüzünden ortak çıkarlar zedelenebilir...”</p>

“Toplumsal Çıkarların Zedelenmesi” alt temasına ilişkin 34 öğrencinin görüşleri incelendiğinde gençlerin bireysel çıkarların toplumsal çıkarların önüne geçebileceği yönünde endişeler taşıdığı anlaşılmıştır. Aslında gençlerin bu endişeleri “vatandaşlar arasındaki eşitsizliği artırması” ve “toplumda çatışma ve ihtilafların oluşması” alt temalarını oluşturan bazı görüşlerde belirtilen (katılımı süreçlerde gençlerin temsil ettiği grup çıkarlarının ön plana çıkması, istek ve talep farklılıklarının ortaya çıkması,

potansiyel eşitsizlikler nedeniyle belli kesimlerin ciddiye alınıp belli kesimlerin sesini duyuramaması vb.) risklerle ilişkilidir.

3.9.3.4. Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Artırması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.3.4: Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Artırmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Artırması	f	%	Örnek Görüşler
	32	%6.31	<p>“Bence herkesin eğitim seviyesi, bilgisi, yeteneği aynı değil. Bu da olumsuz sonuçlara yol açabilir, eşitsizlikler doğurabilir...”</p> <p>“Katılım gençlerin bütününe uygulanmazsa eşitsizlik baş gösterir...”</p> <p>“...Başka bir risk de gençlerin bazıları zaman sıkıntısından dolayı bu süreçte etkili olamayabilir...”</p> <p>“...kültürel ve potansiyel eşitsizlik olumsuz sonuçlar doğurabilirdi, çünkü her gencin yaşam standardı, ideolojik düşünceleri, tecrübeleri vb. farklı olduğu için sorunlar çıkardı, bence eşitlik ararken eşitsizlik de olurdu...”</p> <p>“Fırsat eşitliği olmaması olumsuz sonuçlar doğurabilir...”</p> <p>“Gençlerin bütününe uygulanmazsa, eşitsizlik baş gösterir, daha zayıf kesimin sesini duyurması olanaksızlaşabilir...”</p> <p>“...kültürel ve sosyo-ekonomik farklılık olumsuz sonuçlara yol açabilir, olumsuzluklar potansiyel eşitsizliklerden çıkar, herkesi eşit dinleyelim derken potansiyel eşitsizlikler sağlıklı ortamın olmasını engeller, daha fazla haksızlık, eşitsizlik olurdu...”</p> <p>“Gençler arasındaki potansiyel farklılık ve eşitsizlikler farklılıklar süreci olumsuz etkileyebilir...”</p> <p>“Gençler arasındaki potansiyel farklılık ve eşitsizlikler süreci olumsuz etkileyebilir, kötüye kullanan olabilir, örneğin herkesin tanıdığının fikrini etkilemesi söz konusu olabilir...”</p> <p>“...Gençlerin bazılarının fikirlerinin ciddiye alınması, bazılarının alınmaması, dinlenilmemesi eşitsizliğe neden olurdu, risk olurdu...”</p> <p>“Risk olarak torpilli kişiler dinlenir, onların istekleri doğrultusunda karar alınabilir...”</p>

“Gençlerin zamanlarının azlığından dolayı katılım düşük olurdu, o zaman sadece katılan gençlerin istedikleri olurdu, katılmayanların ki olmazdı...”

“Katılım konusunda bazı gençler pek önemsemeyecektir, pek ciddiye almayacaktır. Yetersiz veya eksik katılım da eşitsizliğe neden olabilir...”

“Katılım her kesimden gençlere yansıtılmazsa sorun olur...”

“Vatandaşlar Arasındaki Eşitsizliği Artırması” alt temasına ilişkin 32 öğrenci tarafından belirtilen görüşlerde katılımın her kesimden gence yansıtılmaması, herkese aynı söz hakkının verilmemesi, gençler arasındaki potansiyel eşitsizlikler gibi risklere işaret edilerek, bu tür risklerin vatandaşlar arasındaki eşitsizliği artırabileceği vurgulanmıştır. Yani eşitlik ararken daha fazla eşitsizliğe yol açma riski bulunduğu yönünde görüşler belirtilmiştir. Gençlerin ilgili görüşleri aslında katılımı teşvik etme, vatandaş kapasitesini artırıcı çalışmalar yapma, katılımı herkese eşit söz hakkı verme, dikkatli dinleme, konuşulanları cesaretlendirme ve tüm vb. düzenlemelerin önemli olduğu konusundaki algılarını da ortaya koymaktadır. Gençlerin bu algıları onların katılıma olan yaklaşımlarını etkilemesi açısından son derece kritiktir. Zira bu algı gençlerin katılımını amaçlayan süreçlerin nasıl organize edildiğinin, katılım kurallarının nasıl belirlendiğinin gençlerin katılım konusundaki inanç ve isteklilikleri üzerinde olumlu veya olumsuz katkıları olacağını işareti olarak değerlendirilebilir. Çalışmanın başlarında da vurgulandığı üzere, özellikle genç katılımcılar arasındaki potansiyel eşitsizlikler (eğitim durumu, gelir düzeyi, bütçe konularına ilgisi, bütçeleme sürecine katılım ve dinleme fırsatları, konuşma ve iletişim becerileri) katılım davranışlarını ve katılımın etkinliğini etkileyen çok önemli bir unsurdur.

3.9.3.5. Bütçeleme Sürecini Uzatması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.3.5: Bütçeleme Sürecini Uzatmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Bütçeleme Sürecini Uzatması	f	%	Örnek Görüşler
	6	%1.18	“Kararlar alınırken zaman açısından sıkıntı olabilirdi, süreç uzayabilir...”

“Herkesi tek tek dinlemek çok fazla zaman alırdı, zaman riski var.”

“Karar alma sürecini uzatma riski var...”

“...Çokluk bazen karmaşaya da neden olabilir ve sağlıklı kararlar alınmadığı gibi süreci de çok uzatabilir.”

“...fikir ayrılıkları, çok seslilik içinde uzlaşmaya varılamaması bütçe sürecini gereksiz yere uzatabilir...”

“Çok kişiyle karar almanın çok zaman alması, bütçe sürecini uzatması...”

“Bütçeleme Sürecini Uzatması” alt temasına ilişkin sadece 6 öğrenci tarafından vurgu yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, gençlerin bütçeleme sürecine katılmasının ve fikirlerinin sorulmasının fikir ayrılıkları, çok seslilik içinde uzlaşmaya varılmasını zorlaştırıp süreci uzatabileceği, herkesi tek tek dinlemenin zaman alabileceği vb. nedenlerle bütçeleme sürecini uzatacağını düşündükleri anlaşılmaktadır.

3.9.3.6. Vatandaşların Vakitlerinin Boşa Harcanması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.3.6: Vatandaşların Vakitlerinin Boşa Harcanmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Vatandaş Vakitlerinin

Boşa Harcanması

	f	%	Örnek Görüşler
	5	%0.99	<p>“...Eğer yetkililer fikirleri dikkate almazsa boşa çalışmış olurduk.”</p> <p>“...Doğru yöntemle yapılmazsa gençler için boşuna zaman kaybı olur...”</p> <p>“Rasyonel yaklaşımların olmadığı, her kafadan bir sesin çıktığı, yetkililerin gençleri ciddiye almadığı ortamlarda katılım biz gençler için boşuna zaman kaybı olur...”</p> <p>“...Yine herkesin görüşünü dikkate almak mümkün değil, o zaman boşuna vakit kaybetmiş olunabilir...”</p> <p>“Zaten yetkililer hep kendilerine göre kararlar alır. Yine kendilerine göre kararlar alacağına göre katılım katılanlar için boşuna bir uğraş olur...”</p>

“Vatandaşların Vakitlerinin Boşa Harcanması” alt temasına ilişkin sadece beş öğrenci görüş bildirmiştir. Aslında bu riske ilişkin çok az vurgu yapılmış olsa da, bu husus da çok önemlidir. Nitekim katılımı ilgili literatürde katılımcı süreçler için etkin bir kamusal tartışma mekânının oluşturulamaması veya yetkililerin katılımcıların görüşlerini bütçe kararlarına yansıtmemesi durumunda vatandaşların işlerine ayıracakları değerli vakitlerinin gereksiz siyasal çekişmelere harcamak zorunda kalacağı yönünde endişeler bulunmaktadır.

3.9.4. Türk Belediyelerinde Gençlerin Bütçeleme Sürecine Katılımının Gerekliliğine İlişkin Görüşler

Öğrencilerin Türk belediyelerinde gençlerin bütçeleme sürecine katılımının gerekliliğine ilişkin düşüncelerini anlamak için “*Türkiye’de belediyelerin bütçelerini hizmet verdikleri coğrafi alanda yaşayan tüm gençlerle birlikte hazırlamasının gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?*” sorusu ile görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Ankete katılan öğrencilerden 408’i çeşitli nedenlere vurgu yaparak kesinlikle böyle bir uygulamanın gerekli olduğunu belirtirken 67 öğrenci böyle bir uygulamanın kesinlikle gereksiz olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan 14 öğrenci de bu konuda kararsız olduklarını belirtmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda *Türk Belediyelerinde Gençlerin Bütçeleme Sürecine Katılımının Gerekliliği* ana temasına ait alt temalar; katılımın gerekli olduğunu düşünenlerin nedenleri ve katılımın gereksiz olduğunu düşünenlerin nedenlerine göre olumlu ve olumsuz alt temalar olarak belirlenmiştir. Olumlu alt temalar; “Faydalarının Çok Yüksek Olması”, “Türkiye Şartlarının Bunu Gerektirmesi” olarak şekillenmiştir. Olumsuz alt temalar ise; “Risklerin Çok Yüksek Olması”, “Pratikte İşlevsel Olmaması”, “Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanı Olması” şeklindedir.

3.9.4.1. Katılımın Gerekliliğine İlişkin Görüşler

“*Türk Belediyelerinde Gençlerin Bütçeleme Sürecine Katılımının Gerekliliği*” ana temasına ait olumlu alt temalara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.9.4.1.1. Faydaların Çok Yüksek Olması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.1.1: Faydaların Çok Yüksek Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Faydaların Çok Yüksek Olması	f	%	Örnek Görüşler
	307	%60.55	<p>“Evet kesinlikle böyle bir uygulamanın Türkiye’de olması gerektiğini düşünüyorum. Riskleri olduğunu düşünmüyorum, çıksa da halledilebilir, hiçbir sıkıntı olmaz. Faydası çok olurdu ama her alanda katılımın çok önemli olduğunu düşünüyorum.”</p> <p>“Ben dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gençlerle hareket edilmesini gerekli görüyorum. Çünkü katılımı hiç risk olarak görmüyorum, uzmanların kontrolünde dengeli olduğu takdirde zararı olmaz, sonuçta her şeyin bir riski vardır ama denenmesi gerekir, her açıdan faydalarının çok daha fazla olacağını düşünüyorum.”</p> <p>“...Uzmanlarla birlikte hareket edilirse olumsuz etkilerin azaltılacağını, olumlu etkilerinin ise çok fazla olacağını düşünüyorum. O nedenle gençlerle birlikte bütçe hazırlamanın gerekli olduğunu, iyi bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Yaşadığım yer belediyesinin bizleri böyle süreçlere katmasını beklerim.”</p> <p>“Bazı riskleri olsa da katılımın yine de iyi bir şey olduğunu düşünüyorum ve ülkemizde de uygulanmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Katılımla halkın ihtiyaçları öğrenilirdi ve bunun için uygun ortam düzenlenirdi, gençler buldukları bölge ve kendileri için en iyi kararı alırdı, çok faydalı olur bence.”</p> <p>“Evet. Gençlerin destek verdiği her şey güzel olur, kontrol altında olursa gençleri bütçe sürecine katan katılımcı bir uygulamanın doğru olduğunu düşünüyorum. Gençlere güveniyorum. Her söylenen doğru olmayabilir ama tercihen doğru kararlar verilebilir. Genç fikirlerin her zaman faydalı olacağına inanıyorum.”</p> <p>“Denetimli yapılırsa katılımın risk olacağını düşünmüyorum ama çok faydalı olacağını düşünüyorum. Katılım olmalı, herkesin en azından bir düşünesi alınmalı. Sonuçta kararlar illaki bir üst merciden geçecek, zararı olmazdı ama faydası çok olurdu. Bence böyle bir uygulama gerekli ülkemizde.”</p>

“...Yaşadığım yer belediyesinde böyle katılımcı uygulamalar var zaten. Ben bunun riskini görmedim, daha çok yararını gördüm. Kesinlikle Türkiye'nin her yerindeki belediyelere bu uygulamalar yaygınlaştırılmalı.”

“Tabi ki gençlerle birlikte hazırlamanın gerekli, faydalı olduğunu düşünürüm. Kaynakların nereye harcandığını bilmek isterim. Kaynak tahsislerimiz iyi değil, daha iyi hale getirmek için fırsat olurdu...”

“Evet, gerekli olduğunu düşünüyorum. Ülkemizin genç potansiyeli yüksek, eskilere göre imkân ve eğitim kapasitesinin artması bu süreçte olumlu verilerin alınmasını sağlar, artık gençlerimiz daha bilinçli, bunlarla çalışmalar yapıldığında daha faydalı sonuçlar elde edilebilir.”

“Türkiye'nin her köşesinde aynı olursa, altyapısı sağlanırsa, doğru yönetilirse bence çok faydalı olur, gerekli olduğunu düşünüyorum. Hatta sadece gençlerle değil, yaşlısı-genci herkesin katılımı olmalı, sadece gençlere bırakılması doğru olmaz, bütün halk belirlerse, herkesin ihtiyaçlarına cevap verilir, çok faydalı olur.”

“Faydaların Çok Yüksek Olması” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri incelendiğinde katılımın sağlayacağı faydalara atıfta bulunarak katılımın gerekli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Gençler katılımın uzmanların denetiminde kontrollü bir şekilde gerçekleştirilirse herhangi bir sorun yaratmayacağını düşünmektedir. Gençler kaynakların daha yerinde kullanılması açısından katılım unsurunun gerekli olduğuna inanmaktadır. Aynı zamanda gençler Türkiye'nin yüksek genç potansiyeliyle birlikte yeterli altyapının sağlanmasıyla katılımın faydalı olacağını vurgulamaktadır. 307 öğrenci tarafından, sağlayacağı birçok fayda nedeniyle, katılımın gerekli görülmesi Türkiye'de başarılı katılımcı bütçe uygulamaları ve yüksek katılım açısından son derece umut verici, olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.

3.9.4.1.2. Türkiye Şartlarının Bunu Gerektirmesi

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.1.2: Türkiye Şartlarının Bunu Gerektirmesiyle İlgili Değerlendirmeler

Türkiye Şartlarının Bunu Gerektirmesi	f	%	Örnek Görüşler
	34	%6.71	<p>“Ülkemizde çok genç nüfus var, çok sorunları var. Ama biz gençlerin sorunlarına, seslerine kulak verilmiyor. Ülkemizde böyle bir uygulamaya ihtiyaç var. Artık ülkemizde gençlere daha önem verilmeli, gençler küçümsenmemeli, şikâyetçi olduğumuz konuları değiştirmek için fırsat olur bize, ben gençlerle birlikte hazırlamanın gerekli olduğunu, faydalı olduğunu düşünüyorum.”</p> <p>“Tabi ki gerekli olduğunu düşünüyorum. Ülkemizde herkes gençler adına kararlar alıyor, ama kimse gençlere sormuyor. Gençlere yeterli söz hakkı verilmiyor, verilmeli. Bence biz gençler artık ülkemizde sadece bütçede değil her konuda söz sahibi olmalıyız.”</p> <p>“Ülkemizde gençlere yeterli söz hakkı verilmiyor. En azında bütçeleri hazırlarken onlara sorulması onlara verilen bir söz hakkı olur, ihtiyaçlarımız yetkililere ulaştırmak açısından iyi olur.”</p> <p>“Şuanda yaşadığım yerin belediyesinde böyle gençleri dikkate alan bir uygulama yok ve kendi belediyemden şikâyetçiyim ve böyle bir uygulamayı kesinlikle çok gerekli buluyorum.”</p> <p>“Türkiye’de bilinçsiz bir toplum olarak yetişiyoruz, kaynaklarımızı kötü kullanıyoruz, kaynaklar nasıl kullanılıyor belli değil. En azından meşruluk için belediyenin gençlerle bütçe hazırlamasını gerekli buluyorum. Uygulamanın kaynağı belli olurdu.”</p> <p>“Böyle bir uygulamaya ülkemizde geç bile kalındı, ülkemiz koşullarında kesinlikle şart. Çok iyi belediyeler olsa da genelde ülkemizdeki belediyelerin başarısı ve performansı çok iyi değil. Belediyelerin artık bize hesap vermesi için önemli. Ayrıca belediyenin tamamlamadığı eksiklikleri gençler tamamlamalı, herkes yaşadığı yeri en iyi yapmak zorundadır.”</p> <p>“Zaten Türkiye’de özlemimi duyduğumuz sistem bu değil mi, geç bile kalınmış bir uygulama. Tabi ki de çok gerekli olduğunu düşünüyorum. Bir toplum kendi kendini yönetemiyorsa başkası tarafından sömürülür.”</p> <p>“Tabi ki evet. Artık belediyelerimizi halka karşı daha sorumlu yapmak için bu bir zorunluluk haline geldi bence...”</p>

"Türkiye Şartlarının Bunu Gerektirmesi" alt teması altındaki 34 öğrencinin görüşleri dikkat çekicidir. Gençler Türkiye'de kendilerinin kıymetinin daha iyi bilinmesi ve ülke vatandaşı olarak her türlü karar merciinde etkin olarak yer almaları gerektiğini vurgulamışlardır. Gençler Türkiye'de gençlik sorunlarının olduğunu, gençlere yeterince önem verilmediğini, gençlere ülke vatandaşı olarak herhangi bir konuda söz hakkı tanınmadığını vurgulamışlardır. Gençler her şeyden bihaber olduklarını, ihtiyaçlarını yetkililere ulaştırmada zorluk çektiklerini, ülkede kaynakların kullanımı konusunda bilinçsiz davranıldığını söylemişlerdir. Belediye kaynaklarının kullanımında kendilerine hesap verilmesini istemekte ve belediye kaynaklarıyla halka karşı sorumlu bir şekilde daha yerinde hizmetler gerçekleştirilmesini istemektedir. Yine gençlerin kendilerinin, dikkate alınmadıklarını vurgulamaları ve kendilerini dışlanmış grup olarak görmeleri dikkat çekici önemli bir bulgudur. Gençlerin vurguladıkları bir diğer konu ise yöneticilerin gençlik ihtiyaçlarını dikkate almayan uygulamalara başvurmalarıdır. Ayrıca gençlerin kaynakların nereye, nasıl ve ne kadar harcandığı konusunda bilgi sahibi olmalarının belediyeleri denetleyebilmeleri, bilinçli kaynak kullanımını gerçekleştirebilmeleri, meşruluk vb. açısından önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Kısacası gençler ülke şartlarının artık, gençlerin de katılımını gerektirdiğini düşünmektedirler. Yani Türkiye şartlarında gençler etkin ve başarılı bir belediye uygulamasına ihtiyaç duymakta ve katılımcı bütçeleme uygulamasıyla belediye bütçelerinde söz sahibi olmak istemektedir.

3.9.4.1.3. Gençlerin Önünü Açma /Aktif Yapma/Geliştirme Gereği

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.1.3: Gençlerin Önünü Açma/Aktif Yapma/Geliştirme Gereğiyle İlgili Değerlendirmeler

Gençlerin Önünü Açma /Aktif Yapma/Geliştirme Gereği	f	%	Örnek Görüşler
	23	%4.54	“Evet bütçe yaparken gençlerin de katılımı gerektiğini düşünüyorum. Gençlerin önünü açmak lazım, genç fikirler günümüz çağında daha önemli hale geldi, görüş açıları daha ileri düzeyde...” “Evet düşünüyorum. Belediyeler gençlerle hareket etmeli. Evet, belki biz gençler bu

konularda biraz bilgisiz, tecrübesiz olabiliriz. Başlarda belki bazı zorluklar, hatalar olabilir. Ama tecrübesizlik illaki zamanla halledilebilir. Gençlerin bilgi ve tecrübesini artırmak için katılımcı uygulamalar olmalı.”

“Evet düşünüyorum. Gençleri daha aktif yapmak için katılım gereklidir...”

“Evet, gereklidir bence. Artık biz gençler hem ülke yönetiminde hem de yaşadığımız bölgeyle ilgili söz sahibi olmak isteriz. Daha aktif olmamız için böyle uygulanmalarla bize şans verilmeli. Herkes en azından bölgesiyle ilgili düşündüğünü söyleyebilmeli.”

“...Gençlerin önü açılmalı...”

“...Gençlerin öz güveninin yükseltilmesi, bilinçlenmesi için de gerekli...”

“...Gençleri geliştirmek için, toplumsal duyarlılıklarını artırmak için..”

“Gençlerin Önünü Açma/Aktif Yapma/Geliştirme Gereği” alt temasına ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde; gençlerin artık kendilerini önemli bir potansiyel olarak gördükleri, kendi bilgi ve görüş açlarına güvendikleri, artık yaşadıkları ülke ve bölgede söz sahibi olmak istedikleri, katılımın kendi sosyal ve kişisel becerilerini geliştireceğine dair inançları ortaya çıkmaktadır. Tüm bunlar gençlerin belediye bütçeleme sürecine katılım isteğini gösteren önemli sebeplerdir. Ve tabii gençlerin bu ifadeleri Türkiye’de gençlerin bütçeleme sürecine katılım isteklerini göstermesi açısından umut vericidir. Ancak şüphesiz 23 öğrenciden ziyade ankete tüm öğrenciler veya nitelikli bir çoğunluk benzer şeyleri düşünmüş olsaydı, çok daha iyimser bir tablo olurdu.

3.9.4.2. Katılımın Gerekli Görülmemesine İlişkin Görüşler

“Türk Belediyelerinde Gençlerin Bütçeleme Sürecine Katılımının Gerekli Görülmemesi” ana temasına ait olumsuz alt temalara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.9.4.2.1. Türkiye Şartlarında İşlevsel Olmaması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.2.1: Türkiye Şartlarında İşlevsel Olmamasıyla İlgili Değerlendirmeler

Türkiye Şartlarında İşlevsel Olmaması	f	%	Örnek Görüşler
	42	%8.28	<p>“Türkiye’de siyasi koşullar neyi gerektiriyorsa o olur, gençlerin katılması boş, gereksiz olur bence. Yazılanlar olur hep, bütçe sürecinde gençlerin çok ciddiye alınacağını düşünmüyorum, zaten kararların tecrübeli kişilerce alınması gerekir, yoksa faydalarından çok riski olur.”</p> <p>“Bizim ülkemizde beklentiler karşılanmayıp havada kalacağı için çok faydalı olmaz, konular çok sapar. Zaten gençlerimiz bu işlerle ilgilenmiyor, her kafadan bir ses çıkardı. Sağlıklı bilgi alış-verişi olacağına da inanmıyorum. Bilinçli bir şekilde olmayacağı için daha kötü olur, çok farklı işler çıkar.”</p> <p>“...Bizim ülkede olmaz, kimse umursamaz, gençlerimizin yeterli bilinçte olduğunu düşünmüyorum, gençlerle hata payı yüksek...”</p> <p>“...Türkiye’de proje kapsamında kalacağına, pratikte pek işlevsel olmayacağına inanıyorum.. Bence gereksiz bir çaba olur...”</p> <p>“Türkiye şartlarında olabilir mi bilmiyorum, zor. Çok umutlu değilim. Dini, etnik, ideolojik engeller olduğunu düşünüyorum. Bence böyle bir çabaya gerek yok.”</p> <p>“İyi uygulama ama ülkemiz için farklı siyasi sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle ülkemiz için, şu anki şartlarda çok gerekli görmüyorum.”</p> <p>“Ülkemizin şu anki şartlarında gerekli bulmuyorum. Katılım ülkemizde az olur, bu da etkili sonuçlar doğurmaz.”</p> <p>“...Ülkemizde gençlerin buna ayıracağı zamanı yok, zaten işsizlik çok büyük sorun. Bence gençler kişisel gelişimleriyle ilgili meselelere zaman ayırmalı...”</p> <p>“...Günümüz gençliğinin amaçları farklı yerde, ülke meselelerinden bihaber, belediye sorunlarında hiçbir görüşü olmayan bir gençlik var, faydalı olmaz...”</p>

"Türkiye Şartlarında İşlevsel Olmaması" alt teması altında 42 öğrencinin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin; ülke gerçeğinde gençlerin bu konuya ilgisiz olması, kendi sorunlarıyla uğraşıyor olmaları, amaçlarının farklı olması, zaman kısıtı olması, dini, etnik, ideolojik engeller gibi nedenlerle gençlerle bütçe hazırlanmasının Türkiye şartlarında pek de etkin olmayacağını düşündükleri anlaşılmıştır. Gençler aynı

zamanda fikirlerinin ciddiye alınmayacağını, beklentilerinin karşılanmayacağını da ifade etmişlerdir. Gençlerin bu yöndeki görüşleri, öncelikle Türkiye’de bir takım gençlik sorunlarının giderilmesi ve bu sorunların çözümü için gençlerle birlikte ortak kararlar alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ardında ise gençlerin katılıma olan inançlarını olumsuz etkileyen her türlü engelin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

3.9.4.2.2.Risklerinin Çok Yüksek Olması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.2.2: Risklerinin Çok Yüksek Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Risklerinin Çok Yüksek Olması	f	%	Örnek Görüşler
	21	%4.14	<p>“Gençlerle bütçe hazırlamak çok gereksiz bence. Faydası olmaz, gençlik demek problem demek. Gençlerin çok fazla ani karar aldığını düşünüyorum, biraz da bilgisizlik ve tecrübesizlik var. Riskli olduğunu, hiç etkili olmayacağını, zararlarının olacağını düşünüyorum.”</p> <p>“...Her genç bilinçli değil, riskleri çok yüksek olur, gerekli bulmuyorum.”</p> <p>“Gençlere sorulabilir ama direk katılmalarını doğru bulmuyorum, çok riskli ve zararlı sonuçları olacağını düşünüyorum.”</p>

"Risklerinin Çok Yüksek Olması" alt teması altında 21 öğrenci; gençlerin bilgisizlik ve tecrübesizliklerinin sürece zarar verebileceğini vurgulamışlardır. Bu durum gençlerin bilinç düzeyinin farklı bir boyuttaki göstergesidir aslında. Öyle ki gençlerin bu konudaki düşünceleri bilgi ve tecrübeye ne kadar önem verdiklerini göstermektedir. Gençlerin hızlı ve yanlış tercihlerin telafisi olmayan sonuçlar doğurabileceğini düşünmeleri, gençlerin katılımcı bütçeleme sürecinde aktif olarak yer almak istememelerinin bir başka sebebidir. Bazı gençler ise alınacak kararlarda sadece fikir edinilmesi amacıyla kendilerinin süreçte yer almaları gerektiğini düşünmüşlerdir. Gençler gerek bilgi gerek farklı birtakım endişelerinden dolayı süreci riskli görmektedir. Bu durum yine gençlerin katılıma ilişkin endişelerinin giderilmesi ve gerekli eğitim vb. desteklerin verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

3.9.4.2.3. Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanı Olması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.2.3: Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanı Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanında Olması	f	%	Örnek Görüşler
	13	%2.56	<p>“Bütçe uzmanların yapması gereken bir plan, bilgili bilgisiz herkesi katarak etkili olunmaz. Ben katılımı gerekli bulmuyorum. Ama belki sadece referandum şeklinde bazı fikirlerin sorulması daha etkin olabilir.”</p> <p>“Yetkililer gerekli tespitleri yapar, yetkililer daha çok hakim. Bence gerek yok böyle bir uygulamaya.”</p> <p>“...Şuanda yetkililerin zaten gençlere yönelik uygulamalar yaptığını düşünüyorum. Bütçelere katmasına gerek yok, bütçe çok ciddi bir alan, işin uzmanlarının bunu yapması gerekir.”</p> <p>“...Gençlerden çok uzman kişilere bu hak verilmeli. Bütçelerin uzmanların alanında kalması tüm toplumun faydasıdır...”</p> <p>“...Gençlerin fikirleri alınmakla birlikte uzmanların karara bağlamasını uygun görüyorum. Bütçe uzmanların işi, gençlerle olmaz.”</p>

“Bütçelerin Bürokratların Uzmanlık Alanında Olması” alt teması altında 13 öğrenci belediye bütçeleme sürecine katılımı gereksiz görmektedir. Gençlerin görüşlerine göre belediye bütçeleri uzmanlar tarafından oluşturulmalıdır. Bazı gençler belediye bütçeleme sürecine katılım sadece fikir beyan etme şeklinde gerçekleştirilirse fayda sağlayacağı yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. Bütçeleme sürecinde bilgisiz ve uzman olmayan kişilerin söz sahibi olmasının alınan kararlarda ve kaynakların kullanımında etkisizliğe neden olabileceğini ve bu yüzden önemli kararların alındığı bütçeleme sürecinin uzman kişiler tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Diğer yandan bazı gençler ise belediyelerin gençlere yönelik yeteri kadar hizmet verdiğini belirtmiş ve bundan memnun kaldığını ifade etmiştir. Belediye bütçeleme sürecine katılımın sadece gençlere yönelik yapılacak hizmetlerin

belirlenmesi olarak algılanması katılımcı bütçeleme kavramının gençler tarafından tam olarak anlaşılmadığının da bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3.9.4.2.4. Belediye Yönetimlerinin Etkin Olması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.4.2.4: Belediye Yönetimlerinin Etkin Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler

Belediye Yönetimlerinin Etkin Olması	f	%	Örnek Görüşler
	9	%1.77	<p>“Herkesi düşünen ve doğru karar alan bir yönetim sisteminde böyle bir uygulama gerekli değil. Sonuçta hızlı alınması gereken kararlarda vakit kaybıdır. Ülkemizde bence belediyeler zaten bizim için her şeyi yapıyor.”</p> <p>“Zaten gençlerin ihtiyaçlarına göre devletimiz her türlü imkânı sağlamaktadır. Gerekli görmüyorum.”</p> <p>“Gerekirse ilerleyen zamanlarda olabilir. Ama şuan ülkemizde buna gerek yok. Yönetimimiz gayet yeterli...”</p> <p>“Biz temsilcilerimizi seviyoruz, zaten bizim kararlarımızı yansıtıyorlar, gerek yok.”</p> <p>“Gerekli bulmuyorum.”</p>

“Belediye Yönetimlerinin Etkin Olması” alt temasında öğrenciler belediye yönetimine güvendiklerine yönelik görüşlerini dile getirirken, belediyelerde bütçe sistemine katılıma yönelik uygulamaların gereksiz olduğunu düşünmüşlerdir. Gençlerin bu kanıları önceki yorumlamalarda da vurgulanan katılımcı bütçeleme faydalarını göz ardı ettiklerini ya da mevcut Türkiye için katılımcı bütçeleme uygulamasını gereksiz buldukları düşüncesini ortaya koymaktadır.

3.9.5. Gençlerin Bütçeleme Sürecine Bireysel Katılımlarına İlişkin Yaklaşımları

Öğrencilerin bütçeleme sürecine bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımları anlamak için “Eğer yaşadığınız coğrafi alandaki belediye yetkilileri siz gençlere

bütçeleme sürecine katılma fırsatı verseydi, katılır mıydınız? Neden?” sorusu ile görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Ankete katılan öğrencilerden 387’si çeşitli nedenlere vurgu yaparak, evet katılırdım cevabını verirken, 77 öğrenci hayır katılmazdım cevabını vermiştir. Ankete katılan 41 öğrenci de bu konuda kararsız olduklarını belirtmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda *Gençlerin Bütçeleme Sürecine Bireysel Katılımlarına İlişkin Yaklaşımları* ana temasına ait alt temalar; katılmayı isteyenlerin nedenleri ve katılmayı istemeyenlerin nedenlerine göre olumlu ve olumsuz alt temalar olarak belirlenmiştir. Olumlu alt temalar; “Yönetime/Topluma Katkı Sağlamak”, “İstekleri/Sorunları/Fikirleri Dile Getirme İhtiyacı”, “Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamak”, “Mesleki Gelişimine Katkı Sağlamak”, “Sosyalleşme İsteği”, “Bilgi ve Yeteneklerine Güvenme”, “Bütçeleme Alanına İlgi ve Merak”, “Vatandaşlık Görevi Bilme”, “Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteği”, “Yönetimden Memnun Olmama”, “Bilgi ve Tecrübe İçin Katılma” olarak şekillenmiştir. Olumsuz alt temalar ise; “İlgi Alanına Girmemesi”, “Yeterli Zamanın Olmaması”, “Daha Önemli Önceliklerinin Olması”, “Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeme”, “İşlevselliğine İnanmama”, “Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/Yönetimden Memnun Olma” olarak şekillenmiştir.

3.9.5.1. Bütçeleme Sürecine Katılmayı İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Görüşler

“*Gençlerin Bütçeleme Sürecine Bireysel Katılımlarına İlişkin Yaklaşımları*” ana temasına ait olumlu alt temalara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.9.5.1.1. Yönetime/Topluma Katkı Sağlamak

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.1: Yönetime/Topluma Katkı Sağlamasıyla İlgili Değerlendirmeler

Yönetime/Topluma Katkı Sağlamak	f	%	Örnek Görüşler
	51	%10.06	“...Yaşadığım şehir için faydalı olurduk diye düşünüyorum, bir yararım olsun topluma.” “Güçsüz kesimlerin sesini duyurmak amacıyla, eşit ve adaletli bir ortamda topluma faydalı olmak için, toplumsal çıkarları korumak için katılırdım.”

“...Yaşadığım yerde yönetime katkı sağlamak da beni mutlu ederdi, katılırdım.”

“Katılırdım. Böyle bir süreçte yer almak hem devlete hem de topluma faydalı...”

“Katılırdım, insanlara yararım, katkım olacağından dolayı mutlu olurdum...”

“Toplumsal sorunlara karşı ilgili ve duyarlı birisiyim. Topluma fayda sağlamak için katılırdım.”

“Bütçe kalemlerinin incelenmesinde ne kadar ve nereye, niçin nasıl harcanacağı konusunda her şeye katılırdım. Ben de gencim elbette fikirlerim toplumun çıkarlarını korumak için, topluma yararlı olmak için faydalı olur...”

“...Faydalı olacağım bir konuda yardımcı olmak isterdim. Belediye için bir şey yapmak, katkı sağlamak beni gururlandırır...”

“Evet. Daha şeffaf ve daha verimli bir yol olduğunu düşündüğüm için, kesinlikle. Hem yaşadığım yeri daha iyi tanımak ve oranın potansiyellerine yönelik talepte bulunmak bütün toplumun faydasına olacaktır.”

“Topluma daha yararlı olabilmek için, katılırdım kesinlikle...”

“Katılırdım. Böyle bir süreçte yer almanın faydası hem devlet hem de toplumun refahının arttırması yönünden önemlidir...”

“Yönetime/Topluma Katkı Sağlamak” alt teması altında 51 öğrenci yaşadıkları şehre, bölgeye katkı sağlamak ve bunu belediyeler aracılığıyla gerçekleştirmek, yönetimde söz sahibi olmak istediği yönünde görüş bildirmiştir. Gençler yaşadıkları yerdeki bazı sorunları dile getirerek toplumda zayıf güçsüz kesimin sesini duyurmak, eşit ve adaletli bir ortamda toplumsal çıkarlara dair kararların alınmasını gerektiğini vurgulamaktadır. Gençler sorunları en çabuk gören ve bu sorunlardan en çabuk rahatsız olan ve bunu dile getiren kesimdir. Bu anlamda gençlerin bu vurgusu daha yerinde hizmetler açısından önemlidir. Bazı gençlerin ise belediye bütçelerindeki hizmetlerin nereye, nasıl ve ne kadar harcandığını bilmek istediği için katılmak istemesi toplumsal yararın sağlanması açısından bir başka algıdır. Gençler belediye kaynakları hakkında bilgi sahibi olmak, bu kaynakların kullanımıyla ilgili toplum çıkarını gözetmek, belediye bütçelerinin daha şeffaf ve denetlenebilir olmasını sağlamak, yaşadığı yeri daha iyi tanıyarak o yerin potansiyelini dikkate alan kararlar vermek ve sonuç olarak da toplumun refahına katkı sağlamak istemektedirler. Gençlerin bu düşüncelerini dile getirmeleri çok önemlidir. Ancak yine ankete katılan toplam 507 öğrenci içinde sadece

51 öğrencinin değil, daha fazla öğrencinin bu yönde düşüncelerin olması daha arzulanır bir durumdur.

3.9.5.1.2.İstekleri/Sorunları/Fikirleri Dile Getirme İhtiyacı

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.2: İstekleri/Sorunları/Fikirleri Dile Getirme İhtiyacıyla İlgili Değerlendirmeler

İstekleri/Sorunları/ Fikirleri

Dile Getirme İhtiyacı	f	%	Örnek Görüşler
	47	%9.27	<p>“Sorunları ve isteklerimizi dile getirmek için katılırdım.”</p> <p>“Benim de kararlarım, gereksinimlerim, ihtiyaçlarım var, Katılırdım.”</p> <p>“Kesinlikle katılırdım şunda bile yerel her sorunu ilgili belediyeye bildiriyorum, ...Ben zaten katılıyordum”</p> <p>“Yaşantımızı etkileyen durumlarda söz sahibi olmak, fikirlerimizi beyan etmek için katılırdım”</p> <p>“Değişik fikir ve projelerim var. Bunları gerçekleştirmek, dile getirmek için katılırdım.”</p> <p>“Biz gençlere yönelik ihtiyaç ve beklentilerimiz var. Bunları dile getirmek için katılırdım”</p>

“İstekleri/Sorunları/Fikirleri Dile Getirme İhtiyacı” alt temasında öğrenciler istekleri ve sorunlarını ifade etme aracı olarak belediye bütçeleme sürecinde yer almak istemektedir. Gençler her alanda sorunlarla baş etmektedir ve bu sorunlarını dile getirebilecek imkân bazen bulamamaktadır. Anket verileri içerisinde 47 gencin bu görüşteki ifadeleri bütçeleme sürecine katılım açısından farklı bir bakış açısını beraberinde getirmektedir. Öyle ki gençlerin çoğu zaman sorunları (aile, eğitim, maddi/manevi sorunlar, çevre vb.) gelişimlerini ve yaşam şekillerini/şartlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu anlamda gençlerin sorunlarını dile getirmek için katılım vurguları yapması şaşırtıcı değildir. Bazı gençler hayatlarını etkileyen alanlarla ilgili sorunlarını dile getirme isteklerini çevresel sorunlar başlığı altında değerlendirirken belediyeleri bu sorunlarının çözüm odağı olarak görmektedir. Bu da gençlerin

bütçeleme sürecine katılım istekliliği veya eğilimini ortaya koymaktadır. Diğer yandan bazı gençlerin de yenilikçi fikirlerini duyurmak istemeleri nedeniyle katılım isteği ve eğilimini ortaya koyması olumlu bir durumdur.

3.9.5.1.3.Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamak

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.3: Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamayla İlgili Değerlendirmeler

Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamak	f	%	Örnek Görüşler
	31	%6.11	<p>“Katılırdım kendimi geliştirmeye çok önem veriyorum. Bana bir şeyler katacağından eminim...”</p> <p>“...Benim için de bir fayda sağlayabileceğini düşündüğüm için...”</p> <p>“Kişisel gelişimim açısından elbette ki katılırdım, yeni vizyon sahibi olmak için isterdim”</p> <p>“Katılırdım. Ben de gençlerin geliştirilmesi gerektiğini ve bunun belediyelerle gerçekleşebileceğini düşünüyorum. Bu anlamda bütçe sürecinde etkili olmalılar.”</p> <p>“ Katılmak isterim, yönetsel faaliyetlerde bulunmak insanın öz güvenini geliştirir.”</p> <p>“...Kendi kişisel gelişimim açısından faydalı olurdu...”</p> <p>“Bizler için faydalı olacağını düşünüyorum, katılabilirim kendimi daha iyi geliştirmek için...”</p> <p>“Hiç bilmediğimiz bir şeyler için uğraşmak hem özgüvenimizi artırır, katılırdım.”</p>

“Kendi Bireysel Gelişimine Katkı Sağlamak” alt temasında 31 öğrencinin görüşleri incelendiğinde kendi gelişimlerini önemsedikleri için katılıma sıcak baktığı ortaya çıkmıştır. Şüphesiz gençlerin gelişimi Türkiye'nin geleceği açısından önemlidir. Türkiye’de bu anlamda gençlik politikaları oluşturulmakta, gençlerin sorunlarından uzak bir şekilde gelişimlerine katkı sağlanmaya çalışılmaktadır. Gençlerin belediye bütçeleme süreçlerinde yer almaları gerek aktif yurttaşlık kapsamında gerek kendi kişisel gelişimleri açısından önem arz etmektedir. Gençler kendi gelişimlerinin halka en yakın yönetim birimi olan belediyeler yoluyla gerçekleştirilmesini istemektedirler.

Gençler belediye bütçeleme sürecinde yer alarak bilgi sahibi olmadıkları konularla ilgili bilgi edinmek istediklerini belirtmekte, katılımın özgüvenlerini arttırabileceğini düşünmektedirler. Özetle belediye bütçeleme sürecine katılımın gençlerin gelişimine olumlu etki yapabileceği yönündeki görüşler belirtilmiştir. Bu görüşler yine çok az öğrenci tarafından belirtilmiş olsa da, gençlerin katılım istekliliği ve eğilimi açısından önemli bir göstergedir.

3.9.5.1.4.Vatandaşlık Görevi Bilme

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.4: Vatandaşlık Görevi Bilmeleriyle İlgili Değerlendirmeler

Vatandaşlık Görevi Bilme	f	%	Örnek Görüşler
	42	%8.28	<p>“Katılırdım. Bu bir sorumluluk ülke adına bir şeyler yapmak yurttaşlık görevi.”</p> <p>“Elbette katılırdım neticede oturduğumuz apartmanda bile bir değişiklik olsa fikir beyan etmekteyiz. Yaşadığımız şehir hepimizi ilgilendirir, bu hepimizin görevi...”</p> <p>“Ben katılırdım. Şuan oturduğum bina da bile apartman yönetimindeyim, böyle şeyler herkesin görevi bence...”</p> <p>“Katılırdım. Çünkü çağın getirdiği yeniliklere ve bunlara cevap verecek hizmetlere en kolay biz gençler iştirak edebiliriz. Bu yüzden böyle bir görevi memleketimiz ve ülkemiz için bir borç bilirim, seve seve karar alma sürecinin bir parçası olurum.”</p> <p>“Katılırdım. Bütçenin denetlenmesi gerektiğini, bunun da bizim görevimiz olduğunu düşünüyorum.”</p> <p>“Katılırdım. Katılımın her aşaması önemli çünkü. Fikrimi beyan etmeyi toplumsal görevimiz olarak görüyorum.”</p>

“Vatandaşlık Görevi Bilme” alt teması altında 42 öğrencinin belirttiği görüşlerden, belediye bütçeleme sürecine katılımı vatandaşlık görevi olarak gördükleri anlaşılmıştır. Bu, gençlerin “yaşadığımız şehir hepimizi ilgilendirir, bu bir sorumluluk” gibi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Gençler kendilerini yaşadığı toplumun bir parçası olarak görmektedir. Gençler bulunduğu toplumda hizmet kalitesinin artması için daha yenilikçi fikirlerin alınması gerektiğine inanmaktadır. Bu sürece ise en kolay

kendilerinin iştirak edebileceklerini vurgulamıştır. Bu ise gençlerin kendi potansiyellerinin farkında olduklarının bir göstergesi olarak algılanabilir. Bununla birlikte bu görüşleriyle gençler katılımı topluma karşı bir sorumluluk ve bir görev olarak değerlendirmişlerdir. Gençlerin bu sorumluluk bilincine sahip olması katılımcı bütçeleme başarısı açısından önemlidir. Öğrenciler toplumsal görev olarak belediye bütçelerinin denetimine de dikkat çekmiştir. Bu ise gençlerin belediye kaynaklarının kullanımında ve sonraki aşamalarında denetiminin yetersiz bir şekilde yapıldığını düşündüklerinin bir kanıtıdır. Genel olarak gençler yönetimin her aşamasında aktif olarak rol almak istemekte ve bunu topluma karşı vatandaşlık göreviyle bağdaştırmaktadır.

3.9.5.1.5.Bilgi ve Yeteneklerine Güvenme

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.5: Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeyle İlgili Değerlendirmeler

Bilgi ve Yeteneklerine Güvenme	f	%	Örnek Görüşler
	23	%4.54	<p>“Kesinlikle katılırdım. Mezuniyete doğru giden, az çok neyin nasıl olması gerektiğini bilen bir bireyim...”</p> <p>“Katılırdım. Kendi farkındalıklarımı gün yüzüne çıkartabilirdim...”</p> <p>“Katılırdım. Şu anki bilgimle bilinçli bir gencim...”</p> <p>“...Aldığım eğitim düzeyinin de bu süreç için yeterli olduğunu düşünüyorum.”</p> <p>“Neden olmasın. Ben de de o ışık var, katılırdım.”</p> <p>“Katılırdım. Çünkü lider vasfına sahip başarılı bir gencim...”</p> <p>“... Benim de değişik fikirlerim var, katılımcı bir ruha sahibim.”</p> <p>“Keşke olsa hemen katılırdım, kendi fikir ve kabiliyetlerime güveniyorum, faydam olurdu.”</p> <p>“Katılırdım. Bilinçli olduğumu, ufkumun geniş olduğunu düşünüyorum...”</p>

“Bilgi ve Yeteneklere Güvenme” alt teması altında 23 öğrenci üniversite eğitim sürecinde edindikleri bilgi ve tecrübelerin belediye bütçeleme sürecine de katkı sağlayabileceğini düşünmektedir. Diğer yandan gençler sahip oldukları yeteneklerine de

güvenmektedirler. Gençler bu durumu “şu anki bilgimle bilinçli bir gencim, katılımcı ruha sahibim, kabiliyetlerime güveniyorum, bende ışık var, değişik fikirlerim var vb.” ifadelerle açıklamışlardır. Yine az sayıda öğrenci tarafından vurgulanmış olsa da, gençlerin bilgi ve yeteneklerine olan güvenleriyle belediye bütçelerine katılım konusundaki istek ve eğilimlerini ortaya koyması açısından sevindiricidir.

3.9.5.1.6. Mesleki Gelişimine Katkı Sağlamak

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.6: Mesleki Gelişimine Katkı Sağlamakla İlgili Değerlendirmeler

Mesleki Gelişimine Katkı Sağlamak	f	%	Örnek Görüşler
	16	%3.15	“...Bölümümüzle alakalı olduğu için, faydalı olacağını düşünüyorum...” “...geleceğin maliyecisi olarak şimdiden fikirlerimi sunmayı isterim, katılırdım.” “Benden hoyrat bir fikir çıkmazdı. Mesleğim gereği daha bilinçli ve daha doğru kararlar alabilirdim, katılırdım.”

“Mesleki Gelişime Katkı Sağlamak” alt temasında 16 öğrenci belediye bütçeleme sürecine katılım olgusunu kendi mesleki gelişimlerine sağlayacağı katkılar açısından değerlendirmiştir. Gençler okudukları bölümleriyle ilişkilendirerek, bütçeleme sürecine katılımın mesleki tecrübeye faydalı olabileceğini, bu anlamda da belediye bütçeleme süreçlerine katılabileceklerini söylemişlerdir. Diğer yandan bütçeleme, katılım gibi konuların kendi okudukları bölümlerinin ve ilerde yapacakları mesleklerinin bir parçası olması nedeniyle gençlerin bütçeleme sürecine katılmak istemesi sürece katacakları faydalar açısından da son derece önemlidir.

3.9.5.1.7. Bütçeleme Alanına İlgi ve Merak

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.7: Bütçeleme Alanına İlgi ve Merakla İlgili Değerlendirmeler

Bütçeleme Alanına İlgi ve Merak	f	%	Örnek Görüşler
	13	%2.56	<p>“İsterim. Merak ettiğimden katılırım.”</p> <p>“Katılırdım, çünkü merak ediyorum...”</p> <p>“...Benim de konular hakkında fikrim olsun...”</p> <p>“...İlgim ve merakım olduğu için de katılırdım...”</p> <p>“...Merakımdan katılırdım...”</p>

“Bütçeleme Alanına İlgi ve Merak” alt teması altındaki öğrenciler, bütçeleme sürecine katılma yönündeki istek ve eğilimlerini ilgi ve merak kavramlarıyla açıklamaktadır. Bu görüşler tabii çok önemlidir. Zira bütçeleme sürecine arzulan katılımın gerçekleşip gerçekleşmesini etkileyebilecek en önemli unsurlarda biri de gençlerin ilgisi ve merakıdır. Çünkü ilgi olmadan bilgi düzeyi, merak olmadan ise ilgi düzeyi arttırılamaz. Gençlerin öncelikle bütçe kaynaklarının kullanımıyla ilgili merakının olması bu anlamdaki ilgisini arttıracaktır. Artan ilgi ise gençlerin katılım istekliliği ve eğilimini arttıracaktır. Ancak ankete katılan 507 öğrencinden sadece 13 öğrencinin ilgi ve merakından bahsetmiş olması kötü bir tablodur.

3.9.5.1.8. Sosyalleşme İsteği

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.8: Sosyalleşme İsteğiyle İlgili Değerlendirmeler

Sosyalleşme İsteği	f	%	Örnek Görüşler
	12	%2.37	<p>“Kesin giderdim. Çünkü yeni insanlar tanımayı çok seviyorum...”</p> <p>“Sosyal olmak için, katılırdım sosyalleşmek amacıyla. Bu tür faaliyetlerin olması gerekir.”</p> <p>“Sosyal bir ortam için katılabilirdim...”</p> <p>“...yine başka insanlarla sosyalleşme ortamı olurdu benim için...”</p>

“Sosyalleşme İsteği” alt teması altında öğrenciler belediye bütçeleme sürecine katılımın, sosyal ortamda insan ilişkilerini güçlendirme anlamında olumlu etki yapacağını yönünde görüşler belirtmişlerdir. Bu görüşlerden bütçeleme sürecine

katılımın farklı bir açıdan değerlendirildiği, “farklı insanları tanıma, sosyal olma” kavramlarıyla özdeşleştirildiği ortaya çıkmaktadır.. Yani belediye bütçeleme sürecinde söz sahibi olmak isteyen 12 öğrenci “bütçeleme sürecini” insanların sosyalleşebileceği bir ortam olarak görmüştür.

3.9.5.1.9. Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteği

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.9: Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteğiyle İlgili Değerlendirmeler

Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteği	f	%	Örnek Görüşler
	24	%4.73	<p>“Katılırdım. Aktif yurttaşlığım açısından önemli çünkü.”</p> <p>“Evet katılırdım. Çünkü o zaman kendimi daha demokratik ve aktif bir yurttaş gibi hissedirdim...”</p> <p>“Evet, çünkü karar alma süreçlerinde temsil edilmemizin gerekli olduğunu düşünüyorum...”</p> <p>“...Halkın kendi kendini yönetmesi taraftarıyım. Ne kadar yönetimde söz sahibi olunursa o kadar halkın yararına olur...”</p> <p>“..., çünkü her anlamda halkın katılımı sağlanmalı, daha demokratik ortam oluşması için katılırdım.”</p> <p>“Ben buradayım demek için katılırdım, aktif yurttaş olurdu...”</p> <p>“Katılırdım. Bütçeyi öğrenmekte bizim haklarımız var, bütçe hakkımız yani... kaynaklar nasıl kullanılıyor bilmek gerekir, bu demokratik hakkımız...”</p> <p>“...Bulduğum coğrafyada söz sahibi olmak, aktif vatandaş olmak isterim. Katılırdım.”</p> <p>“Yaşadığım yerde benim de söz hakkım var. Toplumun bir parçasıyım. Bugünümüz ve geleceğimiz hakkında söz sahibi olmak için katılmak isterim.”</p> <p>“...demokratik hakkımı kullanmak isterim, katılımım.”</p>

“Demokratik/Aktif Yurttaş Olma İsteği” alt teması altında 24 öğrenci belediye bütçesine katılımın, aktif yurttaşlık açısından önemine dikkat çekmişlerdir. Gençlerin aktif yurttaş olarak belediyelerin bütçeleme süreçlerinde yer alma istekleri, karar alma

sürecine katılımı demokratik bir hak olarak algılamalarından kaynaklanmaktadır. Öyle ki gençler yaşadıkları toplumun bir parçasıdır ve toplumu temsil eden/edecek olan en önemli gruptur. Gençler yönetimde söz sahibi olmakla halka yönelik daha iyi kararların alınmasını ve daha yararlı hizmetlerin sunulmasını eş değer görmektedir. Gençler buldukları belediyelerdeki kaynakların nasıl kullanıldığını bilmek istemektedir ve bunu aktif yurttaşlık kapsamında demokratik bir hak olarak değerlendirmektedir. Bu durum ise gençlerin yaşadıkları toplumu benimsediklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Çünkü aksi durumda bireyler alınacak kararların hiçbir aşamasında bireylerin yer almak istemeyeceklerdir. Ancak gençlik bilinçli birer yurttaş olarak toplumuna hizmet etmek istemektedir.

3.9.5.1.10. Yönetimden Memnun Olmama

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.10:Yönetimden Memnun Olmamayla İlgili Değerlendirmeler

Yönetimden Memnun Olmama	f	%	Örnek Görüşler
	24	%4.73	<p>“Katılırdım, belediyelerin eksik kaldığı çok yönler var,…”</p> <p>“Evet, düzeltilmesi gerekenler var, eksikler, yanlışlar çok, bunlar için gençlerin fikirlerinin önemli olduğunu düşünüyorum…”</p> <p>“Katılırdım. Gördüğüm çok yanlışlar var, daha iyi hizmetler için…”</p> <p>“Evet. Çünkü belediyelerin altyapı hariç eğitim konusunda yetersiz kaldığını düşünüyorum…”</p> <p>“Katılırdım kesinlikle, hizmetlerden memnun değilim,…”</p> <p>“...olabilir sürecin daha iyi işlemesi, eksiklerin giderilmesi açısından katılabilirim…”</p> <p>“Kaynakların doğru kullanılması ve etkin bir yerel hizmet için katılırdım. Belediyeler çok yetersiz çünkü…”</p>

“Yönetimden Memnun Olmama” alt teması altında 24 öğrenci belirttiği görüşleriyle belediyelerin bazı konulardaki eksikliklerine vurgu yapmışlardır. Gençler belediyelerdeki mevcut yapılanmada ve işleyişte birtakım sıkıntıların olduğunu ve bu sıkıntıların giderilebilmesi için katılımın önemli bir aşama olduğunu düşünmektedir.

3.9.5.1.11. Bilgi ve Tecrübe İçin Katılma

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.1.11: Bilgi ve Tecrübe İçin Katılmayla İlgili Değerlendirmeler

Bilgi ve Tecrübe İçin Katılma	f	%	Örnek Görüşler
	6	%1.18	<p>“...Tecrübe kazanmak için katıldım...”</p> <p>“Katıldım bilgi sahibi olmak isterdim, katıldım daha bilinçli olmak için,</p> <p>“...katıldım. Bu benim için tecrübe olurdu.”</p> <p>“Bilgilerime bilgi katmak için, katıldım. Çünkü daha çok bilgi sahibi olurdum. Daha yenilikçi fikirlerim olabilirdi.”</p> <p>“Boş zamanımı değerlendirir, bilinçlenirdim. Elbette katıldım...”</p> <p>“Olumlu olumsuz her şeyin bilincinde olmak için katıldım...”</p>

“Bilgi ve Tecrübe İçin Katılma” alt temasında 6 öğrenci belirttiği görüşleriyle belediye bütçelerine katılım isteğinin nedenini “bilgi, bilinç ve tecrübe kazanma” olarak ifade etmiştir. Aynı zamanda boş zamanın değerlendirilmesi açısından da katılımın önemine vurgu yapılmıştır. Gençler katılım olgusunun kendi gelişimlerini olumlu etkileyebileceğinin bilincindedir. Bu da katılımcı bütçeleme açısından önemli bir farkındalıktır. Ancak çok az genç bunu dile getirmiştir. Bu da gençler arasında bu farkındalığın artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

3.9.5.2. Bütçeleme Sürecine Katılmayı İstemeyenlerin Nedenlerine İlişkin Görüşler

Gençlerin Bütçeleme Sürecine Bireysel Katılımlarına İlişkin Yaklaşımları ana temasına ait olumsuz alt temalara ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.9.5.2.1. İşlevselliğine İnanmama

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.2.1:İşlevselliğine İnanmamayla İlgili Değerlendirmeler

İşlevselliğine İnanmama	f	%	Örnek Görüşler
	24	%4.73	<p>“Şuan katılmazdım. Bu Türkiye şartlarında sembolik olurdu.”</p> <p>“Kesinlikle katılmam, çünkü böyle şeyler kesin bir partinin işi olur...”</p> <p>“Türkiye şartlarında katılmazdım, çok faydalı olacağını düşünmüyorum.”</p> <p>“Katılmazdım. İllaki siyaset olacağından çok eşit bir ortam olacağını düşünmüyorum.”</p> <p>“...Belediyeyle uğraşılmaz, katılmazdım.”</p> <p>“Katılmazdım. Kararlarımızın ciddiye alınacağını düşünmüyorum.”</p> <p>“Katılmazdım. Yaşadığım yerde 50000 nüfus var. Bu 50000 kişinin katıldığı bir yerde olmak istemem. Her kafadan bir ses çıkar, fikir kargaşası, adaletsizlikler olur.”</p> <p>“...çok yararsız olabileceğini düşünüyorum, katılmazdım.”</p>

“İşlevselliğe İnanmama” alt teması 24 öğrencinin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin belediye bütçelerine katılım konusunda birtakım endişeler taşıdığı ortaya çıkmıştır. Bu endişeler arasında katılımın sembolik kalması, parti işi olarak görülmesi, eşitsizliğin/adaletsizliğin/kayırmacılığın olacağı gibi ifadeler yer almaktadır. Bu durum ise Türkiye'nin mevcut şartlarında yönetime duyulan güven duygusunun gelişmediğine kanıt olarak gösterilebilir. Yönetime duyulan güven düzeyi ise katılım düzeyini etkileyebilecek bir başka önemli unsurdur.

3.9.5.2.2.Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeme

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.2.2:Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmemeye İlgili Değerlendirmeler

Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeme	f	%	Örnek Görüşler
	21	%4.14	<p>“...Ayrıca konuda gerekli bilgi ve donanıma sahip olmadığımı düşünüyorum.”</p> <p>“İşe yaramayacağını düşünüyorum, katılmazdım. Çünkü gereksiz görüyorum...”</p>

“Katılmazdım, çünkü yeterli düzeyde eğitim almıyoruz, bizim eğitim seviyemiz bu alan için yeterli değil.”

“...Liderlik vasfım olmadığından katılmak istemezdim.”

“Hayır katılmazdım. Kendimi bu konuyla ilgili donanımlı ve yeterli hissetmiyorum.”

“Katılmazdım, kendim de o yetiyi göremiyorum...”

“Fikrimde, bilgim de yok, olanlar katılsın. Ben katılmazdım.”

“Katılmazdım. Çünkü bu konular hakkında kendimi yeterli bulmuyorum.”

“Bilgi ve Yeteneklerine Güvenmeme” alt temasına altında 21 öğrenci belediye bütçelerine katılım konusunda kendilerini yetersiz gördüğü yönünde görüşler belirtmiştir. Gençler belediye bütçelerine söz sahibi olabilmeleri için gerekli bilgi ve yeterliliğe ihtiyaç duyduklarını ancak bu bilgi ve yeterliliğe sahip olabilecekleri ortamın olmadığını ifade etmişlerdir. Gençler belediyelerin yürüttükleri çalışmaların belirli bir tecrübe ve bilgi birikimiyle ortaya çıktığını düşünmektedir. Gençler gerek eğitim hayatları boyunca gerek sosyal ortamlarında kendi gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek birtakım kısıtlamalarla karşılaşmaktadır. Bu durum ise gençlerin özgüven problemlerine neden olurken yönetim sürecinde söz sahibi olma isteklerini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Daha önce de bilgi ve yeteneğin katılım düzeyini etkileyebilecek unsurlardan biri olduğu vurgulanmıştır. Ankete katılan öğrencilerinde bu yönde vurgu yapması, Türkiye’de gençlerin katılım istek ve eğiliminin önündeki engellerden birinin bu olduğunu göstermektedir.

3.9.5.2.3.Yeterli Zamanın Olmaması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.2.3: Yeterli Zamanın Olmamasıyla İlgili Değerlendirmeler

Yeterli Zamanın Olmaması	f	%	Örnek Görüşler
	18	%3.55	“Hayır katılmazdım. Vaktim yok. İlgim de yok.” “Zamanım yok, katılmazdım.” “...Zaman sıkıntım olduğu için de katılmazdım.” “Katılmazdım.Zamanımız yok, sınavlarımız çok...”

“Öğrenci olduğum için çok zamanım yok, derslerim çok yoğun...”

“Katılmam, çünkü hiç zamanım yok.”

“Katılmazdım zaman kısıtı yüzünden...”

“Yeterli Zamanın Olmaması” alt teması altında 18 öğrenci belediye bütçelerinde söz sahibi olmak istemediği yönünde görüş belirtmiştir. Bunun sebebi olarak da zamanlarının kısıtlı olması gösterilmiştir. Türkiye’de gençler eğitim öğretim hayatları boyunca ders, sınav, maddi ve manevi sıkıntı gibi birtakım aşamalardan geçmektedir. Bu nedenle öğrencilerin belediye bütçelerine aktif katılımın, zaten yoğun olan hayatlarını daha da yoğun hale getireceği konusunda endişelendirdiği hissedilmektedir. Buradan gençlerin öncelikle katılımı zaman kaybı olarak değerlendirmelerinin önüne geçmek ve katılımın onların gelişiminde önemli bir yeri olduğunu vurgulamak gereği ortaya çıkmaktadır.

3.9.5.2.4.İlgi Alanına Girmemesi

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.2.4: İlgi Alanlarına Girmemesiyle İlgili Değerlendirmeler

İlgi Alanına Girmemesi	f	%	Örnek Görüşler
	16	%3.15	“Zannetmiyorum, ilgimi çekmiyor, katılmazdım...” “Uğraşmam, ilgi alanım değil.” “Siyaseti sevmiyorum, katılmazdım.” “Mali konuları sevmiyorum, katılmazdım.” “Hayır, uğraşmak istemem, bu alana ilgim yok.” “Katılmazdım. İşim olmaz... Merak alanım değil.”

“İlgi Alanına Girmemesi” alt teması altında 16 öğrenci siyaseti sevmiyorum, mali konuları sevmiyorum gibi gerekçelerle belediye bütçelerine katılımın ilgi alanlarının dışında olduğunu vurgulamıştır. Her alanda olduğu gibi bütçeleme sürecine katılım konusunda da ilgi, önemli bir yere sahiptir. Gençlerin bütçeleme süreciyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması ilgi düzeylerini de olumsuz etkilemektedir. Buradan bazı gençlerin belediye bütçeleme sürecine katılımın, gençlerin hayatlarını etkileyen, kendilerini ve toplumun diğer kesimlerini ilgilendiren, karar alma süreçlerinde birlikte hareket edilen ve sonuçlarına birlikte katılan bir uygulama olduğu algısına henüz sahip olmadıkları anlaşılmaktadır.

3.9.5.2.5.Daha Önemli Önceliklerinin Olması

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.2.5: Daha Önemli Önceliklerinin Olmasıyla İlgili Değerlendirmeler
Daha Önemli

Daha Önemli Önceliklerinin Olması	f	%	Örnek Görüşler
	4	%0.79	<p>“Katılmazdım, uğraşmazdım, daha önemli işlerim var...”</p> <p>“Katılmazdım, zamanımı kendimi geliştirebileceğim şeylere ayırırdım...”</p> <p>“Uğraşmazdım, hayatımda daha başka sorumluluklarım var benim...”</p> <p>“Katılmazdım. Genç olarak daha farklı projelerde yer almalıyım.”</p>

“Daha Önemli Önceliklerinin Olması” alt temasında 4 öğrenci nedeniyle belediye bütçelerinde söz sahibi olmak istemedikleri yönünde görüş belirtmiştir. Bu görüşleri kapsamında öğrencilik hayatları boyunca başka sorumluluklarının, daha önemli işlerinin veya kendi kişisel gelişimleri için çaba harcamaları gerektiğinin altını çizmişlerdir. Yani kısaca gençler çok yoğun bir öğrencilik hayatları olduğunu vurgularken belediye bütçelerine katılım konusunda yeterli ilgiyi gösteremeyeceklerini dile getirmişlerdir. Bu durum ise gençlerin aslında katılım konusunda istekli olduğunu ancak gelecekteki hayatları için taşıdıkları endişelerinin, onları bu isteklerinden soyutladığı gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Yani Türkiye’de gençlerin gelecek kaygısının katılım önünde bir engel olduğu açıktır. Aslında az sayıda öğrenci bunu belirtmiş olsa da, mezun sayısının ve işsizliğin yüksek olduğu, iş yarışının büyük olduğu, bunun için sınavdan sınava koşan öğrencilerin olduğu Türkiye gerçeğinde öğrencilerin çoğu için de aynı şeyin geçerli olduğu düşünülebilir.

3.9.5.2.6.Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/Yönetimden Memnun Olma

Aşağıda ilgili alt temanın kaç öğrenci tarafından vurgulandığını gösteren frekans ve yüzde dağılımları ile örnek görüşler yer almaktadır.

Tablo 3.9.5.2.6: Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/Yönetimden Memnun Olmayla İlgili Değerlendirmeler

Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/ Yönetimden Memnun Olma	f	%	Örnek Görüşler
	4	%0.79	<p>“...Ben yönetilmeyi daha çok seviyorum...”</p> <p>“Katılmazdım. Devletin en iyi şekilde yönetildiğini düşünüyorum...”</p> <p>“Özel olarak katılmazdım, ama ben yaşadığım sıkıntıları zaten bildiriyorum, yönetim zaten gereğini yapıyor.”</p> <p>“Hayır, katılmam, görevliler yapmalı. Zaten yapıyor da.”</p>

“Yönetilmeyi Daha Çok Sevme/Yönetimden Memnun Olma” alt teması altında 4 öğrenci belediyelerin görevlerini layıkıyla yerine getirdiği, yönetilmeyi sevdikleri gibi nedenlerle belediye bütçelerine katılıma sıcak bakmadığını vurgulayan görüşler belirtmişlerdir. Bu tema altında bir genç ise sadece sıkıntısı olduğu zaman bunu bildirmek için belediye yönetimine katılabileceğini dile getirmiştir. Gençlerin çok az olsa da bir kısmı belediye yönetiminden memnundur. Ancak bu memnuniyetinin sebebi belediye yönetiminin kaynakları kullanma konusunda veya halkın sıkıntılarını giderme konusunda başarılı görülmesinden ziyade, gençlerin aktif yurttaş olarak bütçeleme sürecinde yer alma sorumluluğundan kurtulma kaçması olarak değerlendirilmektedir. Zira gençlerin anket sorularına verdikleri diğer cevaplardan bu yönde bir tespit ortaya çıkmıştır.

SONUÇ

Günümüzde bütçe hakkında yaşanan gelişme sonucunda bütçeleme süreçlerine vatandaşların aktif katılımını ön gören “katılımcı bütçeleme” anlayışı ortaya çıkmıştır. Katılımcı bütçeleme yaklaşımıyla bütçeleme sürecine halkın katılımının önem kazanması ve alınan her kararda etkin olması, özellikle de dezavantajlı grupların (engelli, genç, yaşlı, kadı, çocuk vb.) seslerini duyurabilmeleri açısından bir umut olmuştur. Söz konusu dezavantajlı gruplardan biri de bu tez çalışmasının konusunu oluşturan gençliktir.

Gençler hem bütçeleme sürecine katılması ve seslerini duyurması istenilen dezavantajlı bir grup, hem de ülkeye ciddi katkılar sağlayabilecek önemli bir potansiyel güç olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle katılımcı bütçeleme uygulamalarında gençlik önemli bir yer kaplamaktadır. Bu doğrultuda dünyada gençlerin gelişimi ve genelde sosyal-siyasal tüm alanlara katılımını, özel de ise bütçeleme sürecine katılımlarını sağlamaya yönelik yasal /kurumsal düzelmeler, gençlik politika ve projeleri giderek artmaktadır. Gençlik bir ülkenin geleceğidir. Bu anlamda ülkelerin gençliğin gelişimi ve aktif katılımına yönelik geliştirdiği politikalar hem bugün hem yarın için ülkelerin varlığının teminatıdır. Gençliğin önemine binaen ülkeler kendi ulusal gençlik politikalarının yanı sıra diğer ülkelerle ortaklaşa yürüttükleri tüm dünya gençliğini kapsayan politikalara da yer vermektedir. Gençliğin bu denli önemli olması nedeniyle tüm dünyada gençlerin sosyal-siyasal tüm alanları katılımı gerçekleştirilmeye ve ülke geleceğini etkileyen kararların alınmasında aktif yurttaş olarak gelişmeleri sağlanmaya çalışılırken, yerel yönetimler en önemli kurumlar olarak karşımıza çıkmıştır.

Ülkeler bir taraftan katılımcı bütçe uygulamaları diğer taraftan da gençlik katılımının sağlanması için yerel yönetimleri en önemli kurumlar olarak görmüş, yerel yönetimlere önemli görev ve misyonlar yüklemiştir. Bu doğrultuda bir taraftan yerel düzeyde katılımcı bütçe uygulamaları yaygınlaştırılmaya çalışılırken, diğer taraftan bütçeleme sürecine katılımı arzulanan hedef gruplardan biri olan gençlerin katılımını sağlamaya yönelik gençlik konseyleri, gençlik meclisleri kurulmakta, gençlerin aktif katılımı desteklenmektedir.

Katılımcı Bütçeleme kavramının dünyadaki gelişimiyle birlikte Türkiye’de de gündeme gelmiştir. Bu kapsamda Türkiye’de katılımcı bütçelemeye yönelik geliştirilen yasal ve kurumsal düzenlemeler, çalışma ve projeler katılımcı bütçeleme uygulamasının ilk sinyallerini ortaya koymuştur. Özellikle yerel yönetimler nezdinde değerlendirilen katılımcı bütçe uygulamalarına henüz çok az sayıda belediye de rastlanılsa da her geçen günü bu yöndeki çalışmalar artmaktadır. Diğer yandan dünyadaki gelişmelere paralel Türkiye’de de gençler artık önemli bir potansiyel güç ve sosyal-siyasal tüm alanlara katılımı arzulanan dışlanmış grup olarak algılanmaya başlanmış, gençlere atfedilen önemle birlikte gençlere yönelik yasal/kurumsal düzenlemeler, politikalar, çalışma ve projeler yürütülmeye başlanmıştır. Özetle Türkiye’de de yerel düzeyde hem katılımcı bütçe uygulamaları hem özellikle gençlik katılımına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Ancak çalışmalar hala istenilen düzeyde değildir. Gerek katılımcı bütçelemeye yönelik, gerekse gençlerin katılımına yönelik politika, proje ve uygulamalarda başarı kadar başarısızlıklar, yeterlilik kadar yetersizlikler de bulunmaktadır. Ancak bunları olması doğaldır. Zira Türkiye’de hem katılımcı bütçe uygulamaları hem de gençlere yönelik çalışmalar henüz çok yenidir. Ülkede Çanakkale Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Eskişehir Odunpazarı Belediyesi gibi bazı belediyelerde katılımcı bütçe uygulamaları gerçekleştirilmiş olsa da tüm yerel yönetimlerde uygulanması henüz söz konusu değildir. Diğer yandan Türkiye’de gençler 1980’lere kadar apolitik olarak değerlendirilmiş ve siyasi her yapıdan uzun süre uzak kalmıştır. Dünyadaki gelişmelerle gençliğin önem kazanması, Türkiye’nin 1980’lerde kendi gençlerine olan bakış açısı değişmiş ve gençlerin gelişimi ve katılımına yönelik gençlik meclisleri, gençlik konseyleri kurulması gibi çalışmalar başlatılmıştır. 2011 yılında kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı’yla gençlik gelişimi anlamında önemli adımlar atılmıştır. Gençlik ve Spor Politikası Belgesi’yle de bu gelişim taçlandırılmıştır. Bu Bakanlık kurulmadan önce gençlik gerek 1982 Anayasası’nda gerek diğer kaynaklarda sorun olarak algılanmış ve gençlere yönelik politikalarda onların sorunlarına yönelik çalışmalara yer verilmiştir. Bu durum ise gençlerin potansiyellerinin uzun yıllar göz ardı edilmesine neden olmuştur.

Türkiye’de yerel yönetimlerde yerelde gençlik katılımı daha çok gençlerin sorunlarını dikkate alan bir yapılanma içermektedir. Türkiye’de belediyelerde oluşturulan gençlik meclisi gençlerin gelişimi kapsamında projelere imza atarken

gençlerin katılımı konusunda yetersiz kalmaktadır. Buna rağmen çalışmalar hızla devam etmektedir.

Dünya’da ve Türkiye’de katılımcı bütçelemeye ve gençlik katılımına verilen önem ve bu doğrultuda yürütülen çalışmalar giderek artarken; toplum içerisinde önemli bir aktör olan gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerinin nasıl olduğunun bilinmesi daha başarılı politika ve uygulamalar için son derece önemli hale gelmiştir. İlgili literatür incelendiğinde bu konuda yapılacak araştırmalara şiddetle ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Türkiye’de bu konuda yapılacak çalışmaya yadsınamaz. Bu nedenle bu tez çalışması kapsamında Türkiye’de gençlerin katılımcı bütçelemeye yönelik algı ve eğilimlerini ilişkin bir araştırma yapılmıştır. Bu kapsamda Akdeniz Üniversite’sinde yürütülen bu araştırma; Akdeniz Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerin katılımcı bütçeleme hakkındaki bilgi düzeyleri, gençlerin bütçeleme sürecine katılımın fayda ve riskleri ile gerekliliğine ilişkin görüşleri ve bütçe sürecine bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla; “öğrencilerin, katılımcı bütçelemeye ilişkin bilgi veya algıları ne düzeydedir?”, “öğrenciler belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının faydalı yönlerini nasıl tanımlamaktadır?”, “öğrenciler belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının riskli yönlerini nasıl tanımlamaktadır?”, “öğrencilerin Türk belediyelerinde gençlerin bütçeleme sürecine katılımının gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?”, “öğrencilerin bütçeleme sürecine bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımları nasıldır?” alt problemlerine yanıt aranmıştır. Böylece gençlerin katılımcı bütçelemeye ilgili algı ve eğilimlerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen anket bulgularına göre gençlerin çoğunun katılımcı bütçeleme kavramını daha önce duymadığı ortaya çıkmıştır. Bu kavramın duyduğunu söyleyen çok az sayıda öğrenci ise kavramı tam bilmemekle birlikte duyduklarına ve kavramın çağrıştırdığı algılarına göre vatandaş fikirleriyle hazırlanan bütçe, yerel yönetimlerde kullanılan bütçe gibi tanımlar yapmaya çalışmıştır. Ancak öğrenciler tarafından yeterli ölçüde açıklanamamıştır. Katılımcı bütçenin gençler arasında yeterince duyulmamış olması veya duyulsa bile sade kavram olarak kalması ve içeriği hakkında çok fazla bilgiye sahip olmamalarının onların bütçeleme sürecine katılıma yönelik algı ve eğilimlerini olumsuz etkileyeceği açıktır.

Ayrıca gençler katılımcı bütçeleme kavramını bilmemelerine rağmen elde edilen verilere göre gençlerin çoğunluğu belediyelerde bütçelerin gençlerle birlikte hazırlanmasını faydalı bulmuş ve sağlayacağı faydalarını; gençleri kendi kentinin insanı yapması, gençlere kendini gerçekleştirme imkânı vermesi, gençleri aktif yurttaş yapması, gençlere yönelik politika ve hizmetlerin artması, toplumun/gençlerin medeni erdemlerini güçlendirmesi, gençlerin sosyal/kişisel becerilerini geliştirmesi, daha bilgili/bilinçli gençliğin oluşması, toplumsal/ortak çıkarların korunması, demokrasinin kalitesini arttırması, genç potansiyelinden faydalanma, kamunun performansının artması şeklinde sıralamışlardır. Belediye bütçelerinin gençlerle birlikte hazırlanmasının olası riskleri konusunda da görüşlerini beyan eden öğrenciler potansiyel riskler arasında şunları sıralamıştır; rasyonel olmayan sonuçların doğması, toplumda çatışma ve ihtilafların oluşması, vatandaşlar arasında eşitsizliği artırması, toplumsal çıkarların zedelenmesi, bütçeleme sürecini uzatması, vatandaşların vakitlerinin boşa harcanması.

Yine elde edilen bulgulardan gençlerin büyük bir çoğunluğunun Türk belediyelerinde gençlerin bütçeleme sürecine katılımının gerekli olduğunu düşündüğü ortaya çıkmıştır. Nedenleri olarak ise sağlayacağı faydalarının çok yüksek olması, Türkiye şartlarının bunu gerektirmesi gösterilmiştir. Gençlerin çok azı ise; risklerin çok yüksek olması, pratikte işlevsel olmaması, bütçelerin bürokratların uzmanlık alanı olması gibi nedenleri göstererek gençlerin bütçeleme sürecine katılmalarının gereksiz bulunduğunu belirtmiştir.

Gençlerin bireysel katılımlarına ilişkin yaklaşımlarına ilişkin bulgular, gençlerin büyük çoğunluğunun bütçeleme sürecine katılım imkânı verildiğinde kesinlikle katılmayı düşündüğünü ortaya koymuştur. Yani gençlerin büyük bir çoğunluğunda katılma eğiliminin yüksek olduğu anlaşılmıştır. Öğrenciler katılmayı düşünme nedenlerini; yönetime/toplumla katkı sağlamak, istekleri/sorunları/fikirleri dile getirme ihtiyacı, kendi bireysel gelişimlerine katkı sağlamak, mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, sosyalleşme isteği, bilgi ve yeteneklerine güvenme, bütçeleme alanına ilgi ve merak, vatandaşlık görevi bilme, demokratik/aktif yurttaş olma isteği, yönetimden memnun olmama, bilgi ve tecrübe için katılma şeklinde sıralamışlardır. İlgi alanına girmemesi, yeterli zamanının olmaması, daha önemli önceliklerinin olması, bilgi ve yeteneklerine güvenmeme, işlevselliğine inanmama, yönetilmeyi daha çok

sevme/yönetimden memnun olma gibi nedenleri sıralayarak çok az sayıda olsa da bazı gençler imkân verilse bile bütçeleme sürecine katılmayı düşünmediğini belirtmiştir.

Elde edilen bulguların tümü genel olarak değerlendirildiğinde gençlerin genel olarak katılımcı bütçe kavramını, içeriğini pek bilmediği, katılımcı bütçeyi eksik algıladığı tespit edilmiştir. Bu nedenle eğer Türkiye’de gençlerin bütçeleme sürecine katılımı arzulanıyorsa, gençlerin bu konuda bilgi ve farkındalıklarının artırılmasına yönelik olarak başta eğitim olmak üzere gerekli her türlü çalışmanın yapılması gerekmektedir. Diğer yandan gençlere kavram olarak sormayıp da, belediye bütçelerinin gençlerle hazırlanmasının fayda ve riskleri neler olur diye sorulduğunda çeşitli cevaplar alınmış. Riskler konusunda fikirler söylense de gençlerin ağırlıklı olarak faydalar üzerinde yoğunlaştığı, bütçeleme sürecine katılımı faydalı gördükleri ve bu nedenle katılıma sıcak baktıkları anlaşılmıştır. Ağırlıklı olarak hem Türkiye’de böyle bir uygulamaya ihtiyaç olduğunu hem de kendilerinin bireysel olarak katılacaklarını vurgulamışlardır. Yani Gençlerin bütçeleme sürecine katılım konusunda bilgi ve algıları eksik, yetersiz olsa da katılıma yönelik istek ve eğilimlerinin yüksek olduğu yönünde tespitler ortaya çıkmıştır. Katılımı riskli gören, katılım istek ve eğilimi düşük olan gençlerin ise Türkiye şartlarındaki olumsuzluklarda etkilenmesi ve kendi bireysel yetersizliklerinin söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda aslında olumsuz görüşleri olan gençlerin de gerekli çalışmaların yapılması sonucunda olumlu yönde eğilim gösterebileceği söylenebilir. Örneğin bireysel yeteneğine güvenmediği için katılmayı düşünmeyen gençlerin özgüven ve yeteneklerinin gelişimine destek olunması. Bilgisi olmadığı için katılmayı düşünmeyen gençlerin gerekli bilgi ve donanıma kavuşturulması. Yine örneğin Türkiye şartların da katılımcı mekanizmaların eşitlikçi, adil olmayacağını düşünen ve görüşlerinin dikkate alınmayacağını söyleyerek yönetime güvenmeyen gençlerin etkin ve eşit-adil katılımcı mekanizmaların kurulması yönünde kural ve düzenlemelerin yapılarak ve gençlerin görüşlerinin bütçeye yansıtılması sağlanarak gençlerin katılma olan inanç ve güvenlerinin arttırılması gibi.

KAYNAKLAR

- ABB (Akdeniz Belediyeler Birliği) (2011). Yerel Yönetimlere Gençliğin Katılımı Kılavuzu, www.proje.akdenizbelbir.gov.tr, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Acar, H. (2008). “Türkiye’nin Ulusal Gençlik Politikası Nasıl Yapılandırılmalıdır?” ,*Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1):5-8.
- Açıkalın, O. ve Saltık, A. (2007). “Kalkınmada Yeni Kavram ve Stratejiler”, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 10(1):8-14.
- Adıgüzel, İ. B. (2013). *Erasmus Programına Katılan Gençlerin Türkiye’deki ve Gittikleri Ülkelerdeki Gençlere ve Gençlik Hizmetlerine İlişkin Görüşleri*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aile Araştırma Kurumu (1997). *Türk Ailesinde Adölesanların Sorunları*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Akay, H. (2015). *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Süreçler*, İstanbul: Türkiye Avrupa Vakfı
- Akça, Y. (1998). *Bütçe ve Devlet Muhasebesi*, İstanbul: Emek Matbaacılık.
- Akdoğan, A. A. (2008). *Türk Kamu Yönetimi ve Avrupa Birliği Karşılaştırmalı ve Eleştirel Bir İnceleme*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Altunışık, R. ve Diğerleri (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Anderson, C. (2005). “What’s the Difference Between Policies and Procedures?” <https://www.bizmanualz.com/write-better-policies/whats-the-difference-between-policies-and-procedures.html>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017)
- Arches, J. ve Fleming, J. (2006). “Young People and Social Action: Youth Participation in The United Kingdom and United States”, *New Directions for Youth Development*, (111):81-90.
- Armağan, İ. (2004). *Gençlik Gözüyle Gençlik-21. Yüzyıl Eşiğinde Türkiye Gençliği*, İstanbul: Kırkısraklılar Vakfı Usadem Yayınevi.
- Artan, İ. E.,Börü, D. ve İslamo, G. (2005). *Üniversite Gençliği Değerleri: Korkular ve Umutlar*, İstanbul: Tesev Yayınları.

- Ateş, S. (2009). *Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımı ve Bursa Nilüfer Belediyesi Örneği Üzerinden Sorgulama*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Augsberger, A. ve Diğerleri (2017). “She Treated Us Like We Bring: Youth Experiences of a Youth-Led Participatory Budgeting Process”, *Children and Youth Services Review*, (76):243-249.
- Bağlı, M. S. (2012). “Teorik ve Tarihsel Açından Bütçe Hakkı”, *Yasama Dergisi*, (20):39-77.
- Baran, A. G. (2013). “Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış”, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1):6-25.
- Barber, B. (2005). *Güçlü Demokrasi: Yeni Bir Çağ İçin Katılımcı Siyaset*, Çev. Mehmet Beşikçi, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baş, H. (2016). *Yerel Yönetimlerin Gençlere Yönelik Hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Batal, S. (2013). “Avrupa Birliği Yönetime Katılım İlkesinin Türkiye Uygulaması Örneği: Kent Konseyleri”. *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (ss.74-94)*, 6-7 Mayıs 2011, Bursa: Kent Konseyleri Bilimsel Yayınlar Dizisi.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (2009). *Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim Komisyonu Raporu Kentleşme Şurası 10*, Ankara: T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı.
- Boyraz, C. (2009). *Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, İstanbul: TUSES Yayınları.
- Cabannes, Y. (2004). “Participatory Budgeting: A Significant Contribution to Participatory Democracy”, *Environment and Urbanization*, 16(1):28.
- Checkoway, B. ve Schuster, K. R. (2003). “Youth Participation in Community Evaluation Research”, *American Journal of Evaluation*, 24 (1):21-33.
- Çetinkaya, Ö. ve Korlu R.K. (2012). “Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü”, *Maliye Dergisi*, (163): 95-117.
- Çiçek, M. (2008). *Katılımcı Kent Yönetimi Yerelliği Yeniden Keşfetmek Diyarbakır Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Demirci, M. (2010). “Katılımcı Demokrasi Açısından Kent Konseyleri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 19(1):21-46.
- Demirkaya, İ. D. (2010). *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme: Türkiye Modeli*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Denstad, F. Y. (2009). *Youth Policy Manual: How to Develop a National Youth Strategy*, Paris: Council of Europe Publication.
- Denstad, F. Y. (2014). *Gençlik Politikaları Kılavuzu*, Çev. Hale Akay, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013, <https://pbk.tbmm.gov.tr/dokumanlar/kalkinma-plani-9-genel-kurul.pdf>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- DPT (2007). *Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu: Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013*, Ankara: DPT Yayınları.
- Dur, İ. İ. (2011). *Yerel Yönetişim ve Kent Konseyi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul:Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ebdon, C. ve Franklin, L. A. (2004). “Searching for a Role for Citizens in the Budget Process”, *Public Budgeting and Finance*, 24(1):35-36.
- Ebdon, C. ve Franklin, L.A. (2006). “Citizen Participation in Budgeting Theory”, *Public Administrative Review*, 66(3):437-447.
- e-Belediye Dergisi, 2008, www.tepav.org.tr
- Edwards, K. (2008). “Social Inclusion and Youth Participation: A New Deal For Australia's Young People?”, *Youth Studies Australia*, 27(2):17.
- Emini, F T. (2009). “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformunun İç ve Dış Dinamikleri”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 16(2):38.
- Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler*, İstanbul:Birmat Matbaası.
- Erdoğan, E. (2003), *Türk Gençliği ve Siyasal Katılımı: 1999-2003*, İstanbul: Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı
- Ergen, Z. (2012). “Yönetimden Yönetişime: Katılımcı Bütçeleme Modeli”, *Maliye Dergisi*, (163):316-328.
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi, Düşünceler, Yapılar Fonksiyonlar*, Ankara: Okutman Yayıncılık.

- ERYİCA, “Avrupa Gençlik Bilgilendirmesi Şartı”, (çevrimiçi)
<http://eryica.org/sites/default/files/European%20Youth%20Information%20Charter%20I%20Turkish%20Version.pdf> (Erişim Tarihi: 20.03.2017).
- Euyoupart (2005). Political Participation of Young People in Europe - Development of Indicators for Comparative Research in the EU. *Final Comparative Report*.
- Fölscher, A. (2007). “A Primer on Effective Participation”, Anwar Shah (Ed.), *Participatory Budgeting* (pp.127-156), Washington, D.C.: The World Bank.
- Frank, K.I. (2006). “The Potential of Youth Participation in Planning”, *Journal of Planning Literature*, 20(4):351-371.
- Gençlik Merkezleri Yönetmeliği,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4137&sourceXmlSearch=GEN%C3%87L%C4%B0K%20MERKEZLER%C4%B0%20Y%C3%96NETMEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0&MevzuatIliski=0>(Erişim:24.01.2017).
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2012).Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, www.gsb.gov.tr, (Erişim Tarihi: 09.12.2017)
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2013).Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayın No:57.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı Stratejik Planı 2013-2017, <http://dergi.gsb.gov.tr/2013-2017-GSB-STRATEJIK-PLAN/#2>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Genro, T. ve Souza, D. U. (1999). *Porto Alegre: Özgün Bir Belediyecilik Deneyimi*, Çev. Bülent Tanatar, İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi /WALD Demokrasi Kitaplığı.
- Goldfrank, B. (2006). “Lessons from Latin American Experience in Participatory Budgeting”, <http://www.internationalbudget.org/themes/PB/LatinAmerica.pdf>, (Erişim Tarihi:03.05.2017).
- Göksel, A. (2008). Studies on Youth Policies in the Mediterranean Partner Countries: Turkey,http://www.youthpolicy.org/national/Turkey_2009_Youth_Policy_Study.pdf, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Göktürk, A. (2008). *Bugün Geline Yerde Kent Konseyleri ve Yerel Gündem 21. DOSYA-08: Yerel Yönetimlere Katılım*. Ankara: Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını.
- Gür, B, S. ve Diğerleri (2012). *Türkiye'nin Gençlik Profili*, Ankara: Seta Yayınları.

- Gür, E. ve Bahçeci, D. (2014). *Karşılaştırmalı Bir Analiz: Avrupa'da Gençlerin Katılımı ve Gençlik Politikası*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gürnes, B. (2010). *Belediyelerde Harcama Önceliklerinin Belirlenmesinde Katılımcı Bütçe Uygulaması: Çanakkale Belediyesi Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale: ÇOMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürsoy, B. (1981). *Kamusal Maliye (Bütçe)*, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Hablemitoğlu, Ş. ve Özmete E. (2012). "Etkili Vatandaşlık Eğitimi İçin Bir Öneri", *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3):46.
- Henn, M. Weinstein, M. ve Wring, D.(2002). "A Generation Apart? Youth and Political Participation in Britain", *British Journal of Politics and International Relations*, 4(2):167-192.
- <http://projects.sklinternational.se/tuselog/tr/tusenet/tusenet-belediye-ortaklik-aglari>, (Erişim Tarihi: 02.05.2017)
- <http://www.akyaka.bel.tr/hesap/ProjeDokuman.htm>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017)
- http://www.coe.int/t/dg4/youth/coe_youth/priorities, (Erişim Tarihi:01.04.2017)
- <https://rm.coe.int/168070237c>, (Erişim Tarihi:05.02.2017).
- http://www.gunnisonco.gov/government/city_clerk/youth_city_council.php, (Erişim Tarihi: 06.06.2017).
- <https://www.haberler.com/mustafa-bozbey-katilimci-butceyi-anlatti-5373775-haberi/>, (Erişim Tarihi:10.05.2017).
- <http://www.kadikoyakademi.org/katilimci-uygulama-ornekleri-bostonda-genclikodakli-katilimci-butceleme/> (Erişim Tarihi:10.05.2017).
- <http://www.migm.gov.tr/UygulananProjeler.aspx>, (Erişim Tarihi:20.04.2017).
- http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271229711r9770.Iyi_Yonetisim_Icin_Ornek_Bir_Model_Katilimci_Butceleme.pdf, (Erişim Tarihi:05.02.2017).
- <http://www.tepav.org.tr/tr/proje/s/74>, (Erişim Tarihi:03.04.2017).
- ILO (2009). *Joining Forces With Young People: A Practical Guide To Collaboration For Youth Employment*. Panama: European Youth Forum.
- İçişleri Bakanlığı (2015). Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu, <http://www.migm.gov.tr/yayinlar>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- İnsani Gelişme Raporu (2008): Türkiye'de Gençlik*, Ankara: Desen Ofset.

- “Katılımcı Bütçeleme”, <http://www.manisaobjektifhaber.com/175-Makale-katilimci-butce>, (Erişim Tarihi:17.04.2017).
- Kanoute, B. (2008). “Strengthening Budget Transparency, Participation and Independent Oversight”, *Africa Regional Seminar on Participatory Budgeting, March 10-13, Durban, South Africa.*
- Kaya, E. ve Diğerleri (2007). *Modern Kent Yönetimi-1*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Kentel, F. (1995). *Türkiye’de Gençlik. Türkiye’nin Sorunları Dizisi-2*, İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınevi.
- Kılıç, K. (2009). “Kentsel Gençlik Araştırması Anketi Bağlamında: Gençlerin Siyasal Eğilimlerini Etkileyen Faktörler”, Der. Cemil Boyraz, *Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. İstanbul: TÜSES) Yayınları.
- Kılınç, A. (2017). Yerel Ölçekte Siyasal Katılım ve Temsiliyet Açısından Adana Kent Konseyi. *Bilgi Dergisi*. 19(1):95-116.
- Kızılkaya, A., Karakullukçu, Ö. ve Kömürçü, C. (2013). “Son 10 Yıllık Dönemde Gençlik Politikaları Bağlamında Yaşanan Demokratik Evrim Süreci”, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1):224-234.
- Koç, T. (2009). *Yerel Demokrasi, Katılım ve Yönetişim: Adana Örneği*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, S.Y. ve Ekşi A. (2010). “Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21):295-307.
- Konda Araştırma (2006). *Biz Kimiz?/Toplumsal Yapı Araştırması*, http://konda.com.tr/wpcontent/uploads/2017/02/2006_09_KONDA_Toplumsal_Yapi.pdf, (Erişim Tarihi: 02.03.2017).
- Kösekahya, G. (2003). *Katılımcılık ve İyi Yönetişim, İyi Yönetişimin Temel Unsurları*. Ankara: Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı Yayını.
- Kurtaran, Y. ve Certel, E. (2008). “Avrupa Çapında Gençlik Politikaları”, G. Nemutlu, N. Yentürk ve Y. Kurtaran (Ed.), *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları (ss.197-221)*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kurtaran, Y. ve Yurttagüler, L. (2014). *Gençlik Çalışmaları Tarihi*, Çev. Emel Türker, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Kuş Z., Karatekin K. ve Merey, M. (2012). “Geleceğin Vatandaşları: Gençler Ulusal ve Küresel Problemleri Nasıl Algılamaktadır?”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(4):838-840.
- Lüküslü, D. (2008). “Günümüz Türkiye Gençliği: Ne Kayıp Bir Kuşak, Ne de Ülkenin Aydınlik Geleceği”, N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (Ed.), *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları* (ss.287-299), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Lüküslü, D. (2009). *Türkiye’de “Gençlik Miti”: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Lüküslü, D. (2009-2010). *Gençlik Örgütlenmelerindeki Gençlerin Sorunları, İhtiyaçları, İstekleri ve Önerileri Temelinde Türkiye’de Gençlik Politikaları Göstergelerinin Oluşturulması Araştırma Raporu*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Marguetti, A. Ve Diğerleri (2009). “Participatory Economic Democracy in Action: Participatory Budgeting in Porto Alegre, 1989 – 2004”, *Review of Radical Political Economics*, 44(1):63-81.
- Martin, S. ve Diğerleri (2007). *Building Effective Youth Councils: A Practical Guide to Engaging Youth in Policy Making*, Washington, D.C.: The Forum for Youth Investment.
- Meriç, M. (2013). “Bütçe Sistemlerinde Dönüşüm ve Değişim”, F. Altuğ, A. Kesik ve M. Şeker (Ed.), *Kamu Bütçesinde Yeni Yaklaşımlar* (ss.155-171), Ankara: Seçkin Yayınları.
- Moynihan, D. (2007). “Citizen Participation in Budgeting: Prospect for Developing Countries”, A. Shah (Ed.), *Participatory Budgeting* (pp.55-61), Washington, DC: The World Bank.
- Municipal Development Partnership for Eastern And Southern Africa (2006). Report on the Special Session on Participatory Building: Inclusiveness in Policy Making and Municipal Finance for the Implementation of the Millennium Development Goals (MDGs), Room T5 Kenyatta International Conference Centre (KICC), Nairobi-Kenya <<http://www.mdpafrika.org>>., (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Mutluer, K., Öner, E. ve Kesik, A. (2007). *Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Nemutlu, G., Yentürk, N. ve Kurtaran, Y. (2008). *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Onuncu Kalkınma Planı (2013). T.C. Resmi Gazete, 28699M, 06.07.2013.
- Özdemir, A.T. (2011). “Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri”, *Sayıştay Dergisi*, (83):31-56.
- Özel, M. (2008). “Küreselleşme Sürecinde Türk Kamu Yönetimi ve Yeniden Yapılanma”, M. Özel ve V. Eren (Ed.), *Devletin Dönüşümü ve Yeni Dönem Kamu Yönetimi (ss.231-275)*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Özen A., Bahtiyar E. ve Şaşmaz M Ü. (2015). “Türkiye’de Kamu Hizmetlerinin Toplumsal Denetimi: Kent Konseyi Örneği”, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2):123-132.
- Özen, A. ve Yontar, İ.G. (2009). “Katılımcı Demokrasi Anlayışında Bütçeleme: Katılımcı Bütçeleme”, *Maliye Dergisi*, (156):280-293.
- Özer, M.A. (2012). “Kamu Yönetimi Disiplininin Geleceği Üzerine Tartışmalar”, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 5(9):1-26.
- Özer, Y. E. (2011). “Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerin Rolü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1):43-65.
- Özyurt, C. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri, Balıkesir Örneği”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (33):290-320.
- Pavlidis, A. ve Barker, S. (2010). “Who Participates?”, *Youth Studies Australia*, 29(1): 27-34.
- PB Unity (2012). <http://www.participatorybudgeting.org/about-participatory-budgeting/examples-of-participatory-budgeting/>, (Erişim Tarihi:05.02.2017).
- Pehlivan, O. (2007). *Kamu Maliyesi*, Trabzon: Derya Kitabevi.
- Pektaş, E T. ve Akın, F.(2010). “Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Olarak Katılım Hakkı ve Türkiye”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 12(2):44.
- Roker, D. ve Karen, E. (2002). A Longitudinal Study of Young People’s Involvement in Social Action [Genç İnsanların Toplumsal Eyleme Katılımı Hakkında Boylamsal Çalışma]. ESRC’ye sunulan rapor (Awardnumber: L 134 251 041).

- Sakinç, S. ve Bursalıoğlu, S. (2014). “Bütçe lemede Demokratik Bir Değişim: Katılımcı Bütçe leme”. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(1):1-9.
- Saran, U. (2005). “Türk Kamu Yönetiminde Değişimin Genel Çizgisi: Reform Arayışlarının Karşısındaki Beklentiler ve Güçlükler”, A. Nohutçu ve A. Balcı (Ed.), *Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması-I.*, İstanbul:Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Sarıpek, D. (2006). “Sosyal Vatandaşlık ve Günümüzde Yaşadığı Dönüşüm: Aktif Vatandaşlık (Sosyal Politika Açısından Bir Değerlendirme)”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2(9):87-95.
- Saygılıoğlu, N. ve Selçuk A. (2002). *Etkin Devlet*, İstanbul:Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Schneider, A. ve Baquero, M. (2006). “Get What You Want, Give What You Can: Embedded Public Finance In Porto Alegre”, *IDS Working Paper No:266* , Institute of Development Studies, Brighton.
- Schusler, T. M. ve Krasny, M. E. (2008). “Youth Participation in Local Environmental Action: an Avenue for Science and Civic Learning?”, *Participation And Learning*, 268-284.
- Sencar, Ö. (2013). “Üniversite Gençliği Araştırması: Türkiye’deki Üniversite Gençliğinin Profili”, http://www.metropoll.com.tr/upload/content/files/1744-universite_demokrasialgisi.pdf, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Sintomer, Y. Ve Diğerleri (2012). “Transnational Models of Citizen Participation: the Case of Participatory Budgeting”, *Journal of Public Deliberation*, 8(2):1-32.
- Siurala, L. (2005). *A European Framework for Youth Policy*, Directorate of Youth and Sport Council of Europe Publishing.
- Smith, J. L. (2008). “A Critical Appreciation of the “Bottom-up” Approach to Sustainable Water Management: Embracing Complexity Rather than Desirability”, *Local Environment*, 13(4):353-366.
- Sünbül, M. (2012). *Yerel Yönetimlerde Demokratik Katılım Açısından Kent Konseyinin Önemi ve Küçükçekmece Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul:İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin C.M. (2005). “Türkiye’de Gençliğin Toplumsal Kimliği ve Popüler Tüketim Kültürü”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2):179.

- Şahin, (2013). “Bütçeleme Sürecinde Çoğulculuk”, F. Altuğ, A. Kesik ve M. Şeker (Ed.), *Kamu Bütçesinde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Seçkin.
- Şahin, D. (2010). “Bütçeleme Sürecinde Vatandaş Katılımı: Katılımcı Bütçeleme”, *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19):172-180.
- Şentuna, M. (2009). *Türkiye’deki Gençlik ve Spor ile İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği*, (Doktora Tezi), Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şentuna, M. ve Çelebi, M. (2010). “Türkiye’deki Gençlik ve Spor İle İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği” , *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (3):116.
- TBB (Türkiye Belediyeler Birliği) (2012). “Kardeş Şehirler Uluslararası Belediye İşbirlikleri ve Birliğimizin Rolü”, *İller ve Belediyeler Birliği Dergisi*, (776):4-96.
- Tekeli, İ. (2004). “Katılımcı Demokrasi, Sivil Ağlar ve Sivil Toplum Kuruluşları”, *15. Sivil Toplum Kuruluşları Sempozyumu (18-19 Haziran)*, Şişli-İstanbul.
- Tenikler, G. (2004). “Gözden Geçirilmiş Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına İlişkin Avrupa Şartı”, Z. Toprak, H. Yavaş ve M. Görün (Ed.), *Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Anlaşmalarında Avrupa Konseyi*. (ss.254–271), İzmir: Birleşik Yayınları.
- TEPAV (2014). *Yönetişim ve Katılım: Etkili Katılım İçin Araçlar, Yöntemler, Mekanizmalar*, Katılımcılık Rehberleri No.1/4
- TEPAV (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı) (2007). “İyi Yönetişim İçin Örnek Bir Model: Katılımcı Bütçeleme”, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271229711r9770.Iyi_Yonetisim_Icin_Ornek_Bir_Model_Katilimci_Butceleme.pdf, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Toprak, Z. (2008). *Kent Yönetimi ve Politikası*, İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- TUİK, Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, <http://www.tuik.gov.tr/>, (Erişim Tarihi :02.02.2017).
- Tüğen, K. (2008). *Devlet Bütçesi*, İzmir: Bassaray Matbaası.

- UNICEF (2011). *Report on State of the World's Children 2011: Adolescence- An Age of Opportunity*, Asia-Pacific Interagency Group on Youth. Investing in Youth Policy,
- Urhan, V. F. (2008). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması". *Sayıştay Dergisi*, 19(70):85-102.
- Uslu, F. B. (2013). *AB'de ve Türkiye'de Gençlik Politikaları Uygulamaları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wampler, B. (2000). "A Guide to Participatory Budgeting", <http://www.internationalbudget.org/resources/library/GPB.pdf>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017)
- Wampler, B. (2007). "A Guide to Participatory Budgeting". A. Shah (Ed.), *Participatory Budgeting (ss. 21 -54)*, Washington, D.C.: The World Bank.
- Williamson, H. (2002). Supporting Young People in Europe: Principles, Policy and Practice, *The Council of Europe International Reviews of National Youth Policy 1997-2001-A Synthesis Report*, Council of Europe Publishing.
- Williamson, H. (2007). "A Complex but Increasingly Coherent Journey? The Emergence of 'Youth Policy' in Europe", *Youth and Policy*, (95):57-58.
- Yalçın, A. Z. (2015). "Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme", *Yönetim ve Ekonomi*, 22(2): 311-329.
- Yıldırım, M. F. (2011). *Mahalli İdarelerde Yönetişim ve Belediye Stratejik Planlarının İyi Yönetişim İlkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, (Uzmanlık Tezi), Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Ekonomik Modeller ve Stratejik Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Yılmaz, M.(2013). *Kamu Yönetiminde Katılım: Türkiye'de Yerel Düzeyde Uygulama Örnekleri*, (Yüksek Lisans Tezi), Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, V. (2013). Ulusal Gençlik Politikası Belgesinde Temel Eğilimler, Politika Notu: 18.03.2013 No:1. <http://www.genclikcalismalari.org/politika-notu-ulusal-genclik-politikasi-belgesinde-temel-egilimler-2/> , (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Yılmaz, V. ve Bahçeci, D. (2014). *Gençlerin Siyasi Katılımı*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Yılmaz, V. ve Oy, B. (2014). *Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor mu?*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- “Youth-Social Policy and Development Division”, <http://social.un.org/index/Youth.aspx>. 1., (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- “Youth Policy Here and Now!, Youth Policy Report (11-14 September 2005)”, <http://www.swedenabroad.com/SelectImage/54130/YouthPolicyReportRevised.pdf>, (Erişim Tarihi: 09.12.2017).
- Yurttagüler, L. (2008). “Sosyal Dışlanma ve Gençlik”, N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (Ed.), *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları* (ss. 379-401), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yurttagüler, L., Oy, B. ve Kurtaran, Y. (2014). *Özerklik ve Özgürlükler Açısından Türkiye’de Gençlik Politikaları*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Zabcı, F. (2006). “Bağımlılığın İçselleştirilmesinde AKP ve Dünya Bankası”, *Mülkiye Dergisi*, 30(252):133-144.
- Zekioğlu, M. (2009). *Türkiye’de Kamu Mali Yönetimi Reformu ve Yeni Bütçeleme Sistemi* (Yüksek Lisans Tezi), Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zeren, H. E. ve Özmen, A. (2010). “Halkın Belediye Faaliyetlerine Katılma Duyarlılığı ve Hizmet Memnuniyeti: Karaman Belediyesi Örneği”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(19):165-173.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Mehtap ÇOCUK

Doğum Yılı ve Yeri: 01.05.1987- Kahramanmaraş

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Maliye Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye
Anabilim Dalı

Yabancı Dili: İngilizce

İş Deneyimi: T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

İletişim

E-Posta Adresi: m.cocuk@gtb.gov.tr